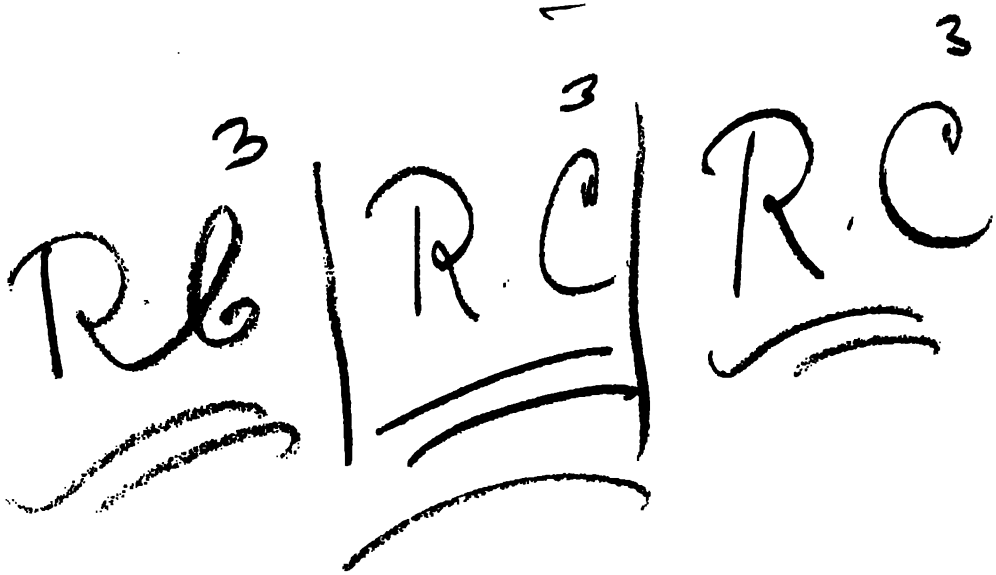
H Bruce
University College
Cardiff

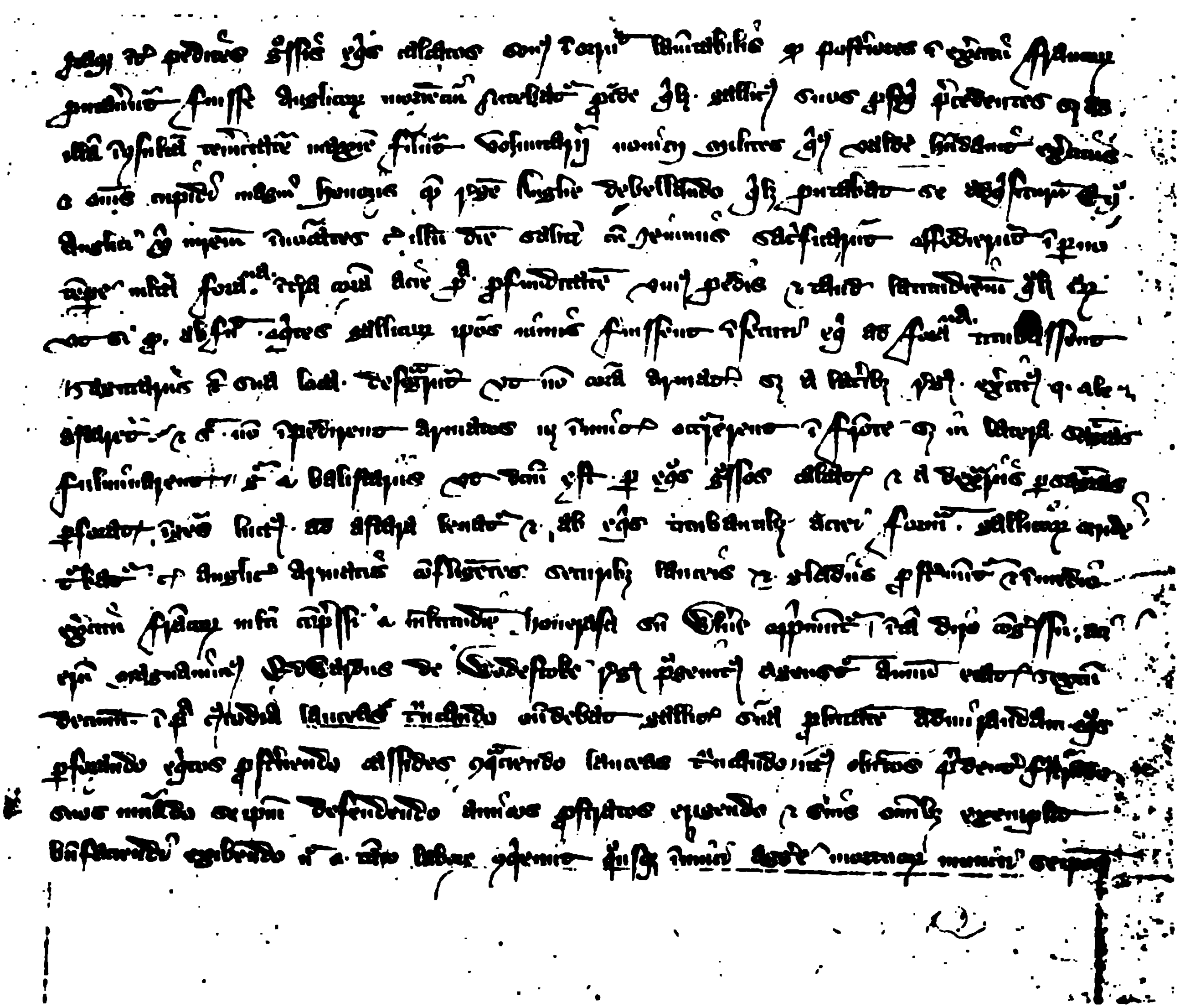
CHRONICON

GALFRIDI LE BAKER DE SWYNEBROKE

E. MAUNDE THOMPSON

London
HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE
AMEN CORNER, E.C.

Collotype. *Oxford University Press.*

CHRONICLE OF GEOFFREY LE BAKER.

BODLEY MS. 761, f. 122.

CHRONICON

GALFRIDI LE BAKER DE SWYNEBROKE

EDITED WITH NOTES

BY

EDWARD MAUNDE THOMPSON

HON. LL.D. ST. ANDREWS; HON. D.C.L. DURHAM; F.S.A.

PRINCIPAL LIBRARIAN OF THE BRITISH MUSEUM

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1889

PREFACE.

THE authorship of the chronicle and 'chroniculum' which are printed in this volume is disclosed in the colophon of the smaller work (p. 173). The writer, Geoffrey le Baker, of Swinbrook, an Oxfordshire village lying two miles east of Burford, there tells us that he wrote, or rather finished writing, this little chronicle at Osney on Friday, the festival of St. Margaret [20th July], 1347; and that the work was done at the request of sir Thomas de la More, knight. The 'chroniculum' has no other historical importance. It is a jejune record of events, beginning with the six days of creation, the ages of the world, and a few notes of early history, and proceeding with two short series in chronological sequence: the first from the birth of Our Lord to the year 1320, touching chiefly on matters of ecclesiastical history and ending with the succession of bishops of certain English sees (pp. 158–164); the other beginning with the death of Augustus, but immediately passing on to events in English history down to the year 1336–7 (pp. 164–173). The dates of the entries in both series are calculated both in the ordinary manner by the year of Our Lord, and also back from the year of compilation, 1347. Baker styles himself 'clericus'; but by this term he probably does not mean that he was a canon of Osney. Had he been one of the brethren of that house, we might expect that he would have found room in his brief record for more notes connected with the abbey than he has done. Only in two places does he mention Osney: the one referring to the benefactions of John de Pagham, bishop of Worcester (p. 163), the other to the burial of Ela, countess of Warwick (p. 169).

The larger chronicle is also the work of Baker. Of this there can be no doubt, although his name does not appear in any part of it. Not only is the work found in company with the 'chroniculum' in the Bodley MS., but also in a certain passage the author addresses sir Thomas de la More, the same knight at whose request Baker had written the shorter work in 1347.

The occurrence of de la More's name has been the cause of depriving Baker of the honour of the authorship of at least a part of his work. For his history of Edward the second's reign came, by some accident, to be attributed to his patron, and has been quoted under the good knight's name by a succession of writers. Towards the close of the sixteenth century this portion of Baker's chronicle appears to have become popular by the dissemination of copies, transcribed, apparently with some abridgment and alterations, from MSS. now lost. The title which these transcripts bore was: 'Vita et Mors Edwardi secundi, Gallice conscripta a generosissimo milite, Thoma de la Moore.' I think that there can be little doubt that they were taken from MSS. which contained Baker's chronicle of Edward the second's reign only. Had MSS. (such as the Bodley MS. of our text) containing the whole chronicle and the 'chroniculum' also been used, the attribution to sir Thomas de la More could hardly have been put forward, with the evidence of Baker's authorship so manifest. And further, the condition of the Cotton MS., presently to be described, which has the text of Edward the third's reign only, copied apparently as a separate chronicle, favours the view of the two reigns having been in some copies treated as two distinct works.

The 'Vita et Mors' was first printed by Camden in his *Anglica, Normannica, Hibernica*, etc., in 1603; and it has recently had the benefit of being re-edited by the Bishop of Oxford[1]. Referring to the

[1] In *Chronicles of the reigns of Edward I. and Edward II.* edited by William Stubbs, D.D., LL.D. Rolls series; two vols., 1882-3.

original title of the work, it appears that, from the first, it was assumed to be the Latin translation of a life of Edward written in French by sir Thomas de la More. At the end of his history of the reign Stow, *Annales*, ed. 1605, has the colophon: 'Thus far out of Thomas de la More, a worshipfull knight, that then lived and wrote in the French tongue what he saw with his eies, or heard crediblie reported by them that saw and some that were actors. All which was (at the said sir Tho. de la Mores request) translated and more orderlie penned in the Latine toong by Walter Baker, alias Swinborne, chanon of Osney besides Oxford.' From this it is clear that Stow used a MS. which contained not only the chronicle but also the 'chroniculum'; for otherwise he would not have known Baker's name, blundered though it be. And yet, if it was this same MS. that he lent to Camden, it is strange that the latter should have entitled some extracts which he made from the years 1338–1352, (now in the British Museum, Lansdowne MS. 229, ff. 156 *b*, 157 *a*): 'Ex historia Thomæ de la Mare quam mihi accommodavit J. Stowe, 1577'[1]. The Bishop of Oxford, *Chronicles of the reigns*, etc. II. lviii, lxxv, has faith in the existence of the French life, and does not altogether despair of its re-discovery. I venture, however, to think that the assumption has been carried too far. The passage in the chronicle on which the theory of a French life is based is to be read on p. 27 of our text. Baker is there describing the proceedings of the deputation sent to the king at Kenilworth to procure his abdication; one of the members is Stratford, bishop of Winchester, and in Stratford's train is de la More, probably then a young man: 'quorum comitivam,' writes Baker, 'aderens predicto episcopo Wintoniensi, tu, generose miles, qui hec vidisti et in Gallico scripsisti, cuius ego sum talis qualis interpres, te dico, domine Thoma de la More, tua sapienti et inclita presencia decorasti.' These words surely refer immediately to the graphic scene which follows—the preliminary conference of the

[1] After comparing Camden's extracts, I think that Stow did not use the Bodley MS., but possibly a not quite accurate copy of it.

two bishops with the king; the arrival of the rest of the embassy; the introduction of the unhappy prisoner, clad in his sable robe; his sudden faint; the abdication; and the renunciation of homage—the scene in which de la More was himself an actor, and it is unnecessary to read our chronicler otherwise than in the obvious sense that he was indebted to his patron for a detailed account of it, without straining the words to apply to an entire history of the king's life. In fact the words 'hec vidisti et in Gallico scripsisti' confine the limits of de la More's contribution to what he himself actually saw.

The connection between Baker and his patron has been elucidated by the researches of the Bishop of Oxford, as set forth in his Introduction to the volume in which he has re-edited the 'Vita et Mors.' It is there most clearly proved that Camden and others who have followed him are quite wrong in identifying sir Thomas de la More as a member of a family of the name seated in the parish of Bitton in Gloucestershire. He belonged, in fact, as might have been expected, to a place much nearer to Baker's home. This place was Northmoor, formerly Mora or Moor, in Oxfordshire, lying only some eleven miles south-east of Swinbrook, not far from the Berkshire border of the county. 'In this place, in the seventh year of Edward i, one John, son of Stephen de la Mora, held thirty acres of land, a mill, and a passage over the Thames, under the prior of Deerhurst, the tenant in chief, by annual payment of 53*s.* and 4*d.* and suit at the hundred court of Chadlington. The family of de la More continued to flourish at Northmoor, for Anthony Wood found there fragments of their sepulchral monuments and evidence of their coat armour, argent a fesse dancettee gobony gules and sable between three mullets gules. Now in the first two parliaments of 1340 sir Thomas de la More sat as knight of the shire for Oxfordshire, and was a member of the great committee appointed in the second session to sit from day to day until the business was finished and the petitions turned into a statute. He was evidently a person of great consideration, was again elected in 1343

and 1351, and thus outlived the great plague. He may safely be identified with the patron of Geoffrey le Baker. I shall not venture to identify him with sir Thomas de la More who in 1370 was constable or vice-warden of Porchester Castle under the earl of Arundel, although, supposing him to have been a young esquire in the service of bishop Stratford in 1326, he may easily be supposed to have survived until the close of the reign of Edward iii'[1].

Whether Baker was a tenant or some such dependent of his patron is now beyond our power to show; but it is more than probable that the family of de la More had land in, or in the immediate neighbourhood of, Swinbrook, and that the chronicler held some relation of this kind towards the reverend knight[2].

There was also a greater Oxfordshire family than the de la Mores with whom Baker seems to have had some connection. The Bohuns, earls of Hereford, were lords of the hundred of Chadlington, in which Swinbrook lies. And it will not escape the observation of the reader that Baker speaks with particular reverence of the generous character of the unfortunate earl who fell fighting on the wrong side at Boroughbridge, and that he describes the manner of his death with some minuteness. The details also which he gives of the drowning of Edward Bohun in the north are somewhat fuller than in other chronicles. That this attention to the history of individuals is more than

[1] *Chronicles of the reigns of Edward I. and Edward II.*, vol. ii., Introduction, p. lxiii.

[2] A curious piece of evidence showing that, at a later period, at least one of the family was in possession of land on the very borders of Swinbrook parish has been kindly communicated to me by the Bishop of Oxford. It consists of the following memorandum of ownership, written in a copy of Bishop Hall's *Explication of all the hard texts of the Old and New Testaments*, which was quoted in a second-hand bookseller's catalogue last year: "Thomas More de la More dwelleth in Pagan's Court in Teynton nere Swinbroke and Burford, in Oxfordshire, Nov. 1652. Cornet to Tho. Fairfax, 1647." The village of Taynton lies a mile on the western side of Burford, while Swinbrook lies to the east; but there is an outlying portion of Taynton parish close to Swinbrook, and at the very southern extremity of it is "Pain's Farm," just half a mile north of the village. This, I have no doubt, is the "Pagan's Court" where dwelt Fairfax's quondam cornet. Thus the names of More and Swinbrook are once more brought together some three centuries after our chronicler had passed across the scene.

the result of a natural interest in the great family of the neighbourhood is, I think, to some extent proved by the fact that the Bodley MS., to be presently described, in which is included Baker's chronicle, certainly belonged at an early date to some one closely connected with the Bohun family.

But while Baker's debt to de la More for material for his chronicle may have been over-estimated, the extent to which he borrowed from the work of Adam Murimuth, who was also probably a native of his county and a [redacted], is very liberal. A family bearing the name of Murimuth appears to have been settled early in the fourteenth century at Fifield, five miles north-west of Swinbrook; and assuming, as we fairly may, that Adam belonged to it, we have at once the explanation of neighbourhood for the adoption by Baker of the other's work as the basis for the greater part of his own. We may, indeed, be pretty sure that the two men were acquainted, though Murimuth was the senior by some years. He appears to have died in 1347 in his seventy-second year; Baker was certainly living as late as 1358. Murimuth's chronicle passed through at least three editions. It was with the second edition, brought down to the year [redacted] that Baker appears to have been acquainted. Although in some passages he copies his contemporary word for word, more generally he is content to follow the thread of the narrative, altering or amplifying the language; but he also makes very important additions, for which he obtained most of his information from living sources. It is, of course, these additions which give Baker's chronicle its historical value. For his knowledge of a part of the closing scene of Edward the second's reign he was indebted, as we have seen, to sir Thomas de la More; and, as his authority for details of the persecution of the unhappy king by his brutal keepers, he quotes by name one of the ruffians, William Bishop, who lived long enough to repent his wickedness and tell the pitiable story. And, in the course of both reigns, his descriptions of campaigns and battles are certainly founded upon information imparted

by persons who had had a share in them, and in many particulars bear the stamp of unusual accuracy.

We may then be grateful for the preservation of so much that is of the greatest historical interest, and may also acknowledge a debt to Murimuth, feeling that, had his chronicle not existed, we might have lost the superstructure of Baker's picturesque descriptions; but the enjoyment is marred by the pedantic craze of the elder chronicler for making his historic year begin at Michaelmas, which his younger contemporary blindly adopts. Baker was certainly not strong in chronology. He evidently did not write his work from year to year. As already stated, he used an edition of Murimuth which ends in 1341; and he says that he had the story of Edward the second's persecution from William Bishop after the occurrence of 'magna pestilencia,' the Black Death, in 1348–9. It would appear then that he certainly did not commence his chronicle until after 1341, to which period he accepts Murimuth's dates without question, and that he may not have begun before the middle of the century. As evidence that he did not write with regularity, it will be noticed that in several instances he seems to have mixed the various information which he had gathered from eye-witnesses of different events some time after they had taken place. For example, he confuses the campaign in Brittany of 1342 (dating it 1344) with that of 1345[1]; and other similar confusions are pointed out in the notes.

I may here briefly capitulate the particular events for the history of which Baker's chronicle is of special value. They are: the battle of Bannockburn; queen Isabella's invasion of England, her intrigues, and the fall of Edward the second; his persecution and his murder; the ignominious treaty with the Scots in 1328; the earl of Kent's restoration plot; the fall of Mortimer; the battle of Halidon Hill; the battle of Sluys; the march of Edward the third through the north of

[1] I have to confess to falling into this trap; having entered the later date, instead of 1342, in the margin of p. 76 and at the top of p. 77.

France and the battle of Crécy; the battle of Neville's Cross; the siege and fall of Calais; the Black Death; the foundation of the order of the Garter; the sea-fight with the Spaniards off Winchelsea; the duel of Thomas de la Marche; the capture of Guines castle; the battle of Mauron; the duke of Lancaster's single combat with Otho of Brunswick; the Black Prince's march from Bordeaux to Narbonne and back, the route being described with a fulness which is found in no other writer; and, lastly, the battle of Poitiers, the details of which are set forth with remarkable precision. Baker's history of these events was drawn upon, to no small extent, by the historian Stow, who has imported into the 1605 edition of his *Annales* translations, more or less correct, of many long passages. And through this medium much of Baker's narrative has found its way into more recent works.

The two MSS. which have been used for the present edition are the only known copies of the chronicle, viz. Bodley MS. 761, and Cotton MS. Appendix LII. The former contains the chronicle and the 'chroniculum'; the latter, a portion only of the chronicle of the reign of Edward the third. The text in the Bodley MS. was printed in 1847 by Dr. Giles, as one of the publications of the Caxton Society. Giles made use of a transcript; his work was imperfectly performed; and there is very good reason for believing that he never saw the original MS. at all.

The Bodley MS. is a volume of 200 leaves (including fly-leaves) of paper, measuring 12 by 8 inches, of the stout make which was in use about the year 1360 or immediately after. It is still bound in the old oaken covers. The original contents are:—

1. Thesaurus pauperum: recipes for various complaints, in Latin, drawn from the Thesaurus Pauperum of Petrus Hispanus; followed by others in French. *Colophon*: 'Expliciunt secreta H. Sampsonis de Clouburnel.' f. 4.
2. 'Ici comence la novele cirurgerie en Franceis par rime.' *Begins*:

'Tut le corps est en langur, Quant le chief est en dolur.' *Colophon*: 'Explicit nova cirurgia in Gallico.' f. 21.

3. 'Issi comence le livre de herberie en Franceis, qi est apele cira instans': a translation from Joh. Platearius, De simplici Medicina. *Colophon*: 'Explicit liber herbarum, specierum et gummorum.' f. 28.
4. 'Liber de virtutibus herbarum, seminum, florum,' etc.: the Liber virtutum simplicium medicinarum of Joh. de Sancto Paulo. f. 42 *b*.
5. 'Liber cinonomorum de nominibus herbarum,' in alphabetical order. *Begins*: 'Alphita, Farina ordei.' f. 57 *b*.
6. Another list, giving Latin, French, and English terms. *Colophon*: 'Explicit nomina herbarum in Latino, Gallico, et Anglico.' f. 67 *b*.
7. 'Medulla cirurgie Rolandi': extracted from the Chirurgia of Rolandus Parmensis. f. 71 b.
8. 'Issi commence le livre de xii. ewes,' with recipes in Latin and French. f. 84.
9. Transcript of a notarial instrument publishing the award by William de Honynton [? Will. de Cusancia], dean of the free chapel of St. Martin-le-Grand, in London, of an annual pension of 6*s*. 8*d*. to Thomas de Walmesford, canon of the same and prebendary of Fauconers in Godchester [Good Easter, co. Essex], as against Ralph de Brantyngham, also canon of the same and prebendary of Godchester; 10 Feb. 1355[6]. f. 91.
10. The Chronicle of Geoffrey le Baker, with this title added (in a hand of about A.D. 1600): 'Croniculum Galfridi le Baker de Swynebroke, clerici, de morte et vita regum Anglie, patris et filii, videlicet Edwardorum de Winchester post conquestum j^{l}. et de Carnarvan ij^{l}., anno regni regis Edwardi III. xxj^{o}., ad rogatum Domini Tho. de la More militis conscriptum'[1]. f. 99.
11. The 'Croniculum' of Geoffrey le Baker. f. 149.
12. The Speculum Stultorum of Nigel Wireker. *Title*: 'Burnelli

[1] Giles prints this title without comment as if it were original.

speculum merito liber iste vocatur, Cuius sub specie stultorum vita notatur.' f. 160.

13. Poem, in French, on various proverbs, etc. *Begins*:

> 'Chier amy, recevez de moy
> Un beau present qe vous envoy,
> Non pas dor ne de argent,
> Mes de bon enseignement.' f. 180.

14. Prophecies on events of 1359–1365, in Latin and French. f. 184 *b*.
15. Bulls of pope John xxii., concerning the Franciscans and Minorites. f. 187.
16. Description of the Island of Angamanain [Andaman Isles] and of the Island of Seylam (from Marco Polo; see Yule's edn., vol. ii. pp. 292, 295), followed by some account of Egypt, Palestine, etc., in French. f. 195.

These sixteen articles are written in three different, but contemporary, hands: art. 1–8 being in the first; art. 9, in the second; and art. 10–16, in the third. On fly-leaves and blank spaces there are the following later additions, chiefly of the 15th century:—

17. 'Hoc est regimen domine Johanne Bohoun comitisse Herford [Joan, daughter of Richard Fitz-Alan, 3rd earl of Arundel, and widow of Humphrey de Bohun, earl of Hereford and Northampton, who had died in 1373: see below, art. 22], secundum magistrum Georgium, medicum domini regis Henrici iiij[ti], anno Domini 1408'; followed by recipes. The lady's complaints included fever, head-ache, buzzing in the ears 'tremitus auris,' and catarrh. f. 2.
18. Recipes, in English, for the 'dimygreyn,' etc.; and one in French 'pur le pere' [stone]. f. 3.
19. Recipe, in French, of the ointment of William of Exeter, called 'loignement Dexetre.' f. 27 *b*.
20. Cure for the plague, in English (imperfect at the beginning, owing to the excision of a leaf). *Colophon*: 'Explicit tractatus contra

epidimiam, editus a magistro de Burdagalia, anno Christi 1390.' f. 90.

21. List of herbal specifics, recipes, properties of herbs, etc., in Latin (written on various blank spaces, as they could be found). ff. 90, 97, 98, 145 *b*–148 *b*., 159 *b*., 185 *b*., 200 *b*.

22. Obits of Eleanor of Lancaster, countess of Arundel [daughter of Henry, 3rd earl of Lancaster, and wife of Richard Fitz-Alan, 3rd earl of Arundel], 11 Jan. 1372[3], and of her son-in-law Humphrey de Bohun, earl of Hereford [and Northampton], 17 Jan. [1373]. f. 97 *b*.

23. Medicinal notes, from Roger Bacon, in Latin. f. 158.

24. Astrological notes; on lunar influences, etc. f. 158 *b*.

From two of these later entries, articles 17 and 22, it will be seen that the MS. passed into the hands of some one connected with the family of Humphrey Bohun, earl of Hereford and Northampton. His death and that of his mother-in-law are recorded; and we have also the medical case of his widow, who, as mother of king Henry the fourth's late wife, Mary Bohun, is attended by the royal physician in 1408. From the fact of this case being entered in the MS., and from the character of the other additions, it seems not improbable that the volume became the property of the physician of the family. But there is also evidence of a still earlier link between the MS. and the Bohuns, dating back to the time of its compilation. For Thomas de Walmesford, in whose favour the award was made, as recorded in article 9 which forms a part of the original contents, was in 1328 presented to the rectory of Shenfield in Essex, and again in 1334 to the rectory of Lees Magna or Much Lees in the same county, by John de Bohun, earl of Hereford, who died in 1335. Walmesford then, was evidently a dependent, in some way, of the family, and if, as seems not improbable, the MS. was originally compiled for him, it is no matter for surprise that he should have included in it a chronicle written by one

who was a well-wisher, if not also a dependent of the same powerful house.

The Cotton MS. does not appear to have formed any part of the Cottonian library, as catalogued. It was found among the burnt MSS. which suffered in the disastrous fire of 1731 at Ashburnham House, Westminster. It now consists of 22 leaves of vellum, which measure generally about 9½ by 6½ inches, the earlier leaves being rather smaller and more shrunken by the action of the fire, and the first half of the whole number being a good deal damaged and defaced. The writing is of the latter part of the fourteenth century, perhaps of about the year 1370. It contains, as already noticed, a part of Baker's chronicle for the reign of Edward the third only, and it probably never contained the earlier reign, for the condition of the first page, worn and defaced, is not that of one which has had the protection of leaves preceding it. Moreover, the text begins at the top of the page and with a decorated initial letter, as in the case of an independent work. All these circumstances point to the omission, from the first, of the history of Edward the second's reign; and support the suggestion, put forward above, that the two reigns were sometimes transcribed as separate works in different MSS.

The reason for this rather unusual proceeding is, I think, to be found in the arrangement of the text of the beginning of Edward the third's reign in the Bodley MS. Here we have, for the first three years, two versions (see pp. 34–43 below), the second written immediately after the first. The second version is that which appears in the Cotton MS. It would seem, then, that Baker, after bringing his chronicle to its present conclusion under the year 1356, intended to revise, or re-write, his history of Edward the third, and that he had actually commenced the work when, probably, death overtook him. For it will be seen from his concluding words (p. 155) that he was then writing as late as 1358; and, as the copy in the Bodley MS., the unrevised work of a careless transcriber, was written in or soon after

1360, it may be inferred that Baker died in the interval. The existence of the two versions, written, as they are, consecutively in the Bodley MS., goes to prove that the MS. was copied direct from Baker's own original work; he had probably begun his revised version on inserted leaves, with the result that the scribe of the Bodley MS. ignorantly incorporated the new with the old material. More intelligent copyists afterwards saw what the author intended, and transcribed the reign of Edward the third with its new commencing version as a separate work, just as we have it in the Cotton MS.

Of the text of that MS. nearly one half has been lost. The following are the lacunae:—After f. 1, one leaf (see pp. 39–41, below), after f. 9, one leaf (pp. 62–64); after f. 10, a quire of eight leaves (pp. 67–96); and, at the end, again a quire of eight leaves (pp. 132–155).

I have only to add that the readings of the two versions just referred to, as they appear in the Bodley MS., are here distinguished by the letters B and B^2. Among the Notes and Illustrations at the end of the volume I have printed many extracts from contemporary chronicles; and, as he has so largely adopted Baker's text and has in turn been so freely referred to by modern historians, I have thought it not amiss to give several passages from the *Annales* of John Stow.

E. M. T.

BRITISH MUSEUM,
November, 1888.

CONTENTS.

CORRIGENDA.

Page 3, last side-note. *For* 23 Feb., *read* 25 Feb.
„ 12, l. 23. *For* H[enricum], *read* H[ugonem]
„ 46, l. 25. *For* hutesio, *read* cum hutesio
„ 76, l. 10, margin. *For* **1345**, *read* **1342**
„ 77, l. 1, „ „ „ „ „
„ 77, l. 7, „ *Insert* **A.D. 1345.**
„ 79, first side-note. *For* Geoffroi, *read* Godefroi
„ 85, l. 17. *For* Kayen, *read* Kayeu
„ 96, fourth side-note. *For* sir James, *read* sir William
„ 103, ll. 24, 25. *Delete commas after* Gallicos *and* durantes
„ 129, l. 18. *For* quorum, *read* quarum
„ 146, l. 29. *For* redunitus, *read* redimitus
„ 148, l. 3. *Delete comma after* mariscum
„ 153, last side-note. *For* Lord Audley, *read* Sir James Audley
„ 155, l. 3. *For* Ville, Ernaldus, *read* Ville Ernal, dominus, *and delete the footnote.*

+ notes

CHRONICON GALFRIDI LE BAKER DE SWYNEBROKE.

A.D. 1303. — **Campaign in Scotland.**

Anno ab incarnacione Iesu Christi regis omnipotentis unigeniti M.CCC.iij., Bonefacii pape huius nominis octavi anno viij., regni vero nobilis regis Edwardi de Wyncestre filii Henrici regis Anglorum xxxj., quia Scoti interfecerunt et prodiciose tractaverunt[1] custodes et ministros quos prefatus Edwardus prefecit custodie regni Scocie et castrorum, cum exercitu Scociam circa Pentecosten transequitavit, et, rebellibus quibuscumque captis, occisis, vel a facie gladii fugatis ad insulas seu latebras subterraneas[2], in Angliam remeavit. Rege reverso, Scoti de latibulis et exilio regressi castrum de Strivelin obsederunt[3], cui ad tutelam rex prefecit Anglicos xl. dumtaxat, qui, victualibus consumptis, equis, canibus, gliribus et muribus vescentes, tandem castrum, contra Scotos et, que solet munitissima expugnare, solam videlicet famem quamdiu defensum, salvis vita et membris, finaliter reddiderunt. Postea rex obsedit castrum de Vrihin et infra xx. dies expugnatum cepit.

The Scots besiege and take Stirling.

Edward takes Brechin Castle.

Hoc anno, inter reges Anglie et Francie pace reformata, reddita est Anglicis Vasconia, que diucius iniuste extitit a Gallis ocupata.

Gascony is restored to England.

Isto quoque anno, in vigilia Nativitatis beate Marie, captus est Bonefacius papa predictus in Campania, civitate Agnanie, de qua extitit oriundus, procurante rege Francie per suos nuncios W[illelmum] de Nogarito et W[illelmum] de Plasiano, atque consencientibus ipsius pape familiaribus et vicinis; tesaurus quoque ecclesie depredatus. Ipse

Capture of pope Boniface viii., 7 Sept.

[1] tractataverunt. B. [2] subterraneos. B. [3] *om.* B.

A.D. 1303.

His death, 11 Oct. 1303.

insuper papa, equo indomito insidens invitus et alligatus, facie versus caudam effrenis equi conversa, cursu nimio deferentis fatigatus, spiritum cum sentencia excommunicacionis in degeneres filios propaginis regalis sanguinis Francorum adusque nonum gradum terribiliter exspiravit, vj. idus Octobris, anno 1303.

Election of Benedict xi.

Anno sequenti, scilicet Christi M.CCC.iiij., Bonefacio predicto successit Benedictus papa xj., nacione Lumbardus, qui xj. kalendas Novembris Rome fuit electus et die Dominica sequenti coronatus.

He excommunicates Boniface's enemies.

A.D. 1304.

His death, 7 July.

Iste prius fuit de ordine Predicatorum et postea cardinalis Hostiensis[1] finaliterque pater patrum, qui excommunicavit et excommunicatos denunciavit omnes qui capcioni predecessoris sui consenserunt, et postea, nonis Iulii, diem clausit extremum.

Edward reduces Stirling Castle.

Hoc anno rex Edwardus se transtulit in Scociam, castrum de Strivelin, quod custodiebat Willelmus Olifard, cum per nonaginta dies crebris insultibus viriliter obsedisset, obsessi repugnare non diucius valentes, discalciati et funibus colla constricti exeuntes, coram rege se prostrarunt, vitam et membra misericordie regis commendantes, quos ad vitam reservatos carceri tamen mancipatos in Angliam transmisit pietas regalis.

He keeps Christmas at Lincoln.

A.D. 1305.

Justices of trailbaston.

Anno Christi M.CCC.v., Benedicti pape xj. anno primo, Edwardi primi post conquestum anno xxxiij. solempnitatem Natalis Christi Lincolnie rex celebravit; et iusticiarios de trailebaston per totam Angliam malefactores punituros ordinavit, per quos, multis castigatis, regis erarium valde fuerat ditatum.

Execution of William Wallace.

Hoc anno fuit subtractus, suspensus, et decapitatus Willelmus Waleys apud Londonias, qui prius contra Anglicos in Scocia et partibus finitimis multa facinora perpetravit.

A.D. 1306.

Robert Bruce aims at the Scottish crown.

He slays John Cumyn.

Circa festum Purificacionis, Robertus le Bruys, nacione Anglicus, volens iure uxoris sue sine scitu et assensu ligii domini sui regis Anglie regnum Scocie[2] usurpare, fecit convocacionem magnatum Scocie, inter quos in ecclesia fratrum Minorum apud Dunfres dominum

[1] Hosticñ. B.

[2] ausus *interlined to follow* Scocie. B.

A [illegible] and back to Rome. The Dominican refuge to the Colonna family. Quonds [illegible] the [illegible] of the [illegible] — [illegible] honest [illegible]. Colonna + [illegible] [illegible] thro' the [illegible].

Milman

15+1

Born @ Treviso.

excommunicated the actual plunderers and [illegible]

Milman [illegible] 7 [illegible] 1304
93 [illegible]

[illegible]

1304 Benedict [illegible] 1304

[illegible]

[illegible]

Stubbs in his introduction to Vol II of the Chronicles of Ed I & Ed II gives a good account of the characteristics of reign of Ed II. p. LXX et seq

2. [illegible]

Iohannem de Komyn, fidelem amicum regis, conspiracioni sue dissencientem trucidavit. **A.D. 1306.**

Exinde, ad festum Pentecosten, rex filium suum primogenitum, Edwardum de Carnarvan, cingulo militari decoravit, et cum ipso alios centum milites ordinavit, apud Westmonasterium; filium quoque suum predictum ducatu Aquitannie dotavit. Petrus eciam de Gavestone ex precepto regis regnum Anglie abiuravit. **Edward of Carnarvon is knighted; f. 99[b]. duke of Aquitaine. Gaveston is banished.**

Demum, circa Nativitatem beate Virginis, Scociam repeciit rex cum milicia copiosa, ubi per totam hiemem et estatem sequentes prospere disponens multa que voluit, labores gravissimos morte prereptus suis posteris reliquit; nempe in festo Translacionis sancti Thome martyris, anno etatis sue lxix., regni vero sui a morte patris 35, et a coronacione sui xxxiij., et ab incarnacione Iesu Christi M.CCC.vij., ab hac luce migravit; cuius corpus apud Westmonasterium xxviij. die Octobris sepultum exspectat resurreccionem et regnum sempiternum. **Edward again invades Scotland. A.D. 1307. His death, 7 July; and burial, 28 Oct.**

Anno proxime notato[1], scilicet incarnacionis filii Dei M.CCC.vij., Edwardo de Wyncestre predescripto viam universe carnis ut prescribitur ingresso, successit filius suus primogenitus in regnum, Edwardus de Karnarvan, dictus secundus post conquestum. Qui statim post adepcionem diadematis paterni transfretavit, conciliaturus sibi animum Philippi le Beals regis Francorum, ab ipso perantea multum aversum; inter quos ignis Sancti Spiritus talem fervorem caritatis succendit, quod rex Edwardus Isabellam, filiam predicti regis Francie, cum magna celebritate regum atque procerum utriusque regni apud Boloniam ritu maritali sibi copulavit v. kalendas Februarii. Abinde rex Anglie cum uxore sua et magna nobilium comitiva v. die Februarii ad Angliam reversus, eodem anno, vij. kalendas Marcii, regiam portans coronam, cum regina coronata, apud Westmonasterium, Dominicam in Quinquagesima solemnizavit **Accession of Edward ii. A.D. 1308. He marries Isabella of France, 28 Jan. Their coronation, 23 Feb.**

Non extat pretereundum quod regi in partibus Gallie uxorem desponsaturo commoranti representavit se quondam sibi familiaris, set

[1] notato *repeated.* B.

A.D.1308. Return of Gaveston. His promotion and marriage. His character.

precepto patris abdicatus, Petrus de Gavestone predictus, quem[1] rex ab exilio in Angliam reduxit; cui eciam dedit comitatum Cornubie et filiam sororis sue, videlicet domine Iohanne de Acres, comitisse de Gloucestre, in uxorem. Erat iste Petrus nacione [illegible][2], corpore elegans et agilis, ingenio acer, moribus curiosus, in re militari satis excercitatus; de quo valencium dicere testimonium quod, ipso in partibus Scocie ducatui milicie presidente, Scotos valde terruit et repulit a predis et aliis vesaniis magnanimitas Anglorum; quo per invidiam felices successus ipsius odiencium de medio subtracto, incanduit et invaluit in ministros regis Anglie castris Scocie deputatos versuta Scotorum vigilancia.

Foreign princes present at the coronation.

Predicte coronacioni affuerunt Karolus frater regine, futurus rex Francie, item Karolus de Valoys, frater regis Francie et pater Philippi primi intrusoris regni Francorum, et dux Britannie; item Henricus comes Luceburgie, postea imperator. Set Petrus de Gavestone, cultu et apparatu omnes transcendens, omnium invidiam et eius nefandum partum odium incurrebat, que sola excellenter nobilia lacescit.

A.D. 1309-10. Gaveston sent to Ireland.

Anno Christi M.CCC.ix. et ipsius regis iij. rex, ut deliniret animos invidencium atque sedaret murmur detrahencium, P[etrum] ipsum transmisit in Hiberniam cum valida manu contra Ybernicos rebelles, assignans stipendium de regis erario ad scakarium ibidem recipiendum; et quedam prospere, set contra ruinam sui, exaltatus congessit. Set non diu fortuna vultus continuavit illaritatem, nondum enim plene revoluto eodem anno rediit de Hibernia ad regis contubernium gratanter acceptus. Contra quem[3] non iam secreta set odia manifesta verbis et signis atrocibus expressa pullularunt arbitrancium se obsequium patrare Deo et reipupplice prodesse, si Petrum alienigenam, gloriam indigenarum[4] sua prosperitate eclipsantem, vita vel regni incolatu privarent. Unde rex, ut ipsum a satrapum potestate preservaret, posuit ipsum in castro de Bamborgh, asserens hoc factum ut satrapis placeret;

He returns. A.D. 1311.

[1] quam. B. [2] *The nationality om.* B.; *T. de la More has* Italus. [3] quam. B. [4] indigenum. B.

I Character of Gaveston Stubbs, C.H. II. 334.

II Gaveston [illegible] the King's [illegible] the [illegible] Earl and Sister of the [illegible] (Tout [illegible] H. p. 233)

There is a small book on "Piers Gaveston, a chapter of Early Constitutional History" by W. P. Dodge. Gross stamps it "Inaccurate."

[illegible]

Quite [illegible] of [illegible]

[illegible] Qn?

[illegible] "Contra"

[illegible] [illegible] hidden meaning?

[illegible]

[illegible] = [illegible]

Omit [illegible]

set nec evasit, quin contumelias et errores ipse rex piissimus passus est ab eiis. A.D. 1311.

Anno Christi M.CCC.xj., circa festum Nativitatis Ioannis Baptiste, pro defensione P[etri], P[etrus] revocatus a castro de B[amborgh] committitur custodie Adomari de Valence, comitis Penbrochie, adiurati coram rege, inspecto sancto sanctorum sacramento altaris, quod ipsum indempnem quatenus posset contra omnes adversarios suos custodiret ad certum tempus, citra quod intendebat rex alico modo Petrum regni proceribus reconciliasse. Set fidem invidia inter summa lacescens et amor placendi inimicis Petri tutorem ipsius contra iuramentum in negligenciam abduxerunt. Ducitur[1] tandem Petrus quo non vellet per familiarem inimicum in mediam potestatem inimicorum, in manerium videlicet Dathintone, que est inter Oxoniam et Warewyc, ubi nec latibulum naturale nec castrum aut munimentum aliquod artificiale posset a vicinitate comitis Warewyc P[etrum] sequestrare. Adomarus nocte ab ipso Petro recessit, et in aurora G[uido] Warewyc cum comitiva mediocri et hutesio accessit. P[etrum] quoque ductum ad castrum Warewyk, habita deliberacione cum Thoma comite Lancastrie et comite Herefordie, in ipsorum conspectu in loco qui dicitur Caveresich xix. die mensis Iunii[2] fecit decapitari; cuius corpus in ecclesia fratrum ordinis Predicatorum de Langlipe rex honorifice commisit sepulture. A.D. 1312. f. 100. Capture and death of Gaveston.

Eodem anno papa Clemens v. celebravit concilium Viennense primo die mensis Octobris incoatum et adusque Pentecosten protelatum, in quo dampnavit ordinem Templariorum, rege Francie Philippo dicto le Beals presente et id procurante, qui odiosum habuit magistrum magnum ordinis, propter importunam pecunie exaccionem quam sibi pro maritagio Ysabelle filie sue regine Anglie quondam accommodavit provincialis Francie primus. Supra sperabat unum de filiis suis in regem Ierosolimitanum coronandum idem rex Philippus, ditandum quoque prediis destruendorum militum templi Dei. Et hac occasione predictum magistrum aliosque multos illius ordinis regno suo constitutos pro- Council of Vienne. Condemnation of the Templars.

[1] Ducit. B.

[2] Ianuarii. B.

A.D. 1312. curavit comburi, totum quoque concilium [et][1] ordinem adnihilari.

Their property given to the Hospitallers.

Set propositum cupiditatem crudelem non saturavit, nam papa cassatorum terras et possessiones Ospitalariis assignavit; pro quibus ipsorum dominio liberandis misit in Angliam quemdam[2] cardinalem et sibi associatum episcopum Albanensem. Quibus restiterunt heroes Anglorum, quorum progenitores Templarios amplis prediis dotaverunt, et ipsi, ordine dampnato, possessiones reversas ocuparunt, ita quod dicti pape nuncii, infecto negocio pro quo venerant, redierunt.

Birth of Edward iii., 13 Nov.

Anno Christi M.CCC.xij., E[dwardi] secundi anno vj°.[3], die sancti Bricii confessoris, apud Wyndesore natus est regi ex Isabella regina magnificus Gallorum triumfator, Scotorum consternator, rectilineari propagacione de sanguine regali Anglie et Francie utriusque regni heres futurus, suo tempore vocatus tercius Edwardus post conquestum. Hoc anno leticia nati filii et regine quam nimium dilexit et tenerrime confovit, ne quidquam[4] molestie eii inferret, rex dissimulavit quam moleste gessit mortem P[etri], ancipite quoque sua providencia, nescia cuius fidei sui concilia secreta aut vitam in periculis posset commendare amicabiliter; a cuius amicicia manifeste vel occulte Petri interitus sequestravit multos. Ipso propterea, armis neclectis, vacante solaciis quandoque veris nonnunquam simulatis, regni quoque proceribus in necem Petri oportune infligendam ocupatis, Robertus de Bruys fere omnia castra atque fortalicia Scocie adquisivit, et custodes deputatos per regem et ipsius patrem amovit vel peremit.

The king still mourns the death of Gaveston.

Robert Bruce's successes.

A.D. 1313.

Hugh Despenser, the younger, made chamberlain.

Anno sequenti, ex consilio et ordinacione prelatorum et aliorum nobilium, Hugo Despenser filius fuit ordinatus camerarius regis loco P[etri] prius de medio subtracti, quem, nisi volentes dicere[5] wlgo menciantur, rex antea nedum minime dilexit, immo odivit; et eo libencius ad idem officium ipsum elegerunt, qui postmodum, regis animo erga ipsum in benignius commutato, eundem exosum habuerunt. Istius Hugonis pater tunc feliciter superstes erat, magne probitatis miles, consilio providus, armis strenuus, cuius confusionem et ignominiosum finem

[1] *om.* B. [2] quamdam. B. [3] vij°. B. [4] quaquam. B. [5] de. B.

It seems clear that in the End the Hospitallers obtained most of the Temple lands – but only a much trouble & about 25 years of litigation.

On the arrest of the Order (Jan. 1308) all the property was taken into the King's hands & administered by the sheriffs: the profits being sent to the Exchequer. From these Estates, Edward II appears to have received an average yearly income of about £2000, which would form roughly 2% – 3% of the royal revenue. He however began to grant custody of certain manors to favourites e.g. Gaves Despensers, Scottish Knights Etc.

The Order was dissolved in 1312, but Edward did not give up possession at once. It was on Nov. 28th 1313 that he gave instructions, that all such lands be surrendered to the Hospital. Practically all the Estates he held were formally surrendered by him about this time. But the Lords of the fee interfered (cf. Baker: Vita et Mors Ed II) & seized the lands as Escheats. In the records we find among the offenders such names as Mowbray

..., ..., ...ford, Warwick Etc.

Thus some manors came to the Hospital about 1313 but the majority passed from Ed II into the hands of nobles. Numerous inquisitions from 1313 onwards, prove this conclusively; & Ed II appeared helpless in the matter, in spite of papal protests. It seems as if the king were willing to surrender all, but the nobles felt otherwise. The Pope & Hospitallers tried continually till 1324 to obtain the complete transfer of the late Temple property.

In that year however (i.e. 1324) a Statute was passed in Parliament saying "that though they could be lawfully claimed as Escheats, yet for the health of their souls such lands were to be given to the Hospital". Many more manors were now handed over - but not all. Any such lands coming to the king by forfeiture (e.g. of the Despensers, Lancaster, Mowbray Etc) he at once gave to the Hospital

In 1327-8, the Hospitallers were receiving from Templar lands about £460 yearly. This shews that not all the property had been handed over: though probably it was due to being unable to stock the

lands & so receive due profits – for the Order was involved in much Litigation & Expense, & their funds were very low at this time. (cf. Larking "Knights Hospitallers")

By 1338 however they had gained possession of the majority of the Lands – though many were not held by them & were never obtained. But from the late Temple property in this year they were receiving about £1500 (cf. this with the amount received in 1327-8).

[As a rough Estimate, one might be able to say that the Hospital ~~got~~ obtained about 70% - 80% of the late Temple property. This is borne out by the percentage of money received, & the number of manors. Out of about 150 manors in England they appear to have obtained 120 - 130]

tenants?

→ names [illegible]

✓ [illegible] confirmed [illegible]

[illegible] the [illegible] were Forfar,

Maxwell's [illegible]

Perth, Dumfries [illegible]

1313 qu: D.N.B

of R[illegible] who confirm [illegible]

p 14

we have [illegible] [D.N.B]

1326

accumulavit amor naturalis set deordinatus quem[1] visceribus paternis gessit erga predictum filium suum, corpore formosissimum, spiritu superbissimum, actu' flagiciosissimum; quem[1] spiritus ambicionis et cupiditatis a viduarum et orfanorum exheredacione in necem nobilium regis precipuorum[2] et sui ipsius[3] atque patris interitum precipitarunt. A.D. 1313. f. 100b.

Anno Christi M.CCC.xiij., et ipsius regis vij., Anglie milicia, impaciens[4] iniuriarum quas Robertus le Bruys et sue conspirate infidelitatis contra regem Anglie prodiciosi fautores in Scocia perpetrarunt, sub ducatu regis iuxta pagum Scocie, quem[5] Strivelyn indigene nuncuparunt, se coadunavit, in vigilia Nativitatis sancti Iohannis Baptiste. Illuc Anglicorum pompa, usque tunc solita in equis belligerare, copias adduxit cursantium[6] dextrariorum, armorum radiancium, miliciamque copiosam, cuius temeritas nimium presumptuosa, sibi ipsi blandiendo promittens victoriam quam de suis viribus desperantibus solet Imperator universi conferre, de sua securitate adeo fuerat confisa ut, preter necessariam reii militari equorum et armorum atque victualium habundanciam, vasa quoque aurea et argentea, quibus qualibus pacis tempore solent mundi principum convivia luxuriare, secum facerent deferri. Nunquam tunc presentes antea vel post tantam nobilitatem tam nobilem apparatum tanta superbia intumentem viderunt[7] solo guerre Martis favori commendare, ut pauper ille Carmelita, frater R. Bastone, in suis heroicis de eodem bello, quo presens a Scotis captus, deplanxit luctuose. Vidisses illa nocte gentem Anglorum, non angelorum more vivencium set vino madencium, crapulam eructancium, 'Wassayl' et 'Drinkhail' plus solito intonancium; econtra Scotos silentes sanctam vigiliam ieiunio celebrantes, et amore patrie libertatis licet iniusto, tamen acri[8] et in mortem parato, estuantes. In crastino Scoti, campi locum nacti victoribus maxime oportunum, subfodiebant ad mensuram trium pedum in profundum et ad eiusdem mensure latitudinem fossas protensas in longum a dextro in sinistrum cornu exercitus, operientes illas cum plexis

A.D. 1314. Campaign in Scotland.

Luxury in the English camp.

Battle of Bannockburn, 24 June.

[1] quam. B. [2] precipucium. B. [3] suipius. B. [4] impacis. B. [5] quam. B. [6] cressencium. B. [7] vidit. B. [8] acro. B.

A.D. 1314. fragilibus ex virgulis et viminibus sive cratibus, id est 'herdeles,' cespite et herbis superstratis, peditibus quidem perviis saltim consciis cautele, set equitum pondera non valentibus[1] sufferre. Scotorum, quorum nulli, rege duce proibente, fas erat equum pugnacem asscendere, exercitu[2] in turmas ut assolet[3] diviso, non longe a predicta fossa, inter ipsos et Anglicos non dico dolose set caute excogitata, stetit solidissime acies ordinata. Ex adverso progredientis ab occidente exercitus Anglorum refulsit sol oriens in scutos aureos et galeas politas, cuius radii micantes aspectus armatorum reverberantes movissent magnanimum Alexandrum ut illis loco et die vel saltim hora diei congressum suspendisset, et solis meridiani, que fuisset illis dexter, iudicium exspectasset; set proth dolor! impetuosa cervicositas Anglorum, suspendio[4] conflictus mortem preeligencium, habuit in prima custodia phalangem dextrarios et grossos cursarios equitancium, quos latuit Scotorum fossa integumento fragili, ut dictum est, sofisticata; in secunda vero pedites cum sagittariis adversariorum fuge reservatis; in tercia vero regem cum episcopis et aliis religiosis viris et inter ipsos vecordi milite H[ugone] le Spenser. Equites aciei prime in hostes progressi, equorum titubancium anterioribus pedibus in fossam trans plexas perforatas affixis, precipites corruerunt, ceciderunt, et omnem insultum et crudelitatem adversariorum ruina ex alto prevenerunt; quibus collapsis insteterunt hostes, mactantes, capientes, et solis divitibus redimendis parcentes.

The English losses. Ibi tunc occubuit Gilbertus comes Gloucestrie, quem[5] Scoti redimendum libenter reservassent, si per togam proprie armature, quam tunc non induebat, ipsum cognovissent. Comitem comitabantur [in][6] mortis itinere Edmundus Maulie, Robertus de Clifford, Paganus Tiptoft, Egidius Dargentyn, et multi alii ordinis militaris. Ceterum inter viros redempcioni fuerunt reservati Wufridus de Bohun comes Herefordie, Iohannes de Segrave, Iohannes de Claveringhe, Willelmus le Latimer, et fere trecenti viri militares. Occisorum in pre-

f. 101. dicto discrimine nonnullos detraxit in cladem falanx sagittariorum non

[1] valencium. B. [2] exercitum. B. [3] assoleet. B.
[4] suspendo. B. [5] quam. B. [6] *om*. B.

[illegible] vol I p 217) the following is an extract:-
" Also they say that they (the jurors) understand that Matilda who was the wife [illegible] the lord Earl aforesaid, is with child. And if she be not with child they say that the next heirs are Alianor wife of my lord Hugh Despenser the younger Margaret who was wife of Peter de Gaveston; and Elizabeth wife of John [illegible] Burg, Sisters of the aforesaid Earl. And they say that the said Alianor is of full age; and the said Margaret is of the age of 20, and the said Elizabeth is of the age of 18 years."

As late as the Parliament of Lincoln Jany. 1316 there was still talk of heirs being born to the late Earl, and a commission of Enquiry was formed (Rot Parliament:) Pending the division of the lands [illegible] the Lord [illegible] was relegated to (1) Bartholomew de Badlesmere June 24th 1314 to Sept 29th 1315. (2) Payn Turberville Oct. 1st 1315 to Ap. 20 1316; (3) John Giffard. On Nov 15th 1317 a Royal writ orders the delivery of the lands to Despenser, who obtained as his share the lordship of Glamorgan. Particulars of the division are given in Clark's "Land of Morgan" pp 159 et seq. [N.B. The influence which Clare's death had upon Glamorgan in the revolt of Llewelyn Bren, & the raid of Glamorgan 1321]

[illegible]

[illegible] of [illegible], [illegible] J. B. N. R.

* Plague and Famine. This was of more importance than the space [illegible] Baker gives to it would indicate. Many chroniclers give considerable space to an account of its ravages. e.g. [illegible] (R.S. Ed. Riley) pp. 92–6, Annales Londonienses (R.S. Ed. [illegible]) p. 238. It lasted with more or less [illegible] for six years, and an ordinance to regulate prices was passed but soon [illegible] as unworkable. It is interesting to see in the "Rotuli Parliamentorum" that the parliament of Lincoln in Jany 1316 met under conditions when the Barons & Prelates had difficulty in obtaining food (P. 350. Rot. Parlm. Vol i)

[illegible]
1318 – So Cal. Papal Registers
May 18th
To the prior & Carmelite friars of Oxford licence to accept the site in the suburbs of that city given to them by the King for 24 friars & to transfer thither [illegible]

Not [illegible] – Reg. [illegible] was [illegible]

habencium destinatum locum aptum, set prius armatorum a tergo[1] stancium qui nunc a latere solent constare. Ubi viderunt Scotos collapsis in fossam atrociter instare, sagittas quidam in altum casuras inter hostium cassides incassum, quidam vero in directum iacientes Scotorum paucos a pectore, Anglorum multos a tergo, necuere. Sic redit in nihilum hesterna pompa, rege cum episcopis et Dispensatore fuge presidium arripiente, quem[2] non ingenium mortale nec agilitas equorum aut involucra locorum a captura Scotorum liberassent, nisi precibus sue matris Christus, qui per medium Iudeorum incognitus abibat, ipsum regem a Scocie finibus eripuisset; quod non solum ipse, set qui cum ipso fugiebant postmodum confitebantur. In tanto fuge periculo rex vovit Deo et Virgini dilecte sue genitrici quod pauperibus ipsius Carmelitis, matris Dei titulo specialiter insignitis, fundaret monasterium aptum ad inhabitandum, in quo xxiiij. fratribus studio teologie deputatis de competentibus expensis subveniret. Votum ratificatum a domino papa Iohanne xxij. rex complevit, pallacium suum Oxonie, H[ugone] le Spenser dissuadente, fratribus predictis in puram et perpetuam helemosinam assignando, anno regni sui [3], domini quoque pape Iohannis predicti [3].

A.D. 1314.

Flight of Edward.

He vows the foundation of a Carmelite monastery.

Anno Christi M.CCC.XV. Scoti sub ducatu Edwardi le Bruyus, qui se fecit a suis regem Hibernie nominari, vexillis desplicatis Hiberniam ingressi, sub vexillo domini Iohannis de Birmingham, tunc regis Anglie iusticiarii, cum suo seudo-rege fuerunt in numero maximo interfecti.

A.D. 1315-1318. The Scots invading Ireland are defeated.

Eodem tempore in Anglia nimis invaluerunt pestilencia et fames, quarterio frumenti xl. solidis sterlingorum appreciato[4].

A.D. 1315-1316. Plague and famine in England.

Anno M.CCC.XVJ., domini pape Iohannis vicesimi secundi anno primo, admissi duo cardinales in Angliam et Scociam pro pace reformanda inter regna, habito cum rege Anglie tractatu, itinerando versus Scotos in episcopatu Dunelmensi fuerunt depredati per Gilbertum de Midiltone militem, qui postea fuerat proinde suspensus et in quarterias[5]

A.D. 1317. Cardinals sent to arrange peace are robbed.

[1] armatorum terga. B. [2] quam. B. [3] *Blank.* B.
[4] apprecii. B. [5] quartas. B.

tenants?

ing name

[illegible]

1313 qe D. N. B.

of R. p 14

we have
1326 [D.N.B.]

x mistake?

[illegible]

A.D. 1321.

ita[1] presumpsisse quod nonnullos nobiles frequenter a regis[2] colloquio artaret; quibusdam quoque nonnunquam pro diversis negociis se ipsos tangentibus regem alloquentibus, regia benignitate preocupata, ipse responderet, responsiones non optatas set adversas votis, regis tantummodo pretendens commoditatem, ipsis refunderet. Talia de Hugonis malo fateor, set non adeo quin wlgus garulus peiorem sciverit fingendo describere atque vere mala facto deteriora predicare. Pro talibus et similibus, in quibus regii ministri solent offendere, reddebatur[3] Hugo regni proceribus nimium odiosus. Unde in furibundum appetitum vindicte proceres accensi predia H[ugonis] patris in odium filii ac eius aderencium, quecumque invenerant in principatu Wallie [redacted] marchia ocuparunt, nemora ipsorum et ce[redacted]tarunt, in utriusque preterea Hugonis necem atque cuiuslibet alterius amici, exceptis regio sanguine reverendis, sub sacramento iurisiurandi[4] conspirarunt. Horum fuerunt principales: comes Herefordie, R[ogerus] de Mortimer, Mauricius de Berkleye, B[artholomeus] de Baddesmare, R[ogerus] Damori, H[enricus] Tyeys. Occulte comes Penebrochie consensit eiis, set et comes Lancastrie ardenter et manyfeste. Hugo putans furorem iracundorum posse tractu temporis mitigari, absentans se ad tempus quandoque trans mare, quandoque in mari, de ordinacione regis navigio latitavit. Tandem in parliamento apud Westmonasterium celebrato, rege non consenciente nec tamen pre metu civilis discidii audente reclamare, uterque Hugo exulat, contra absentes sentencia promulgata.

Confederation of barons.

The Despensers banished.

Anno M.CCC.xxj. domine regine Isabelle[5], circa festum sancti Michaelis itinerando venienti ad castrum de Ledes in Cancia et in eo volenti pernoctasse, fuerat ingressus pertinaciter denegatus. Regine repudium rex estimans in sui contemptum redundare, per populares vicinos et illos de Essexia atque nonnullos Londonienses iussit castrum obsideri. Castri firmamentum tenuit B[artholomeus] de Baddesmere[6], in quo uxore et filiis relictis cum vernaculis ad eius defensionem aptis, proficissebatur

The queen refused admission to Leeds castle.

Edward lays siege to the castle.

[1] inter. B. [2] rege. B. [3] reddebat. B. [4] iusiurandi. B.
[5] domina regina Isabella. B. [6] Biddesmere. B.

A.D. 1321. cum aliis baronibus ad demolicionem gazarum Hugonis. Obsidioni acriter insistente rege, inclusis desperantibus de castri tuicione, comites et barones H[ugonis] vastatores, armatorum suffulti magna comitiva, venerunt Kingestonam in vigilia apostolorum Simonis et Iude, rogantes per nuncios intermissos, dominos Cantuariensem et Londoniensem ac

The mediation of the barons is refused.

comitem Penbrochiensem, quod obsidionem rex amoveret, promittentes quod post proximum parliamentum castrum regi redditum subderent. Rex vero, perpendens castelanos non posse diu resistere et exasperatus rebellione inclusorum, peticiones baronum noluit exaudire; quibus in partes alias regressis, castro tandem labore non modico expungnato, .vj. de forcioribus in ipso repertis indilate suspensis, ux-

Surrender of the castle.

orem B[artholomei] de Baddesmere et filios eius misit turri Londoniarum custodiendos.

Edward marches into the west. A.D. 1322.

In sequenti Nativitate Salvatoris rex, Cirencestrie celebrato Natali, cum exercitu collecto tendens in marchiam Wallie, declinavit Glovernniam, per quosdam barones paratos rebellioni ocupatam, per Wigorniam ad Briggenorthe dirigens exercitum, ubi, castro per tempus aliquot defenso set tandem per regem viriliter expugnato, castellanorum quibusdam occisis, quosdam fugatos utlagiavit et eorum possessiones ubi-

f. 102. cumque in suo regno repertas confiscavit. Exinde Salopiam rege

Submission of many of the barons.

progresso, uterque Rogerus de Mortuo mari[1] ad reverenciam et pacem regie magestatis se offerebat, quos turris Londoniarum custodie rex transmisit. Mauricium vero de Berkleye et H[enricum] Daudeleye, ad instar illorum de Mortuo mari regi subiectos, castro Walingfordie destinavit. Comes Herefordie, Gilbertus Talbot, R[ogerus] Damori, et omnes alii eiis aderentes ad comitem Lancastrie, in plaga boriali ipsos

Council at London.

expectantem, se transtulerunt. Istis peractis, archiepiscopo presidente in concilio Londoniis celebrato, fuit per prelatos provincie Cantuarie

Recall of the Despensers.

declaratum quod processus exilii dominorum H. et H. le Spenser fuit erroneus et de iure adnullandus; unde cum concilio decreverunt exulatos honori pristino restituendos.

[1] Mortua matre. B. *This absurd mistake repeatedly occurs in* B.

This medication does not seem to be confirmed elsewhere. Y. of Ramsey [illegible] L117

✓ [illegible]

[illegible]

Annotes. Barons [illegible] [illegible]

Toilet

The C [illegible] [illegible] Dec [illegible] 1321 – to Jan [illegible] 1322 Reynolds [illegible] absolution [illegible] Feb 1 [illegible] after [illegible]

Cumberland
Westmorland

Earl of Harewood [illegible]
[illegible]

A.D. 1322.

Edward marches north.

Anno M.CCC.xxj., nihilo pacifico ex parte baronum oblato regi, set ipsis in sua pertinaci rebellione contra regni statuta, rege inconsulto immo invito, manum armatam convocantibus, sub vexillis desplicatis armatis militantibus, rex, exercitu recollecto, circa finem mensis Februarii in partes boriales suas copias promovit; cuius adventum barones animose prestolantes, post conflictum qualemcumque inter acies regalem et comitum Lancastrie et Herefordie apud Bortone super Trentam, regiam preeminentem potestatem comites fugerunt, que ebdomada consequente per multos de Humberlandia, duce Andrea de Harkleye, crevit in augmentum. Tunc vacillavit baronum animositas, consulentibus quibusdam quod in regis[1] graciam et misericordiam, promissa reverencia et debita subieccione, se commendarent, quod quidem concilium reddebatur[2] odiosum comiti Lancastrie, quem sic securitavit affinis cognacio sanguinis regalis quod nullum infortunium, quia nullum timebat, ipsum terruit a cepto, presertim cum non contra regem set, ut dixit, contra regni proditorem Hugonem virum se armasset. Comitem vero Herefordie, Humfridum de Bohun, virum[3] per omnia bellicosum, corpore quidem strenuum, mente animosissimum, consilio satis providum, compulit inceptum facinus continuare timor de periculo militum simplicium in fas et nefas sibi famulancium, quos non sine mortis supplicio vel usque ad egestatem redemcione putaverat posse regi et Dispensatoribus reconciliari. Unde pietate quam habuit naturalem generosus ille comes commotus maluit bello vinci et secundum sibi visum pie mori, quam per asportacionem[4] suorum comilitonum vel carceris aut exilii maceracionem seu mortis punicionem sua mente pia diutine torqueri.

He defeats the barons at Burton on Trent.

The barons' party begins to waver.

Battle of Boroughbridge, 16 March.

Tandem xvj. die mensis Marcii Martis furore concitant partes, vexillisque regalibus vexilla baronum sub ducatu comitum adversancia procedunt, que utinam contra inimicos crucis Christi plures in decuplo regis et comitum unanimi consensu fuissent displicata, et non Anglicus in Anglicum, cognatus in cognatum, affinis in affinem, miles in imperatorem fuisset debacatus. Congrediuntur acies apud Borubrigge, ubi

[1] regum. B. [2] reddebat. B. [3] vicerum. B. [4] apporacionem. B.

A.D. 1322. piissimus comes Humfridus a quodam Wallico de sub ponte trans foramen tabule lancea[1] in inguinem ex parte secreciori, illa videlicet[2] qua non solebant milites armari, sub pedibus neminem habens[3] suspectum, proth dolor! transfoditur. Capiuntur in campo comes Lancastrie et cum eo barones, baronetti, et milites nonaginta, quinque scutiferis, clientibus, et aliis impotentibus guerram resuscitare diffugio dimissis, et inter illos quibusdam militibus occultis. Captos atque coram regni iusticiariis, domino Andrea de Harchleye[4] et aliis, raciocinatos cismate et rebellione et in capud regium conspiracione legitime convictos, ne impunitas illorum posteris tribueret incentivum taliter delinquendi, diversimode punivit censura legalis. Nempe tante cladis principalem presumptorem T[homam] comitem Lancastrie, cuius generositas et diviciarum amplitudo quasi immortali ceteros fecerunt aderere, vj. die post regis triumphum pupplica iusticia suspendio dampnatum, morte turpissima suum consanguineum non permisit tractari pietas regalis, set decapitacioni penam prodicionis misericorditer remisit. De numero ceterorum x. et octo in diversis locis Anglie tractis et suspensis, v. fugitivis exilio castigatis, ceteros squalore carcerali correptos, parcens multitudini, regia miseracio dimisit redempcioni.

The Earl of Hereford slain.

Capture of the Earl of Lancaster.

f. 102b.

Executions.

Anno M.CCC.xxij. apud Eboracum parliamento post Pasca celebrato, Hugone le Spenser patre comite Wintone[5] constituto, magno exercitu coadunato, ad festum sancti Iacobi rex Scociam intravit. Scoti vero, destitutis aut secum deportatis ultra mare Scoticum omnibus que possent faciliter auferre, solum victualibus evacuatum, prescii futuri adventus ostilis, Anglicis reliquerunt. Patriam nullo resistente rex transequitavit[6], et exercitum fame laborantem in Angliam remisit. Quo cognito, Scoti, mari transmenso, dic latitantes, de nocte laborantes, regem insecuti apud forestam de Blakemore, in regis ospicium de nocte obsessum insultum dedere; siquidem rege cum paucis ab ipsorum insidiis in australes partes elapso, captis ex eius comitiva comite Rechemundie, domino de Siliaco nuncio

The elder Despenser made earl of Winchester.

Invasion of Scotland.

Retreat.

[1] tablem lanceam. B. [2] vide H. B. [3] habentem. B. [4] Harcheye. B. [5] Abintone. B. [6] transestavit. B.

Neville. le B describes actions [illegible] tactics (cf p 51)

B. [illegible]. Next days they [illegible] [illegible] adopted [illegible] tactics of Schiltrons... Harclay had [illegible] of the Scots & his own [illegible]

Le Baker leaves out the important constitutional events of 1322. Andrew of Harclay was the leader of the kings forces (cf p 13)

i.e. not [illegible] by his [illegible]

Today in Brasilia, done of 290 other places may never done the same

295

1955 - 1 3 is the date of the Committee ... embassy. The committee ... Saint Sayers.

A.D. 1322.

The Scots ravage the north of England.

regis Francie, cum multis aliis, Scoti, totam marchiam usque Eboracum rapinis et igne depascentes, villam de Rypouns sunt depopulati, et tandem Beverlacum pro quadringentis libris sterlingorum oblatis et statim solutis intactum declinaverunt, ad propria reversi. Anni sequentis mense Iunii inite fuerunt treuge cum ipsis per annos xiij. durature.

A truce.

A.D. 1323.

Edward summoned to do homage for Aquitaine.

Anno M.CCC.xxij., Philippo filio Philippi, rege Francorum, universe carnis viam ingresso, germanus suus Karolus, regni fraterni adeptus diadema, misit in Angliam dominum Andream de Florencia et alium quemdam militem ad citandum regem ut se presentaret novo regi Gallorum et faceret homagium pro ducatu Aquitannie et aliis suis terris in predicti regis regno, et, licet Hugo de Spenser et R[obertus] de Baldok[1] precibus et meritis predictorum nunciorum mentes informassent sufficienter, ut ipsi putabant, quod causam sui adventus non notificarent regi, tamen in suo recessu monuerunt ipsum, quasi consulendo, quod homagium facturus tunc regi se presentaret. Super qua monicione seu citacione dictus dominus Andreas de Florencia, qui Karolo fuit notarius, concilio regis Anglorum hoc ignorante, fecit pupplicum instrumentum, cuius virtute rex Francie, contra regem facto processu, terras nonnullas de ducatu Vasconie et comitatum Pontivie in suas utilitates fecerat seysiri, rege Anglie putante, sicut fuit informatus, predictam citacionem non valuisse de iure. Prefatam seisinam ex parte Karoli regnantis cepit eius patruus Karolus de Valoys, vir habens Anglicos maxime odiosos, qui cum magno exercitu, fungens affectata legacione, pretensis regis Anglie, ut ducis Aquitannie, inobediencia et homagio non facto, comitatum Pontivie et totam Agennam in utile dominium regis nepotis sui seisivit. Tandem progrediens ad villam de Regula, invenit eam defensam per Edmundum de Wodestoke, germanum regis Anglie et comitem Cancie; inter quos finaliter initis treugis, duraturis per tempus quo posset de pace inter reges tractari, reddita quoque villa, utraque pars ad propria remeavit.

Charles of Valois takes possession of Ponthieu and Agenois.

A truce.

Anno M.CCC.xxiij., Rogerus de Mortuo mari, quondam in turri Londoniensi, ut superius dicebatur, incarceratus, auxilio proditorum,

[1] Kaldok. B.

A.D. 1323. Roger Mortimer escapes into France.

custodibus corruptis muneribus, evasit et, in Franciam dilapsus, predicto Karolo de Valoys exul Anglorum ipsorum inimico inclinatus adesit, in novum discidium atque miserabilem guerram intestinam reservatus per seminatorem zizanniorum[1].

A.D. 1324. f. 103. Punishment of the bishop of Hereford.

Proxima Quadragesima, in parliamento Londoniensi, inquisicione facta contra Adam episcopum Herefordensem per legales viros de comitatu Herefordie, super eo quod predictus Adam adesit quondam illis de Mortuo mari, inimicis regis, accommodans eiisdem equos et arma iuvansque ad dicti R[ogeri] evasionem, ipso quoque episcopo de talibus accusato nolente respondere, omnia temporalia ipsius episcopi sive proditoris auctoritate regia confiscantur. Unde inexorabile odium contra regem et eius amicos concipiens Adam predictus, vir ingenio naturali calludissimus, et prudencie mundane maximus expertor, facinorumque arduorum factuosus, ad regis[2] degradacionem et multorum nobilium exinanicionem iracundie concepte venenum propinavit serie narranda.

He stirs hatred against the king and his friends.

Revival of enmity to the Despensers.

Contra comites Wintonie et Gloucestrie H[ugonem] et H[ugonem] procerum regni odium antiquum, post regis victoriam apud Borowbrigge aliqualiter mitigatum aut cercius timore potencie regalis occultatum, causa clariore quam fuerat antiquum vires non erectum set repens resumpsit. Multis nempe nobilibus sub comite Lancastrie contra regem armatis pepercit, ut dictum est, regia clemencia, quibus comites prefati, animum regis[3] quasi fascinatum ad libitum tractantes, intulerunt mortem de merito, quam non nisi per graciam predictorum comitum H[ugonis] et H[ugonis] evadere se posse non putabant; unde multi istorum diversas manerias pulcherrimas de sua hereditate pro securitate vite promissa predictis comitibus sepe nominandis non hilares datores set ex tristicia et ex necessitate vendiderunt. Comites igitur H[ugonem] et H[ugonem] fecerunt cunctis odiosos, non solum quia ceteris omnibus a rege plus amabantur, set quia, spiritibus superbie et ambicionis agitati, milites generosos per exaccionem crudelis redempcionis depauperabant, et eorum filios predia

[1] zizannie. B. [2] regem. B. [3] regnum. B.

paternalia pro nihilo percucientes exeredabant. Cuilibet videbatur honus importabile tres reges simul in Anglia subferre; regem multi peramabant, set reges H[ugonem] et H[ugonem] multo plures pre metu odiebant, nam **A.D. 1324.**

'Illum quem metuit quisque perire cupit.'[1]

Illos Herefordensis suis temporalibus privatus odiebat; illos Lincolniensis Henricus de Borewasch, quamquam regis promocione decoratus infula, tamen consimili culpa qua[2] supradictus Adam sciens se noxium, valde metuebat et per consequens odiebat. Contra universi militum et episcoporum istorum amici habuerunt animos egro dolore sarcinatos[3] et in furiam proclivos, et sola reverencia regie pacis manus continentes. Ad hoc contra seipsos in universum nefas rapidissimam iram femineam regine concitabant, eo quod, illorum avaro consilio et ordinacione familia consortis regie minorata, sibi certi reditus cum precisione fuerant taxati, parciori annona quam solebat victure. Unde avaricia insaciabilis feminina concupitis frustrata, aut certe prodigalitas muliebris artata, quarum alteri solet semper ille sexus indulgere, non solum contra Dispensatores, set et contra maritum, plus illos quam illam consiliis imitatum, exarsit in iras. Iam luget Francorum sanguinem regalem, immo regis filiam atque successive regum Lodowici, Philippi, et demum Karoli unicam sororem, regi set avaro maritatam; promissam fore reginam, set in condicionem ancillarem conversam, Dispensatorum, quos plus quam odio perfecto oderat, stipendiariam. Iam vellet cum fratre dominatore Francorum de marito queritura verba commiscere; iam cum patruo Karolo de Valesio, cuiuslibet facinoris artificioso, secrete consulere quomodo, in Dispensatores vindicata, animum regis mariti serviturum sibi inclinaret. Dampnat mare spaciosum, Neustrie litora ab Anglia distinguens. Annuit mare desiccatum aut certe pontem latum securum, ut posset quas misit fratri et avunculo crebras epistolas ipsa deferre. Angustiis talibus et aliis latentibus indignatam reginam quis consolatur[4], nisi lesus per eosdem, scilicet Dis-

Hostility of the queen.

[1] Cf. Ovid, *Amor.* II. ii. 10. [2] cupa quo. B. [3] farcinatos. B. [4] consolat. B.

[redacted]

D

A.D. 1324. f. 108b. She is incited by the bishops of Hereford and Lincoln.

pensatores, quos execratur ipsa, videlicet episcopus Herefordensis? Cum isto deflebat casus communes, et alias rupturi cordis cogitatus expressit. Tacentis forsan aliquando, plus fesse lacrimis quam querelis, non permittit nec ille calidus querelam finiri; set falsam compassionem pro causa sua veris, set pro iniuriis regine fictis, suspiriis et nonnullis lacrimis contestans, non lenivit set auxit indignacionem qua tursit virago. Conscius secretorum utrorumque fuerat Lincolniensis episcopus, qui, sciens qua cavea wlpem reperiret, regine blanditur[1], sofistice compatitur; et, ipso consenciente, novam brigam intestinam ingeniatur[2] presul Herefordensis, asserens regine votis quelibet votiva successura, si in Francia fratrem visitans et patruum eorum auxilium contra Dispensatores imploraret. Effectivo consilio votivo et finis quam volebat indubitanter efficaci applaudens, regina quesivit occasionem transfretandi. Erat illis diebus, ut tactum est, sentencia inter reges Anglie et Francie de pace tractanda, cuius legacionis nuncium competentem oporteret ordinare.

The Despensers dissuade the king from crossing to France.

Regi volenti pro tanto negocio transfretasse dissuadebant comites Wintonie et Gloucestrie, timentes ne, sui contubernio privati, inciderent in manus hostiles vicinorum, quibus sciebant se ipsos odiosos. Preterea nec audebant cum rege transfretare, quos non latuit quod ipsos rex Francorum faccione sororis sue et Rogeri de Mortemere violento veneno[3] odivit. Igitur, ipsius regine iam regi blandientis ceterosque

The queen sent to treat with her brother.

proceres prudentis femine sibi conciliantis atque pacem regnorum promittentis instancia non parva, predictis quoque episcopis in id idem occulte consules regios instigantibus, atque proceribus pro maiori parte ad hoc concordantibus, multum desiderata legacione fungitur regina.

A.D. 1325.

Anno M.CCC.24 Isabella regina, regis Francorum unici fratris sui unica soror, caris et desideratis aspectibus et osculis presentata, dum tractavit inter reges fratrem et maritum, ducem Aquitannie et comitem Pontiviacensem, rex eius maritus per totam Quadragesimam et estatem in Cancia perendinavit, ut inter ipsum et reginam nunciorum concursus faciles haberet, regina negocium pro quo[4] venerat tractanti. Finaliter

[1] blandit. B. [2] ingeniatus. B. [3] violentum venenum. B. [4] *om.* B.

[illegible]

of the [illegible]

D.F 3

[illegible]

1325

A.D. 1325.

Proposal to transfer Gascony and Ponthieu to the king's son.

consensit parliamentum Francorum quod, si rex Anglie resignaret suum ius in ducatum Vasconie atque comitatum Pontiviacensem Edwardo primogenito suo, ipse rex Francie faceret predictum filium regis Anglie de predictis ducatu et comitatu habere plenam seisinam, contentus de homagio quod ab eodem duce novo, scilicet Edwardo, nepote suo foret recepturus. Super hiis rex Karolus literas suas patentes et alias misit de salvo conductu pro primogenito Anglie sibi mittendo. Super articulis prelibatis fuerant in Anglia multi tractatus apud Langedonam et Dovoriam, consulentibus quibusdam quod rex in propria persona mare transiret, et hii allegabant quod multa infortunia filio regis, Gallicis astutis et cupidis exposito, patris et Anglicorum proteccione destituto, possent contingere. 'Quis' inquiunt 'proibebit regem Francorum dispari cuicumque velit parvulum maritare, aut sibi curatorem vel tutorem assignare?' Istis veraciter recte consulentibus comites Wintonie et Gloucestrie non consenserunt, pro eo quod non erant ausi cum rege transfretare nec ipso transfretato in Anglia expectare, propter causas prius assignatas; quibus, in ipsorum dampnum, episcopus Lincolniensis vehementer assentivit, sperans ad finem deduci tractatum, quem[1] inter ipsum et reginam cum episcopo Herefordie fuerat machinatus, ut in parte tangit series prescripta. Predictis comitibus rex nimis compaciens, timensque ne, se ipso peregre profecto, in ipsorum comitum exinanicionem nobilitas baronum iterum deseviret et ab olim sopitam resuscitaret guerram intestinam, unde consulentibus quod filium[2] eius mitteret prebuit assensum.

Fears for his safety.

The king consents to his going.

f. 104.

Charter granted by the king to his son, 9 Sept.

Fecit itaque rex prefato filio suo cartam de prefatis ducatu et comitatu, habendis et tenendis sibi et heredibus suis, regibus Anglorum, addens quod, si, patre suo superstite, filius moreretur, predia prefata in patris dominium reverterentur, cavens eciam per quasdam condiciones ne rex Francie posset ipsum E[dwardum] maritare aut tutori sive curatori cuiquam submittere. Hec ordinacio fuit facta ex consensu prelatorum et aliorum regni nobilium apud Dovoriam, in crastino Nativitatis beate

[1] quod. B. [2] filius. B.

A.D. 1325. Marie, anno regni regis xviij. Et die Iovis sequente prenominatus E[dwardus] regis primogenitus cepit enavigare, habens secum W[alterum] episcopum Exoniensem et alios nobiles in numero competenti. Exinde, circa festum sancti Mathei, fecit homagium avunculo suo regi Francie, sub protestacionibus factis ex utraque parte.

The young Edward does homage to the king of France.

Edward summons the queen and their son to return.

The queen's excuses.

The bishop of Exeter returns.

Completis negociis pro quibus in Franciam missa fuerat regina, statim post festum sancti Michaelis scripsit sibi eius maritus, precipiens quod filium suum in Angliam reduceret cum festinacione. Rescripsit ipsa mulier[1] quod dominus rex Francie frater suus nimia caritate foveret illos et secum invitos detineret, unde, remissa magna parte utriusque familie, residuum illius anni certa negocia pro quibus ex intencione proficiscebatur ipsa transegit. W[alterus] episcopus Exoniensis non in Angliam iussus redire, a questione tamen secreti concilii regine videns se totaliter sequestratum, set R[ogerum] de Mortimer et alios profugatos regis domini sui inimicos locum suum quoad regine familiaritatem usurpasse, clam repatriavit. Commovebatur Anglia de regine mora ad regis displicenciam extra regnum filium suum detinentis, quibusdam asserentibus quod inviti detinebantur, aliis conicientibus quod illicitis complexibus R[ogeri][2] de Mortuo mari delinita, cum ipso et aliis profugis Anglorum quos in Francia reperivit, noluit redire; set has et alias[3] causas diversas quibusdam falsas, quibusdam vero semiplenas pretendentibus, episcopi Lincolniensis et Herefordensis, conscii negocii cuius finem expectavit irata virago, consciencie secretum dissimularunt.

A.D. 1326. Vindicta muliebris anni[4] dispendio iam excogitata, calicem propinandum suorum amatorum consultu finaliter preparavit. In fine quippe anni Hanegondie in partes regina profecta, toti mundo filium suum amabilem ac formidabilem absque concilio procerum Anglicorum maritavit, comitis Hanonie filiam Philippam sibi coniungens nupciis, licet inconsultis attamen prolis nobilitate multigena successu postero beatificatis, ut suo loco patebit. Colligitur exercitus armatorum de Hanonia

The queen betrothes her son to Philippa of Hainault.

[1] mulieri. B. [2] et. B. [3] hiis et aliis. B. [4] anno. B.

Sept 8th   Tout says life of [illegible] compared
to Queen

Sept 21st [Nothing in [illegible]]

Le Baker omits the breach of the [illegible]
all [illegible].

Tout says the reason she gave was that her life was
in danger for the Despencers. — Queens letter,
vol. in Rymer

H[illegible]
[illegible]

to be [illegible]
[illegible]

[illegible] married by 1325 [illegible] 1346
man, [illegible] born before 1348

† The Scriptural reference depends for its force upon the character of the women Susanna and Jezebel. ~~[illegible]~~ ?

For Jezebel see :- I Kings 18. 4 She kills the prophets; I Kings 21. She causes Naboth to be put to death; II Kings 9 30, her own violent death.

? Su[illegible] [illegible] Daniel.

2 [illegible]

A.D.1326.

et Germania; vocantur ad stipendia ex dotibus nove nupte persolvenda. Preerant exercitui militares viri Iohannes, comitis Hanonie germanus, et Rogerus de Mortuo mari, iam tunc secretissimus atque principalis de privata familia regine.

An army collected to invade England.

Classem ad Anglie littora ventus directam votivus depulit in portum Horewille die Veneris proxima ante festum sancti Michaelis; cui se obvios confederaverunt comes Mariscalli et Henricus comes Leicestrie, et cum eiis baronum atque commilitonum proterva multitudo. Nec defuerunt prelati ducibus contra patriam et patrie principem infideliter commixti; set tanti facinoris machinatores sceleratissimi sue discipule, armis docte sceleris, obviaverunt ad diem expectatum; non quidem lanigerorum aut ovium, set luporum armigerorum crudelium, pastores minus quam tiranni horum falangis precipue ducatum prebuere. Ibi duo seniores a quibus egressa est iniquitas Babilonica contra Susannam, set pro Iezabele, hii, inquam, Baal sacerdotes, alumpni Iesabel, scilicet Lincolniensis et Herefordensis, cum iis quoque Dublinensis atque Heliensis, cum eadem regina magnum exercitum congregarunt. Proditori facundo verba committuntur Herefordensi, qui pleno conspiratorum parliamento peroravit expediens fore regno quod tante nobilitatis ibi congregate consilio regendus rex coartaretur; regine quoque offensa inexorabilis per voluntatem suam factam de comitibus Wintonie et Gloucestrie placaretur. Set quia pro constanti fuit apud omnes quod rex, amicicie cultor fidelissimus, suos amicos comites predictos, in quorum necem fuerat regina debacata, non sine securitate sue comitive dimitteret, nisi invitus, itemque quod sui iudicio innocentes illos ab invidorum tiranide tueretur, consenserunt finali precipuorum iuratoria caucione quod manu armata regis presencia per illos peteretur[1]. Mittuntur ab exercitu epistole episcopales ad suos coepiscopos et alios amicos, tot duces, tot comites, totque barones Francigenas cum illorum copiis plenissimis per regem Francorum pro tuicione iuris regine sororis sue missos quod vix eorum victui Anglia sufficeret. Consternitur

The expedition lands at Orwell, and is joined by the disaffected barons and bishops.

Designs of the queen's party.

f. 104b.

Letters sent out reporting aid from France and Rome.

[1] petiretur. B.

A.D. 1326. pavore grex indigenus sine pastore, expectans triumphum partis unius, paratus se subdere virtuti pociori. Preterea prosiliit mendacium ab exercitu in omnes regni plagas divulgatum, quod scilicet pontifex Romanus omnes Anglicos absolvit a fidelitate iurata suo regi, fulminaretque sentenciam excommunicacionis in omnes contra reginam arma deferentes. Ad huius mendacii confirmacionem finguntur duo cardinales, exercitui[1] regine aderentes, nuncii premissorum.

Anno Domini M.CCC.xxvj., pontificatus domini Iohannis[2] pape xxij. anno xj., regis vero Anglie Edwardi xx. et ultimo, guerra intestina Anglicos consueta exercitare per exercitum descriptum renovatur, que proinde non poterat diu durare, quod rex et comites, quos expetivit manus armatorum prodiciosa, invalidos ad resistendum se putantes, municionibus aptis defensioni, quasi fugam consulentes, se commisisse frustra sunt conati. Rex nempe, percipiens per suos exploratores quod

Flight of Edward to Chepstow.

uxori sue tota pene regni communitas falsis territa rumoribus adhesit, cum duobus sepedictis comitibus et Roberto de Baldok, paucis[3] quoque aliis de sua secreta familia, ad partes Wallicas se transmisit, dimisso comite Wintonie ad tuicionem ville et castri Bristollie. Rex vero, deinde ad Chepstowe progressus cum comite Gloucestrie et magistro Roberto de Baldok aliis quoque valde paucis, se commisit navigio, intendens ad

He attempts to reach Lundy island.

insulam de Londay proficisci. Lunday est insula in flumine Sabrina, duorum miliarium undequaque longa, habundans pascuis et avenis, cuniculos producit copiose, columbis, eciam strucionibus, quos vocat Alexander Necham Ganimedis aves, nidos habet pregnantes, aquas insuper recentes de fontibus scaturientes incolis ministrat, ipsa licet ab omni parte aquis amarissimis[4] fuerit circumcincta. Unum dumtaxat aditum habet iste locus, quo vix duo viri poterunt coniunctim pedites incedere; ex omni alia parte rupis horrende alta proeminencia proibens aggressum. Hanc insulam victualibus, ut dictum est, naturaliter habundantem, tamen ex habundanti vino, oleo, melle, frumento, braseo, piscibus, salsis carnibus, et terestri carbone instuffatam, regem volentem

[1] ex exercitui. B. [2] Iohannes. B. [3] pacis. B. [4] amarasissimis. B.

[illegible] neompe

£156 Ramsay mentions that some old bills dated were the [illegible] Queen's property

[illegible]

I suppose there is no [illegible] that this only was done

Crossli [illegible]

[illegible]

Lumsey belonged to Hugh [illegible] of this time Ramsay 158

[illegible] (Stat[illegible]) Rob. Stat[illegible]

[illegible]

JRC.

stocked [illegible]

Trial of ... @ Cardiff

Set ... [illegible]

Murder of ... [illegible] Oct 15th 1326 @ @ ...ford
Oct. 15th 1326 @ Cardiff
Oct. 27th
@ ...
Oct 21st

Count @ Oxford

[illegible]

Tr... [illegible] for ... [illegible]

Treas... [illegible]

[illegible] 1- 16 [illegible] 1/5

× ... [illegible] Trial [illegible]

De ... [illegible]

[illegible] ... Regimes

[illegible]

[illegible]

A.D.1326.

He lands in Glamorganshire. and goes to Neath.

adnavigare ventus contrarius proibuit omnino; unde, sevas tempestates maris vix declinans, applicuit in Clammorgan, et se transtulit ad abbathiam et castrum de Neth, ubi Wallencium, qui se promittebant secum velle vitam et mortem communicare, falsa promissione nimium confisus latitavit.

The queen advances to Oxford.

Regina, iam mulier potentissima, sub vexillo filii, non animo malicioso set male ducti, patrem prosequentis, iussit exercitum in regis persecucionem promoveri. A quibus perventum est Oxoniam, ubi, coram universitate, presentibus regina et puero duce Aquitannie, set f. 105.
ducto, R[ogero] quoque de Mortuo mari et aliis satellitibus, principalis machinator tante cladis, Adam Herefordensis vocatus episcopus, de adventu regine et causa exercitus pupplice predicavit, assumens pro temate: 'Capud meum doleo,'[1] quam auctoritatem ad talem duxit questionem, quod auferendum foret necessario capud languidum de regno, nec ullis Ypocratis vinculis salutiferis alligandum. Deinde exercitum Cloverniam promotum auxerunt notabiliter multi boreales regine supervenientes.

Adam of Orlton's sermon.

Advance to Gloucester.

Murder of the bishop of Exeter, 15 Oct.

Hiis ita se habentibus, wlgus Londoniensis, regine et Rogero de Mortuo mari volens complacere, bone memorie dominum Walterum episcopum Exoniensem xv. die Octobris in medio civitatis furiose captum decapitavit, quosdam quoque alios regi fideles, ea sola causa quod regis ministerio fideliter adeserunt, attrociter necuere. Capud vero episcopi regine apud Gloverniam suo exercitui incubanti, quasi sacrificium Deane bene placitum, optulerunt. Intrantes insuper turrim Londoniarum omnes incarceratos liberarunt, et ita per edictum pupplicum regine omnes fere incarcerati per totam Angliam dabantur libertati. Banniti quoque et fugitivi paci fuerunt revocati, ut, pretensis[2] generali pietate et misericordia, in novi regis, vetere[3] mitioris, coronacionem populi cupiditas[4] excandesceret. Tunc quotquot erant facinorosi[5] aut quomodocumque obnoxii regie magestati apud reginam cunctis imperantem summe

Revolution in London.

[1] IV. Reg. iv. 19. [2] pretensi. B. [3] veteris. B. [4] cupidita. B. [5] facinoros. B.

A.D. 1326. gracie sublevamen faciliter sunt consecuti. Tunc regii ministri per totum regnum confusi sunt regem advocare aut se regis familiares nuncupare[1]; tantus pavor gregem perterruit, rege pastore persecuto. Omnes regii ministri reperti in turri Londoniarum per Londonienses amoti fuere, novi quoque constituti sub nomine domini Iohannis Deltham, pueri ix. annorum, filii regis, quem[2] custodem civitatis et turris nominarunt[3]. Fuit enim apud omnes regios adversarios cautela generalis, quod, nisi nomine alicuius filiorum suorum, nullum facinus lesivum regiam magestatem ordiretur, ut, si forsitan iusticia regalis ad libere faciendum quod vellet in regno et posset de iure foret aliquando resuscitata, in filios suos proprios, tamquam demeritorum principales auctores, deseviret[4].

John of Eltham made warden of the city and the tower.

General confusion.

Sic confusione[5] fas et nefas sunt collisa, ut omnes rapaces et homicidas et sub indifferencia quoscumque facinorosos sceleris impunitas et venie facilitas in sua flagicia provocarent. Sic crevit subito rapacitas impunita, ut, ubicumque reperiretur regius amicus, aut suis spoliaretur aut vita privaretur, set impune. Sufficiebat enim iniurianti exprobrare pacienti regis amiciciam. Profuit sub ista confusione cuilibet facinoroso suis flagiciis adicere prodicionem. Multis in isto modo crevit facultas, reddebatur libertas; et, si quos preterita iusticia regalis punivit prodiciosos, ipsos ad pristinas divicias et honores restituit potenter munificencia regine.

Surrender of Bristol to the queen.

Gloucestria relicta, ad villam Bristollie, quam, ut pretactum est, ocupavit Hugo Despenser pater, regina cum exercitu properavit, obsessura tam villam quam castrum, si oportuisset. Set loca munitissima solita reserare desperacio compulit generosum illum comitem in irate femine misericordiam se et sua cuncta commendare. Reddebantur igitur villa cum castro; quo ingressa, virago iussit comitem predictum sine questione seu responsione finali supplicio detorqueri. Alligatur confestim strenuus ille miles, brachiis et tibiis in longum protensis, et, in ipsius viventis conspectu, viscera propria de ventre insciso crudeliter

Execution of the elder Despenser.

[1] nuncupari. B. [2] quam. B. [3] nominaret. B. [4] deserviret. B.
[5] confusioni. B.

Delham

elder

1, 2, 4, 70

Stubbs says [illegible] -t [illegible] Bible [illegible]
Psalms no teaching. [illegible] the
Queen [illegible]

[illegible]

[redacted]

* see Psalm 139 [illegible]

A.D. 1326.

extracta ignibus traduntur, residuum quoque corporis equis detractum in communi furca latronum fuerat suspensum.

The queen at Hereford.

f. 105b.

The earl of Leicester and R. ap Howel sent to arrest the king.

Hiis ita confectis, ad partes marchie regina conversa, apud Herefordiam per mensem commorata, exercitum dividit[1], et cum eius una parte misit Henricum comitem Laicestrie et magistrum Resum ap Howel clericum, nacione Wallicum, comprehendere regem et sibi aderentes. Predictus comes erat germanus sepenominati et heres comitis Thome Lancastrie; et iste Resus, secum missus, quondam iusticia regali in turri Londoniarum incarceratus erat, set per regine potenciam sue libertati restitutus. Tam comes predictus quam iste Resus habuerunt possessiones et ampla dominia iuxta locum in quo rex latitabat; fuitque preterea Reso tota patria valde nota. Predicti finaliter comes et clericus, non sine magne pecunie interventu Wallicis corruptis, regem in monasterio de Neth, Hugonem Dispenser filium, desertum pro fuge presidio capescentem, per exploratores Wallicos invenerunt. Captis igitur rege, Hugone predicto comite Gloucestrie, magistro Roberto de Baldok, et Simone de Redynge, aliis sine cura fuge dimissis, custodie comitis Leicestrie rex autoritate concilii episcopi Herefordensis commendatus, ad castrum de Kenelworthe[2] est adductus, ubi per totam hyemem in satis honesta mansit comitiva, nec aliter quam oportuit regem captivum custoditus.

The king and the younger Despenser are captured.

The king sent to Kenilworth.

The earl of Arundel and others beheaded.

Execution of the younger Despenser,

and of S. of Reading.

Regina, ut predictum est, apud Herefordiam, cum magistro tocius sue malicie, episcopo scilicet istius civitatis, exercitui presidente, Edmundus comes Darundel, Iohannes Daniel, et Thomas Miceldevre, ad instanciam Rogeri de Mortuo mari, qui perfecto odio set non prophetico oderat illos, fuerunt decollati[3]. Postea comes Gloucestrie, Hugo de Spenser filius, in vinculis oblatus oculis terribilibus indignate, non expectata raciocinacione cuiuscumque iudicis, fuit ab eadem civitate, scilicet Herefordie, tractus, suspensus, decollatus, et in quarterias divisus; cuius capud fuit missum ad pontem Londoniarum, et quatuor quarteria ad quatuor regni partes fuerunt distributa. Simon eciam de Redynge fuit ibidem tractus et suspensus; set magister Robertus de Baldok, post multas contumelias, car-

[1] dicit. B. [2] de Kenelw. castr. B. [3] decollata. B.

A.D. 1326. ceri episcopi Herefordensis fuit mancipatus, ubi nimis dolorosam egit vitam usque ad proximum sequens festum Purificacionis. Tunc siquidem episcopus Herefordensis, omnis huius mali architector, fecit ipsum ad se Londonias adduci; quo deductum Londonienses, non sine dissimulante consensu episcopi, rapuerunt et apud Neugate incarceraverunt, querentes occasionem contra ipsum, tamquam proditorem, ut possent distractum suspensumque mortuis adnumerare; set tandem, post multas inquisiciones in ipso non invenientes maculam prodicionis nec alius felonie, ita inhumaniter ipsum tractaverunt, quod eodem anno cito post Pasca obiit in tormentis. Tanti sceleris, scilicet rapine et iugulacionis clerici atque sacerdotis Dei, non improbabiliter aliquis putabit[1] autorem manifestum vel [redacted] qui de medio luporum misit in ovile suum tutissimum, carcerem videlicet episcopalem, pro ove sibi et lupis tradito tutele, quam pretendit[2], quod ab Herefordia ipsum Londonias fecerat traduci, a suo scilicet episcopatu in diocesim alienam, a loco munitissimo in montes pardorum[3]. Quid insuper significat quod clerici sibi traditi rapinam atque sacerdotis iugulacionem ipse potentissimus prelatus provincie, salva dignitate archiepiscopatus, debita diligencia non curavit punire? Credo quod in tali casu verum est illud Quintiliani: 'Torquentem vincit quisquis occiditur'[4]; et ideo sub silencio pallio querelam [tego][5], quam cum ecclesia sub altare Dei audivi per voces occisorum innocentum.

Ill usage and death of Robert Baldock.

Descriptis et aliis non paucis per reginam, episcopum Herefordensem, et Rogerum de Mortuo mari, ut cuilibet illorum placuit, confectis,
A.D. 1327. ipsi Londonias se pariter transtulerunt. Ubi, cito post Epiphaniam, in parliamento per ipsos, quibus nullus ausus est resistere, convocato, fuit ordinatum et constitutum quod ex parte tocius regni tres episcopi, duo comites, duo abbates, quatuor barones, et de quolibet comitatu Anglie duo milites, item de qualibet civitate et[6] villa capitanea cuiusilibet
f. 106. comitatus, et similiter de portubus, duo burgenses mitterentur ad regem apud Kenelworthe custoditum, facturi infrascripta. Iohannes de Stratford

Parliament.

Deputation to the king.

[1] putabitur. B. [2] portendit. B. [3] Cant. iv. 8. [4] Declam. xviii. 14.
[5] *Some such word is wanting to complete the sense.* [6] in. B.

Feb. 2nd

recognises (... II ... Romney)
anything

benefit ... of 72

? ...

of R... 6 ([illegible]) 9

→ Story Whitehall mistake - tell them ... 5 people. who never intended
Romney I 163 ...
Kenilworth
24

64, 69, 85, 107

p 7, 9, 27, 30, 31, 41, 50, 77, 87, ~~88~~, 101, 115,

33-4 76

p 30 (p 28)

A.D. 1327.

episcopus Wyntoniensis, Adam de Torletone episcopus Herefordensis, et Henricus episcopus Lincolniensis, college principales negocii tractandi, fuerunt missi, quorum comitivam, aderens predicto episcopo Wintoniensi, tu, generose miles, qui hec vidisti et in Gallico scripsisti, cuius ego sum [redacted] qualis interpres, te dico, domine Thoma de la More, tua sapienti et inclita presencia decorasti. Precesserunt ceteros itinerando episcopi Wintoniensis et Lincolniensis, secrecius alloquentes regem una cum custode suo, comite Leicestrie, ipsum inducturi ut suo primogenito resignaret coronam. Astute satis isti tres circumvenerunt regem, promittentes sibi non parciorem honorem post honeris deposicionem quam antea solebat ab omnibus habere regia celsitudo. Adiciebant quoque adulterantes verbum veritatis, in quantum[1] foret meriti apud Deum, pro subditorum pace, quam ea sola via spondebant affuturam, regnum respuere temporale; in hoc non indubitanter cum Cayfa pontifice pontifices prophetantes. Ex alia parte sibi comminabantur quod, nisi resignaret, populus, sibi abdicato redditis homagio et fidelitate, filiis quoque suis repudiatis, alium in regem exaltarent quam de sanguine regali. Istis et aliis importunis promissis atque minis inflexum piissimum cor regale, non sine singultibus, lacrimis et suspiriis, monitis episcoporum condescendit, paracior pro Christo vitam finire, quam suorum filiorum exheredacionem aut regni diuturnam perturbacionem oculis viventis corporis videre, sciens quod bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Finaliter ad castrum regis inclusivum nuncios ceteros adduxit ille infandus imbassiator, Adam Torletone Herefordensis, quos in regis camera secundum suas dignitates ordinice collocavit, a multis temporibus affectata, ex omnium permissione, sibi ipsi reservans. Tandem regia magestas, togam[2] nigram induta, de secreciori camera progrediens, suis servis se representans, concius negocii pro quo venerant, pre dolore subito sui impos effectus, corruit expansus. Cui accurrentes comes Leicestrie et episcopus Wyntoniensis, vix regem semivivum erexerunt; quem[3] ad mentem et vires pristinas utcumque revocatum alloquebatur Adam Herefordensis, exponens causam

His abdication proposed.

The king assents.

[1] quanti. B. [2] togram. B. [3] quam. B.

A.D. 1327. adventus nunciorum, mira impudencia non confusus regis[1] animum attrectare, cui se putavit pre ceteris mortalibus exosum fuisse. Adiecit suis dictis ille Herefordensis quod oporteret regem regni diadema suo primogenito resignare, aut post sui repudium invite pati quod eligerent in regem quemcumque visum ipsis apciorem pro regni tutela. Hiis auditis, rex cum fletu et eiulatu respondit quod multum doluit pro eo quod populus sui regni taliter exasperatus foret contra ipsum, quod suam dominacionem fastidiret; finaliter quoque subiunxit suo beneplacito valde convenisse, quod scilicet filius suus populo sic fuit acceptatus, ut ipsum in regem affectarent habere. In crastino iidem nuncii homagia et ligiamenta domino Edwardo de Karnarvan nuper regi, per manus Willelmi Trossel militis, ex parte tocius regni refuderunt, et Thomas de Blount miles, regalis ospicii senescallus, fraccione virge, suum officium designantis, regiam familiam nunciavit esse licenciatam. Post hec ad parliamentum Londoniis reversi, responsionem regis plene, immo plenius quam facta fuit, retulerunt. Factam resignacionem communitas regni, veterum fastidiatrix, novorum semper appetitrix, gratanter admittens, suum primogenitum dominum Edwardum, bone indolis, undecim annorum, promptissime erexit, ut infra plenius dicetur; cuius puericia quibusdam eo plus cessit ad votum, quo sub tam molli pastore sperabant gregem regni suis libitis minare. Regine quoque, domine scilicet Isabelle de Cayrnarvan, fuit talis ac tanta dos assignata, quod regi filio suo et regine Philippe vix remansit tercia pars regie corone pertinencium. Domino vero Edwardo de Cayrnarvan, comitis Leicestrie deputato custodie, centum marcas pro mense expendendas ordinaverunt regina et episcopus[2] Herefordensis et Rogerus de Mortuo mari, de fisco regali tribuendas.

He is addressed by the bishop of Hereford.

He agrees to abdicate.

The members of the deputation renounce homage.

Report to parliament

f. 106b.

The queen's dower.

Allowance for Edward.

Itaque generosus dominus Edwardus, quondam rex, regie corone atque libertatis[3] privacionem pro amore Iesu Christi pauperis crucifixi pacienter admittens, cum suo consanguineo comite Leicestrie

He is kept in the custody of the earl of Leicester.

[1] regem. B. [2] *An alteration apparently from* dominus. B. [3] libertate. B.

NB. get details of Ed II's last days

quite likely T. de la Moore's acct
ended here

→ cf Ramsay 161

Q?

[illegible] £12,000 [illegible]

£800 × 15 [illegible]

[illegible]

Mr [illegible]

The Police had advised 115 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
had for [illegible]

Henrico mansit, nullo egens quo reclusus et quasi monasticus indigebat. **A.D. 1327.** Nullum infortunium in ima depressus deplanxit Dei servus, nisi quod uxor sua, quam non potuit non amare, nolebat ipsum videre, cuius amplexibus plus quam per annum vixit viduatus, et quod nec illa permisit filium suum novum regem aut aliquem[1] suorum liberorum sibi presenciale solacium prebere. Quot amorosa teleumata[2] voce submissa tamquam alter Orfeus concinuit, set incassum! Haa! quociens deflevit querulus quod tam generosa et tot nature dotibus tam speciosa potuit prodicionis amaricari felle! Auscultantibus quandoque non siluit sub iuramento quod, postquam primo vidit illam, nunquam aliam mulierem potuit amare. Amor languentis, in ceteris adversis paciencia, comitem custodem et omnes illorum familiares ad miseracionem tantam provocarunt, quod generosi militis amorem languidum uxoris sue cordi duriori incude adamantino non dimiserunt nunciare. Unde, non amore mota set furore[3] commota, ferrea virago secreto cogitatu cepit expavescere, ne unquam per ecclesiam, miseris consuetam misereri[4], foret compulsa viro repudiato iterum impertire torum. Excogitavit enim quod a forciori homines indifferentes et pietatis alumnos in sui miseracionem provocaret, qui suos inimicos, quos ipsa supra ministros ordinavit, per adversitatum tolleranciam et omnium virtutum uberem fragranciam ad pietatem sui inclinavit.

His grief at separation from his family.

The queen fears being forced to return to him.

Talibus et aliis cogitatibus angustiata, truculenta leena, recurrens ad consilium sui magistri, sacerdotis Baal illius Herefordensis, ab ipso recepit ipsum responsum, quod certe sanguinem tetigit quando comes Edwardo suo consanguineo compaciebatur. Constituit igitur femina crudelis, ex ordinacione magistri sui subdoli[5], episcopi predicti, quod Thomas de Corneye et Iohannes Maltravers, duo milites nequam, ipsum Edwardum de custodia comitis Leicestrie receptum ducerent quo vellent, ita quod nullus sui benevolus seu indifferens persona ipsum libere adiret, vel sciret ubi diu perendinaret. Hiis duobus nequissimis proditoribus

The king removed to other custody.

[1] aliqd. B. [2] *Perhaps* θελγματα *or* κηλήματα, charms. [3] furori. B. [4] miseri. B. [5] doli. B.

A.D. 1327.

fuerat commissum autoritate principali, ut in quamcumque regni plagam declinarent, omnis fortalicii, castri seu ville, quamdiu ipsis placeret et quandocumque, custodiam haberent, quolibet de regno sub pena confiscacionis census et vite proibito contravenire huius rei mandato. Educitur de nocte a Kenelwortha Edwardus inter inimicos, securus de vita plena doloris, primo ad castrum de Corf, deinde Bristolliam, reclusus per tempus aliquot in castro, quousque illud foret quibusdam burgensibus de villa notum, qui ad ipsius liberacionem et abduccionem in partes transmarinas quam optabat se disponebant; quorum concilium ut primum innotuit custodibus Edwardi, sub noctis[1] cuiusdam opaco silencio ipsum de loco illo Berkeleiam abduxerunt. Inhumanitate maiori quam ferina Edwardum sui tortores tractavere, cui equitare non licebat nisi de nocte, nec aliquem[2] videre, set nec ab ullo videri sibi amicabili. Equitantem compulerunt exiliter indutum capud habere discoopertum, volentem dormire non permisere, non quales volebat set quos[3] nausiabat cibos ipsi preparavere, verbo suo cuilibet contradixere, vesanum se esse calumpniavere, et, ut breviter concludam, in omnibus sue voluntati se ipsos contrarios exibuere, ut frigore seu vigiliis vel cibis intemperatis aut fastiditis vel saltim pre melancolia[4] alica communi infirmitate correptus exspiraret. Set e contra vir in naturalibus optime dispositus, fortis ad labores, et ad universos gracia Dei paciens languores, omnes versucias malignancium natura vel gracia superavit. Venenum quampluries propinaverunt servo Dei ministri Belial, quod aut fortitudine naturali evacuavit, sicud solent viri temperate complexionis, secundum Galienum in tercio simplicis medicine, aut, quod verius credo, manifestiori martirio suum confessorem Altissimus reservavit.

He is taken from Kenilworth to Corfe, and thence to Bristol and Berkeley.

f. 107.

Brutality of his keepers.

Attestata scribimus, miles reverende, que luce clariore intonarent mundo, si non timor emulorum regis devotissimi adhuc superstitum[5] veritatem clarere proiberet, que non poterit semper occultari. Tum abducitur[6] Edwardus, ut prescriptum est, versus Berkeleyam, satrapis

[1] nocte. B. [2] aliquam. B. [3] quas. B. [4] malencolia. B. [5] supertistitum. B. [6] abducit. B.

? now the well known Dorset [illegible] on the [illegible] border. <u>Corve</u> [illegible]?

[illegible]

[illegible] for F de la Mare

→ [illegible]

[illegible]

of Chaucer [illegible] 13[illegible]

— helps for date

Q^n ?

Chronicle [illegible] 1358 [illegible]

NB [illegible]

[illegible]

Date ... 16 ... before ... 1327 ... II part.

A.D. 1327.

Satane equitans stipatus. Duxerunt exemplar paciencie per grangias castro Bristollie pertinentes, ubi de feno factam coronam capiti, iamdudum per oleum sanctum consecrato, imposuit nefarius ille de Corneye, ausus contingere christum Dei, cui illudentes yronia nimis acerba milites dixerunt : (tprut) 'Avant, sire kynge,' quod est dictu : (pedens)[1] 'Procede, domine rex.' Metuentes maligni ne pariter directe incedentibus obviaret aliquis amicus Edwardi vel manus misericors ipsum liberatura, declinaverunt ad sinistram, equitantes per mariscum ad fluvium Sabrine terminatum. Ingeniati sunt inimici Dei quomodo Edwardum difformarent, ne foret faciliter notus alicui; unde ipsius cesariem tam capitalem quam barbam radendam constituerunt. Venientes proinde ad fossam in itinere scaturientem, iusserunt ipsum rasu descendere. Cui assidenti super cuiusdam talpe monticulam, pelvem cum aqua frigida de fossa recepta attulit barbitonsor; cui et aliis asserentibus quod aqua talis pro tunc deberet sufficere ait Edwardus: 'Velitis nolitis, habebimus pro barba aquas calidas,' et, ut promissum veritas consequeretur, cepit profuse illacrimare. Ista mihi retulit vivens post magnam pestilenciam Willelmus Bischop, qui ductoribus Edwardi prefuit[2], unde confessus et contritus penituit sub spe misericordie divine.

Insults offered to the king.

He is shaved with ditch water.

Tandem devenerunt ad castrum Berkeleye, ubi paciencie exercens virtutem reclusus, ut anacorita, nobilis Edwardus, ubi, cum beato Job, regno temporali spoliatus, nedum per alienigenas set per uxorem, servos et ancillas, honorum et utilitatis dominio privatus, expectavit regnum eternum pro terreno. Uxor eius Isabella, impacienter ferens quod vita sui mariti, quem[3] nimium odivit, erat ita diu protelata, conqueritur magistro suo Herefordensi, fingens sibi sompnia pessima interpretatu, unde, sicud vera dixit, sibi timuit ne vir suus, aliquando dignitati pristine restitutus, ipsam tamquam proditricem ignibus aut servituti perpetue dampnaret. Episcopus eciam, lese regie magestatis sibi conscius, timuit hoc idem quod Isabella. Aliorum non minus ob eandem causam intendebatur metus, quos adversus Dominum et adversus christum eius

He arrives at Berkeley.

His death determined on.

[1] pepedens. B. [2] prebuit. B. [3] quam. B.

A.D. 1327. diabolus confederavit. Placuit ergo non paucis utriusque sexus magne dignitatis, tam ecclesiastice quam secularis, quod causa[1] tanti metus foret cum Edwardo consopita, quem[2], ut quisque metuebat, perire concupivit. Mittuntur igitur litere increpatorie custodibus Edwardi calumpniancium fallacissime quod remissius quam deberent ipsum custodirent et nimis delicate confoverent. Intimatur eciam eiisdem, set semiplene, quod Edwardi interitus aut naturalis aut violentus indifferenter complaceret.

The bishop of Hereford's ambiguous message.

Hic vigebat sophistarum fallacia accensa[3] per episcopum qui scripsit: 'Edwardum occidere nolite timere bonum est.' Istud sophisma in duas proposiciones resolutum[4], quarum prima constet ex tribus primis terminis, videlicet istis: 'Edwardum occidere nolite,' et secunda ex aliis tribus, scilicet istis: 'timere bonum est,' nihil perfidie videtur persuadere; set receptores literarum, quos non latuit animus episcopalis, aliter sophisma commutaverunt, scilicet ad sensum istum: 'Edwardum occidere nolite timere,' et tunc subiunxerunt legendo: 'bonum est,' malum dictamen conscii de malo, non dictantis, male accentuantes. Tali sofismate usus est ille callidus sophista, sciens quod sine sui inscripto consensu non audebant executores crudelis mandati Edwardum occidere, ne sine consensu maiorum de regno aliquando forent accusati hoc fecisse. Episcopus vero, in necem Edwardi finaliter determinatus et proinde sibi ipsi forsitan accusando de consensu, providit cautelose ut eadem autoritas, sui mandantis affectionum contrariarum expressiva, uno modo exposita vel accentuata animaret stultos in mortem innocentis, set sub alio sensu facinoris tanti ipsum immunem faceret putari; quod, ut fuit cogitatum, contigit de facto. Denique Edwardi interfectores, putantes proinde amiciciam Isabelle et episcopi sofistici deceptoris erga se fuisse confirmatam, invenerunt illam et episcopum ferventes exactores pignoris eiis traditi, scilicet domini Edwardi, et stipendium proditorum, scilicet mortem vilissimam, pro demeritis ipsis comminantes. Unde stulti confusi quid facerent ignoravere, nisi quod epistolam Isabelle et episcopi, aliorum eciam conspiratorum sigillis

(f. 107b.)

[1] m̄. B. [2] qui. B. [3] accentus. B. [4] resoluta. B.

cf b 17 (not)

Oteoril. Sam... Brit...

Nolite timere

cf Vulgate - fear not little flock - f. a Vulgate

story in i Marlowe?

"Phoebum Romanos posse vincere" [Delphic o...

Cf Marlowe's Ed II.

Same story in Matth Paris

Chron. Maj. RS III 51. s a 1219

X [illegible]

p 171 cf p 129

Ramsay shows fr Berkeley docs that Thomas de Berkeley was present during the murder of Ed II. Le Baker seems to have accepted the finding of the jury in Berkeley's favour.

He died 1361

X [illegible]

[illegible] (cf p 44) [illegible]

munitam, in testimonium de ipsorum consensu eiis ostenderunt. Epistolam episcopus non recusavit, set suam et aliorum confitebatur; set interpretabatur illam ad sensum innocencia et fidelitate impregnatam, set ipsos, tamquam falsos suarum literarum expositores et innocentis autoritate propria malos tractatores, minis terribilibus et ipsos[1] in fugam coacturis[2] affligere non cessabat. Hec de litera sofisticata. A.D. 1327.

Ad castrum prenominatum ductus dominus Edwardus per dominum feodi Thomam de Berkeleye fuerat humaniter et benigne receptus et tractatus, set, post recepcionem epistole, predicti exercuerunt tortores Edwardi illis commissam potestatem de tutela castri. Iubetur protinus Thomas de Berkeleye nullam[3] cum Edwardo habere familiaritatem, cuius non solum penitens, set verecundus quod sibi fuit denegatum facere quod vellet et quod antea de iure liceret, domino Edwardo finaliter cum suspiriis salutato, ad alia sua loca transmigravit. Tunc incepit Edwardi consummativa persecucio, adusque sui mortem continuata. Primo nempe reclusum in camera tutissima per exalacionem cadaverum in subcellario positorum ipsum torserunt per multos dies pene usque ad suffocacionem. Unde fetorem illum intollerabilem fuisse penam maximam quam unquam sustinuit ad fenestram camere una dierum carpentariis ad extra laborantibus servus Dei deplanxit. Videntes tiranni quod viro strenuissimo non posset per fetorem mors prevalere, nocte, decima kalendas Octobris, in lecto cubantem subito preocupatum, cum pulvinaribus magnis atque gravi mole amplius quam quindecim robustorum ipsum oppressum et subfocatum, cum ferro plumbarii incense ignito trans tubam ductilem ad egestionis partes secretas applicatam membra spiritalia post intestinas combusserunt, caventes ne, wlnere in regio corpore ubi solent wlnera requiri per aliquem iusticie amicum reperto, sui tortores de lesione manifesta respondere atque pro illa penam subire forent coacti.

Thomas de Berkeley forbidden intercourse with the king.

Edward is confined in a pestilential chamber.

He is murdered, 21 Sept.

Taliter obruitur miles strenuissimus, emisso clamore, audientibus infra castrum et extra satis noto quod esset violentam mortem pacientis. Clamor ille expirantis multos de Berkeleya et quosdam de castro, ut

[1] ipsas. B. [2] coactivis. B. [3] ullam. B.

A.D. 1327. ipsi asseruerunt, ad compassionem et oraciones pro sancta anima migrante evigilavit. Sic quem mundus odivit, suumque magistrum Iesum Christum prius odio habuit, primo preceptorem de regno Iudeorum reprobatum, deinde discipulum regno Anglorum spoliatum recepit celsitudo regni angelorum. Gloriose atque bone finis Edwardi proditorios ministros, scilicet Thomam de Corneye et Iohannem de Maltravers, persecucio Isabelle et episcopi Herefordensis, ut proinde viderentur manus innoxias et mentes habuisse, utlagiavit, et, ut tactum est, ad exilium abegit. Ille de Corney Marsiliam fugitivus clanculo post infra triennium cognitus, captus, et versus Angliam reductus, penam pro demeritis recepturus, in mari fuerat decapitatus, ne forte magnates et magnos[1] prelatos et quamplures alios de regno sibi suum nefas monuisse et in illud sibi assensum prebuisse accusasset. Alter vero, Maltravers, partibus Teutonicorum agens penitenciam diu latitavit.

His cries heard.

Punishment of his murderers.

f. 108. Postquam[2] gloriosus[3] rex Edwardus regni diadema, ut prescriptum est, suo primogenito, domino[4] Edwardo de Wyndesore, resignaverat[5], habitis de hoc certis rumoribus, in parliamento Londoniis regni proceres et prelati ipsum Edwardum Edwardi primogenitum[6], quindecim circiter[7] annorum adolescentem[8], Deo et toti mundo graciosum, in patris successorem[9] promtissime admiserunt, atque prima[10] die Februarii, apud Westmonasterium, per archiepiscopum Cantuariensem, Walterum Renald[11], coronari fecerunt. Tante solemnitati interfuerunt multi tam alienigene quam indigene[12] et precipue stipendiarii[13] Isabelle regine matris sue, quos, ut dictum est, de Hanonia et Germania ipsa invitavit. Novus itaque[14] rex regia corona insignitus, quam beatissimus confessor sanctus Ed-

Coronation of Edward iii, 1 Feb.

[1] magnas. B.

[2] *Here the Cottonian MS. begins. The Bodleian MS. proceeds with its version to the end of the year* 1329, *and then gives the text as found in* C. *to that point.*

[3] devotissimus. C. [4] *om.* B². C. [5] resignavit. B. B².

[6] primogeniti. B.; filium. B². C. [7] *quin. circ.*] *om.* B.; xiij. B².

[8] juvenem. B². C. [9] in regem. B². C. [10] secunda. C. [11] Reynald. C.

[12] Anglici. B². C. [13] *om.* C. [14] *om.* B². C.

NB. Omits any reference to burial at Worcester or to the shrine there.

Munro ... Sept ...
Con... ... Feb ...

Dante died 1321

Conrad... ...

cf p 48

exact. reports

× p 30 ... calls Ed II confessor, Edw the Confessor was canonised 1161. [Cf p 34 ... anima.]

Salz... [... B... + ... crowns ...

wh... ... [STL ... ... Cate

2... ...

However ... p 31

Michaelmas to Michaelmas

Cf Ashley & Bain (77)

Le Neve

Presented to Kg by Dean & Chapter Dec 6 1326. Consecrated on Mid Lent Sunday (March 22nd) 1327 ; Died June 24th 1327 (Reynolds' Murimuth ; [illegible])

wardus suus predecessor gestare solebat[1], quantumcumque gravis ponderis[2] et amplam, tamen ita[3] viriliter ipsam gessit, ut inde mirarentur qui pueri teneritudinem et amplitudinem corone atque ponderositatem experti[4] noverunt. Eodem die iij. filii Rogeri de Mortuo mari atque multi alii milicie cingulo fuerunt decorati[5]. A.D. 1327.

Hoc anno, in vigilia sancti Nicholai, fuit magister Iacobus de Berkeleye concorditer electus in episcopum Exoniensem, et Dominica media Quadragesime erat[6] Cantuarie consecratus. **James Berkeley elected bishop of Exeter.**

Post coronacionem suam[3] novus rex Edwardus, huius nominis[7] tercius post conquestum Normannorum[8], cum matre sua et stipendiariis eius predictis, congregato magno[9] exercitu, versus Scociam transmeavit[10]; cum quo plures iverunt[11] magis[12] voluntarie quam invite. Apud Eboracum exercitu profecto[13], fuit gravis conflictus inter cives Eboracenses[14] et Hanonienses, in quo multis civibus de nocte peremtis atque civitate partim incensa, post reformatam pacem Hanoniensibus nimis favorabilem, ad partes Scocie exercitus promovetur[15], quem[16] apud Stanoppark Scoti expectarunt. Et, licet exercitus Anglorum fuisset Scotorum in triplo maior et omnium iudicio maiori firmitate composicior, attamen Scoti, permissione quorumdam magnorum prodiciose[17] cum ipsis confederatorum, sine scitu amicorum regis Anglie ad sua sine lesione sunt reversi[18]. Rex in Angliam, cum debili principio meliorem graciam precessurus, reversus, Hanonienses et alios stipendiarios ad suas partes remisit, magnam pecuniam et multa iocalia delicata sibi data secum deferentes. **Invasion of Scotland. Riot at York.** **Failure of the expedition.**

Isto anno domino Iacobo de Berkeleye, episcopo Exoniensi, viam

[1] *quam .... solebat*] sancti Edwardi confessoris. B². C.
[2] gravem pondere. B². C.
[3] *om.* B². C.
[4] sufficienter. B². C.
[5] *milicie .... decorati*] milites facti fuerunt. B². C.
[6] *om.* B.
[7] *hui. nom.*] *om.* B². C.
[8] *post conq. Norm.*] *om.* B². C.
[9] maximo. B². C.
[10] se transtulit. B². C.; Scociam *om.* B.
[11] militarunt. B². C.
[12] *om.* B². C.
[13] *exerc. prof.*] *om.* B². C.
[14] *om.* B². C.
[15] *in quo .... promovetur*] multis de civitate occisis de nocte et civitate partim incensa. In crastino, facta pace, versus Scociam exercitus promovetur. B². C.
[16] quam. B.; *om.* B². C.
[17] prodicione se. B.
[18] *sine .... reversi*] sine lesione ac scitu amicorum regis Anglie aufugerunt. B². C.

A.D. 1327. universe carnis ingresso, dominus Iohannes de Grandissono, per provisionem pape, in festo sancti Luce in curia Romana fuit in episcopum Exoniensem [1] consecratus.

John Grandison succeeds to the bishopric of Exeter.

Eodem anno transivit ad celestia dominus Edwardus pater regis, ut dictum est supra[2].

Death of Charles of Valois. (A.D. 1325.)

Hoc anno Karolus de Valesio[3], patruus regis Francie Karoli[4] atque Isabelle matris regis Anglie[5], qui Anglicos semper odio habuit, et, ut dictum est, contra comitem Cancie in Vasconia duxit exercitum Francorum, convictus quod regem Francie nepotem suum, filium scilicet Philippi le Beals fratris sui[6], invitatum ad venandum et epulandum secum volebat iugulasse, traditur supplicio citra condignum. Post nempe venacionem, quidam regis clavarii intrantes locum convivii celebrandi, comperta machinacione prodicionis et quod viri armati, quibus erat pallacium in nemore consistens repletum, premissos[7] de secreta regis familia trucidarunt, et cordas sericas pro nobilibus suspendendis trabibus inlaquearunt[8], non sine difficultate et conflictu evasi[9], nunciarunt regi periculum in capud suum excogitatum[10]. Unde, in alias partes tuciores rege se committente[11], capitur ille Karolus de Valesio, et, quamvis reus regie magestatis, tamen propter reverenciam sanguinis regalis non fuit suspensus nec decapitatus, set sine femoralibus nudo marmori aquis frigidis resperso insedit, ubi frigore finivit inveteracionem dierum malorum[12].

His conspiracy against the king of France.

Manner of his death.

Hic Karolus erat germanus Philippi le Beals, regis Francie.

[1] *in episc. Exon.*] episcopus Exon. B². C. [2] *Eodem .... supra*] Postea obiit Edwardus secundus, sicut scriptum est supra. B². C. [3] Item hoc anno dominus Kar. de Valoys. B². C. [4] Kar. fil. Phi. le Beals Valesiensis. B².; Car. filii Valesiensis. C. [5] *atque .... Anglie*] *om.* B². C.

[6] *nepotem .... sui*] nepotem suum. B².; Philippum de Beals nepotem suum. C.

[7] pr'ssos. B. [8] *et quod viri .... inlaqu.*] *om.* B². C. [9] exeuntes. B². C.

[10] *peric..... excog.*] *om.* B². C. [11] *se comm.*] declinante. B². C.

[12] *capitur .... malorum*] capitur iste Karolus et convictus, non suspensus nec decapitatus propter reverenciam sanguinis regalis, sine femoralibus nudo marmore aquis frigidis resperso [respersus. C.] insedit, ubi frigore finivit diem ulcionis sue [ulc. temporalis. B².] B². C.

nempe

@ Avignon (see Ollard's book)

nb. annals parl. after 1327 no parl. before it

1325

hustings, officials

? silken

No French chroniclers supports this (so day notes)
Larousse does not confirm it

Portiers (mession. med[l] france)

? at this particular time (: chronicle was written much later)

× Larousse says this was soon after 1314

Charter of Valois d. 1325 before ... [illegible] ! seems to show that La Ballas was ... [illegible]

Philippus genuit tres filios, scilicet Ludowicum regem Navarrie, Philippum comitem Pictavie, et Karolum, comitem quondam Marchie iuxta Vasconiam, set impresenciarum regem Francie, et insuper unam filiam, scilicet Isabellam, de qua dictum est, reginam Anglie, cuius filius erat ille gloriosus rex magnificusque triumphator, Edwardus tercius rex Anglie. Karolus vero de Valesio prefatus genuit Philippum de Valesio, patrem Iohannis, de quibus infra dicetur. Post mortem Philippi le Beals, regis Francie, suus filius Ludowicus adeptus paternum diadema, concilio patrui sui Karoli instinctus, primo anno regni sui tradidit suspendio Ingeramum de Mareny, qui fuit principalis consiliarius patris sui Philippi. Regina quoque, uxor sua, filia comitis Burgundie, propter adulterium, scilicet impositum cum Philippo Daune milite, fuit suffocata. Demum de filia regis Hungarie sibi maritata, Clemencia nomine, genuit filium, qui vij. diebus precise vixit. Cui postmodum, per mortem patre suo migrante, successit[1] in regnum fraternum Philippus. Cui, sine herede corporaliter progenito patri et fratri mortis itinere obeunti, successit tercius illorum trium fratrum, scilicet Karolus, quem cum vidit patruus eius, vir mire calliditatis, Karolus predictus de Valesio, diu cum regina quondam comitissa non impregnata de prolis fecunditate desperatum, spem nactus, nec frustra, quod sibi aut suis heredibus regni corona laberetur, nitebatur speratam fortunam accelerare per abbreviacionem vite nepotis sui Karoli, tunc regis, festinandam. Ipsum quoque in tantam vesaniam stimulavit timor, ne rex Anglie, quem scivit fuisse de iure pro condicione matris sue Karoli avunculi sui regni Francorum proximum heredem, ipso et suis heredibus iuste repudiatis, loco suorum avi et trium avunculorum in Francia regnaret, qui tunc in Anglia, Hibernia, Vasconia, et aliis partibus hesperiis prospere regnavit. Cogitavit insuper vetulus iste prodiciosus quod, si rex Karolus nepos eius diu viveret quantumcumque sine progenito herede, nepos eius rex Anglie, cuius magestatem continue cressentem odiebat, ipsum de Valesio iam senescentem, suos quoque heredes, aut propria magnificencia aut

A.D. 1327.

Descent of the crown of France.

f. 108b.

[1] successus. B.

A.D.1327. adopcione iusta magnatum Francie, vel spe regnandi frustraret vel regno iuste privaret. Hanc opinionem, ut infra per Dei graciam patebit, excogitatus effectus consequebatur[1].

Death of Robert Bruce (9 July, 1329). Descent of the Scottish crown.

Hoc quoque anno moriebatur[2] Robertus le Bruys, relicto filio suo David, septem[3] vel octo annos habente, quem[4] Scoti receperunt in regem[5] tali iure: Alexander Scotorum rex habuit tres filias sine masculo, quarum primam maritavit Iohanni de Bayliol, alteram [Iohanni] de Comyn, et terciam Roberto le Bruyus predicto, nacione Anglico nato in Essexia[6]. Post obitum[7] regis Alexandri, de beneplacito Edwardi regis Anglie, Scoti erexerunt sibi in regem maritum senioris filie regis Alexandri[8], scilicet Iohannem de Bailiol, qui pro regno Scocie regi Anglie[9] fecit homagium et iuravit fidelitatem. Postea, ad instigacionem perturbatorum pacis regni Scocie, per suas literas regias et nuncios solempnes remisit Anglorum regi fidelitatem et homagium, qui fuerat ei obligatus, vel aliud aut aliam subieccionem promittens, quam ab eodem Edwardo rege volebat exigere. Nihilominus tamen propter hec regnum Scotorum detinuit, set non diu, namque rex Anglie predictus de Wintonia ipsum regem Iohannem regem Scotorum et suum filium

[1] *Instead of this paragraph*, B². *and* C. *have the following* :—'Hic Karolus erat pater Philippi de Valoys, postea regis Francie, set iniuste, et germanus Philippi le Beaus, avi regis Edwardi tercii Anglie. Karolus iste cogitavit quod, si posset nepotem suum, Karolum regem Francie, non habentem heredem de proprio corpore, vita privare, tunc ipse aut [alius. C.] suus filius, Philippus de Valoys, regno potiretur; et, propter hoc, predictum facinus excogitavit.' [2] fuit mortuus. B². C.

[3] quod vir. B. [4] *om.* B.; quam. B². [5] pro rege. B². C.

[6] *alteram .... Essexia*] alteram Roberto le Bruyus, Anglice nato in Essexia, apud Wretle [*added by another hand*], et terciam comiti Holandie. B². *The same in* C., *which, however, omits the name of Bruce's birth-place.*

[7] excessum. B². C. [8] *reg. Alex.*] *om.* B². C.

[9] B². *and* C. *continue thus* :—'Edwardo fecit homagium, quod postea per solemnes suos nuncios, ad instigacionem perturbatorum pacis regni Scocie, regi Anglie remisit, non minus regnum Scocie detinendo. Unde rex Anglie, Edwardus de Wyntonia [de W. *om.* C.], ipsum et filium suum fugavit potenter de Scocia; qui in Franciam peregrinus moriebatur. Postea Scoti naturaliter rebelles tenuerunt pro rege maritum secunde filie regis Alexandri, scilicet Robertum le Bruyus, virum per omnia militarem, nisi quod, neglecta fide, contra suum dominum naturalem amore regni militavit. Igitur,' etc.

looks as if the chronicle was written chronologically.

wrong genealogy
The Daughters through whom the Balliols and Bruces claimed were daughters of David Earl of Huntingdon

dentro uma Papel Delos

Edwardum de regno Scotorum fugavit brachio extento. Quibus in Franciam peregrinantibus, set castris et municionibus Scocie per regem Anglie ocupatis, Scoti, nil aliud quam inconsultam temeritatem consulentes, tenuerunt pro rege maritum secunde filie regis Alexandri, scilicet Robertum le Bruyus predictum, virum per omnia militarem, nisi quod, victus ambicione regnandi, neclecta fide, sine qua nullus[1] approbatur miles, contra suum dominum naturalem presumpsit rebellionem. Igitur isto Roberto, ut scriptum est, mortuo[2], Scoti suum filium regni proximum heredem et regem habuerunt; quorum concilium Edwardus le Bayliol, filius regis Iohannis et filie senioris[3] Alexandri regis[4], de Francia rediens, ad pacem Anglicorum, Dei auxilio et regis Anglie Edwardi tercii, cuius inclita gesta describere intendimus, dissipavit[5], ut infra plenius dicetur.

A.D. 1327.

f. 109.

Anno Domini M.CCC.XXVIJ., dicti vero[6] Iohannis pape[6] xij., et Edwardi regis tercii[7] anno primo, Karolus rex Francie, avunculus regis Anglie et germanus Isabelle, matris regis[8], tercius quoque[9] illorum trium fratrum qui post obitum illorum patris Philippi le Beals regis in Francia successive[10] regnarunt, viam universe carnis est ingressus. Illi successit in regno Philippus de Valesio[11], filius patrui sui Karoli traditoris[12] supra descripti[13].

A.D. 1328.

Death of Charles iv. of France.

Accession of Philip of Valois.

[1] ullus. B.

[2] Rob. le Bruyus mortuo. B². C.

[3] *Here* C. *has lost a leaf.*

[4] *Alex. regis*] *om.* B².

[5] *de Francia .... dissipavit*] in Francia degens, de auxilio Dei et regis Anglie E[dwardi] tercii dissipavit. B².

[6] *om.* B.

[7] *reg. tercii*] regis Anglie tercii a conquestu. B².

[8] *mat. reg.*] regine. B².

[9] *tercius quoque*] et tercius. B².

[10] *om.* B².

[11] Valoys. B².

[12] *fil. .... trad.*] filius Karoli. B².

[13] B². *continues thus*:—'qui in multis locis istius vocatur tirannus, Francorum traditor. Philippus de Valesio coronatus Francorum tenuit regnum Navarre in preiudicium domine Iohanne filie Ludowici regis Navarre et primi illorum trium fratrum qui sine herede masculo obeuntes regnum Francie reliquerunt. Huius domine maritus, scilicet Carolus comes de Averoys, filius Ludowici filii Philippi le conquerant regis Francie, instetit Philippo de Valesio, filio patrui sui coronato, allegans quod hereditas regni Navarre feminas non excludit, et ideo peciit hereditatem uxori sue debitam eii reddi. Cui fuerat responsum quod mater predicte uxoris sue, sicud adultera suffocata, non posset in filiam, cuius pater ignorabatur, ius hereditarium derivare. Proinde predicta domina

A.D. 1328.

Parliament at Northampton. Treaty with Scotland.

Hoc anno, in quindena Pasce, celebrato regis nomine set non ingenio[1] parliamento Northamptonie, facta est turpis pax inter Anglicos et Scotos[2], convento inter illos quod David filius Roberti le Bruyus, adoptatus ut prediximus in regem Scotorum[3], dominam Iohannam sororem regis Anglie duceret in uxorem, et pacifice cum illa regnaret suo iure[4] super Scotos; quod et postea effectus sequebatur. Eodem quoque anno rex Anglie iuvenis, non regens nec bene rectus set per proditores ductus[5], fecit Scotis cartam[6], cuius tenoris et continencie series[7] communiter ignoratur, et carta, per quam communitas Scotorum, una cum rege Iohanne de Bayliol, pro ipsis et eorum successoribus in perpetuum se ipsos regi Anglie submiserunt (et, in huius testimonium, regis Scocie sigillum, una cum sigillis procerum et prelatorum illius regni, fuerat[8] eidem carte appensum), in conspectu conciliorum utriusque regni super longam hastam apportata atque lecta, fuit omnino revocata et coram omnibus combusta apud Berewycum. Ubi, desponsata sorore regis Anglie, fuit coronatus; et oblatus altari ipsum maculavit ex dissentiriis quas parvulus paciebatur, unde quidam Scotorum, Iacobus Dowglas, dixit suis amicis: 'Timeo,' inquiens[9], 'ne iste totum regnum Scocie sit fedaturus'[10]. Vocabatur ab illo casu a blasfemantibus 'David dryt hauter'[11].

Charter granted to the Scots.

Marriage of David Bruce with Joanna of England.

David's nickname.

Omnium regum Scocie iste primus fuit oleo sancto perunctus[12] in sua coronacione. Pecierunt Scoti in parliamento Eboraci quod lapis ille grandis, qui iuxta magnum altare in Westmonasterio sub regali cathedra ligaturis ferreis ecclesie fundamento incatenatur, super quem solebant

Iohanna, volens seipsam comprobare fuisse filiam legitimam regis Francie, scilicet Ludowyci, ad sui instanciam fuit exposita nuda leonibus fame trium dierum molestatis, qui ipsam ut filiam regiam venerantes omnino non tetigerunt; unde regnum Navarre petitum fuerat eii et per ipsam suo marito condonatum iudicio et pietate parium regni Francorum.'

[1] *set non ing.*] *om.* B^{2}. [2] *et Scotos*] *om.* B^{2}.
[3] *adopt. .... Scot.*] *om.* B^{2}. [4] *suo iure*] *om.* B^{2}.
[5] *Eodem .... ductus*] Item rex Anglie iuvenis et prima etate existens. B^{2}.
[6] cartas. B. B^{2}. [7] *om.* B^{2}. [8] fuerant. B. B^{2}. [9] inquit. B^{2}.
[10] fedituras. B. [11] drit auter. B^{2}. [12] unctus. B^{2}.

St. a. festival of the [illegible] were celebrated for a fortnight - eg Romances eg in C14:

Rogation Rolls were returned [?] Ramsey says
to 198 they remain in [illegible] to the present day.

cfp 87

[illegible]

[illegible] record a [illegible] the record of Oxford
[illegible] respectively in
from [illegible] the [illegible]
[illegible]

[illegible]

Cf Missale. Ashley, p. [illegible].

A.D. 1328.

Failure of the Scots in their demand for the stone of Scone.

reges Scotorum intronizari, et ideo vocatur regale Scotorum, foret eiis liberatus, ut super ipsum antiquato[1] more suum regem possent consecrare. Illis hoc petentibus consilium regis assentivit; unde nuncii solempnes pro lapide mittuntur. Set abbas Westmonasterii, nunciis auditis, scripsit regi et concilio quod lapis iste, quondam per avum regis[2] Edwardum de Scocia magnis laboribus abductus et ecclesie sue devote oblatus, non posset nec deberet ab ecclesia illa deportari. Cum tali[3] responsione nuncii ad Scotos sunt sine lapide reversi.

The reason of the good terms allowed to the Scots.

Ista sponsalia et omnia Scotis favorabilia fuerunt ex ordinacione et procurancia[4] Isabelle, matris regis, et episcopi Herefordensis Adam, et Rogeri de Mortuo mari, ex parte Anglicorum, et Iacobi Dowglas ex parte Scotorum. Timentes namque predicti Isabella, Adam, et Rogerus, ne propter interitum Edwardi patris regis aliqua persecucio, in ipsos iuste fulminanda, amicicia Scotorum se faceret egentes, vel ideo, ut dicebatur, Scotis favebant, ut, si rex Anglie alico infortunio fuisset mortuus, Rogerus de Mortuo mari auxilio Scotorum regnum et matrem regis Isabellam usurparet; et propter hoc[5] comitem Cancie, regis patruum et amicum sanguinis proximum[6], fuisse postmodum decapitatum, ut scilicet iuvenis rex E[dwardus] omni amicorum auxilio, ut quondam pater suus, fuisset privatus.

Fate of sir James Douglas.

f. 109b.

Celebratis apud Berewicum coronacione et nupciis predictis, predictus[5] Iacobus Dowglas adivit fronterium Ispanie versus Grenatum[7], ubi miles strenuus suam probitatem contra Mauros Saracenos laudabiliter ostendebat, et post multas victorias, quas ipso duce Christianis Deus commisit, simul contra v. Saracenos solus dimicans, v.[8] letalibus wlneribus ab ipsis est occisus, set et ipsos occidit, teste fratre Thoma de Lavyngtone[9] Carmelita, qui pro tunc secularis sub suo ducatu in exercitu Christianorum ut potuit laboravit. Habuit occasionem piam duplicem. Moriens nempe R[obertus] le Bruys ipsum honeravit sub tali forma:

[1] antiquite. B. [2] regem. B. [3] ista. B². [4] *et procur.*] *om.* B². [5] *om.* B. [6] regali s. B². [7] Gernatum. B². [8] *Here* C. *resumes.* [9] Lavintone. B². C.

A.D. 1328. 'Vovi,' inquit, 'Deo, quod contra inimicos Christi forem corporaliter militaturus, quod, quia vivus non potero, te, tamquam Scotorum, quos summe diligo, virum probatissimum, exoro, ut cor meum contra inimicos nominis Christi deportes ad fronterium Granardianum.'[1] Cui Iacobus: 'Iuro,' inquiens, 'per invocatum cor Christi Iesu, cor tuum, ut rogasti, me delaturum, et contra predamnatos hostes moriturum.'[2]

The king present at Hereford at the marriages of Mortimer's daughters.

Rex Anglie, post predictam sue sororis desponsacionem, cito post festum sancte Trinitatis, se transtulit versus[3] Herefordiam, ubi fuerunt solemnes nupcie inter filias Rogeri de Mortuo mari et quosdam nobiles, videlicet filium comitis Marescalli et heredem domini I[ohannis] de Hastinghes[4]. Fuerunt eciam ibidem hastiludia solemnia, quibus interfuit mater regis.

Death of Walter Reynolds, archbishop of Canterbury (16 Nov. 1327). Episcopal changes at Worcester and Hereford (1327).

Hoc anno, mense Novembris, obiit Walterus Cantuariensis archiepiscopus, cui successit per eleccionem canonicam magister Symon de Mepham, doctor in theologia. Hoc anno moriebatur magister Thomas de Cobham episcopus Wigorniensis; cui successit per provisionem pape Adam Torltoine[5], prius episcopus Herefordensis, ad curiam pro negociis propriis et matris regis profectus. Item papa providit ecclesie Herefordensi de magistro Thoma de Charletone, tunc in curia presente.

Parliament at Salisbury. Creation of earls.

Anno Domini M.CCC.xxviij., ipsius regis Edwardi[6] tercii a conquestu anno secundo, post quindenam sancti Michaelis tenuit rex parliamentum Sarisburie; in quo fecit tres comites, scilicet dominum Ioannem Deltham[7], fratrem suum, comitem Cornubie, et R[ogerum] de Mortuo mari comitem Marchie Wallie, et pincernam Hibernye comitem de Ormonde[8]. Ab hoc parliamento comes Lancastrie et dominus de Wake, et alii[9] quidam nobiles se subtraxerunt, et in eorum comitiva dominus Henricus de Bellemonte et comes Marescallus; prope tamen venerant armati. Unde in offensionem regem commoverunt, set postmodum in estate, procurante archiepiscopo Cantuariensi, apud Bedeford gracie

The earl of Lancaster and others refuse to attend parliament. They submit.

[1] fronterii Gardianiam. B. [2] *Habuit occasionem . . s. moriturum*] *om.* B². C.
[3] *om.* B. [4] Hastinges. B².; Hastynges. C. [5] magister Adam Thorlestone. C.
[6] *om.* B. [7] Devtam. B. [8] Dormound. B². C.
[9] *et alii*] et dominus Henricus de Beaumond, et comes Mareschallus et alii. B². C.

"double octave" – Michaelmas fortnight.

1330 see Ramsay I 2[illegible]

cf Froissart – "present my heart to the Holy Sepulchre"

The H of Mortimer was well known for its [illegible] in tournaments since the time of Ed I. Le Baker makes reference to [illegible] [illegible] which took place at York about this time. cf Ridley (p 18-9) (cf p 20)

& of Lancaster had lands in Pembroke – which Roger Mortimer threatened. (cf Tout)

Quite right – he became so in 1327 [illegible]

This reads almost as if he was a writ a more [illegible] — but this is not so. Went to England 1330. d 1345

6th Thursday after Easter Sunday

Mod.

simple homage
liege homage

Practically confounded William of Conches

Cf Anselm N.D. Paris which is practically the same. Feast of the Immaculate Conception established — the I.C. was never accepted completely & there were frequent disputes about it in the Univ. — between the Dominicans & Franciscans. The Feast of Corpus Christi was also instituted by a certain Pope.

regis se submiserunt; non multumque postea comes Lancastrie cecus effectus ad pacienter Deo serviendum se totum ordinavit[1]. A.D.1328.

A.D.1329. Edward goes to France and does homage for Aquitaine and Ponthieu.

Eodem anno, circa festum Assensionis, rex mare transivit, fratre suo comite Cornubie custode regni relicto, et fecit homagium regi Francie, Philippo de Valesio, filio Karoli proditoris, pro toto ducatu Aquitannie et comitatu Pontivie, super quibusdam protestacionibus; quod homagium rex Francie Philippus recepit sub aliis protestacionibus[2], videlicet quod non admisit[3] homagium pro terris quas pater suus Karolus predictus adversus comitem Cancie, ut premittitur, transequitavit, set illas sibi detinuit et detinere voluit, quousque foret[4] sibi satisfactum de damnis et expensis que[5] pater suus ibidem militando recepit et exposuit.

Provincial Council at London.

Eodem anno archiepiscopus Simon Cantuariensis tenuit concilium provinciale Londoniis, in quo ordinavit aliqua ponderanda[6], scilicet quod in die Parasceves et in commemoracione omnium[7] fidelium animarum ab omni opere servili cessaretur, et in festo gloriose Concepcionis Virginis matris Dei[8] laudes celebriter exsolverentur Deo. Item, ipse et omnes episcopi presentes excommunicarunt et excommunicatos denunciarunt omnes illos qui in[9] dominum Walterum de Stapeltone[10], episcopum Exoniensem, quondam orribiliter interfectum, manus violentas quomodolibet iniecerunt, et omnes qui eiis opem, assensum, vel concilium prebuerunt. f. 111b.

Excommunication of the murderers of bishop Stapleton.

A.D.1330. Rumour that Edward ii. is still living at Corfe.

Anno M.CCC.XXIX. quidam experturi quos haberet amicos Edwardus secundus, rex Anglie nuper extinctus, confinxerunt ipsum in castro de Corf laute vivere, set nusquam de die velle videri. Propterea fecerunt multis noctibus tripudia super muros castri et turres, preferentes[11] cereos et tortices accensos, ut ab ydiotis de patria forent percepti, quasi aliquem magnum[12] regem haberent custoditum, cui solemnizarent. Nova per

[1] *et in eorum .... ordinavit*] licet prope venerant armati. De quo [illo. C.] rex fuit offensus. Qui tamen postmodum in estate se gracie regis, procurante archiepiscopo Cantuariensi, submiserunt apud Bedeford. Non multum quoque [que. B².] postea comes Lancastrie cecus reperitur. B². C.

[2] *sub al. protest.*] eciam protestans. C. [3] amisit. B. B². [4] esset. B². C.

[5] quas. B. [6] commendabilia. C. [7] *om.* B². C. [8] *matr. Dei*] Marie. C.

[9] *om.* B. [10] Stapeldone. B². [11] prefecerunt. C. [12] aliquam magnam. B.

A.D. 1330. totam Angliam sunt expansa quod regis pater viveret. Unde comes Cancie misit illuc quemdam fratrem ordinis Predicatorum, exploraturum rei veritatem; qui, putans se muneribus corrupisse castri ianitorem, decipitur[1]. Introducitur nempe latiturus de die in camera ianitoris, visurus de nocte quem videre cupiebat. Nocte introducitur in aulam, iussus induere habitum secularem, ne perciperetur, videbaturque sibi ipsum videre Edwardum patrem regis cene splendide assidentem[2]; quod[3] ut credidit, ita retulit comiti Cancie se vidisse. Unde comes in presencia quorumdam, quibus non debuit fidem adibuisse, iuravit se laboraturum ad hoc, quod frater suus foret de reclusione ubi detinebatur liberatus.

The earl of Kent makes enquiries.

Eodem anno, scilicet regni regis tercio, ad instanciam odiencium patrem suum[4], rex tenuit parliamentum Wyntonie, ubi, procurantibus matre sua et R[ogero] de Mortuo mari, predictus comes Cancie, patruus regis, et multi alii nobiles et religiosi viri, scilicet provinciales ordinum Predicatorum et Carmelitarum beate Marie, et[5] frater Ricardus de Blitone, fuerunt accusati de eo quod conspiraverunt, ut dicebatur, regis patrem de carcere liberare et ad regni statum reducere, licet totum hoc fuisset falsum et fantasiatum. Tum comes predictus, propter quasdam confessiones suas et quasdam literas secum inventas, licet ulle illarum confessionum seu literarum, etsi vere fuissent, non[6] debuissent tantum virum tali supplicio dignum reddidisse, fuit decapitatus. Alii vero[5], ut provinciales Predicatorum et Carmelitarum beate Marie, fuerunt exulati; episcopus vero Londoniensis fuit manumissioni dimissus; Robertus de Tauntone clericus et fratres quidam de ordinibus Carmelitarum et Predicatorum[7] carceri fuerunt mancipati. Mors predicti comitis eo minus populo regni displicuit, quod malam habuit familiam, res popularium per patriam itinerando precio regali capescentem, parum vel nihil pro emptis solventes.

He and others accused in parliament.

He is beheaded. Fate of others.

Reason why the earl of Kent was little regretted.

Hoc anno, circa mediam Quadragesimam, vacavit ecclesia Saris-

[1] fuit ipse deceptus, *misplaced.* C. [2] assidente. B. [3] cui. B.
[4] *od. patr. suum*] *om.* B. [5] *om.* B. [6] *om.* B.; *added.* C.
[7] quidam Predicatorum et Carmelitarum. C.

Nemesis

The doctrine of the profits of a castle w. visitors from a famous episode in C14 Romances

of rules at end

Is this confirmed? See R[illegible]

[illegible]

[illegible]

An illustration of [illegible] cf. [illegible] Cf. [illegible] Arch. [illegible] p 27. Cf Dict. Nat. Biog.

Cf. Medley 497 – 10 Statutes of [illegible] in Edward III [illegible]

Cal. of Papal Registers shows that the Popes continually appt. royal clerks to bishoprics & other eccl. benefices — several examples in the case of clerks of Isabella.

[illegible]

[illegible] = to [illegible]

Ramsay 204 shows how [illegible] had led the [illegible] ministers partly on [illegible]

buriensis per mortem magistri Rogeri de Mortivaus[1]; cui ecclesie papa providit de domino Roberto de Wyvile[2], notario regie matris. Hoc anno, mortuo domino Iohanne episcopo Batoniensi, successit per canonicam eleccionem magister Radulphus de Salopia, doctor[3] decretorum et theologie, per Simonem archiepiscopum Cantuariensem consecratus. A.D. 1330. Episcopal changes at Salisbury (A.D. 1330) and Bath (A.D. 1329).

Item, isto anno papa fecit graves processus iterato contra ducem Bavarie, imperium Romanorum tirannice usurpantem. Quarrel of the pope and emperor.

Isto anno 1329 Edwardus regis primogenitus et Wallie princeps, die Iunii xv., apud Wodestoke nascebatur de Philppa regina, in festo sanctorum Viti et Modesti[4]. Birth of the Black Prince, 15 June.

Anno Domini M.CCC.XXX., ipsius regis Edwardi tercii anno iiij^to^., die Veneris proxima post festum sancti Luce, fuit parliamentum apud Notyngham, ubi nimio fulsit honore marcessibili comes Marchie, R[ogerus] de Mortuo mari, tamquam regine Isabelle, ad cuius nutum omnia disponebantur, conciliarius principalis. Illum non alio nomine quam titulo comitis Marchie ausus est aliquis nominare; illum maior strepitus virorum comitabatur quam personam regis; ille quos amavit honoravit; regem permittens sibi assurgere, gradiens cum rege pari passu solebat arroganter ambulare, nunquam regem preferre, set ipsum aliquando anteire. Quemdam officiarium deputatum domino regi[5] pro ospiciis nobilium assignandis, ospicium in villa pro comite Lancastrie regis consanguineo capescentem, vehementer increpuit iste comes Marchie, querens quis eum fecerat audacem inimicum regine Isabelle tam prope illam hospitare; unde territus constabularius ospicium comiti Lancastrie ultra villam ad unam leucam domino assignavit, et comitem Herefordie Essexieque Iohannem de Bohun, constabularium Anglie, ospicio collocavit. Fit murmur inter magnates, quod ad aures populares avolavit, secreto dicencium quod ille de Mortuo mari, amasius regine et regis magister, Parliament at Nottingham, 19 Oct. Mortimer's pride. f. 112. Rumours of his designs.

[1] Mortevauz. C. [2] Wyvyle. C. [3] per doctorum. B.
[4] *This paragraph om.* C. [5] Quibusdam officiariis deputatis regi. B.

A.D. 1330. ad regalis sanguinis demolicionem[1] et regie magestatis usurpacionem anelaret. Terruit iste murmur aures regales et regis amicos, scilicet Willelmum de Monte acuto, Edwardum de Bohun et alios[2] qui, in salutem regis coniurati, arbitrati sunt, et iuste, obsequium salutis se prestituros regno, si ille de Mortuo mari morti committeretur. Consulunt sibi adiuratum[3] Robertum de Heland[4], qui speculator extitit in castro per multos annos et cui omnia diverticula castri secretissima nota fuerunt, quomodo de nocte ad cameram regine de territorio extra castrum, sine scitu ianitorum, rex et sui amici aditum haberent. Speculator predictus torticibus accensis duxit dominum suum regem per quoddam iter secretum subterraneum, quod incipit a remotis extra castrum et terminatur ad medium coquine vel aule turris principalis, ubi fuit[5] ospitata regina. De medio igitur fundo et tramite subterraneo prosilientes, regis amici ad cameram regine, quam per Dei graciam invenerunt apertam, armati strictis ensibus proficissebantur, rege eciam armato extra hostium camere, ne a matre sua videretur, expectante. Ingressi occiderunt Hugonem de Turpintone[6] militem, resistenciam eiis inferre conantem, domino Iohanne de Neville de Horneby ictum dirigente[7]. Deinde invenerunt reginam matrem quasi[8] paratam ad lecti soporem, et comitem Marchie quem volebant; et captum secum abducebant in aulam, clamante regina: 'Beal fitz, beal fitz, eiez pitie de gentil Mortymer.'[9] Suspectam enim habuit filii presenciam, quam oculo non[10] percepit. Mittunt celeriter pro clavibus castri, omnem firmaturam loci in manus regias capientes, set ita secrete quod hoc nulli patuit extra castrum, nisi regis amicis.

A plot is formed against him.

Arrest of Mortimer.

In aurora crastina hutesio et orribili clamore, ipso comite Lancastrie iam ceco hutesiante, adducunt R[ogerum] de Mortuo mari et quosdam alios amicos eius secum captos per Lowhtobergh[11] et Leicestriam versus Londonias, ubi in turri[12] ut quondam antiquitus carceri fuit[8] mancipatus,

He is removed to London.

[1] devolucionem. C. [2] ceteros. B. [3] adiuratum Willelmum de Monte acuto. C.
[4] Holand. C. [5] erat. C. [6] Turpyntone. C. [7] Joh. Nevyle de Hornebi illa dir. C.
[8] *om.* B. [9] Bealz fiz, bealz fyz, eyetz pite de gentiz Mortemer. C.
[10] *oculo non*] oculorum. C.
[11] *The letters* Lo *are written as* B, *in* B; Lowhtoborh. C. [12] turry. B.

Rolls of Parlt   Charges against Mortimer: Summary

I He had usurped ~~the~~ Royal power: & had surrounded the King with Enemies (eg. John Wyarde) so that he could do nothing of his own will

II By his command Ed II had been sent to Berkeley & ~~murdered~~ Killed

*III Had brought armed men to Parl. of Salisbury against the command of the King. Had taken the title of Earl of the March & had made the King to give him lands almost to the disinheritance of the Crown. 327 7

IV He had caused the King to go to war against Lancaster: & had also taken lands of the barons - which act was against the Magna Charta & the law of land-tenure

V ~~Had formed the~~ plot against Kent.

*VI. He had made the King give him, his children & his allies, lands castles &c in England, Ireland & Wales - to the decrease of the Crown lands.

VII: Had raise a force illegally for a war in Gascony.

VIII. Had made profit out of the war by ransoms. *

IX. Had caused discord between Ed II & Isabella; & had told the latter that if she came near Ed II he would murder her.

X. Had taken the King's treasure - so that Ed III had nothing to pay for his own upkeep. (Cf La Ro)

XI. Had taken 20,000 marks from the Scots for peace, which should have gone to the King.

XII. He had destroyed on his journeys the property of the Common people without making payment. (Pur... [illegible])

XIII Had used the Irish against Ed II & had made Ed III

to be judged after exam

2nd charge
of Maxwell p 318

Scarborough Park. 1327 (Tutt) in Durham ... p 35

cf Archaeologia ...

A.D. 1330.

et, apud Westmonasterium assidente regni parliamento, in vigilia sancti Andree sequenti tractus et suspensus, guerras intestinas per totam vitam suam crebro suscitatas, super communi furca latronum apud Elmes, sua morte finivit. Per suos pares fuit morti condigne adiudicatus, non tamen venit coram eiis nec responsioni ratiocinatus, quoniam a morte comitis Lancastrie, Wintonie, et Gloucestrie, et Cancie, non solebant nobiles ratiocinio deputari, set sine responsione atque legitima conviccione perierunt; unde comes iste iure quod in alterum statuit [1] usus extitit, et iuste eadem mensura [2] quam aliis mensus fuerat erat eidem remensum. Cause vero mortis predicti comitis Marchie, secundum quod sibi imponebantur, erant iste: Prima, quia fuit consenciens suffocacioni patris regis. Secunda, quia ipse, recepta magna summa pecunie, impedivit honorem regis apud Stanoppark, ubi signum dedit Scotis ut fugerent, perpenso quod exercitus Anglicorum fuisset verisimiliter prevaliturus, nisi ipse, qui quasi dux erat regis puerilis et exercitus, tam gloriosis iniciis regalibus invidisset. Tercio, quia matrimonium contractum inter sororem regis et filium Roberti le Bruyus, cuius iam penituit amicos regios, ipse fieri procuravit, et insuper submissionem Scotorum, regi Anglie antiquitus obligatam, per combustionem cartarum et indulgencia summe libertatis consuluit, immo quasi iussit, dissipari serie prescripta. Quarto, quod pecunias repertas in tesauris regis et comitum Wyntonie atque Gloucestrie superfluis expensis ipsius et regine matris inutiliter consumpsit, nunquam compassus regis egestati, quam in sui regni primordio paciebatur. Quinto, quod custodias et maritagia pinguia in regis damnum non parvum sibi appropriavit. Sexto, quod fuit regis ex intencione malus conciliarius, suam maliciam tunc potissime ostendens, quando, ut sibi amiciciam regis Francie confirmaret, regem in Franciam proficisci et Philippum de Valesio verum regem Francie [3], per exhibicionem homagii et fidelitatis, regis puerilem tractabilitatem recognoscere instruxit; cuius eciam facti omnes amici regis,

His execution, 29 Nov.

Reasons for his punishment.

f. 112b.

[1] statuitur. B. [2] mensuram. B.
[3] *confirmaret . . . Francie*] *om.* B.

A.D. 1330. ut decuit, penituerunt. Alias causas sue mortis wlgus non permittit operiri, quas consciencie secreto[1] et examini Iudicis eterni dimittamus.

Execution of his friends.

Moriebantur cum illo sui[2] amici Simon de Bereford miles et Iohannes Deverel scutiferarius, qui, in remissionem suorum peccatorum, libenter fecisset pupplicam confessionem de morte crudelissima[3] et modo moriendi patris regis, si non per emulos iusticie et veritatis fuisset[4] sibi tempus denegatum.

A.D. 1331.

Edward's secret journey to France.

Hoc anno dominus[5] rex, cum episcopo Wyntoniensi et domino W[illelmo] de Monte acuto et aliis admodum paucis, transfretavit, sicut mercator, cum manticis absque hernesiis, vix secum habens xv. equites, pretendens se peregre profecturum, domino Ioanne Deltham, germano suo, custode regni relicto; et ante finem mensis Aprilis rediit, et fuit apud Derteford solempne torneamentum.

Tournaments at Dartford and London.

Et parum ante festum sancti Michaelis Londoniis in Chepe pulcherrima hastiludia fuerunt, ubi domina regina Philippa cum magna dominarum comitiva de tentoriis, unde militares actus specularentur, noviter edificatis, ceciderunt, set illese.

Accident to the queen.

Carpentarios proinde puniri non permisit illa piissima regina, set ab iracundia regem et amicos regis precibus et genuflexionibus ita revocavit, quod in sui amorem omnes eius pietatem considerantes regina misericors concitavit.

Papal taxes on church goods.

Hoc anno dominus papa I[ohannes] 22, anno sui xv., concessit regi decimas proventuum ecclesie Anglicane pro quadriennio, medietate sibi retenta.

Birth of the Black Prince, 15 June (1330).

Hoc anno, scilicet 1330, regis vero 4, die xv. mensis Iunii, apud Wodestok natus est[6] primo regi suus[7] primogenitus, dominus Edwardus de Wodestok, cuius laudes et magnificos triumphos, quos in captura regis Francorum habuit, et alios suis locis describere divina clemencia nos permittat.

Anno Domini M.CCC.xxxj., dicti[5] I[ohannis] pape xvj., Edwardi tercii

[1] secreti. C. [2] sue. B. [3] crudelissimo. B. C.
[4] fuissent. B. [5] *om.* C. [6] *natus est*] *om.* B.
[7] *pr. reg. suus*] *om.* B.

The **Brut** chronicle says that
John Darcy was constable of the
castle of ~~Knaresborough~~? cf 223
Corfe? 221

Death of Ed II.

213.

→ Why was [illegible] Orlton [illegible]? Cf Ramsay 240-1
[illegible] in France at the time as ambassador in
Paris

Q [illegible]

[illegible]

J 22 was the [illegible]
[illegible] 1330

c. after 1356
[redacted]

[illegible] look!

[illegible]

[redacted]

anno quinto, tenuit rex solempniter Natale apud Welliam usque ad Epiphaniam, ubi fiebant multa mirabilia sumptuosa. **A.D. 1331.**

Christmas at Wells.

A.D. 1332.

Expedition of Edward Balliol into Scotland.

Et circa festum sancti Laurencii proximo sequens venit in Angliam dominus Edwardus de Baylol, filius et heres Iohannis regis Scotorum, quondam, ut dictum est, exulatus [1], declarans ius quod habuit in regnum Scocie; cui adeserunt dominus Henricus de Bello monte et David comes Dassels et Ricardus Talebot et dominus Radulfus de Stafford baro [2] et Fulco filius Willelmi et multi alii nobiles, asserentes se ius habere ad terras et possessiones in dicto regno Scocie, iure hereditario vel dotum uxorum suarum sibi debitas, set per magnates Scocie detentas iniuste. Unde postularunt licenciam et auxilium a rege Anglie regnum et predia sibi debita recuperandi. Verum rex Anglie, contemplacione pacis inter regna nuper facte atque sororis sue regine Scocie, non permisit ipsos [3] per terram suam aggredi Scociam cum manu armatorum. Propterea domini predicti nacti navigium, mare Anglicum ingressi, Scociam velificando pecierunt, et apud Clinkhorn [4] iuxta abathiam de Donfermelin [5] litora capescentes magnam resistenciam et inopinam habuerunt. Set pedites Anglici pauci numero, celerius terram applicantes, omnes Scotos obvios compulerunt in fugam cum illorum ducibus, comite de Fyfe et Roberto le Brus [6], filio R[oberti] quondam regis [7]; et, antequam exercitus armatorum ad litus poterat incedere ordinate, multis Scotis interfectis, vexilla Edwardi Baylol et aliorum dominorum apud Deopplinmor pacifice sunt affixa [8]. Postea vero, die sancti Laurencii, apud Glastimore [9] habuerunt gravem conflictum, ubi duo milia Anglicorum vicerunt quadraginta milia Scotorum, pre multitudine et pressura eciam se ipsos opprimencium, de quibus quinque comites et alii multi interfecti et [10] oppressi fuerunt. In crastino Anglici ceperunt villam sancti Iohannis, victualibus refertam et bene munitam, quam postea non parvo tempore

Total defeat of the Scots, 10 Aug.

f. 113.

[1] exulati. B. [2] tunc baro de Stafforde. C. [3] *om.* C.
[4] Chukhorn. C. [5] Dounfermelyn. C. [6] Bruys. C. [7] filio antiqui. C.
[8] *apud . . . affixa*] apide pacifice sunt affixa. B.; apide pacifice sunt Deopplinmor affixa. C. [9] Glustemor. C. [10] eciam. C.

A.D. 1332. tenuerunt[1], et hoc non humana set divina virtute. Ipsumque[2] Anglici tunc presentes factum retulerunt.

Quarrel between archbishop Mepham and the bishop of Exeter.

Hoc anno archiepiscopus Cantuariensis, visitans diocesim Batoniensem, tenuit Natale apud Wieveliscombe[3], rege apud Welliam, ut dictum est, commorante[4]. Mandavit archiepiscopus se velle visitacionem suam in ecclesia Exoniensi incoare die Lune proxima post festum Assensionis Domini; quod ne fieret episcopus Exoniensis appellavit. Set, hoc non obstante, dicto die Lune accessit archiepiscopus ad civitatem Exonie, non permissus ecclesiam clausam intrare pre multitudine armatorum resistente.

A.D. 1333. *Prima obsidio Berewyci, tempore Edwardi tercii.*

Anno Domini M.CCC.xxxij., regis anno vj., continuata guerra Scotica, anno proximo incoata, multi nobiles Anglici et viri bellicosi ad stipendia domini Edwardi Baylol et suorum complicium invitati, circa festum Nativitatis sancti Iohannis Baptiste Scociam profecti, et preter eos multi laudis avidi sumptibus propriis et eiis associati, villam et castrum de Berewyk obsiderunt. Rex autem Anglie, considerans multa vituperia sibi et suis antecessoribus per Scotos illata, iustam quoque causam domini Edwardi de Baylol regis Scotorum per conquestum, et quod concordia fuit inter ipsum et Scotos inita per prodicionem, ipso in minori etate notorie constituto et in custodia matris sue existente, que concilio Rogeri de Mortuo mari proditoris sui per omnia regebatur, factus autem vir, evacuans cum apostolo que parvuli erant, contra voluntatem matris sue collecta multitudine armatorum, non[5] defensionem aut exaccionem sui iuris, set promocionem et sustentacionem iuste calumpnie[6] sui amici Edwardi regis Scotorum pretendens, Berewicum viriliter est aggressus modicum ante festum sancte Margarete. Ubi obsessi multos cum rege Anglie et Scocie conquestore dolosos tractatus habuerunt, ut ipsos[7] compescerent ab insultu, et auxilium ab extra promissum expectarent; quod venit, set incassum.

Siege of Berwick.

Edward joins the siege.

[1] *quam . . . tenuerunt*] *om.* B., *which repeats the word* ceperunt.
[2] *om.* que. B.
[3] Wyeveliscumbe. C.
[4] comminante. B.
[5] non in. C.
[6] *iust. calump.*] iuris B.
[7] *ipsos*] nostros. C.

Le B writing after 1356 [illegible] [illegible] in 133[illegible]

cf [illegible] Pope. cf Papal Registers apparently no record of [illegible] answers

+

LeB omits all [illegible]

[illegible] 2

LeB [illegible]

notes say this is too late – really March 12th

[illegible] reference

May [illegible]

[illegible] Jan 20th and [illegible]

X Sets unequal spacing :—

to 51	$\frac{1}{3}$	1303 - 1333 —	c. 30 years
51 to 101	$\frac{1}{3}$	1333 - 1349 —	c. 16 years
101 to 158	$\frac{1}{3}$	1349 - 1356 —	c. 7 years

q 80 more in his Local Antiquities

cf p 143 [illegible] p 14

Toulouse? [illegible] Bonnefont [illegible] is the first **recorded** instance - a link between [illegible] [illegible] (c 1184 - 1904) [illegible] [illegible] the [illegible] the [illegible]

The dominance of men-at-arms was [illegible] the battles of the 100 yrs war.

Anno Domini millesimo CCC^mo^. xxxiij°., et anno regis Edwardi tercii vii°.[1], siquidem in festo sancte virginis Margarete, de tota Scocia congregata maxima multitudo, obsidionem si potuisset remotura, in tres exercitus divisa, regis exercitum ad preliandum provocavit, convencione facta inter partes adversas quod, si Scoti obsessi potuissent[2] illo die ab extra recipere victualia, in sua rebellione permanerent, si vero victualibus adventiciis non consolarentur, post diem transactum regi Anglie villa et castrum redderentur. Ordinantur proinde quadringenti armati cum parvis panibus eiis baiulatis, qui Anglorum exercitum a latere circuirent et panes quos habebant proicerent infra muros, ut saltim sofistice villa victualibus referta crederetur; set ordinati ad taliter villam restaurandum per continuos obsessores et illos de posteriori custodia exercitus fuerunt trucidati et a panibus eorum[3] spoliati. Divisus est ab Anglicis suus exercitus, parte obsidioni continuande deputata, alia iterum in turmas divisa, ad obviandum Scotis supervenientibus preparata. Ibi didicit a Scotis Anglorum generositas dextrarios reservare venacioni fugiencium, et contra antiquatum morem suorum patrum, pedes pugnare. In principio certaminis exercituum super Halidone Heol[4], obviorum quidam satelles magne stature et ut alter Golias, in magna virtute corporali maiorem quam in Deo habens confidenciam, medius inter exercitus consistens, singulos Anglicos ad monomachiam provocavit; qui ab effectu 'Tauri versor,' Anglice 'Turnebole,' vocabatur. E contra dominus Robertus de Venale[5], miles quidam Northfolchiensis[6], petita genuflectendo regis benediccione, cum gladio et pelte gigantem aggressus, cuiusdam nigri molosi, qui adversarium comitabatur et ipsum iuvit, rapidissime[7] gladio precidit lumbos a dorso dividendo. Acrius proinde set vecordius instetit occisi canis magister, cuius pugnum sinistrum et postea capud amputavit miles. Continuo congrediuntur partes adverse, rege Anglorum suos sapienter atque decenti hilaritate confortante, set

A.D. 1333.

Bellum de Halydone hieol.

The Scots attempt to relieve the town, but fail.

A Scottish champion slain in single combat.

Defeat of the Scots at Halidon Hill,

[1] *Anno . . . vij°.*] Anno 1333, regis 7; *in margin.* B. [2] *obs. pot.*] *transposed.* B. [3] *om.* C. [4] Halidon Heel. C. [5] dominus de Benhale. C. [6] de Northfolchiensis. B. [7] *iuvit rapid.*] *transposed.* B.

A.D. 1333. vix per mediam horam diei naturalis attrocitate utrobique resistencium Scotis aliquali numero peremptis et iam illorum tribus aciebus in unum exercitum conglobatis, tandem necessarium fuge presidium arripientes f. 113b. dominus rex et sui, dextrariis concensis[1], celeriter persecuti, occidendo, capiendo, in puteos et lacus ipsos fugando, per quinque miliaria ventilarunt. Numerus estimatus Scotorum occisorum[2] excedebat sexaginta millia[3] virorum. Post istud bellum opinio falsa[4] fuit pupplicata quod guerra Scotica fuerat finaliter terminata, eo quod vix aliquis de illa nacione remansit, qui posset, sciret, et vellet preliaturos congregare, et regere congregatos. Prelati fere tocius regni Scocie in Franciam fugierunt, et eorum valenciores ad summum pontificem de illorum[5] infortunio adiutorium et remedium flebiliter requirentes. Post belli triumphum rex ad obsidionem Berewici reversus, tam castrum quam villam, per comitem Patricium custodem eorumdem reddita, suscepit. Et idem comes Patricius in proximo sequenti parliamento Eboracensi fidelitatem et homagium iuravit regi, et ab eodem multos recepit honores; set, iterum infideliter ad suam reversus rebellionem, secundam apud Dunbar[6] passus est obsidionem per dominum W[illelmum] de Monte acuto, comitem Sarisburie.

Berwick surrenders.

Facta igitur voluntate regis de hiis[7] qui fuerunt in villa et castro, relictaque custodia suis fidelibus ville et castri[8], que suo dominio iure hereditario et conquestu suorum antecessorum dixit pertinere, dimisit regem Scocie, Edwardum de Baylol, et ceteros volentes secum manere ad custodiam tocius regni Scotorum; set et ipse in Angliam reversus, ad loca nonnulla[9] devota peregrinus, Deo laudes debitas devotus exsolvit.

Edward returns to England, leaving Edward Balliol to govern Scotland.

Eodem anno, circa festum sancti Kalixti pape, vacavit ecclesia Cantuariensis per mortem[10] magistri Simonis Mepham[11]; cui, ad peticio-

Death of archbishop Mepham, 12 Oct.

[1] arreptis. C. [2] *om.* B. [3] *altered from* miliaria. B. [4] vulgaris. C.
[5] tanto. C. [6] Donbar. C. [7] illis. C.
[8] castris. B. [9] *om.* B. [10] *per mortem*] *om.* B.
[11] Symonis de Mepham. C.

(n . . . .) ask Slater . Lowood says after breakfast
Ramsay on ... [illegible]

X

~~[illegible]~~

connect w. causes of 100 yrs war.

of Poss.
Relations

Bernard ... [illegible]

"arr. [illegible]"

X ~~[illegible]~~ R

cf Ramsay 23

in Holyrood Chapel

X Le Baker omits Ralli's [illegible] in the [illegible] to the III

[illegible] Ralli's place closed, resembled his [illegible] [illegible]

received [illegible] [illegible]

X Murimuth puts it better $\frac{1}{10}$ beneficia $\frac{1}{15}$ the [illegible] people

$\frac{1}{10}$ clergy.

nem regis, papa providit de magistro Iohanne de Stretford[1], episcopo Wintoniensi. A.D.1333.

Anno Domini M.CCC.xxxiij., regis vero[2] septimo, dominus Edwardus de Baylol, rex Scocie, tenuit parliamentum in Galewey, cito post festum sancti Michaelis, ad quod venerunt nobiles regni Anglie, terras et possessiones in Scocia vendicantes, et ab inde pacifice in suum natale solum revertebantur. Parliament of Scotland attended by English nobles.

Eodem anno rex celebravit festum Nativitatis Christi apud Walingford[3], cum regina pregnante, que postmodum apud Wodestok peperit filiam suam Isabellam. Rex vero, profectus Eboracum, tenuit parliamentum, die Lune in secunda ebdomada Quadragesime incoatum; ad quod rex Scocie conquestor, licet invitatus, non accessit, set misit pro ipso excusatores solempnes, scilicet Henricum de Bello monte et Willelmum de Monte acuto comites, et quosdam alios barones et milites, qui nunciarunt regi Edwardum predictum Scocie conquestorem non sine grandi periculo atque resistencia contra Scotos in insulis latitantes ad eius presenciam posse accedere[4]. Attamen ad sequens festum sancti Iohannis rex predicti conquestoris recepit homagium apud Novum castrum super Tyne; et cito post recepit homagium ducis Britannie pro comitatu Richemundie. Et postmodum vocavit prelatos et magnates, quod infra vj. dies post Translacionem sancti Thome venirent ad eum apud Notyngham; ubi prefixit parliamentum Londoniis celebrandum. Ad quod iterum convocati provincie prelati, die Lune post festum Exaltacionis sancte Crucis, concesserunt regi unam decimam; populus vero[5] quintamdecimam prediorum[6], et decimam mercature per totum regnum, ad frenandam[7] Scotorum maliciam concessit. Nunciatum quippe fuit ibidem quod Scoti insurrexerunt et ceperunt R[icardum] de Talebot[8] et vj. alios milites, multos quoque pedites occiderunt. In eodem quoque parliamento dominus rex concensit quibusdam devotis et promisit se

Christmas at Wallingford. A.D.1334. Parliament at York. Edward Balliol delayed in doing homage. Council at Nottingham. Parliament. Grant of a tenth and fifteenth. Rising in Scotland. A crusade proposed.

[1] Stratford. C. [2] Edwardi. C. [3] Wallyngford. C. [4] potuisse pro tunc accessisse. C. [5] *om.* B. [6] istorum. C. [7] refrenandam. C. [8] Talbot. C.

A.D. 1334. iturum in Terram Sanctam propriis sumptibus, set ad hoc tempus certum non expressit. Ordinavit tamen archiepiscopum Cantuariensem ad papam et regem Francie profecturum, ut possent predicti reges, qui nondum fuerant in guerram commoti, unanimi assensu[1] tam sanctam peregrinacionem simul arripere.

Adam Orlton [redacted] chester, 1 Dec. (1333.)

Eodem anno, primo die Decembris, transtulit dominus[2] papa magistrum Adam de Horletone, antea episcopum Herefordensem et postea Wygorniensem, ad ecclesiam Wyntoniensem, unde quidam sic metrificavit:

'Thomam neclexit, Wlstanum non bene rexit,
Swithunum voluit; cur[3]? quia plus valuit.'

f. 114. Id est, dicior ecclesia fuit. Hanc translacionem Philippus de Valesio seudo-rex Francie fieri procuravit, et pro illa suas preces summo pontifici multiplicavit; set istam dominus rex Anglie diu distulit acceptare, imponens episcopo, iam alia vice translato, quod pro tempore sue legacionis ad regem Francorum (erat enim hic[4] nuncius regi coronato[5]) eii[6] plus placuit quam fidelis nuncius[7] potuit in illo casu, et ob hoc negocia domini sui[8] regis Anglorum inutiliter et false procuravit, et illud fuisse causam gracie invente in conspectu predicti seudo-regis, qui alias nunquam curasset de promocione unius Anglici, qui nunquam Anglicum[9] dilexit, neque pater suus, ut supra patuit et infra patebit. Allegavit iterum contra translatum quod promotus regis Francorum faciliter converteretur in sui prodicionem pro suo promotore, qui coronam Francie, iure hereditario sibi debitam, et possessionem patrum suorum[10] in Vasconia[11] contra iusticiam Dei et hominum falso detinuit et violenter. Nec racione curie Romane poterat[12] translatus regi placere, quia, sicud fuit allegatum, dominus rex Anglie scripsit domino pape pro uno alio clerico suo ad illum episcopatum promovendo, impacienter ferrens preces[13] regis Francorum attencius quam suas de episcopis[14] in suo regno creandis

[1] assensui. B. [2] *om.* B. [3] *om.* C. [4] i^o. B.
[5] *regi coronato*] regis. B. [6] *om.* C. [7] embassiator. C.
[8] *om.* C. [9] *qui nunq. Angl.*] Angl. enim nunquam. C. [10] *om.* B.
[11] Wasconia. C. [12] poterit. B. [13] proceres. C. [14] ipsis. B.

d. ... of Tours. Benedict ... Gregory ... 1336

Bp of Hereford → cf 102
Cantelupe ... 1320. cf p 102 for another reference
S. Wulfstan ... Bp of Worcester d 1095. Canonised by Innocent III in 1203.
S. Swithun, Bp of Winchester (d. 862). Canonised in popular tradition. ... 40 ... to ... wise

... cf p 42 for ...

cf Stubbs vol II p 403 - practically conforms above

[illegible] [illegible] (1281-[illegible])

cf [illegible] 236 - He [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible]

[illegible] considering [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ref[illegible] to [illegible] Patent Rolls [illegible] cf p 30 ct

- Patent Rolls [illegible]

[illegible] II 1332 [illegible] III 30

exaudiri. Hiis de causis dominus rex precepit confiscari temporalia episcopatus Wyntonie, que[1] tamen, die Veneris post Exaltacionem sancte Crucis proximo sequentem, ad preces episcoporum in parliamento Londoniis, graciose refudit. **A.D. 1334.**

Hoc anno, per provisionem domini[2] pape, dominus Ricardus de Bury, cito post festum Nativitatis, in monasterio de Cherteseye per dominum Wyntoniensem in episcopum Dunelmensem fuit consecratus. **Richard of Bury made bishop of Durham, (10 Dec. 1333.)**

Anno Domini M.CCC.xxxiiij., regis Edwardi[2] viij., cito post festum sancti Dionisii Iohannes archiepiscopus Cantuariensis transfretavit versus Philippum de Valesio, vocatum[3] regem Francie, quem libet de cetero vocare tirannum, quia inimicum iusticie communis et predicti sancti regni intrusorem. Ad predictum tirannum accedens episcopus predictus, vir magne sapiencie et doctor egregius utriusque iuris, peciit continuacionem amicicie inter regna fore prosperandam per mutuam dileccionem inter ipsum vocatum[4] regem Francorum et dominum suum regem Anglie. Secundo peciit a tiranno quod civitates et castra, per patrem tiranni Karolum proditorem in Aquitannia capta et ab ipso detenta, domino suo regi forent restituta. Tercio, quod predictus tirannus dimitteret suam manum auxiliatricem a Scotis sibi impertinentibus, et contra illos iuvaret auxilio vel concilio seu favore suum cognatum, regem Anglie; annectens finaliter dominum suum regem sepedictum sub hiis condicionibus libenter[5] paratum propriis sumptibus ad Terram Sanctam proficisci[6] contra inimicos crucis Christi cum illo vocato rege Francorum. Ad hec tirannus adiudicavit regem Anglie indignum sua amicicia, quamdiu contra suos amicos Scotos, viros iustos et omni racioni, ut asseruit, obedire paratos, guerram iniustam exerceret, nec animum ad aliquem posse benevolum se habere, qui illos, scilicet Scotos, tam inhumaniter guerrando vexaret. Ad secundam peticionem noluit aliter consentire quam quod expense et dampna forent restituta, que pater suus Karolus de Valesio recepit et exposuit in Vasconia militando. Ad **Archbishop Stratford sent on an embassy to France.**

[1] quas. B. C. [2] *om.* B. [3] *Phil. . . . vocatum*] *om.* C. [4] *om.* C. [5] et libenter. C. [6] profecturum. C

A.D. 1334.

terciam respondit se fuisse iuris amicum et iusticie communis, nec unquam per affinitatem[1] aut amiciciam carnalem a iusticia, quam dilexit, declinaturum, set se velle viis et modis quibus sciret aut posset super omnes perturbatores pacis regni Scotorum sue persecucionis iugum aggravare; 'Non enim,' inquiens in fine sermonis, 'pax erit perfecta Christianis, antequam rex Francie, in medio Anglie consistens pro tribunali, super regna Francie, Anglie et Scocie sit iudex et imperator.'

Failure of negotiations.

Isti prophecie, quam[2] prophetavit, cum esset rex anni illius, non adiecit loqui set indignanter se subtraxit nuncius[3] ad alia profecturus.

Edward invades Scotland.

He keeps Christmas at Roxburgh.

Eodem anno rex se transtulit versus marchiam Scocie, et in illis finibus hiemavit. Set, audito quod comes Dasceles[4] fuit prodiciose ad Scotos conversus et quod dominus Henricus de Bello monte fuit a Scotis obsessus, Scociam intravit, et obsidionem fecit amoveri; et tenuit Natale apud Rokesborowh[5].

A.D. 1335. f. 114b.

French envoys arrive to arrange peace between England and Scotland.

Parliament at York.

Negotiations with the Scots.

Cito post Epiphaniam tirannus Francorum misit regi Anglie suos nuncios, scilicet episcopum Abricensem[6] et quemdam baronem, pro pace Scotorum; qui usque ad diem Lune medie Quadragesime in Anglia expectarunt. Et tunc apud Notingham concesse fuerunt treuge usque ad festum sancti Iohannis proximo tunc futurum, ut interim fieret parliamentum super causis tangentibus pacem et statum regnorum. In quo parliamento, apud Eboracum celebrato, extitit ordinatum quod rex cum exercitu Scociam ultra mare Scoticum transequitaret, quod cito postea fuit factum; set Scoti, campestre bellum nolentes[7] expectare, finxerunt se velle pacem habere, ad quam circa festum sancti Michaelis multi venerunt, set precipue comes Dasceles[8], aliis pacem spernentibus. Unde postea comes de Morref[9] apud Edeneborgh[10] fuit captus[11] et in Anglia carceri mancipatus, et dominus Ricardus Talbot pro duobus milibus et quingentis marcarum redemptus.

Death of the earl of Atholl.

Comes vero Dasceles volens ostendere quod ipse veraciter fuerat conversus, equitavit contra

[1] affinitacionem. C. [2] *repeated.* C. [3] nunciis. B. C. [4] Dasseles. C.
[5] Roukesburh. C. [6] Ebricensem. C. [7] volentes. B. [8] de Assales. C.
[9] Moref. C. [10] Enedebuwrg. C. [11] *fuit captus*] *om.* C.

? confirmed at all? [illegible]
poss. [illegible] [illegible]

@ Dumbarge [illegible]

→ no. [illegible]

Avranches

D'[illegible]

Booty

Cattle lifting was very common in all times on the

[illegible] the border

Scotos ad obsidionem unius castri, et cum paucis equitans incidit in hostes quam plures, quibus nolens se reddere set resistere, cum xiij. tironibus est occisus, post festum sancti Michaelis. Rex autem semper in illa marchia Scocie morabatur, a qua[1] nuncii regis Francie nullatenus recesserunt, set[2] aliquam pacem vel longam treugam, nedum inutilem set nocivam Anglicis, expectarunt.

A.D.1335.

Edward remains on the Scottish border.

Hoc anno, circa festum sancti Martini, dominus Edwardus le Bohun, nobilis indolis, fuit in marchia Scocie submersus. Domicellum nempe suum volentem predam pecudum trans flumen fugare percepit periclitantem, in cuius adiutorium dextrarium suum in alveum direxit, ubi, pre limpitudine lapidum grossorum et spericorum super quos aqua decurrebat, dextrarius impotens stabilire pedem cecidit cum domino suo armato, antequam aliquis poterat iuvare, submerso in profundum.

Edward Bohun is drowned (A.D. 1334).

Isto eciam anno, quarto die Decembris, obiit Iohannes papa 22[us]. in suo pallacio Avinione; et xx. die eiusdem mensis fuit electus Benedictus papa xij., et die Dominica post Epiphaniam sequentem coronatus.

Death of pope John xxii., and succession of Benedict xii. (A.D. 1334).

Anno M.CCC.XXXV., Benedicti pape xij. primo et Edwardi regis nono, rege in marchia contra Scotos continue remanente, mediantibus nunciis pape et Francorum, multi tractatus pacis inutiles habebantur et multe treuge ad instanciam Scotorum subdole agencium concesse fuerunt, set nihil efficaciter expeditum, quia treugis pendentibus interfecerunt comitem Dasseles[3], sicut supra proximo annali est expressum.

Abortive negotiations with the Scots.

Hoc anno habuit rex decimam a burgensibus, quindecimam ab aliis, et decimam a clero; et circa Pentecosten habuit parliamentum Northamptonie, ubi dimisit prelatos et alios tractare. Set ipse cum paucis adequitavit secrete Berewicum, et ibidem, assumptis secum paucis armatis, advenit villam sancti Iohannis, ubi sui stupebant de suo adventu, presertim cum tam parva comitiva. Dictam villam munivit fossatis et muris, et misit comites suos cum rege Scocie conquestore ad patriam transequitandum et scrutandum Scotos resistentes; set nulli

A.D.1336.

Subsidies. Parliament at Northampton. Edward makes a sudden expedition to Scotland.

[1] quo. C. [2] set ut. B. [3] Dasceteles. B.

A.D. 1336. audebant eos expectare, in montibus et paludibus ac nemoribus se occultabant.

Return of the French envoys to France.

Post[1] parliamentum predictum, nuncii tiranni Francorum, videntes quod rex Anglie et suum parliamentum parvipendebant literas sui domini Philippi de Valesio, quibus comminabatur regi Anglie inimicum se[2] fore futurum, nisi Scotorum paci adquiesceret, reversi sunt in Franciam, referentes quas treugas et paces ad sui instanciam rex Anglie cum Scotis in sui dispendium pluries contraxit, set et quomodo, suas literas comminatorias parvipendens, contra Scotos, amicos ipsius tiranni, guerram resumere intendebat. Congratulabatur tirannus nunciatis, non reminiscens treugarum quas pro sui gracia rex Anglie cum Scotis sibi f. 115. dispendiosas confirmavit, set, ruminans quod suas literas comminatorias parvipendebat, gavisus est occasionem se invenisse qua[2] contra suum consanguineum et regni Francie, cui incubuit, verum heredem vexillum liliatum[3] posset explicare. Inflatus igitur tirannus spiritu furoris et superbie, concitavit Gallos contra Anglicos; unde guerra terribilis fuit suscitata, quam ipse, de prelio navali et campestri pluries fugatus, post occisionem et capturam regum Boemie, Scocie, et Francie et multam Christi sanguine redemptorum sanguinis effusionem, non potuit terminare.

Philip determines on war.

A.D. 1337.

Funeral of John of Eltham.

Anno Domini M.CCC.xxxvj., circa Epiphaniam, rex et archiepiscopus de Scocia sunt[2] reversi pro sepultura domini Ioannis Deltham[4] comitis Cornubie, germani regis, qui in mense Octobris apud Berewyk morte communi obiit; et[5] apud Westmonasterium ipsum sepelierunt. Et, convocato Londoniis parliamento ad diem Lune post festum sancti Mathie apostoli et Dominica Quadragesime[6], fecit dominum Edwardum filium suum primogenitum ducem Cornubie, et dominum Henricum de Lancastria, filium, comitem Derbie, dominum Willelmum de Bohun[7] comitem Norhamptonie, dominum Willelmum de Monte acuto comitem Sarisburie,

Parliament, 3 Mar. Creation of peers.

[1] Et post. C. [2] *om.* C. [3] *Misplaced after* invenisse. B. [4] de Eltham. C.
[5] *om.* B. [6] *et Dom. Quadr.*] *om.* C. *It should be* Quinquagesime.
[7] Bown. C.

Le B. seems to make much of Scottish question as a cause of the war.

→ Unjust to Philip of Valois

Qn?
War.

Clumsily expressed : why K of Bohemia was not slain - & the capture of K. John naturally took place after the death of the K Philip
shows it was ... later after Poitiers (d. 1350)

→ to be connected w. beginning of 100 Yrs War [Ramsay] 250

(... ... ...
... ...)

Till the Flemish weavers who were [illegible] dependent upon England for their wool were thereby reduced to great distress
[Rob[illegible]]

Stubbs confirms this [illegible] 39 [illegible] of the Reign

Murimuth says no one obeyed these statutes & no results followed.

× 14th cent. documents in E. are very better of. the weaving of fur

? why Londonies of Jalies

Tait says that c. 1337 P.C. promoted [illegible] & Parliament as perfected

Done by consent of Parlt.

Longman says the [illegible]
beginning of Reign [illegible]

dominum Robertum Dofford comitem Suffolchie[1], dominum Hugonem Daudele comitem Gloucestrie, dominum Willelmum de Clyntone comitem Huntyngdonie; et cum illis xxiiij. milites ordinavit[2]. A.D. 1337.

In eodem quoque parliamento statutum fuit quod nulla lana crescens in Anglia regnum exiret, set quod ex ea Anglici pannificarent, et quod omnes fullones et textores quocumque gradu, ad pannificandum competenter instructi, undecumque venientes, in Angliam reciperentur et gauderent certis privilegiis; viverent insuper de fisco regali, quousque possent comode ex artificio victum adquirere. Istud statutum etsi in principio videbatur fuisse infructuosum, tamen exinde ars[3] pannificandi crevit in regno maior in vigintuplo quam ante fuit visa. Statutum fuit insuper in parliamento predicto, quod nullus[4] in posterum emeret deferendum pannum de factura transmarina, nec quod aliquis uteretur pellura nisi qui haberet in reditibus centum libras.

Laws concerning export of wool and woollen manufactures.

Anno Domini M.CCC.xxxvij., regis anno xj., cito post festum sancti Michaelis, habitis Londoniis parliamento per dominum regem et convocacione cleri per archiepiscopum, clerus regi concessit decimam triennalem, et itidem sibi concessit communitas burgencium et forinsecorum quintam decimam, in subsidium guerre[5] Scotice tunc ferventis et ad resistendum tiranno Francorum, suam sevitiam minis et factis crudelibus ostendenti[6]. Utlagiavit[7] nempe vel occidit aut incarceravit, catallis eorum confiscatis[8], omnes Anglice nacionis[9] in regno Francie repertos, comminatus se velle ulcisci Scotos, amicos suos. Insuper, de ducatu Aquitannie et comitatu Pontivie non reliquit[10] regi villam aut castrum quod in suas manus poterat seisire. Lanas ergo regni mercatoribus pro certa summa pecunie venditas, ut pecunias celerius quo posset reciperet, misit Brabanciam ad numerum triginta milia[11] saccorum, cum navigio, cui prestitit ducatum dominus comes Norhamptonie, habens in exercitu sagittarios et Wallen-

Parliament and convocation.

Subsidies for the wars.

Wool sent for sale to Brabant; with a fleet.

[1] Southfolkie. C. [2] *om.* B. [3] pars. C. [4] ullus. B.
[5] guerrarum. B. [6] ostendentis. B. [7] Tunc, *over an erasure.* C.
[8] *cat. eor. confisc.*] in quantum potuit. C. [9] Anglicos nacione. C.
[10] reliquid. B. [11] milium. B.

A.D. 1337. ses iri magna caterva, qui animum comitis ducis Brabancie in amiciciam regis Anglie contra omnes suos[1] inimicos conversum confirmavit.

Alliance with Flemish princes.

Eodem quoque anno scripsit literas expositorias inicia inimiciciarum inter ipsum et tirannum Francie exortarum continentes[2], quas Waltero le Magne[3], militi suo fideli, Burgundinensi, tradidit deferendas comitibus Hannonie, Gelrie, et Iuliacensi; qui omnes amiciciam et contra omnes iniustos suos adversarios fidelitatem regi per eorum literas patentes compromiserunt. Prefatus Walterus le[4] Magne[3], pro tempore sue legacionis vindicaturus sanguinem duorum Anglicorum, quos quesituros navibus aquas recentes indigene cuiusdam insule iuxta Flandriam necuere, omnes[5] quos invenit in eadem insula[6] iussit in ore gladii trucidari; quod effectualiter fuit impletum, ipso prestante[7]. Ibidem eciam cepit germanum comitis Flandrie, quem rex Anglie sibi adductum, pulcris muneribus, equis, et iocalibus honoratum, Flandriam remisit cum libertate.

f. 115b. Sir Walter Manny slays the people of Cadsand.

The count of Flanders' brother liberated.

The pope sends cardinals to England to mediate.

Iniciata per modum descriptum Gallica guerra, et deinde rumoribus ad curiam Romanam ventilatis, dominus papa misit duos cardinales pro pace reformanda inter reges, qui apud Westmonasterium exposuerunt coram rege causam sui adventus. Proinde concilio[8] regis convocato in crastino[9] Purificationis Virginis gloriose, post procerum consultum[10], rex cardinalibus finaliter respondit quod, quamvis ipsum ultra modum angustiatum affecerunt et[11] sibi denegatum ius commune, quo deberet in regnum avitum succedere, et crudelitas quam suus adversarius Philippus de Valesio exercuit in Anglicos, ipsos dumtaxat de regno Francie, tamquam Iudeos aut inimicos Christi, expellendo, trucidando, spoliando, et incarcerando, et sibi ducatum Aquitannie et comitatum Pontivie iniuste sine causa auferendo, et insuper Scotos suos rebelles favore, concilio et auxilio contra ipsum confovendo, tamen paci ecclesie et regnorum libenter condescenderet. Optulit his iniuriis condonandis cardinalibus,

A.D. 1338. Edward's answer.

[1] *omnes suos*] *transposed.* B. [2] *om.* B. [3] Mawne. C. [4] de. B.
[5] propterea *added by another hand before* omnes. C. [6] *om.* C.
[7] preeunte. B. [8] concilium. B. [9] crastinum. B.
[10] de procerum concilio, *over erasures.* C. [11] *om.* B.; *interlined.* C.

[illegible] of the [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Lavisse says the [illegible] of Ca[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. cf Memoir [illegible] p 61
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

→ cf Ramsay for his ^enormous^ ransom £8,000 paid by Edward

cf Ashley 43 ff practically confirms all that
B says at this point from Rymer

Seems Quiller [illegible] 60 [illegible] of [illegible]

A.D.1338.

quasi regi Francorum, pro pace et pacifica possessione Aquitannie et aliorum feodalium que antecessores sui possederunt et ipse deberet de iure possidere, item pro dimissione manus auxiliatricis regis Francie a Scotis suis rebellibus—optulit, inquam, pro hiis summam pecuniarum[1] per ipsos racione media taxandam, aut maritagium filii sui primogeniti, et preter hec resignacionem iuris quod habuit ad coronam regni Francie atque comitivam suam contra Sarazenos[2]. Cum ista responsione leti recesserunt cardinales, estimantes guerram iam finiri; et in festo proximo Translacionis sancti Benedicti ingressi mare, secum habuerunt Iohannem archiepiscopum Cantuariensem et R[icardum] Dunelmensem et dominum Galfridum Scrop, militem[3], responsionem regis Anglorum tiranno Francorum delaturos et habentes autoritatem de pace tractare. Tot et tam racionabiles oblaciones nunquam potuerunt animum tiranni demollire, habentis fiduciam per auxilium Scotorum regem de regno Anglie et qualibet sua possessione potenter exheredare.

They depart for France, with English envoys.

The king of France remains obstinate.

Anno Christi M.CCC.xxxviij., domini pape Benedicti, huius nominis xij., anno iiij^to., Edwardus rex Anglie responsionem tiranni Francorum, qui[4] condiciones[5] supra proximo annali scriptas sibi oblatas atque comitivam sui contra Saracenos sprevit[6], celeriter recepit[7], conceptoque per signa manifesta et relacionem non deceptoriam suorum fidelium quod prefatus tirannus ad destruccionem Anglie, piratis conductis, suam miliciam non minus ordinavit, tucius diiudicans rex Anglie suo adversario in regno Francie quod vendicavit occurrere animose, quam ipsum in Angliam crudeliter affuturum vecorditer expectare, mare armatorum classe transivit, anno regni sui Anglie xij., in quodam die Veneris, qui erat xvij. kalendas Augusti. Igitur rex cum regina pregnante atque duabus filiabus eius in classe quingentarum navium applicuerunt apud Andewarp, ubi cum honore et pace recepti habuerunt obviam marchionem Iuliacensem, dominum marcravium et ducem Brabancie et comites Gelrie[8] et Han-

Edward embarks for Antwerp, 16 July.

[1] *summ. pecun.*] suam pecuniam. B. [2] *atque . . . Sarazenos*] *om.* B. [3] *om.* B.
[4] spernentis. C. [5] concediciones. B. [6] *comitivam . . . sprevit*] *om.* C. [7] cepit. B.
[8] Celrie. B.

A.D. 1338.

Negotiations with the emperor.

nonie et alios magnates illarum parcium, qui omnes sibi[1] fidelitatem et armatam comitivam contra quoscumque suos adversarios compromiserunt sub iuratoria caucione, dum tamen suis stipendiis militarent[2]. Postea rex Coloniam adivit, ubi cum Ludowico duce Bavarie, qui se dixit regem Alemannie et imperatorem Romanorum, habito tractatu, rediit Brabanciam, et in villa Dandewerp[3] remansit ad tempus. Iterum cum predicto rege Alemannie rex conlocutus, atque, amicicia inter ipsos[4] confirmata, rediit ad Malines[5] in Brabancia. Cardinales vero et episcopi Cantuariensis et Dunelmensis, reversi de presencia tiranni Francorum, in civitate Atrabatensi[6] regem expectarunt.

f. 116.

Grant of wool, and of a tenth.

Isto anno, in quodam concilio per ducem Cornubie regni custodem et prelatos et barones[7] convocato[8], concessa fuit regi lana popularium per eos qui fuerunt ibi presentes. Iterumque, clero tunc absente coadunato ad primum diem mensis Octobris, concesserunt ecclesiastici unam decimam pro anno tercio tunc sequente, set solucionem lanarum, quam populares prebuerunt, ipsi unanimiter negaverunt.

French privateers capture English ships.

Anno Domini M.CCC.XXXIX.[9], ut premissum est, cum ducibus Bavarie, Brabancie, et aliis amicis suis, rege Anglie de prosecucione sui iuris ad regnum Francie disponente, tirannus Francorum, maliciam a diu conceptam de exinanicione regni Anglie intendens evomere, conductos Ianuenses piratas crudeles misit pro navigio et portubus Anglie vastandis; qui in portu de Sclusa Flandrie ceperunt v. magnas naves regis, set vacuas hominibus et mercimoniis, nautis ad solacia secure vacantibus, et eas in partes Normannie deduxerunt. Item, feria vj^ta^. proxima post festum sancti Michaelis, quinquaginta galee armatis bene stipate, circa horam nonam, ad portum Hamptonis[10] applicuerunt, et villam, que tunc non fuit armata, depredaverunt; villanis pre vecordia fuge dilapsis, ipsi in villa pernoctarunt. In crastino patria coadunata, numero trecentorum

They sack Southampton.

[1] *om.* C. [2] C. *adds:* et ibi regina peperit Leonellum comitem de Holvestre.
[3] de Andewarp. C. [4] eos. C. [5] *ad Malines*] protinus, *over an erasure.* C.
[6] Attrabatensi. C. [7] *Here a leaf is wanting in* C.
[8] *et bar. convoc.*] convoc. et bar. B.
[9] *The* ix. *of this date is added by a late hand.* B. [10] Hamonis. B.

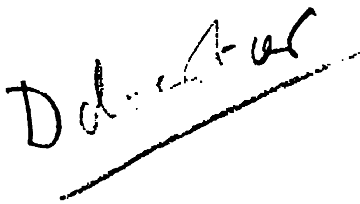
D andersonsp

clerk - [illegible]

? another miscarried - Ramsay says only one
Cf Munnmouth says two.

cf [illegible] 25) confirms this

Friday - [illegible]

A.D. 1338.

They are defeated.

piratarum, cum eorum duce filio regis Cisilie iuvene milite, fuerunt interfecti. Predicto[1] militi dedit Francorum tirannus quicquid potuit de regno Anglie nancissci, set ipse, a quodam rustico terre prostratus, clamans: 'Rancoun,' occubuit fustibus mactatus ab eodem rustico reclamante: 'Scio quod tu es Frauncoun'; non enim intellexit nec eius idioma nec erat doctus captos generosos redempcioni conservare. Itaque residui[2] Ianuensium, post particularem ville combustionem, ad galeas, quibusdam submersis, fugierunt. Hanc villam eius incole amplo muro postea cinxerunt.

Birth of Edward's son Lionel (29 Nov.)

Hoc anno rex Anglie per totam hyemem apud Andewerp perendinavit, ubi regina sibi peperit dominum Leuencium, comitem Dolvestier.

Edward made vicar of the Empire.

Item, rex suscepit vicariatum imperii a prefato duce Bavarie, qui se tenuit pro imperatore, super quo papa scripsit eii literas redargucionis et exortacionis satis dure conceptas, de dato idibus Novembris, pontificatus sui anno quarto, adhuc rege taliter in partibus transmarinis guerram suam pro suo iure incoandam suspendente.

A.D. 1339.

The French attack Harwich, 24 March.

In vigilia Annunciacionis undecim galee immiserunt ignem ville de Herewych, cuius ardorem ventus contrarius proibuit crescere in nocumentum. Ulterius in anno, circa Pentecosten, pirate Normannici et Ianuenses, in galeys et spinaciis circa portum Hamptonis[3] iterato in mari se ostendentes, se velle applicare comminati sunt per suos nuncios, quos iusserunt apparatum ville explorare. Et, quia paratos incolas ad resistendum perceperunt, ad insulam de Vecta migraverunt; set in illam non intrarunt, cedentes proibicioni incolarum; set se transtulerunt ad alia loca maritima minus bene munita, in quibus, more latrunculorum, multa mala commiserunt; et postea, in festo Corporis Christi, apud Hastinghe, quedam tuguria[4] piscatorum combusserunt cum eorum scaphis, hominibus occisis. Item, contra insulam Tanatis et Doveriam et contra Folkston multocies se ostenderunt, set in illis locis multa mala non fecere, nisi adversus pauperes piscatores. Deinde in portubus Cornubie

They harry the south coast.

[1] predicti. B. [2] residuo. B. [3] Hamonis. B. [4] turgurria. B.

A.D. 1339. et Devonie multa mala contra piscatores commisere, et naves quas invenerunt solitarias incendebant; et tandem in ebdomada Pentecosten portum de Plummouthe subito ingressi, naves quasdam magnas et magnam ville partem ignibus vastabant. Quibus dedit obviam dominus Hugo de Courtenay, comes Devonie, miles octogenarius, cum aliis militibus illius comitatus. Isti, post perdicionem quorumdam popularium qui dearmati quarellis balistariorum occubuerunt, demum piratas cominus aggredientes, multos super aridam mactaverunt, reliquis ad navigia ventilatis, et multos[1] navigio non valentes appropiare mare submersit, ad numerum quingentorum, secundum estimacionem tunc presencium ibidem.

They burn Plymouth

f. 116b.

They are defeated.

Nova funesta regis aures in Brabancia commorantis percusserunt per asserentes quod Hamptonam et alios portus Anglie cum illorum navigio pirate crudeles tiranni Francorum devastarunt. Proinde, suis amicis secum presentibus, scilicet marchioni Iuliacensi et cardinalibus, exposita necessitate se vindicandi in suum adversarium tirannum Francorum, recepit a cardinalibus tale responsum: 'Regnum,' inquiunt, 'Francie filo serico circumcingitur, quod tota potencia regni Anglorum non sufficeret infringere; propterea, domine rex, expectes Teutonicos et alios tibi confederatos, quorum maior copia tibi deest adhuc, ut ipsorum adiutorio saltim videaris posse Gallicis[2] nocere, atque tunc pacem honorabilem, nobis Dei gracia mediantibus, cum potenti rege Francie poteris optinere.' Ad hec indignati rex et sui comites, nulla contemplata expectacione Teutonicorum seu pecunie de Anglia future, quam expectando tempus magis aptum guerre inlapsum rex cognovit, finaliter sentenciavit se in terram Francie vexillo displicato equitaturum, et potenciam Francorum comminatam expectaturum, et quod illam vinceret prebentem occursum aut honeste sub illa moreretur.

Edward impatient to attack.

The cardinals' advice.

Anno Domini M.CCC.XXXIX. et regni sui Anglie xiij., in vigilia sancti Mathei[3], cum xij. milibus armatorum contra tirannum vexillo displicato incepit equitare, comburens et destruens villas[4] et castra circumquaque.

Edward invades France, 20 Sept.

[1] multis. B. [2] *Here* C. *resumes*. [3] Mathei apostoli. C. [4] villa. B.

Longman makes [illegible] perusal [illegible]
[illegible] Remarks [illegible]
no one contemplation a 100 copies [illegible]
Q? time [illegible] sent to [illegible]
[illegible]
of Minot p 81 [illegible]

S. [illegible] Sept 21
S. [illegible] 21

September 20th
1339
[redacted]

Campen [illegible]
[redacted]

* Quotation from Daniel V - 25, 6, 7, 8, & 9.
"mene" = God hath numbered thy kingdom and finished it.
"tekel" = Thou art weighed in the balances and art found wanting.
"peres" = Thy kingdom is divided and given to the Medes and Persians.
Story of [illegible] of Chaucer

This is a portion of the political song given in Wright's Political Songs (Rolls Series) in connection with the battle of Neville's Cross.

The story of Balthazar is one of the tragedies told in the Monk's Tale of Chaucer.

Such breaking up & fitting of etymology was very common with M.A. writers. Chaucer gives several possible meanings of the name "Cecilia" in his Tale about S. Cecilia.

In prima nocte, celo contenebrato, dominus Galfridus Scrop, iusticiarius domini regis, duxit alterum cardinalem, scilicet dominum Bertrandum de Monte Favencio, beate Marie in Aquirio diaconum [1], in magnam turrem et altam, ostendens ei totam terram circumquaque versus Franciam ad spacium quindecim miliariorum in omni parte incensam, dicens: 'Domine, videturne tibi quod filum sericum Franciam circumcingens sit ruptum [2]?' Ad hec sine responsione cecidit cardinalis quasi exanimatus, tecto turris [3] expansus pre dolore et timore. Sic per quinque septimanas itineravit rex in regnum Francie, cotidie continuando suas dietas, sicud potuit exercitus laborare, ita quod totam patriam Cameracensem et Tornacensem et Vermodensem et Laudinensem, exceptis muratis civitatibus et ecclesiis et castris, destruxerunt, fugientibus incolis pre timore. Numquam sic itineranti ausus est aliquis obvius resistere, quamvis ipse tirannus Francorum cum magnis exercitibus infra civitates muratas suos congregasset, ipso in villa fortissima Sancti Quintini latitante; nec umquam terram, quam dixit esse suam, extra muros civitatum audebat defendere contra regem Anglie in campo exercitui suo presidentem. Propterea inter alias blasfemias, quas universus mundus intulit tiranno, quidam hos versus in cedula sagitte alligata in villam sancti Quintini sagittavit:

A.D. 1339.

The country laid waste.

The French king refuses battle.

> 'Si valeas, paleas, Valoys, dimitte timorem,
> Non lateas, pateas, maneas, ostende vigorem;
> Flos es, rore cares, campis marcescis et ares;
> Mane techel phares; lepus et linx, non leo, pares.'

Quoad nomen proprium, quia vocabatur Philippus de Valesio, alius vel idem sic metrificavit:

> 'Phi nota fetoris, lippus nocet omnibus horis,
> Phi nocet et lippus; nocet omnibus ergo Philippus.'

Cumque Brabantini [4], propter defectum victualium et imminentis yemis asperitatem, disposuissent redire atque fuissent in redeundo, tirannus f. 117.

[1] diacono. C. [2] ruptam. B. [3] *tecto .... expans.*] brachiis expansis; *the word* brachiis *over an erasure.* C. [4] Barbantini. C.

A.D. 1339. Francorum hoc advertens movit se versus exercitum regis Anglie; qui ipsum libenter expectans revocavit Brabantinos[1]. Acceptis itaque literis ex parte tiranni quod ipse voluit cum rege preliari[2], rex eii remisit quod ipsum voluit per tres dies in campo expectare. Igitur quatriduo in campo electo regem expectantem noluit tirannus appropinquare vicinius quam ad duo miliaria, set, pontibus confractis, et arboribus cesis atque semitruncatis et in itineribus patulis prostratis, ne rex ipsum insequeretur, versus Parisium cum dedecore[3] revertebatur. Quod intelligens, rex Anglie, de concilio suorum amicorum, propter defectum victualium rediit per Hanoniam in Brabanciam, ubi fere per totam hyemem perendinavit.

He retires to Paris. Edward returns to Brabant.

Medio tempore[4] contraxit magnam amiciciam cum Flandrensibus, qui omnem subieccionem, homagium, et fidelitatem ipsi iurare se paraverunt, dummodo regem Francie se nuncuparet et in illius rei signum arma liliata extunc[5] gestaret. Non enim aliter audebant eii obedire, propter interdictum pape, quod fuit interpositum in casu quo contra regem Francie forent unquam rebelles. Igitur de concilio suorum procerum et amicorum Flandrensibus consensit, et, assumptis nomine et armis regiis Francie, Flandriam recepit in suum dominatum; cuius incole ipsum extunc per magnum tempus, tamquam regi Francie conquestori, in omnibus obediebant.

Close alliance with the Flemings.

Edward assumes the arms of France.

De titulo et armis prenominatis taliter alloquebatur quondam Anglicos sibi missos tirannus Francorum: 'Quod,' inquit, 'cognatus noster arma gerit quadrata de armis Francie et Anglie compaginatis non nobis displicet, pro eo quod pauperiori nostre parentele bachulario partem armorum nostrorum regalium libenter concederemus deferendam; set quod in suis sigillo et literis prius nominat se regem Anglie quam Francie et primum quarterium suorum armorum cum leopardis anteponit quarterio liliato nos angustiat, videntes quod parvam insulam Anglie magno regno Francie preiudicet honorandam.' Cui dominus Iohannes de Schordich[6], miles et nuncius regis Anglie[7], respondit quod, usitato more

Philip's remarks on this event.

[1] Barbantinos. C. [2] preliare. B. [3] ad dedecus. C.
[4] tempori. B. [5] de extunc. B. [6] Shordich. C. [7] *om.* B.

meanwhile the [illegible] had [illegible] [illegible] in Germany [Ramsay 268].

Froissart says

of Ashley p 63 - they had pledged themselves to the Pope for a large sum. Fordun says they were all excommunicated. Avesbury suggests it.

! junior

Knighton says [illegible] 1337 Edward the title [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Scots [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] the Scots refused [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] year of [illegible] [illegible] [illegible] the [illegible]

of Ramsay 269

Froissart [illegible] [illegible] in [illegible] - say they didn't enter the city.

A.D. 1339.

modernorum, titulum et arma suorum[1] progenitorum armis et nomini[2] iure materno sibi debitis racionabiliter pretulit suus dominus rex Anglorum.

A.D. 1340.

Sailors of the Cinque Ports destroy shipping and stores at Boulogne.

Rege circa negocia prescripta occupato, naute Quinque Portuum, assumptis spinaciis et scafis bene munitis, cito post festum sancti Hilarii applicuerunt Bononie iuxta mare in tempore nebuloso quo vix in portu fuerant percepti, et in villa inferiori xix. galiotas et iiij. magnas naves et xx. scafas cum omnibus suis armamentis combusserunt una cum domubus iuxta mare situatis, inter quas erat una domus magna plena remis et velis, armis et balistis necessariis pro nautis et defensoribus decem et novem galeotarum. Tandem, orto conflictu inter villanos et Anglicos, plures intranei ceciderunt occisi.

Edward returns to England.

Parliament. Grant.

Non multum postea, scilicet in principio mensis Februarii, rex in Angliam regressus, regina pregnante in Gandavo dimissa, habuit parliamentum apud Westmonasterium, ubi laici concesserunt sibi nonum vellus lane et nonum agnum et nonam garbam cuiuscumque generis bladi, et clerus unam nonam decimam. Ibi et rex statuit et fecit proclamari quod nullus Anglicus, racione nominis aut armorum que tanquam rex Francie habuit, secum arma portaret[3].

The earls of Salisbury and Suffolk made prisoners.

Cito post Pascha comes Sarisburie et Suthfolchie cum paucis armatis, dantes insultum ville de Lyle in Flandria, que adesit parti tiranni Francorum, nimis de prope, scilicet infra portas, Francos fugientes insecuti, pectine demisso et fasse armatorum undique subito[4] conclusi, capti in Franciam sunt transmissi. Duos illos milites, si non f. 117b. debeat obstare ista temeritas, probatissimos, inhumaniter tractavit superba indignatio Gallicorum; ferro nempe vinctos, quamvis fide interposita redditos, non super equos set in biga vectos, quasi predones, in medio cuiuslibet civitatis parve seu ville, clamore popularium blasfemandos, biga stare iussa, ipsos duxerunt ad conspectus tiranni, qui squalore

[1] *Here several leaves are wanting in* C. [2] nomine. B.
[3] portare. B. [4] stato. B.

A.D. 1340. carcerali maceratos interfecisset turpiter, nisi fretus concilio regis Boemie à cruenta libidine abstinuisset.

Edward keeps Whitsuntide at Ipswich.

Anno Domini M.CCC.xl., regni sui Anglie xiiij., dominus rex tenuit festum Pentecosten apud Gippeswicum, supra suum passagium versus Flandriam, intendens transivisse cum simplici comitatu, set, audito rumore quod tirannus Francorum misit magnam classem navium Ispanie et quasi totum navigium regni Francorum ad impediendum transitum suum, convocato suo navigio de Quinque Portubus et aliunde, ita quod habuit ducentas sexaginta naves magnas et parvas, igitur die Iovis ante festum Nativitatis sancti Iohannis Baptiste, vento prospero flante, incepit feliciter navigare, et die Veneris sequente in vigilia predicte Nativitatis vidit classem[1] Francorum in portu de la Swyne prelio paratam et quasi castrorum acies ordinatam; unde, in mari ancorans, per totam illam diem deliberavit quid esset consulcius faciendum. In festo vero sancti Iohannis valde mane classis Francorum se dividens in tres turmas movit se per spacium unius miliaris versus classem[1] regis; quod percipiens rex Anglie dixit non esse ulterius expectandum, se et suis ad arma currentibus et cito paratis. Post horam nonam, quando habuit ventum et solem a tergo et impetum fluminis secum, divise in tres turmas, hostibus dedit optatum insultum. Horridus clamor ad ethera conscendit super equos ligneos, iuxta Merlini propheciam; ferreus imber quarellorum de balistis atque sagittarum de arcubus in necem milia populi detraxit; hastis, securibus et gladiis pugnabant cominus, qui voluerunt aut fuerunt ausi; lapides a turribus malorum proiecti multos excerebrarunt; in summa committitur sine ficticio ingens et terribile et navale bellum, quale vecors vidisse a longe non fuisset ausus. Magnitudo navium Spannie et altitudo multos cassavit ictus Anglicorum; set finaliter, Gallicis devictis et evacuata prima navium cohorte, saiserunt Anglici illam. Naves Gallicorum fuerunt concatenate, ita quod non poterant divelli ab invicem; unde, paucis Anglicis unam partem coortis evacuate custodientibus, cetere naves ad secundam coortem manus direxerunt, et[2] cum magna

He sails for Flanders, 22 June.

Battle of Sluys, 24 June.

Defeat of the first and second lines of the French fleet.

[1] classica. B. [2] *om.* B.

of Chaucer's Merchant. "He wd [illegible] were kept for anything / Betwixe Middleburgh & Orwelle (Flanders)

[illegible] of Mn [illegible]

Le B [illegible] previous retreat & draw the Fr & Sp fleet after him.

→ cf [illegible]

of Froissart [illegible]
of the first 1350

[illegible]

Trial - mentions the discovery by Ed. III of an elaborate plan for a <u>new Norman conq^t of England</u> (later than this).

difficultate dederunt insultum. Illa tamen facilius quam prima fuerat evacuata, eo quod Gallici, navibus relictis, pro magna parte gratis se ipsos submerserunt. Devictis[1] igitur prima et secunda turmis navalibus, crepusculo noctis adveniente, Anglici propter noctis obscuritatem et nimiam lassitudinem quiescere decreverunt usque mane. Igitur de nocte triginta naves tercie coortis affugerunt; et una magna navis, que vocabatur James de Deope, voluit secum abduxisse quamdam navem de Sandwico, que fuit prioris ecclesie Christi Cantuarie. Set eius naute cum adiutorio comitis Huntindunensis viriliter se defenderunt, et eorum conflictus per totam noctem duravit. In crastino, finaliter devictis Normannis, invenerunt in navi capta ultra quadringentos homines occisos. Ulterius, die[2] illucente et cognito quod triginta naves affugerunt, misit dominus rex xl. naves bene munitas ad illas insequendas, quibus preposuit Iohannem Crabbe, quem periciorem in arte navali et cognicione portuum Francorum Anglici reputarunt; quarum tamen effectus ignoratur. In prima coorte navium captarum invenerunt victores illas naves, quarum prima vocabatur 'Dionisius,' et alia 'Georgius,' tercia 'Christophorus,' et quarta 'le Blake Cogk,' quas Gallici primitus, ut superscriptum est, a portu de Scluse furtive abduxerunt. Summa navium bellicarum ibi captarum ad ducentas, et bargiarum ad triginta, se extendebat. Numerus inimicorum occisorum viginti quinque milia excedebat et submersorum; de Anglicis vero quatuor milia fuerunt occisi, inter quos erant quatuor milites, videlicet dominus Thomas de Mounthermer, consanguineus regis, dominus Thomas le Latimer filius, et dominus Willelmus le Botiller de Shortborne, et quartus, ut dicebatur, quem non audivimus nominari.

A.D. 1340. — Flight of other ships. — Pursuit. — Recovery of English ships. — f. 118. — Losses on both sides.

Circa idem tempus Scoti, treugam inter ipsos et regem initam servare nolentes, Angliam in multa magnitudine venerunt, occisioni et combustioni totam fere marchiam submissam depredantes. Et cum predam reducturis nobiles marchiones illarum parcium, quibus magna pecunia pro marchie custodia a rege tradebatur, occurrere non curarent

Raid of the Scots.

[1] Devicta. B. [2] de. B.

A.D. 1340. seu nimium protelarent, populares ipsis Scotis[1] redeuntibus viriliter occurrentes predam captam abstulerunt et multos occiderunt, et plus quam octoginta de maioribus Scotorum redimendos carceribus manciparunt; de quo maiores illius marchie minus racionabiliter fuerunt indignati.

French privateers harry the south coast.

Postea, circa festum sancti Petri ad Vincula, pirate Gallici cum adiutorio Hispanorum insultum dederunt in insulam Vecte et subito intrarunt. Quibus dominus Petrus Russel, miles, cum popularibus obviavit et ipsos potenter expulit, pluribus eorum interfectis; set miles ibidem letaliter wlneratus exspiravit. Pirate vero ad partes Devonie se transtulerunt, et villam de Teygnemuthe episcopi combusserunt. Deinde versus Plummutham migrarunt, set ville defense nil nocuerunt; immo quedam maneria campestria combusserunt, et quemdam militem captum duxerunt quo volebant.

Edward returns to England and goes on pilgrimages.

Post bellum navale prescriptum, reductis in Angliam copiis quas eduxit, rex spolia comitibus suis distribuit, et devota loca Anglie visitavit, in quibus gracias Datori victoriarum suppliciter persolvit.

He returns to Flanders with Robert of Artois.

Postea, per assensum maiorum de suo concilio, in Flandriam, ut antea disposuit, transfretavit, secum deducens dominum Robertum comitem Dartoys, qui per longa tempora ad expensas regis in Anglia vixit. Ad regem nempe confugit, petens auxilium contra tirannum Francorum, qui possessiones patrum suorum in Artosia et Brabancia detinuit iniuste; unde rex eius homagio auxilium spopondit et prebuit eidem. Igitur per Flandriam et Brabanciam suum exercitum et dominium Francorum et suam hereditatem rex deducens, iterum ardere villas, profugare Francos, blada comburere aut sub pedibus equorum calcare, diu continuavit; et

He lays siege to Tournay.

tandem civitatem Tornacensem fortiter obsessit, remissis comitibus Gloucestrie, Arundellie et Huntindonie in Angliam, pro tutela regni. Rex igitur, secum habens marchionem Iuliacensem, ducem Burgundie, et comites Hannonie atque Celrie, obsidionem cum paucis Anglicis tenuit valde magnam, cui victualia venalia competenter abunde populares de

[1] Scoti. B.

→ D' [illegible] [illegible] [illegible] L B takes their side

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Not confirmed – Froissart says he went to the [illegible] of Ardenburg.

[illegible]

[illegible] used [illegible] Froissart [illegible] p69

of Froissart

[illegible]

Van Artevelde came to [illegible] ~~Pope had warned Edw III [illegible] alliance w^d [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]~~ E had promised Tournay to Flemings

[illegible] [illegible] a [illegible] of commerce [illegible] [illegible]

[Brabant [Ramsay]]

'My brother [illegible] [illegible] [illegible]

↑ She was the sister of K Philip & mother of the Q. of England

She was [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] conclusion of the [illegible] [illegible] part played by Joan of Valois in bringing about this peace of [illegible] [illegible] implies that the [illegible] of the [illegible] [illegible] [illegible] was the reason lack of supplies [illegible] [illegible] also were [illegible] [illegible]

Flandria ministrarunt. Confirmatis nempe amicicia et pactis inter ipsos et regem nuper initis, ipsi per omnia, sicud vero regi Francie, se ipsos exibebant. Taliter obsidione confirmata, scripsit rex[1] Philippo de Valesio, tiranno Francorum, quod ipsum in campo expectaret pro bello ad diem certum inter ipsos feriendo; et respondit tirannus, diem assignans quo obsidionem se comminabatur amoturum. Set numquam ad talem honorem pervenit, licet ab obsidione non ultra iiij. leucas quasi per totum tempus in exercitu suo latitaret.

A.D. 1340.

He challenges Philip.

Comes Hanonie de licencia suos et cum illis ccc^tos. Anglicos sagittarios et paucos armatos direxit versus opidum sancti Amandi, quindecim miliaribus distantem ab obsidione; ubi quinquaginta milites et alios multos ceperunt et occiderunt, et quasi infinitas divicias invenerunt, villa et patria adiacente circumquaque destructis; unde exercitui de victualibus habundantissime providerunt.

f. 118^b.

Raid by the count of Hainault on St. Amand.

Duravit obsidio Torneacensis usque ad festum sanctorum Cosme et Damiani, quod est pridie vigilie sancti Michaelis. Quo die, post plurimos tractatus super treuga ineunda, per Francos procurata, in quam fuerat consensum ad peticionem Gallicorum usque ad festum sancti Iohannis Baptiste, extunc proximo futurum, duraturam, ut posset interim de pace tractari, et redditi fuerunt hinc et inde captivi, sub convencione iurata redeundi ad dictum festum in casu quo non fieret pax finalis. Sic fuerat soluta obsidio Tornacensis, et, si verum fateatur, ad magnam displicenciam regis Anglie. Rex nempe non habuit secum nisi paucos Anglicos ibidem, set omnes alii fuerunt stipendiarii, quibus per quindenam nihil fuerat solutum pro eo quod pecunia expectata de Anglia non venit. Preterea dux Brabancie et comes Hannonie, qui pro eo potissime cum rege militarunt, ut ville et castra, que tirannus Francorum ipsis abstulit et iniuste detinuit, forent eis per auxilium regis restituta, quod et fuit factum, set, cessante causa pro qua laborabant, non plus placuit eiis guerra aliena, propterea uno assensu regem provocarunt, et quasi coegerunt, ad treugam ineundam, quorum oportuit

The siege of Tournay lasts till 27 Sept.

Truce for nine months, to which Edward unwillingly agrees.

[1] res. B.

A.D. 1340.

ipsum pro tunc sequi voluntatem. Treuga igitur capta et obsidio soluta solis Anglicis et Flandrensibus et aliis paucis stipendiariis displicuerunt.

Edward returns to Ghent.

Rex igitur ad Flandriam reversus venit Gandavum ad festum sancti Michaelis, ubi diu expectavit treuge confirmacionem et pecuniam adfuturam, que non venit. Postea, putantibus omnibus Anglicis expectantibus in Gandavo cum rege ipsum ibidem ad festum Nativitatis Christi expectaturum, una dierum rex cum octo de suis, fingens se velle spaciari, equitans secreto, nullisque familiaribus premunitis, venit Selandiam[1], ubi nacto navigio, post trium dierum et totidem noctium navigacionem, in nocte sancti Andree circa gallicantum turrim Londoniarum per aquam intravit, ipsum comitantibus comite Norhamptonie et domino Nicholao de Cantilupo, Reginaldo de Cobham, Egidio de Bello campo, Iohanne de Bello campo, militibus, et Willelmo de Kyllesby et Philippo de Westone, clericis. Statim in aurora misit rex pro cancellario, tesaurario, et iusticiariis tunc Londoniis existentibus, et statim episcopum Cicestrensem cancellarii dignitate et episcopum Coventrensem ab officio tesaurarie absolutos voluit misisse in Flandriam impignorandos pro pecunia; set Cicestrensis exposuit sibi et suis periculum canonis qui imminet episcopos incarcerantibus, et sic ipsos turrim exire permisit. Iusticiarios vero maiores, scilicet dominum Iohannem de Stonore, dominum R[icardum] de Wyleby, dominum Willelmum de Scharesheolle, et precipue dominum Nicholaum de la Beche, qui prius fuit custos turris Londoniarum, et dominum Iohannem Molyns militem; item, mercatores dominos J. de Pulteney, Willelmum de la Pole, et Ricardum fratrem eius; et clericos cancellarie maiores, videlicet dominos Iohannem de Sancto Paulo, Michaelem de Wath, Henricum de Stratford, et de skakkario dominum Iohannem de Thorp et alios quam plures, iussit diversis carceribus mancipari. Nec eos absolvit quousque sua melancolia[2] concepta de pecunie detencione, quam ad obsidionem Torneacensem debuerant misisse, fuerat sedata.

He suddenly comes to England, 30 Nov.

Removal of officials

Death of H. Burwash and of G. le Scrope.

Hoc anno, circa Nativitatem Domini, Henricus episcopus Lin-

[1] Selandia. B.   [2] malencolia. B.

[illegible] the [illegible]
& the difficulties of the payment of [illegible] have shown
themselves.

Privilege of clergy. cf p 26 [illegible]

[illegible]

Power of [illegible] king?

This was a custom & practice of ... in justices & supra were to hear complaints of ... & ... officials

Burnes ... ...
There were similar ones in the time of Ed II —
[cf Brut. EETS]

Le Baron ... the concession ... ...
... ...

cf Ashley p 86

Tonbridge Pall ... this ... all ... 1343

A.D. 1340.

colniensis et dominus Galfridus Scroup, iusticiarius, regis principales conciliarii, in Gandavo obierunt.

f. 119.

Edward keeps Christmas at Guildford.

Anno Domini M.CCC.xlj., regni vero sui Anglie quintodecimo, rex celebravit Christi Natale apud Guldeford, et postea apud Reding hastiludiavit. Iterum in festo Purificacionis, apud Langeley puerorum, propter honorem nobilium de Vasconia quos ibidem cinxit ad ordinem militarem, habuit solempnia hastiludia. Item, hoc anno fecit Robertum de Boursier, militem, cancellarium Anglie, et Robertum de Sadyntone et Robertum de Parnynk, milites, ad officium tesaurarie sucessive ordinavit.

A.D. 1341. Tournament at Langley.

Enquiry into the collection of taxes.

Emisit eciam iusticiarios, qui in quolibet comitatu sederent et inquirerent super collectoribus decimarum et quindecimarum et lanarum et ministris aliis quibuscumque. Et, quia Londonienses noluerunt permittere quod super huiusmodi inquisicionibus contra libertates civitatis iusticiarii in civitate sederent, ideo ordinavit rex quod in turre Londoniarum iusticiarii itineris suas sessiones incoarent, super factis Londoniensium inquisituri. Set, quia Londonienses noluerunt ibi respondere quousque sue libertates allocarentur, nec super huiusmodi allocacione potuerunt brevia seu cartas regis habere de regni cancellaria, oriebatur in turri magnus tumultus, a personis ignotis suscitatus, adeo quod iusticiarii ibidem se nolle sedere finxerunt usque post Pasca. Interim rex, pre[1] tumultu predicto graviter offensus, nitebatur scire nomina suscitancium prefatum tumultum; set ad aliam noticiam non potuit devenire, nisi quod autores tumultus exorti[2] fuerunt persone mediocres civitatis, suas libertates vendicantes. Unde dominus rex, sua turbacione mitigata, Londoniensibus remisit offensam, iusticiariis suas sessiones quoad locum illum desinentibus.

Resistance of the Londoners.

Parliament. Petitions for reforms.

Anno isto, in quindena Pasce, in parliamento Londoniis celebrato, comites et maiores regni, scilicet pares et communitas, inter cetera pecierunt quod magna carta et illa de foresta cum aliis ecclesie et regni libertatibus forent ad unguem observata, et maiores officiarii domini regis a paribus regni in parliamento eligerentur. Set has peticiones

[1] pro. B. [2] exosi. B.

A.D. 1341. rex iuxta suum privatum concilium recusans exaudire, et proinde parliamento usque ad festum Pentecosten protelato, finaliter concessit quod sui principales officiarii in parliamento forent iurati, quod in suis officiis cuilibet iusticiam exiberent, et, si non facerent, in quolibet parliamento tercio die post principium parliamenti sua officia resignarent et singulis de eiis querelantibus responderent, atque iudicio parium, si oporteret, punirentur. Super hiis et aliis factum fuit statutum regio sigillo consignatum, et extunc prelatis et aliis magnatibus dabatur licencia recedendi.

A compromise.

The emperor cancels Edward's office of vicar of the Empire.

Hoc anno, circa principium mensis Iulii, recepit dominus rex literas Ludowici ducis Bavarię et usurpatoris imperii Romanorum; in quibus prefatus Ludowicus, pretendens amiciciam inter ipsum et Philippum regem Francie nuper initam, dixit sibi displicere guerram Gallicam per regem Anglie incoatam, et monuit concordiam inter reges et pacem reformandas, ad quam se ipsum optulit et ad hec promisit se libenti animo velle vacare et impendere honerosa prosecucione labores, et ad hec securius facienda peciit a rege: 'Placeat,' inquiens, 'tibi nobis tuis literis dare potestatem premissam tractandi concordiam, treugas ad annum vel biennium ordinandi'; infra quoque se excusans de amicicia inter ipsum et regem Francie Philippum, ut dictum est, iniciata, quam dixit cum honore suo se posse acceptasse, ex quo rex Anglie absque scitu suo cum rege Philippo treugas et certos terminos ad tractandum de concordia suscepit; propterea predicta amicicia non debere regem Anglie moveri[1]; et versus finem subiunxit: 'vicariatum tibi per nos commissum ex causis revocamus. Data Francunford, xiiij. die Iunii, regni nostri anno xxvij. et imperii xiiij.'

f. 119b.

Ad vocatos[2] apices imperiales rescripsit rex ita: 'Serenissimo principi, domino Ludowico, Dei gracia Romanorum imperatori semper augusto, Edwardus, eadem gracia rex Francie et Anglie et dominus Hibernie'——

Anno Domini M.CCC.xlij., regni sui Anglie xvj. Francieque tercio, rex dedit comitatum Cantbriggie domino Iohanni de Henald, patruo

[1] movere. B. [2] vocatas. B.

"[illegible] responsibility"

Lodge says Ph took advantage of the vacillating character of [illegible] of Bavaria.

x [illegible]

[R.S.]

) [illegible]

? meaning of "Howl Hilder" apparently Dr Baker thinks the Isle of Man is one of the Hebrides? Cf Ramsay I 232 it was [illegible] [illegible] [illegible] & Ed [illegible] at once to [illegible] Cf Burton III 12

He omitted the details of the [illegible].
The Kp writ [illegible] to be [illegible] the Exchequer. At [illegible] Baker no details of this kind. Really Stubbs shows that the [illegible] of the [illegible] was [illegible] thing [illegible] Confess [illegible] [illegible] of the Saint
* [illegible] of privilege to [illegible] 1341 (and [illegible] prerogative)

Material wealth of the country
of Commerce [illegible]
Black Death [illegible] great
blow to [illegible]

A.D. 1341.

domine Phillipe regine, et, postquam apud Novum castrum celebravit festum sancte Katerine et solempnitatem Dominice Nativitatis, quo ad idem festum David rex Scotorum comminabatur se affuturum, collecto exercitu intravit Scociam, et predictum David fugientem persequebatur ultra mare Scoticum, omnia devastans preter castra et paludes, in quibus Scoti cum eorum rege David se occuluerunt.

A.D. 1342. Edward advances into Scotland.

Atque comes Sarisburie, Willelmus de Monte acuto, nacto navigio cimbarum, insulam unam et optimam illarum, quas vocant Howt hildes, Scocie pertinencium, est ingressus; ubi universa victoriose subiugavit. Predictam insulam, que Mannia vocatur, dominus rex prefato comiti conquestori libere dedit possidendam, et regem illius terre fecit ipsum appellari atque coronari.

The earl of Salisbury conquers the Isle of Man.

Rex deinde ad partes reversus australes egregium torneamentum apud Dunstaple solempnizavit, cum ducentis et triginta militibus, et eodem anno unum bourdis apud Norhamptone fieri permisit.

Edward returns. Tournaments.

Item, in parliamento apud Westmonasterium celebrato, dominus Iohannes archiepiscopus Cantuariensis fuit regi conciliatus; coram quo in parliamento, non tamquam suo iudice ordinario, iuravit quod, quamvis de suo concilio et assensu rex tiranno Francorum pro ducatu Aquitannie et comitatu Pontivie fecerat homagium, ad hoc tamen numquam consensit tamquam in regis preiudicium, nec ut tiranno Francorum huiusmodi concilium prebendo placeret, set quia pro tunc hoc putavit consulcius faciendum pro pace et utilitate regis et regni.

Reconciliation of the king and archbishop.

Post predictum parliamentum rex fecit incudi auream monetam triplicis valoris, scilicet denarium vj. solidorum et octo denariorum, obolum xl. denariorum, et quadrantem xx. denariorum.

New coinage.

Anno Domini M.CCC.xliij., regis Anglie 17, religiosi possessionati, ad preces amicorum regis, libere contulerunt ei, in subvencionem iuste guerre sue, iocalia preciosa, aurea et argentea, equos eciam, bigas atque quadrigas; unde suum erarium multum notabiliter fuerat ditatum. Eodem anno committebatur escaetoribus regis inquirere et certificare concilium regis, qui ad valorem centum solidorum vel supra de ipso in capite seu de

A.D. 1343. Grant to the king from endowed monasteries.

Inquest for military service.

A.D. 1343. quocumque feodalia tenerent, et eorum nomina in scriptis notificare. Aliis eciam committebatur quod in qualibet schira sagittarios experiendos convocarent, alios eciam viros aptos armis deferendis cum armis quibus melius scirent se defendere aut hostes invadere, et omnibus sic convocatis et expertis etatis legitime fuerat preceptum ut ad regis imperium forent parati secum contra suos et regni inimicos pugnatum ituri. Eodem anno multi vocati in regis auxilium contra Scotos, nec parati ad eundum, contulerunt pecunias, quibus stipendiarios pro ipsis domi remansuris rex posset vadiare.

Commission of array.

Money composition.

A.D. 1345. Anno Domini M.CCC.xliiij., regis Anglie xviij., in auxilium domini Iohannis de Monte forte, ducis Britannie, cuius uxor et filii in custodia regis manserunt, fuerunt missi comes Norhamptonie et comes Oxonie, dominus Hugo Despenser, dominus Ricardus Talebot, milites, et dominus Willelmus Kyllesby, clericus, singulis prefectis magnis copiis armatorum et sagittariorum. Britanniam itaque profecti, invitis inimicis resistentibus, terram ceperunt, et multos asperos conflictus contra ipsos habuerunt. Tandem, captis villis tam muratis quam campestribus et aliis fortaliciis, castra de Bruske et de Templo Correntyn per insultus ceperunt, et totam patriam partim redditam et partim destructam sibi submiserunt usque ad villam de Morleys, ubi dominus Karolus de Bloys cum ingenti exercitu illis obviavit. Igitur in campo iuxta Morleys exercitus hostiles conflixerunt, ubi animositas utriusque gentis, Britonum videlicet, Gallicorum atque Anglicorum, fuerat experta. Pugnatum est fortiter ex utraque parte, ita quod contigit in illo certaminc quod nec in bellis, nec Halydonehiel nec de Cressi nec de Petters, audivimus contigisse. Duces nempe parcium, scilicet Karolus de Bloys, cui illius terre dederat ducatum Francorum tirannus, et Willelmus de Bohun, comes Norhamptonie, quem pro tuendo iure Iohannis de Mountfort, naturalis ducis illius terre, rex exercitui Anglicorum prefecit, animositate quam habuerunt heroes generosi, omnia libencius perdidissent quam turpi vecordia arguendi, campo relicto, terga vertissent. Pugnatur proinde ex utraque parte animose, nec unquam in tota Gallica guerra, que capturam seudo-regis

The earl of Northampton's expedition to Brittany. f. 120.

Defeat of Charles of Blois at Morlaix.

cf. E III's Writs of Q Warranto

Look up Palatine Rights &c

* Date should be 1342. See [illegible] XI. 1342 [redacted] 1342 [redacted]

William Manny [illegible] just before this

& Froissart describes the siege of Hennebont in 1342 just before this battle – [illegible]

there by Charles of Blois.

Date &c [illegible]

* [illegible]

Eng [illegible] tactics of Halidon Hill - dismounted men-at-arms & archers on the wings & dug pitfalls in front.

cf p 108

pit compared w expedn of 1349 I - [illegible] Knighton [illegible] (cf [illegible] 277-8)

[illegible]

Francorum Iohannis antecessit, Francos tam acriter vel ita diu manualiter in campo pugnasse potuerit asserere Anglicus aut Francus aliquis, nisi mendax. Ter eodem die lassati ex utraque parte se modicum retraxere anelitum respiraturi, palis, lanceis et spatis ad quiescendum appodiati. Set tandem magnanimus ille Karolus, suis fugientibus, compulsus erat fugam inire; unde Anglici saluti pacifice vacabant. A.D. 1345.

Campaign of the earl of Derby in Guienne.

Anno Domini M.CCC.xlv., regis xix., Henricus comes Derbie, postea dux Lancastrie creatus, et comes Devonie et comes Pembrochie et dominus Radulfus, nondum comes Staffordie set baro, et dominus Walterus de Magne Vasconiam destinantur; ubi, conquisitis villis muratis et castris, multa gloriosa certamina fortiter vicerunt. Villam Daguiloun per insultum adquisitam deputabant custodie Radulphi Staffordie. Postea diverterunt se ad alias villas, ut Brigerak, vocatam pre sua fortitudine 'cameram Francorum,' et ad villam sancti Iohannis et de la Ruele et alias multas grandes et fortes et bene munitas, quas magnis laboribus et insultibus periculosis adquisierunt. Ibi dux Lancastrie, militans[1] in fossatis subterraneis que pro diruendis turribus et muris effodiebantur, graves a virilibus defensoribus insultus paciebatur, et manualiter contra obsessos dimicavit, et, quod antea fuit inauditum, in eiisdem fossatis milites tam Vascones quam Anglicos effecit. Quippe villas, civitates, castra et fortalicia ducentas l. conquirendo, magnam partem Vasconie et usque Tolosam transequitavit, ubi dominas Tolosanas et virgines nobiles per suas literas ad convivandum secum et suis comitibus et[2] domino Bernardo de Libreto, Aquitannico fideli, invitavit. Set, civitatem Deo conservante, nihil eius incolis malefecit, nisi quod terrorem intollerabilem, ut obsessi mihi retulerunt, eiis intulit; ita quod, religiosis mendicis ad arma compulsis, prior Carmelitarum beate Marie Tolose, sub vexillo argenteo ymaginem auream beate Virginis habente, de quarterio[3] sui incolatus civibus prefectus, ostendens suum f. 120b. vexillum ad muros, per armorum errancias[4] descriptum ducem ad

[1] milites. B. [2] *om.* B. [3] quarerio. B. [4] errancios. B.

A.D.1345. devocionem piam et quam plures de exercitu, atque nonnullos ad derisionem, provocavit.

Siege of Aiguillon by the duke of Normandy (A.D.1346).

Postea, circa Quadragesimam anni secundi, duce et comitibus cum predis et captivis redimendis, auri quoque et argenti magnis collectis, Burdelagiam, Brigeracum, et alias municiones suas reversis, Iohannes de Valesio, primogenitus et heres tiranni Francorum, cum magna multitudine iuvenum militum et stipendiariis Teutonicis non paucis, obsessit villam de Aguyloun et eius capitaneum baronem Staffordie, et ita sapienter suum exercitum fossatis munierunt quod ad eos Anglicis sine magno periculo non patuit accessus, saltim ipsis invitis; nec minus prudenter seu viriliter obsessi suam civitatem defensam custodiebant, ita quod pluries cum exercitu extra muros et portas manu ad manum pugnavere. Dux vero et sui non segniter se habuerunt, immo plures conflictus cum obsessoribus habuere et obsessos crebro novis victualibus refecerunt, nec tamen obsidionem valuerunt penitus amovere, propter impossibilitatem aggrediendi obsidentes fossis circumseptos, qui noluerunt ad bellum campestre feriendum assentire, set respondebant se non propter bellum set ad obsidendam illam civitatem illuc advenisse. Itaque duravit obsidio prestita usque post festum Decollacionis sancti Iohannis; audito nempe pro tunc quod rex Anglie apud Cressi patrem suum Philippum debellavit, timens ne nimis tarde ad patris presenciam et concilium deveniret, gratis dimisit obsidionem, tentoriis et papilionibus suis incensis, occultam fugam iniit tenebris nocturnis. Fugientes persequebantur nobiles obsessi, scilicet comes Staffordie predictus et filius domini de Libreto, et percusserunt eos in posteriori exercitus parte; cuius amputata cauda, de illorum equis et captivis reductis, tentoriis quoque ab igne salvatis opidani fuerunt notabiliter ditati, et de rumoribus illorum fugam cantivis valde confortati.

Preparations in England for war.

Hiis in Vasconia et predictis in Britannia mirabilius quam seripsi se habentibus, domino regi ad transfretandum se disponenti eliguntur sagittarii, decime et quindecime burgensibus et campestribus sunt collecte, et insuper vicesies milia saccorum lane eiidem conceduntur. Item,

probly D[illegible] ✓

<u>Aiguillon</u> [illegible] at the junction of <u>the Garonne & Lot</u>

Ramsay [319] [illegible] [illegible] [illegible] 3500 [illegible] [illegible] half spearmen out of a total force of 10,000.
i.e. roughly $\frac{1}{3}$ rd.

[illegible] 1345

[illegible] D. of Cornwall 1337 + P. of Wales 1343 (Stubbs) [illegible]
([illegible])

Stubbs [illegible] [illegible] [illegible]ed [illegible] feudal and [illegible] the [illegible]

[illegible] P. [illegible]

A Ramsay 1322 + [illegible]

A.D.1345. dominus Godefridus de Harecourt, Normannus, venit ad regem, et petens auxilium contra tirannum Francorum, qui terras et possessiones suas sibi detinuit et abstulit iniuste, facto regi homagio, iuravit sibi fidelitatem. Postea penituit eundem, propterea conversum in prodicionem regis, ut placaret faciem tiranni Francorum; et hoc in sequentibus erit tactum.

Geoffroi d'Harcourt offers his service.

A.D.1346. Anno Domini M.CCC.xlvj., regis anno xx., comes Norhamptonie et ceteri domini cum illo Britanniam, ut descriptum est, profecti, castra per illos adquisita in ducatu Britannie viris fidelibus bene victualiata custodienda commiserunt, et ad presenciam domini regis cum gloria et honore in Angliam revertebantur.

The fleet collected at Portsmouth and Porchester.

Postea dominus rex suum passagium in Neustriam properavit, ipsum apud Portusmutham et Porcestriam navigio expectante. Igitur cum comitibus Norhamptonie, Arundelie, Warwykie, et domino de Harecourt, Huntyndonie, Oxenfordie, et Suffolchie, et episcopo Dunelmensi, et domino Willelmo de Kyllesby, clerico, quorum quilibet copiosam massam armatorum atque sagittariorum secum deduxit, dominus rex ad predictos portus a kalendis Iunii usque ad quintum diem mensis Iulii ventum tar- **f. 121.** dum set prosperum expectavit. Tandem cum mille navibus, spinaciis, atque cariariis inceperunt velificare mirabiliter. Secretum tenebatur tunc concilium regale; magistri nempe navium adhuc de portu amoti nescierunt quo deberent naves dirigere, set iussi sequebantur amirallum. Attamen eodem die rex de sua nave emisit nuncios ad cetera vasa, iam longe ab litore distancia, precipiens eorum rectoribus ut sequerentur amirallum, ad portum de Hoggis in Normannia naves directuri. Tandem die tertio decimo eiusdem mensis Iulii, ad portum desideratum applicuerunt, ubi, nacti terram, in littore suum primogenitum fecit militem et eum principem Wallie constituebat. Statim princeps fecit milites dominos de Mortimer, de Monte acuto, et de Ros; et cum illis eciam fuerunt alii consimiliter ad ordinem promoti militarem. Per residuum diei et totam noctem rex in villa de Hogges ospitabatur, et in crastino, die Iovis, per exercitum villa combusta, deinde per patriam Constantin

The expedition sails.

It lands at La Hogue, 13 July.

Advance through Normandy.

A.D.1346. profectus[1] nocte sequenti in Marcelins rex hospitabatur, ibi per quinque dies commoratus, in quibus tota patria cum villa de Barbeflete combusta fuerat, vastata cum tota illa costa marina. Deinde ad Valoygnes, bonam villam combustam; deinde ad Seint Combe de Mont, iuxta pontem Dove, et ad Karantam; deinde ad Serins et ad civitatem sancti Ludowici et bonam villam de Turny profecti, omnia combusserunt; et illa nocte ospitatus rex ad Cormolin. Deinde apud Gerin, cellam monasterii de Came, nihil relinquitur inconsumptum. Postea, in die Martis, dederunt insultum, et cum magno certamine ingressi sunt nobilem civitatem de Came, ad pontem, qui acerrime fuerat defensus. Illic[2] fuerunt capti et occisi centum et xliij. milites, inter quos fuerunt comes de Ew et camberlinus de Tankervyle, probi milites, cum aliis captivis in Angliam missi, et abbatissa de Came; de civibus[3] ville qui resistebant fuerunt occisi amplius quam mille trecenti. Ibi morabatur exercitus per sex dies, qui spolia usque tunc in villis et patria adquisita vel miserunt vel vendiderunt nautis vel per nautas, qui iuxta maritima regem sequebantur[4], omnia vastantes, que possent ad artem navalem pertinere. Deinde ad monasterium forte et defensivum et villam de Troward, in marisco situata; postea ad Argenz, bonam villam. De nocte venerunt ad Romenil, omnia comburentes. Deinde apud civitatem de Lyseus invenerunt cardinales de Claro monte et Neapolitanum et unum archiepiscopum, offerentes regi tractatum pacis; et ibi morabatur rex per iij. dies, recusans tunc de pace tractare. Deinde preterierunt Lestintnoland et villam de Briene, et hospitabantur apud Neuburgh, et postea apud Celcbeef super Seganam[5]; et ibi Wallici Seganam transnataverunt, patriotis invitis resistentibus, et plures eorum occiderunt. Deinde transierunt iuxta castrum et villam de Pount darch, loca forcia non expugnata; et illa nocte apud Lury super Seganam hospitabantur, iuxta bonam villam de Lovers, que fuit incinerata. Postea transierunt per castrum et villam de Gailon, capta et combusta, et ospitabantur apud Lungevile, que est iuxta

Capture of Caen.

Arrival at Lisieux.

Advance to the Seine.

March up the left bank.

[1] profecti. B. [2] Illuc. B. [3] quibus. B. [4] sequebatur. B.
[5] Seigne Seganam. B. *The first word no doubt an incorporated gloss.*

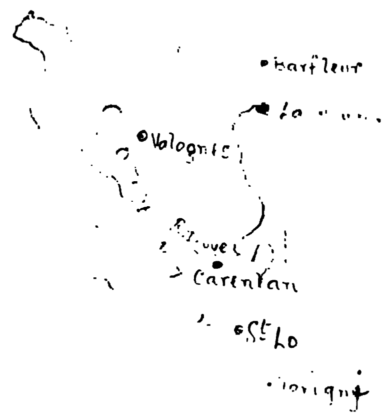

Fig. 5.

[illegible] by [illegible]

Crosses bridge - & [illegible] by a ford C ~~[illegible]~~ Blanchetaque

C Cressy

Ponthieu contains the mouth of the Somme & almost 55 miles of the River.

bonam villam et castrum de Vernon, non capta nec tacta, et ibi intrarunt in Franciam. Et illa nocte combusserunt castrum de Rocheblanche, que stat ultra Seganam, et ospitabantur apud Frevile super Seganam. Postea transierunt per villam de Maunte, de nocte ospitati apud Eporne. In crastino, die Veneris, transierunt ad Freignus; et in Sabbato venerunt ad bonam villam de Poecy, ubi pontem per Gallicos fractum, ne regi trans Segenam transitus per illum pateret, contrario sensu ipse rex fecit reedificari. Et eodem die Dominico venerunt de Amyas et Francia tres magne acies ordinate ad proibendum regi passagium; set, habito ibidem acri conflictu et trecentis Gallicis in illo peremtis atque ceteris fuga[1] dilapsis, combusserunt triginta duas bigas et quadrigas plenas balistis, quarellis, et aliis armaturis atque victualibus. Igitur, ibidem mora duorum dierum protracta, transierunt ad Gersile iuxta Pountoys; et die Mercurii apud Autel ospitati, in crastino dimiserunt a latere civitatem de Beuvoys intactam, et per Trosolurs profecti apud Somereus die Veneris ospitium ceperunt. In crastino cum insultu expugnaverunt villam de Poys acriter defensam, et castrum combusserunt. Deinde, profecti diebus Lune et Martis, apud Areignus sunt demorati. Deinde, apud Acheu ospitati, die Iovis venerunt ad Noil sur la Meer, vadum aque de Summe de Port, ubi fluxus et refluxus maris succedunt. Ex opposito illius vadi venerunt Gallici de civitate Dabevile et illius patrie cum exclamacione valde superba proibituri transitum per vadum, in tres acies terribiles divisi; contra quas habuerunt Anglici dirum congressum, domino Hugone de Spenser illud primitus arripiente. Set, per Dei graciam, adverso litore invitis resistentibus adquisito, ibidem plures quam[2] bis mille ceciderunt peremti, et eadem nocte, villa de Crotoye capta et incinerata, amplius quam trecenti stipendiarii Ianuenses post periculosam resistenciam corruerunt occisi.

A.D. 1346.

f. 121b.

Arrival at Poissy.

Passage of the Seine and march northwards.

Skirmish at the passage of the Somme.

Ad vesperum diei Veneris sequentis, rege super litus de Summe residente, venit super ripam, quam antea peragrarunt, Philippus de Valesio tirannus Francorum, et cum ipso reges Boemie et Malogrie, cum

The two armies approach one-another.

[1] fuge. B. [2] *plures quam*] *misplaced after* peremti. B.

A.D. 1346.

exercitu innumerabili in acies octo magnas diviso. Gallici regem et Anglicos superbe exclamaverunt, militibus utrinque in vado et super litus more guerre hastiludiantibus. Rex misit tiranno offerens pacificum et indempnem transitum per vadum ad eligendum sibi locum aptum bello; set formidolosus iste Philippus, qui se antea minabatur insequiturum regem, noluit tunc bellum, set quasi ad alium-locum aquam transiturus divertebat, et rex ipsum expectabat per totam noctem. In crastino, scilicet die Sabbati, rex promovit suum exercitum ad campum de Cressi, ubi obviavit eii exercitus tiranni. Igitur rex semper ad prelium preparatus, et sui exercitus acie prima principi Wallie filio subordinata, custodia secunde missa, terciam custodiam sibi retinens, omnia Deo et Virgini beate commendavit, observato quod sui omnes pedites insultum hostilem expectabant, dextrariis et cursariis cum victualibus venacioni hostium fugitivorum reservatis.

Battle of Crecy.

Disposition of the French army.

Exercitus Francorum fuit in novem turmas divisus. Prima custodia regi Boemie, viro magne sapiencie et armorum experiencie, commendabatur, qui eodem die in purgacionem sue fame peciit a tiranno primum ducatum atque prophetavit se moriturum contra nobiliorem mundi militem; sibi enim dicenti regem Anglie non esse fugam initurum fuit vecordia improperata, unde regimen prime custodie habuit cum instancia magna. Tantum securi fuerunt in multitudine sui exercitus heroes Francorum, quod singuli pecierunt singulas personas Anglicas suis carceribus mancipandas. Rex Malogrie peciit regem Anglorum sibi dari, alii principem, alii comitem Norhamptonie, alii alios, secundum quod videbantur nobiliores; set tirannus hastutus, timens ne circa capcionem nobilium redimendorum sui forent nimium occupati, et proinde segnius ad communem victoriam hanelarent, iussit explicari suum vexillum quod vocatur Oliflammum, quo erecto, non licuit sub pena capitis aliquem capere ad vitam reservandum. Vocabatur inquam Oliflammum, significans misericordiam Francorum incensam aliquem mortalem[1] reservare ad vitam non posse, sicud nec oleum inflammatum alicui cremabili

f. 122.

The oriflamme unfurled.

[1] mortalem posse. B.

→ cf. p. 51

? authorities differ [illegible] say 4, 5, etc.

* Doubtful if he did command field line (cf. [illegible] Torren)
Alençon led first line [illegible]
Ramsay [illegible] 332 [illegible]

[illegible]

Order [illegible] "Take no prisoners" [illegible]

Longman says it was the [illegible] of the Welsh
cf Bradley's O.E. p. 122 (?) & R & J 106
Ramsay, [illegible]

cf: [illegible]
[illegible]

posse parcere. Ita vexillum ad dextram stacionardi regalis Francie habuit aurea lilia lata cum filis aureis a lateribus vexilli regii Francorum, quasi in vacuo dependencia. E contra rex Anglie iussit explicari[1] suum vexillum, in quo draco armis suis togatus depingebatur et abinde fuit nuncupatum 'Drago,' significans feritatem leoparditam atque miticiam liliorum in draconcinam crudelitatem fuisse conversam. **A.D. 1346.** **The English Dragon standard displayed.**

Acies taliter ordinate steterunt in campo ab hora prima diei usque ad vesperam, Gallicorum multitudine honerosa per advenientes continuis incrementis multiplicata. **Delay.** Tandem, circa solis occasum, exercituum nimis horridorum post guerraria astiludia, prima certamina, tubis clangentibus, timpanis et naquirinis cum lituis strepentibus, Gallicis Anglicos quasi tonaret exclamantibus, incoaverunt balistarii Francorum, quorum quarelle nullum Anglicorum attigerunt set ceciderunt a longe coram eiis. **Commencement of the battle.** Ad strepitum pregrandem balistariorum excitati sagittarii adversos cum sagittis confossos necuere, et imbrem quarellarum grandine sagittarum finiverunt. Intellecto quod balistarii nihil Anglicis nocuerunt, Gallici armati, iuvenibus dextrariis et agilibus cursariis insidentes, balistarios ad numerum septem millenariorum inter ipsos et Anglicos situatos sub pedibus equorum calcaverunt prostratos, impetuose festinantes in Anglicos suas ostentare virtutes. **Charge of the French.** Itaque inter [redacted] calcatos sonus inorruit lamentabilis, quem posteriores in exercitu Francorum putaverunt fuisse Anglicorum moriencium. Nitebatur proinde quilibet Gallicus suos prosequi precedentes; set ad illam inconsultam temeritatem maxime fuerunt voluntarii novicii milites, quibus valde habundavit exercitus, et omnes cupidi magni honoris, quem regem Anglie debellando quilibet putabat se adquisiturum.

E contra Anglici, Christi matrem invocantes, cum illum diem sabbati cum ieiuniis sanctificarunt[2], effodierunt in parvo tempore multa foramina in terra coram acie prima, profunditatem unius pedis et eandem[3] latitudinem habente[1] quolibet illorum, ut, si, quod abfuit, equites Gallicorum ipsos nimis fuissent insecuti, equi ad foramina titubassent. Sagit- **Disposition of the English.**

[1] *om.* B. [2] sacrificarunt. B. [3] tandem. B.

A.D. 1346.

tariis eciam sua loca designarunt, ut, non coram armatis, set a lateribus regis exercitus quasi ale astarent, et sic non impedirent armatos neque inimicis occurrerent in fronte, set in latera sagittas fulminarent.

The French thrown into confusion.

Igitur a balistariis, ut dictum est, per equos grossos calcatis et a dextrariis per sagittas perforatis, ingens luctus ad astra[1] levatur, et ab equis titubantibus aciei forma Gallicorum orride turbatur. Cum Anglicis armatis confligentes securibus, lanceis, et gladiis prosternuntur, et in medio exercitu Francorum multi compressi a multitudine honerosa sine wlnere opprimuntur. In tam diro congressu acierum magnanimus Edwardus de Wodestoke, regis primogenitus, agens tunc annum etatis sextum decimum, in prima custodia ostendebat Gallicis suam probitatem admirandam, equos perforando, equites prosternendo, cassides conquaciendo, lanceas truncando, ictus obiectos prudenter frustrando, suos iuvando, se ipsum defendendo, amicos prostratos erigendo, et suis omnibus exemplum bene faciendi exibendo; nec a tanto labore conquievit, quousque inimici aggere mortuorum muniti se ipsos retraxere. Ibi didicit ille militaris honor quomodo bellum de Peitiers, in quo postmodum regem Francie captivavit, actus militares expertus ordinaret. In isto certamine perstiterunt continue cum iuveni principe contra illi pauci ordinati aciei prime, quos Gallici crebro commutati et pro occisis aut fessis seu wlneratis retractis novi recentes supervenerunt, et continuis accessibus ita ocuparunt principem et sibi astantes, quod per ingruentem super illum molem hostium tunc compellebatur genuflexus pugnare. Tunc cucurrit aut equitavit quidam[2] ad regem suum patrem, et petens auxilium exposuit periculum quod imminebat suo primogenito; unde missus[3] cum xx. militibus in principis succursum, invenit ipsum et suos lanceis et gladiis appodiatos, super montes mortuorum longos respiracioni et quieti inclinatos, hostes retractos expectare. Sic a solis occasu usque ad terciam noctis quadrantem fuerat vicissim orrida Martis facies ostensa, in quanto tempore ter Gallici nostros exclamaverunt hostiliter, quindecies nostris insultum dederunt, set tandem victi abfugerunt.

Prowess of the prince of Wales. *f. 122b.* *Defeat of the French.*

[1] astara. B. [2] *om.* B. [3] *blank.* B.

Virgil Aeneid. Bk IX. Q

August 26th

seems to conform with Italian narrative voice "Black Prince's" ... Makes so much of ... Prince ... from ... forte ... ardens

Tout ...

Locum!

... 10

x? authority for statement that the Black Prince took his coat of arms (cf Dum Patterson?) Dict. Nat. Biog shows there is considerable doubt as to the taking by the Blk Prince of the three [illegible] in feathers & the motto Ich Dien from the arms of the K of Bohemia.

This list is not exact [illegible] details of [illegible] to Mem. 78-9

No list of people

Tennyson's Obsessing

cff 154

Cf [illegible]

8, 85, 107

Practically all [illegible] the [illegible] number of slain [illegible] Ramsey [illegible]

[illegible]

Meth [illegible] Chronic [illegible] discipline in the M.A. (Hallam) Too [illegible] Also [illegible] Chivalry)

In crastino quatuor[1] acies recencium Gallicorum supervenerunt, et, quasi nullum malum suis accidisset, Anglicos iam quarto pompatice exclamantes, decimum sextum congressum inierunt. Anglici ex adverso, quamvis hesterno labore fessi, attamen viriliter restiterunt, et post acre magnumque certamen hostes in fugam compulerunt, atque fugientes insecuti in ipsa venacione et a principio illius conflictus ter mille viros occiderunt, predictis scilicet diebus sabbato et die Dominico. **A.D. 1346. Fight on the next day.**

Fuerunt in prelio de Cressi peremti rex Boemye, archiepiscopus de Zanxinus, episcopus de Noyoun, dux Lotoringie, comes Dalensount et frater eius, Philippus comes de Harecowrt et duo filii ejusdem, comes Darsour vel Dauser, comes Daumarle, comes de Saumus, comes de Bloys, comes Flandrie, comes de Mocobiliard, comes de Nauver, comes de Grant pres; et alii comites, ut dicebatur, Teutonici, quorum nomina fuerunt ignota. Aliorum dominorum fuerunt occisi dominus Robertus Bertram, marescallus exercitus, dominus de Rossengburgh, maximus de concilio tiranni, prior provincialis Francie ospitalis sancti Iohannis, abbas de Corbele, dominus de Morele, dominus de Kayen, dominus de Sevenaunt, et plures alii, quos Gallici capti et inquisiti nescierunt nominare. Summa virorum militarium et superioris dignitatis in illo bello peremtorum excedebat[2] quatuor miliaria; alios vero[3] ibidem occisos nemo curavit numerare. Istos generosos detraxit in cladem ipsorum inconsulta presumcio, ut tactum est, nitencium quemlibet alium antecedere ad honorem capiendi seu debellandi regem Anglie. **French losses.**

Ab hora nona illius diei Dominice, quo biduum[4] certamen fuit terminatum, rex et exercitus, semoti a mortuis per medium miliare, graciis Datori victoriarum et quieti corporali indulgebant, suos nec minus recensentes; non invenerunt quod quadraginta de toto exercitu regis perierunt. **English loss.** Tandem hora vesperarum capientes corpus regis Boemie, fecerunt aqua tepida lavari et involvi in lineiis mundis et poni in feretrum equestre; et circa illud episcopus Dunelmensis, astantibus rege et suis comitibus cum clero presenti, exequias mortuorum solempniter celebravit. Item, **Funeral of the king of Bohemia.**

[1] quatuor et. B. [2] excedat. B. [3] res. B. [4] buduum. B.

A.D. 1346. in crastino, super altare viaticum missa de Requiem et aliis privatis celebratis, ducto secum corpore nobilis regis Boemie, transierunt per f. 123. monasterium de Mounteneye, et die Martis sequenti per unum malum passagium ad villam de Mounteney, et exinde ad abbaciam de Seint Ioce. Postea, pretereuntes vadum quoddam, ad Novum castrum devenerunt, ubi demorati duobus diebus, exinde venerunt Calesiam, quam statim obsidione vallaverunt, quarto die Septembris, anno regni regis Anglie xx. et a conquestu Francie septimo.

Siege of Calais, 4 Sept.

The Scots invade England.

Edwardo, Dei gracia rege Anglie et Francie conquestore, inexpugnabilem villam de Caleys obsidente, misit tirannus Francorum ad David regem Scotorum magnum numerum Ianuencium et aliorum stipendiariorum, ipsum exortans per suas literas quod Angliam, sua milicia et viris bellicosis, ut dixit, evacuatam, fortiter aggrederetur depredare, castra et municiones expugnare, et ad suos usus reservare, ut alias illi duo simul sibi totam Angliam eo facilius subiugarent. Igitur, circa festum sancti Dionisii, rex Scotorum David cum potencia Scotica et stipendiariis sibi missis ingreditur Angliam, dimittens Berewicum per Anglicos defensum. Tandem, peragrata foresta Alnewici et adiacente patria depredata, oppugnarunt quoddam manerium domini[1] de Wake, vocatum Ludedew. Predictum locum per tempus aliquot contra ipsos defendebat dominus Gualterus de Seleby, miles magne probitatis, qui tandem, mole Scotorum coactus, victori se reddidit pro redemptione conservandus, qui eum in graciam, more victoris de iure militari bellis Scoticis atque Gallicis usitato, [cepit[2]]. Vite illius captura ad David noticiam ventilata, iubetur occidi illius miserentem atque redempcionem affectantem. Deprecabatur ut ad David conspectum vivus duceretur.

Capture of the castle of Liddel.

Sir Walter de Selby put to death.

[1] domine. B.

[2] *Gualterus . . . cepit.*] *This passage is in utter confusion in* B., *probably owing to a part of it having been written in the margin of the original MS. and incorporated here at the wrong point. It is as follows:* Gualterus de victoris se reddidit pro redempcione conservandus qui suum in graciam Seleby miles magne probitatis qui tandem mole Scotorum coactus more victori de iure militari bellis Scoticis atque Gallicis visitato.

WR Ramsay says that body was sent
to Luxemburg for burial

? sending of mercenaries confessed [illegible] letters were sent (of [illegible] [illegible] [illegible])

[illegible]

Ransom again
[illegible]

Confirm this

Petiti primi voti compos, genuflexus coram David petivit vitam pro redempcione; set iterum morti condempnatur. Allegavit miles contra crudele mandatum tiranni quod, antiquo iure pietatis regie regnorum tam Scocie quam Anglie vel Francie, quilibet miser, eciam reus regie magestatis, foret gavisurus privilegio immunitatis, quamdiu conspectui regis astaret, et quod numquam contingebat aliquem supplicio finali detrudi, postquam presentis faciei regalis misericordiam suppliciter petivit. Set indurata malicia tiranni torquens funem facinorosum, quo in precipicium traeretur, non recordatus quod oleo, misericordie typum gerente, fuerat quondam perunctus in regem, quasi lacte leene fuisset educatus, iussit duos filios[1] miseri militis in conspectu patris iugulari, et postea pre dolore fere insanientis capud amputari. Testis[2] mihi Deus, pluries inquisivi, set non audivi de illo milite quod prodicionem contra regem Scotorum aut aliquem Scotum perpetravit unquam; cuius et filiorum crudelem et iniustam peremcionem credo fuisse magnam causam periclitacionis regis et magni exercitus Scotorum, forma subsequente. Exinde progredientes miseri, non timuerunt sanctum Cuthbertum, quem[3] antiqui reges Scocie in magna veneracione habuerunt et suum monasterium magnis helemosinis ditaverunt, non ipsum inquam timuerunt set nec suum dominium devastare. Nempe per multas[4] suorum prediorum depredaciones venerunt prope Dunelmiam, non distantes ad duo miliaria, ubi quosdam monacos sancti Cuthberti captivos redimendos detinuerunt, pacto cum ceteris inito de certa redempcione peccunie[5] et bladi, ne manerias illorum ultra depredarent.

A.D. 1346.

The Scots advance to Durham, laying waste the country.

Oritur luctus Anglicorum marchionum a facie exercitus fugiencium; unde dominus Willelmus de la Zouche, archiepiscopus Eboracensis, qui locum regium in illa marchia tunc habebat, convocatis cum eorum copiis episcopo Carliolensi, comite Danegos, domino de Moubray, domino de Percy, domino de Neville, et aliis nobilibus borealibus, cum sagittariis de comitatu Lancastrie, in vigilia sancti Luce Ewangeliste ad locum qui vocatur Neville cros exercitui Scotorum occurrebat. Restitit animose

f. 123b.

[1] duorum filiorum. B. [2] Testi. B. [3] quam. B. [4] multos. B. [5] peccunii. B.

A.D. 1346.

Battle of Neville's Cross, 17 Oct.

nacio Scotia nescia fuge, et, capitibus ferro tectis inclinatis, acies densa Anglicos invadens, cassidibus politis et umbonibus numero firmatis, sagittas Anglicorum in primordio belli frustravit; set armatorum acies prima ictubus letalibus hostes salutavit. Stant pugnaces ex utraque parte morti quam fuge paraciores. Vidisses Scotos pre labore fessos ictubus securium capitatarum[1] sic atonitos, et tamen stantes, quod ubi forsan steterunt decem, singuli singulis appodiati, ad unum ictum uno ruente omnes illos decem corruere; sicud retulerunt hii qui viderunt eos cadentes. Marescallus Scotorum, comes Patricius, cui posterior custodia fuerat deputata, ut primo percepit Anglicos resistere suosque cadere, fugam iniit cum quibusdam conciis sue vecordie, quam dominus de Percy eodem die prophetavit dicens: 'Vecordia illius proditoris, numquam ausi nobis in campo eciam obviare, plus proficiet nostro exercitui quam nocerent mille Scoti.' Illo fugam incunte, ceteri fideliter cum suo rege persistentes pulcram mortem turpi vite pretulerunt. Steterunt nempe in modum rotunde turris glomerati, regem in medio protegentes, quousque vix fuerant quadraginta superstites relicti, de quibus non potuit aliquis affugere. Tandem eorum rege David per Iohannem de Copelond captivato et ceterorum quolibet occiso aut redempcioni reservato, illorum dico qui cum rege perstiterunt, alios fugitivos insequebantur occidendo et capiendo usque ad Prudhow et Corebrigge.

Losses of the Scots.

In tanto certamine fuerunt capti David de Bruys[2] rex Scotorum, comes de Menteth, comes de Fiffe, dominus Malcolmus Flemyng, comes de Wixtone; Willelmus Douglas, Willelmus de Levingstone, Walterus de Haliburtone, Iohannes Dowglas, David de Anand, Iohannes de Seint Clere, Willelmus Mombray, David fitz Robert fiz Cante, Willelmus de Ramsey, Adam Moigne, Iohannes Stiward, Rogerus de Kyrkepatrik, Iohannes Hume, et Willelmus Morre, milites; Iacobus Sandelflome, Iacobus Lorein, et Henricus del Ker, domicelli. Occisi fuerunt in eodem bello comes de Morif, et comes de Straterne; item Alexander Stragy, Iohannes de Halybortone, Henricus de Rammesey,

[1] capitatorum. B. [2] Brays. B.

Petiti primi voti compos, genuflexus coram David petivit vitam pro **A.D.1346.** redempcione; set iterum morti condempnatur. Allegavit miles contra crudele mandatum tiranni quod, antiquo iure pietatis regie regnorum tam Scocie quam Anglie vel Francie, quilibet miser, eciam reus regie magestatis, foret gavisurus privilegio immunitatis, quamdiu conspectui regis astaret, et quod numquam contingebat aliquem supplicio finali detrudi, postquam presentis faciei regalis misericordiam suppliciter petivit. Set indurata malicia tiranni torquens funem facinorosum, quo in precipicium traeretur, non recordatus quod oleo, misericordie typum gerente, fuerat quondam perunctus in regem, quasi lacte leene fuisset educatus, iussit duos filios[1] miseri militis in conspectu patris iugulari, et postea pre dolore fere insanientis capud amputari. Testis[2] mihi Deus, pluries inquisivi, set non audivi de illo milite quod prodicionem contra regem Scotorum aut aliquem Scotum perpetravit unquam; cuius et filiorum crudelem et iniustam peremcionem credo fuisse magnam causam periclitacionis regis et magni exercitus Scotorum, forma subsequente. Exinde progredientes miseri, non timuerunt sanctum Cuthbertum, quem[3] antiqui reges Scocie in magna veneracione habuerunt et suum monasterium magnis helemosinis ditaverunt, non ipsum inquam timuerunt set nec suum dominium devastare. Nempe per multas[4] suorum prediorum depredaciones venerunt prope Dunelmiam, non distantes ad duo miliaria, ubi quosdam monacos sancti Cuthberti captivos redimendos detinuerunt, pacto cum ceteris inito de certa redempcione peccunie[5] et bladi, ne manerias illorum ultra depredarent.

The Scots advance to Durham, laying waste the country.

Oritur luctus Anglicorum marchionum a facie exercitus fugiencium; unde dominus Willelmus de la Zouche, archiepiscopus Eboracensis, qui locum regium in illa marchia tunc habebat, convocatis cum eorum copiis episcopo Carliolensi, comite Danegos, domino de Moubray, domino de Percy, domino de Neville, et aliis nobilibus borealibus, cum sagittariis **f. 123b.** de comitatu Lancastrie, in vigilia sancti Luce Ewangeliste ad locum qui vocatur Neville cros exercitui Scotorum occurrebat. Restitit animose

[1] duorum filiorum. B. [2] Testi. B. [3] quam. B. [4] multos. B. [5] peccunii. B.

A.D. 1346. Battle of Neville's Cross, 17 Oct.

nacio Scotia nescia fuge, et, capitibus ferro tectis inclinatis, acies densa Anglicos invadens, cassidibus politis et umbonibus numero firmatis, sagittas Anglicorum in primordio belli frustravit; set armatorum acies prima ictubus letalibus hostes salutavit. Stant pugnaces ex utraque parte morti quam fuge paraciores. Vidisses Scotos pre labore fessos ictubus securium capitatarum[1] sic atonitos, et tamen stantes, quod ubi forsan steterunt decem, singuli singulis appodiati, ad unum ictum uno ruente omnes illos decem corruere; sicud retulerunt hii qui viderunt eos cadentes. Marescallus Scotorum, comes Patricius, cui posterior custodia fuerat deputata, ut primo percepit Anglicos resistere suosque cadere, fugam iniit cum quibusdam conciis sue vecordie, quam dominus de Percy eodem die prophetavit dicens: 'Vecordia illius proditoris, numquam ausi nobis in campo eciam obviare, plus proficiet nostro exercitui quam nocerent mille Scoti.' Illo fugam ineunte, ceteri fideliter cum suo rege persistentes pulcram mortem turpi vite pretulerunt. Steterunt nempe in modum rotunde turris glomerati, regem in medio protegentes, quousque vix fuerant quadraginta superstites relicti, de quibus non potuit aliquis affugere. Tandem eorum rege David per Iohannem de Copelond captivato et ceterorum quolibet occiso aut redempcioni reservato, illorum dico qui cum rege perstiterunt, alios fugitivos insequebantur occidendo et capiendo usque ad Prudhow et Corebrigge.

Losses of the Scots.

In tanto certamine fuerunt capti David de Bruys[2] rex Scotorum, comes de Menteth, comes de Fiffe, dominus Malcolmus Flemyng, comes de Wixtone; Willelmus Douglas, Willelmus de Levingstone, Walterus de Haliburtone, Iohannes Dowglas, David de Anand, Iohannes de Seint Clere, Willelmus Mombray, David fitz Robert fiz Cante, Willelmus de Ramsey, Adam Moigne, Iohannes Stiward, Rogerus de Kyrkepatrik, Iohannes Hume, et Willelmus Morre, milites; Iacobus Sandelflome, Iacobus Lorein, et Henricus del Ker, domicelli. Occisi fuerunt in eodem bello comes de Morif, et comes de Straterne; item Alexander Stragy, Iohannes de Halybortone, Henricus de Rammesey,

[1] capitatorum. B.

[2] Brays. B.

Make much of in a closed battle

~~Ramsay emphasizes the [illegible]~~ — le B[illegible]

and firmly ~~very much~~

is particularly [illegible]

Nemesis

Both dances [illegible]

between Phillip a voice @

Nouvelles Croix.

→ Curious use of singular

(Ramsay says the [illegible]

[illegible]

Cf 343 [illegible])

1298

cf in Modern [illegible] @ ta Clark [illegible]

Hector [illegible] Bismarck [illegible]

[illegible]

Nursery [illegible]

Studies of Catholicism

NB [illegible] 3)

Votes [illegible]

× Venedotia – still called Gwent.. [illegible] Wales. Chepstow is situated in the hundred of Wentloog. Eng. is still called Lloegr.

Seen [illegible] August 3
[illegible] 1347
[illegible]
(R. [illegible])

nearly a year

no [illegible]

"[illegible] delta, [illegible]" [illegible] vol. II [illegible] p 156.

* [illegible]

Bacon set sail [illegible] 12 miles w. of Calais. [illegible] a Roman [illegible] camp at Romney, Marsh [illegible] (Blount [illegible] Dover) It is [illegible] as Chepstow [illegible] a Roman [illegible] port for the [illegible] Roman settlement @ Chersmarket. There [illegible] Roman port at Dover (Portus Dubris). Calais [illegible] remained a fishing village [illegible] 997. Julius [illegible] of [illegible] cf. Comparison [illegible] him @ Portus

Naso de Rammesey, Adam Nilkessone, Thomas Boyde, Iohannes Styward, Alanus Styward, David de la Haye, Edwardus de Keth, Iohannes de Crauford, Iohannes de Kyndeseye, Philippus de Meldrun, Henricus de Ramesey, Alexander Morre, Humfridus de Boys, Gilbertus Ynchemartyn, Robertus Maltalent, et suus germanus Humfridus Kyrkepatrik, Iohannes Stragy, et Patricius Heringe, milites. Preter hos eciam in venacione fugiencium multos occiderunt insequentes; set non plurium quam illorum toge fuerunt de campo principali reportate, ut numero togarum numerus et nomina occisorum innotescerent. A.D. 1346.

Dum hec in Anglia geruntur, rex Anglie institit obsidioni ville de Caleys, que in marisco Dartoys situata, gemino muro dupplicique fossa circumcincta, super litus maris Anglici respicit ex opposito turrim Dovorie, habens portum, minas ponti sua spernens securitate, ubi navibus prebet hospicium satis securum. Hoc opidum cum suo castro munitissimo quondam Romanorum potencia struxit. Postquam nempe Iulius Cesar totam Galliam subiugavit, Calesiam in Artosia et castrum de Chapstowe in Venedocia atque turrim Dovorie in Loegria, subiugata Britannia, edificavit. Dominus rex suo exercitui fossas amplas circumduxit et classem portui Calesii prefecit, ne vel in suos Gallici irruerent aut obsessis victualia per mare ministrarent. Tamen rex ad obsidendum villam magnum navigium in mari detinuit nec abesse permisit. Normanni pirate ceperunt successive xv. naves magnas cum parvis, quarum alias abduxerunt suis usibus, ceteras ignibus consumpserunt. Capiebantur in mari dominus Edmundus Haclut et dominus Willelmus de Bortone, milites, versus Angliam navigando. Itaque, obsidione confirmata, rex insultus noluit inferre, sciens cum altis muris et fossis non sine periculo hominem posse dimicare. Set nec voluit contra villam machinas erigere, ut, sicud alibi fieri solet, officio perariorum muri conquassati[1] et obruti meabiles redderentur; nempe defuit fundamentum in quo machinas collocasset. Preterea, muris eorum

Progress of the siege of Calais.

f. 124.

[redacted]onquassata. B.

A.D. 1346. obrutis, adhuc fosse profunde aquis marinis cotidie inundate contra totum mundum poterant defendi cum facilitate. Verumtamen obsessi, timentes per machinas muros eorum posse ledi, crates et saccos plenos paleis paraverunt, quibus ictus lapidum a machinis emissorum fuissent delusi; scientes eos lapides remissius ledere quos obiectum mollius recipit proiectos. Ergo ab insultibus atque murorum quassacione rex abstinuit, cogitans consulte quod fames, que foribus clausis ingreditur, posset et deberet obsessorum superbiam domare. Ab arido ad mare profundum, ex ea parte qua Bolonienses solebant Calesienses victualiare, non navibus in profundo eiis proibito set super arenam mari expanso superficialiter, batellas replentes victualibus, comes[1] Norhamptonie fecit paleatam sepem seu palicium proibitorium huiusmodi scafarum ne accederent; et postmodum amirallo Francorum volenti cum navigio guerrario Anglicis navibus insultare, ut medio tempore scaphe victuliarent obsessam Calesiam, comes Norhamptonie obvius ipsum potenter fugavit.

Attempt to relieve the town.

A.D. 1347. Taliter a festo Nativitatis sancte Marie per totam yemem et magnam partem estatis sequentes obsidione invalescente, die Lune proxima ante festum sancti Iacobi tirannus Francorum advenit castrum de Gynes cum Iohanne suo primogenito et filio regis Boemie, postea imperatore Romanorum, promittens cum iuramento quod obsidionem guerra seu pace amoveret, aut, Anglicis invitis, obsessos victualiaret. Tandem appropiavit cum exercitu vix per unum miliare distans a potencia Anglicorum, et, petito per nuncios tractatu pacis, emisit ducem Datenes et comitem de Burbone et Darmynak; qui, cum duce Lancastrie et comitibus Norhamptonie et Huntinkdonie de treugis tractantes, non potuerunt assensum Anglicorum optinere. Unde, post guerraria hastiludia, partes utreque ad sua tentoria sunt reverse. Die secunda optulit tirannus diem preliandi, quem rex Anglie libenter suscepit. Obsessi interea per signa suum statum tiranno Francorum fecerunt manifestum, in primo nempe adventu tiranni erexerunt eius vexillum super turrim principalem castri, alias quoque turres vexillis ducum et comitum de

Advance of the king of France to Guines, and towards Calais.

Fruitless negotiations.

Signals of distress from the besieged.

[1] *om.* B.

nonfile

? conformed structure.

1.24.90

"jetting piles"

[illegible]

Two. [illegible] [illegible] of these piles & [illegible] [illegible] Ramsay

was [illegible]?

? mistaken [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 352
of p249

Darmyniak

Faroese exceptions stories

stationarium

Johnson ... Ramsay Faroese ... & to these things

a sword ... called ... to the Curtain. 4 swords are given to ...

VI. 283

cf p. 153

Francia ornaverunt, et paulo post crepusculum flammam ignis claris- A.D.1347. simam cum ingenti pompa clamancium atque tubarum, timpanorum quoque et lituorum, versus exercitum Gallicorum de eminenciori turri levaverunt per medium unius hore durantem. Secunda nocte flammam consimiliter, set priori paulo parciorem, cum tumultu mediocri porrexerunt. Tercia vero nocte flammam valde tenuem et vix a Gallicis perceptibilem, cum voce lugubri et humiliter submissa quasi per unam horam porrectam, in fossam castri cadere permiserunt: per hec significantes suam potenciam ad conservacionem ville fuisse finitam; et eadem nocte omnia vexilla preter stacionardum recolligerunt, nihilo pompatice de cetero pretenso.

Retreat of the French.

f. 124b.

Tandem appropiavit dies bellicus, quem de Anglia et ligua Teutonica in subsidium regis congressorum decem et septem milia virorum prevenerunt. Unde, secunda die mensis Augusti, tirannus Francorum, videns potenciam regis auctam, in aurora diei sua tentoria ignibus depascens, signo proinde funesto obsessis dato quod non auderet ipsis succurrere, vecorditer abfugit; cuius posteriora mactando et capiendo dux Lancastrie et comes Norhamptonie preciderunt. Turpi fuga tiranni Francorum Calisiensibus obsessis comperta, eius stacionardum cum ingenti luctu de turri in foveam proiecerunt, et sabbato sequenti illorum capitaneus, in bellica praxici miles multum eruditus, vocatus Iohannes de Vienna, ianuis apertis, insidebat parvo runcino, impos pre gutta pedes incedere, collum corda constrictus, venit coram rege; quem alii milites et burgenses pedites, nudi capita et discalciati, funes ad colla eciam habentes, sequebantur. Capitaneus itaque optulit regi spatam guerrariam, tamquam inter omnes Christianos preliorum principi precipuo et qui contra maximum regem Christianorum illam villam cum omni decencia militari conquisivit potenter. Secundo sibi tradidit claves ville. Tercio, appellans regiam pietatem atque poscens misericordiam, protulit regi gladium pacis, quo sentencias rectas adiudicaret atque parceret subiectis et superbos castigaret. Oblata receptans, ipsum capitaneum et xv. milites totidemque burgenses pietas regalis misit in Angliam,

Surrender of Calais.

A.D.1347. largis eos ditans[1] muneribus atque libertate quo vellent eundi eiis concessa; populares eciam repertos in villa piis elemosinis regiis refectos iussit usque versus castrum de Gynes indemnes conduci. Post capcionem ville, milites ex regis imperio ceperunt maneria de Merk et de Hoye, et in illis cum magna difficultate edificaverunt fortalicia, positis secundum ordinem, ubi nunc sunt muri, in circuitu doleis vino vacuatis set lapidibus repletis, ut starent pro muro contra hostes, castellanis ad intra murorum edificacioni incumbentibus.

Forts erected.

Punishment of robbers in England.

Anno Domini M.CCC.xlvij., Edwardi regis Anglie anno regni 21, rege modo prescripto obsidioni Calesii incumbente, predones in Anglia, nullum timendum estimantes, licencius solito suas nequicias excercuerunt; unde iusticiarii tam predones quam alios pacis perturbatores, tamquam proditores regis et regni, puniverunt, non plus clerico quam laico parcentes, imposito cuilibet tali facinoroso ipsum in capud regium et regni perdicionem in favorem Francorum fuisse perversum.

Outbreak of the plague.

Eodem tempore, post Kalesii capcionem, incepit illis in partibus illa generalis pestilencia a partibus orientis successive defluxa, unde in qualibet parte mundi magna multitudo hominum utriusque sexus viam universe carnis ingrediebatur, sicud infra plenius dicetur.

A truce arranged between England and France.

Tanta pestilencia occasionem ministrante, missi cardinales ex parte Gallicorum pecierunt treugas a capcione Calesii usque ad festum sancti Barnabe proximo futurum duraturas. Prefate peticioni rege consensum prebente, ordinantur treuge per predictos cardinales atque comitem de Ew et dominum de Tankervylle, prisonarios, sub forma in Gallico quidem dictata, set in Latinum mei ministerio sic translata:

Text of the truce.

'Memorandum, quod treuge inter duos reges sunt inite pro seipsis et eorum subiectis et eorum coadiutoribus et eiis aderentibus et pro tota patria ab eiis inculta, ita quod omnes capitanei predicte guerre sint obligati et iurati in speciali ad treugas tenendas.

'Treuge iste inite specialiter ex parte pro rege Anglie compre-
f. 125. hendant totam Flandriam et terram de Labene et villam Calesii et

[1] detans. B.

Books p. 292 of Walsingham [illegible] (of [illegible])

Luard says so.

written later

of Jacquet

There was arranged (see notes). Sept 28th, 1347
– probably the [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] that
[illegible] about a year later of Jacquet

There is [illegible] [illegible] allied in England.

~~England Scotland Flanders Calais, French States.~~ [illegible] it,

June [illegible] in July [illegible]

[illegible] [illegible] La Baltimore

J. d. [illegible] omits clause

A.D.1346. Battle of Neville's Cross, 17 Oct.

nacio Scotia nescia fuge, et, capitibus ferro tectis inclinatis, acies densa Anglicos invadens, cassidibus politis et umbonibus numero firmatis, sagittas Anglicorum in primordio belli frustravit; set armatorum acies prima ictubus letalibus hostes salutavit. Stant pugnaces ex utraque parte morti quam fuge paraciores. Vidisses Scotos pre labore fessos ictubus securium capitatarum[1] sic atonitos, et tamen stantes, quod ubi forsan steterunt decem, singuli singulis appodiati, ad unum ictum uno ruente omnes illos decem corruere; sicud retulerunt hii qui viderunt eos cadentes. Marescallus Scotorum, comes Patricius, cui posterior custodia fuerat deputata, ut primo percepit Anglicos resistere suosque cadere, fugam iniit cum quibusdam conciis sue vecordie, quam dominus de Percy eodem die prophetavit dicens: 'Vecordia illius proditoris, numquam ausi nobis in campo eciam obviare, plus proficiet nostro exercitui quam nocerent mille Scoti.' Illo fugam ineunte, ceteri fideliter cum suo rege persistentes pulcram mortem turpi vite pretulerunt. Steterunt nempe in modum rotunde turris glomerati, regem in medio protegentes, quousque vix fuerant quadraginta superstites relicti, de quibus non potuit aliquis affugere. Tandem eorum rege David per Iohannem de Copelond captivato et ceterorum quolibet occiso aut redempcioni reservato, illorum dico qui cum rege perstiterunt, alios fugitivos insequebantur occidendo et capiendo usque ad Prudhow et Corebrigge.

Losses of the Scots.

In tanto certamine fuerunt capti David de Bruys[2] rex Scotorum, comes de Menteth, comes de Fiffe, dominus Malcolmus Flemyng, comes de Wixtone; Willelmus Douglas, Willelmus de Levingstone, Walterus de Haliburtone, Iohannes Dowglas, David de Anand, Iohannes de Seint Clere, Willelmus Mombray, David fitz Robert fiz Cante, Willelmus de Ramsey, Adam Moigne, Iohannes Stiward, Rogerus de Kyrkepatrik, Iohannes Hume, et Willelmus Morre, milites; Iacobus Sandelflome, Iacobus Lorein, et Henricus del Ker, domicelli. Occisi fuerunt in eodem bello comes de Morif, et comes de Straterne; item Alexander Stragy, Iohannes de Halybortone, Henricus de Rammesey,

[1] capitatorum. B.

[2] Brays. B.

dominium de Merk et de Oye cum territoriis eiis pertinentibus, per cardinales et dominos utriusque concilii limitandis[1]. A.D.1347.

'Item, in treugis sint comprehensa omnia que rex Anglie et sui subditi sibique coadiuvantes et aderentes tenent in Vasconia, in Peragors, Lymosin, Caorsen, Ageneys, Peytou, Sentounge, et tangunt ducatum Gyenne. Item, omnia eorum vel ab eiis detenta in Britannia et Burgundia, et omnia alia ubicumque situata, et omnia ville predia, castra et catalla, quorum impresenciarum habent possessiones.

'Item, securi sint per dictas treugas rex Castelle, dux Brabancie, dux Gelrie, et marchio Iuliacensis, dominus Iohannes de Chalons Burgundinensis, comes de Novo castro, dominus de Facony, vicecomes de Usint, dominus Iohannes Daspremont, dominus Robertus de Nemurs, dominus Henricus de Flaundres, et populus Flandrie, et patria de la Bene, et gens Hanonie. Item, dominus de Libreto in Vasconia. Item, heres domini Iohannis de Britannia, nadgeres comes de Montford et dux Britannie, domina de Clissoun, dominus Radulphus de Cours. Eciam Ianuenses, et omnes alii subditi, affines, coadiutores et aderentes domino regi Anglie, cuiuscumque condicionis seu nacionis extiterint.

'Ex adverso, pro parte regis Francie, comprehensi sint per treugas securitandi omnes Scoti et tota patria Scocie. Item, reges Ispanie, Boemie, et Arrogonie. Item, duces Brabancie et Gelrie, et duxissa Lotoringie cum filiis suis, et comitissa de Bar cum pueris suis. Item, dominus Iohannes de Henaud et patria Hanegowdie, comes de Nemurs, dominus Ludowicus de Nemurs, episcopus de Lieges, Ianuenses, et omnes alii coadiutores, affines, et aderentes predicto regi Francorum.

'Preterea, comes Flandrie specialiter sit obligatus per sacramentum iuramenti ad tenendum treugas istas et earum omnia puncta, et quod nec per illum nec aliquem alium nomine suo suscitabitur guerra contra Flandriam seu Flandrenses pro tempore treugarum.

'Item, omnes proceres et capitanii guerre Britannie ex utraque parte sint iurati ad tenendum treugas istas.

'Item, neuter regum pro tempore treugarum intrabit hostiliter alterius terram, nec comes Flandrensis terram Flandrie.

'Item, neque rex Francie nec aliquis alius nomine suo habebit tractatum occultum seu manifestum cum Flandrensibus vel alico istorum in irrupcionem seu contrariacionem seu aliquod preiudicium submissionis

[1] limitandos. B.

A.D.1347. et convencionis quibus regi Anglie se submiserunt, set nec cum alico alio regi Anglie confederato.

'Item, ex parte regis Anglie erit proximus precedens articulus observatus, quoad omnes amicos regis Francie seu sibi quovis modo confederatos.

'Item, quod nulla novitas nec alica mala presumpcio sit facta ex alterutra parte, durantibus treugis.

'Item, quod banniti et fugitivi a Flandria et patria de Labene, qui regi Francie adeserunt, abstineant ab ingressu predictarum terrarum, sub periculo penarum talibus transgressoribus infligendarum[1].

'Item, nullus obediens alteri duorum regum deveniat obediens alteri eorum, cui non obediebat in tempore capcionis istarum treugarum.

'Item, quod nullus alterutri regum subiectus contra alterius regis subiectum moveat guerram; set uterque regum suos subditos teneatur artare, ne huiusmodi guerram aliquis illorum pro quacumque causa suscitare presumat.

'Item, quod omnes mercatores, eciam omnes subditi, coadiutores, affines, seu quomodocumque pertinentes uni parti vel alteri duorum regum, et specialiter nominati Anglici et Flandrenses, cum eorum
f. 125b. mercimoniis, tam per mare quam per terram, seu terras et maria, possint libere et sine qualibet calumpnia per omnes terras in istis treugis comprehensas itinerare et perendinare, sicud solebant in aliorum regum temporibus, pace inter regna custodita[2]; dummodo tamen solvant secundum antiquas debitas consuetudines et tales dumtaxat novas impositas quales indigene fideles solvere tenentur. Attamen excipiuntur ab ista libertate omnes banniti pro alica causa. Persone eorumdem ducatuum, pro quacumque fuerint causa banniti, gaudeant libertate et immunitate in isto articulo comprehensis.

'Item, quod omnes articuli tangentes mercatores et eorum pacem sint Parisius et in aliis bonis villis Francie proclamati.

'Item, nullus duorum regum procurabit per se vel per alium, seu procurari permittet gratis, quod per curiam Romanam alica molestacio seu censura ecclesiastica contra statum seu quietem alicuius duorum regum vel suorum amicorum, racione guerre vel alterius cause, sit innovata, set omnem talem sine mala ingeniacione pro suo posse reges facient impediri.

[1] infringendarum. B. [2] custodotita. B.

[illegible] the Eng. alliance [illegible]
[illegible] alliance [illegible]

9. The English King not to attempt to break any alliance in favour of the French.

10. No new hostile [illegible] to be [illegible] during truce

11. Fugitives from Flanders ~~to the French cause not to [illegible]~~ Flanders. seems to apply to the Eng. adherents

12. No change [illegible] to take place during truce

13. No war to take pl. [illegible] between the partisans of the Kings — (violated almost immediately)

14. Merchants to journey freely in all the lands [illegible] to [illegible] customs [illegible] the [illegible] tolls etc.

15. Articles touching merchants to be [illegible]

16. Interference [illegible] to be [illegible] of the truce.

[illegible] baronies [illegible]

[illegible]

[illegible]: Ca[illegible] [illegible]

17. ~~[illegible]~~ Sups to be ... [illegible]

18. Any captures made after the date of the truce, even if the truce had not been made known, not to stand but to be restored [illegible]. → [Ransom]

19. Complaints against captures to be tried by special justices.

20. Safe conduct granted to any desiring to pay Ransoms.

21. If the Scots break the truce, it is still to be observed by the contracting parties.

22.

23. [illegible] [redacted]

Truce originally to last till June 24th 1349 and [illegible] renewed till 1355. Froissart says [illegible] for 2 years & days Brittany was excepted but this is a mistake [illegible].

Dissatisfaction [illegible] Scots [illegible] of [illegible]

'Item, omnes obsidiones, per potenciam cuiuscumque subditorum duorum regum in Vasconia seu Gyenna vel Britannia seu Pictavia aut in insulis marinis congeste vel ubicumque, immediate post pupplicacionem istarum treugarum erunt solute. **A.D.1347.**

'Item, quod, si castrum vel villa vel fortalicium, homines aut alia quecumque bona mobilia seu immobilia fuerint capta post confirmacionem istarum treugarum, quamvis non pupplicatarum, sint tamen in integrum statum restituta in quo fuerant die confirmacionis istarum treugarum.

'Item, iusticia fiat cuilibet volenti conqueri de lapsu seu fuga seu fide mentita cuiuscumque captivi, et ad hoc sint iudices specialiter deputati.

'Item, quod cuilibet volenti redempcionem suam solvere aut ab alico debitum exigere seu de alio proponere querelam assingnetur salvus conductus et securus.

'Item, quod treuge sint confirmate quoad Scotos et eorum marchias; quas tamen treugas Scoti si voluerint vel[1] potuerint infringere, nec minus tamen inter reges et alios in eiis comprehensos erunt observate.

'Item, ad intemeratam custodiam istarum treugarum sint iudices specialiter deputati, per quos vel per reges sit precautum quod, si aliquod contrarium istis treugis per aliquem fuerit attemptatum, ad statum debitum treuge sint reformate, nec propter aliquid eiis contrarium factum sint fracte ipse, articulis tamen Scociam tangentibus suo robore permansuris.

'Item, iudices assignati ad reformacionem violacionis istarum treugarum, si alicam fieri contingat, ipsam in locis ad hoc maxime oportunis et ex assensu parcium electis studeant resarcire. Ceterum in causis istarum treugarum firmitatem concernentibus sint iudices constituti constabularius et marescallus Anglie et comes Lancastrie et dominus Bartholomeus de Bourghasch, ex parte regis Anglie; item, constabularius et marescallus Francie et comes Dactoens et dominus Galfridus de Charny, ex parte regis Francie.

'Insuper est ordinatum quod treuge iste sint pupplice proclamate in Vasconia et Britannia infra diem vicesimum, et in Scocia infra diem tricesimum, a die confirmacionis earumdem treugarum, ipsis usque ad festum sancti Barnabe Apostoli proximum sequens dumtaxat valituris.'

[1] *om.* B.

A.D. 1347.

New fortifications at Calais.

Sub hac igitur forma treugis inter regna confirmatis, quippe generali pestilencia urgente necessariis, rex edificavit turrim[1] et murum amplum[2] inter mare et portum Calesii ad proibicionem insultus navalis per inimicos, et prefecit capitaneum civitati dominum Iohannem de Montgomory[3], et deinde, adducens reginam et suum primogenitum, aliam quoque magnam procerum multitudinem, versus Angliam suum navigium destinavit. In mari tantam revertendo passus est aure[4] intemperiem, quod multe naves ex suis perierunt et ipse rex cum maximo periculo reversus est, Londonias applicatus xiiij. die Octobris.

Edward returns to England, 14 Oct.

f. 126.

King David of Scotland and Charles of Blois prisoners.

Anno Christi M.CCC.xlviij°., regis anno[5] xxij°., domino rege in Angliam reverso, adducti sunt ad turrim Londoniarum David rex Scotorum et dominus Karolus de Bloys, ad Pascha nuper in Britannia post magnos et periculosos conflictus per dominum Thomam Dagworthe captus; qui postea per multos annos manserunt in Anglia redimendi. Item, dominus Iacobus Douglas, in bello Dunelmie captus, Londonias cum rege Scotorum adductus, rediit ad pacem regis, iurata sibi fidelitate; quem postea in marchiam pacifice reversum Willelmus Dowglas[6] venacioni[7] invitatum prodiciose equitans a tergo interfecit.

Submission and death of sir James Douglas (1352-1353).

A.D. 1348.

Regulations respecting the king's household.

Isto anno, post Pascha, rex tenuit concilium, ubi contra ministros sue familie ordinavit quod, si ab alico invito caperent victualia sine solucione pecunie, incontinenti talis minister aut supplicio finali puniretur aut domum regiam abiuraret, constituto domino Ricardo Talebot[8] senescallo regie[9] domus et edicti[10] prefati executore.

Negotiations for ransom of David of Scotland.

Ad predictum concilium venit pacifice, ex parte Edwardi Bailol[11] regis Scocie per conquestum, abbas de Donfermelyn. Venerunt eciam episcopus de Moref[12] et episcopus Glascuensis et duo milites, offerentes redempcionem pro David rege Scotorum capto; quibus fuit[13] responsum, ipsum David non fuisse iure militari redimendum, pro eo quod non fuit

[1] *Here* C. *resumes.* [2] *et murum amplum*] *om.* B. [3] Mongomere. C.
[4] aurie. B.; auris. C. [5] Anglorum. C. [6] Douglas. C.
[7] venacione. C. [8] Talbot. C. [9] *om.* B. [10] dicti. C.
[11] Baylol. C. [12] Morryf. C. [13] fuerat. C.

Chivalry

* cf Trut p 367-8

Dates
• Newton's Cross ✓

cf p 101 for those Grants ... Parliament & Armour ... cross the ... cf fate of Earl of Menteith 97

Purveyance (cf ...)

cf Ramsay says no statute was drawn up

prob. [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

a few [illegible] before
John Bull (1356)

Stubbs [illegible] 1353 - [illegible] [illegible] say it was Jan 7. 1348
[illegible] [illegible] Refused May 10. 1348
[illegible] [illegible] ([illegible]) Knighton

Creation of Dukes in Eng.

† [illegible] in 1337. [illegible] conferred upon [illegible] [illegible] of [illegible], which was made into a duchy. Henry of Lancaster was made a Duke in 1351. - From this time the title of Duke was frequently borne by [illegible] [illegible] in England.

See page ~~13~~ 114.

* They prob. also [illegible] the [illegible].

captus sicud iustus bellator qui nullum ius habuit in regnum Anglie, set sicud truculentus predo qui universa que tetigit vastavit ignibus et ferro, et ideo, ut fuit subiunctum, oportuit ipsum, gracie regis Anglie submissum, omnia per ipsum destructa reparare, ut sic posset graciam sue redempcionis in conspectu regio reperire. Ab ipsis eciam nunciis querebatur, utrum de finali pace volebant tractare; set responderunt eiis commissam potestatem ad tractatum pacis non extendi. Ibidem, coram domino Willelmo Trussel, fuit comes de Mentez positus raciocinio et convictus quod, contra fidelitatem et homagium iurata regi Anglie, iterum contra eundem suum dominum regem armatus militavit; et ob hoc tractus et suspensus in quarteria fuerat divisus. A.D. 1348. The earl of Menteith executed.

Ad idem concilium accesserunt duo comites et duo clerici, missi a gremio electorum regis Alemannie, nunciantes regi suam passivam eleccionem ad regiam dignitatem Alemannie [1]. Illos nuncios cum honore competenti et graciis receptos munificencia regalis benigne respexit [2]; et eiis respondit se nolle tanto honeri humeros submittere, quousque suam coronam regiam Francie iure hereditario sibi debitam pacifice possideret. Election of Edward to the empire.

Eodem anno, post Pascha, fuerunt apud Lincolniam per comitem Lancastrie, postea ducem, hastiludia solempnia celebrata, quibus interfuit plurima dominarum comitiva. Et nuncii regis Ispanie [3] venerunt pro filia regis, domina Iohanna, filio domini sui regis desponsanda; que apud Burdegalim [4] in magna pestilencia, de qua infra dicetur, viam universe carnis ingressa, adveniente sponso eii obviam, solempni set lacrimose committebatur sepulture. Tantam puellam pulcritudo corporalis atque abundancia virtutum moralium tam graciosam cunctis reddiderunt, quod ipsam obeuntem dolor suorum ministrorum compulit ipsos itinere mortis sequi suam dominam. Tournament at Lincoln. The king's daughter Joanna betrothed to the son of the king of Castile. She dies of the plague.

Isto anno magister Iohannes Stretford [5], archiepiscopus Cantuariensis, xxiij. die Augusti obiit, et xix. die Septembris fuit Cantuarie traditus Death of archbishop Stratford, 23 Aug.

[1] Teutonicorum. C. [2] rexspexit. B. [3] Yspanie. C. [4] Burdigalym. C. [5] Stratford. C.

A.D. 1348. sepulture. Postea fuit electus in archiepiscopum magister Thomas Bradewardin[1], doctor in theologia; set provisione pape fuit ad istam dignitatem ordinatus magister Iohannes Ufford, regis cancellarius, qui non consecratus moriebatur. Deinde, anno sequenti, prefatus magister Thomas Bradewardin[1] iterum electus fuit, in curia Romana consecratus, et eodem anno mortuus.

His successors. f. 126b.

Conference at Calais to renew the truce.

Isto anno, post festum sancti Martini, convenerunt apud Calesiam episcopus Norwycensis[2], comes Lancastrie, comes Suthfolchie[3], et dominus Walterus Magne, ex parte Anglorum; item, episcopus Lugdunensis, dux de Burbone[4] et dux Dactenes et comes de Gynes et dominus de Tankerville[5] et dominus Galfridus de Charny[6], ex parte Francorum, pro treugis renovandis; quibus noluit comes Lancastrie assentire, quousque duo fortalicia Calesie nociva et contra formam pristinarum treugarum edificata fuerant diruta. Quo facto, renovate sunt treuge, usque ad primum diem Decembris anni proximo futuri durature.

Edward goes to Calais to carry on negotiations.

Eodem quoque anno dominus rex[7] et primogenitus eius et comes de Warewyk et episcopus Wyntoniensis advenerunt Calesiam ad festum Sancti Andree[8]. Unde rex misit comitem Lancastrie ad Donemere, recepturum ibidem ex parte sua fidelitatem et homagium de comite Flandrie cum sacramento iusiurandi; quod et factum fuit. Missi quoque fuerunt nuncii Bononiam, ad tractandum ibidem cum concilio Francorum, quod ante illorum adventum recessit in Franciam; unde literas confectas tirannoque Francorum directas tradidit rex Roberto Herle et Thome de Verdoun, militibus, predicto tiranno deferendas, in quibus rex peciit diem ad preliandum sibi assignari, in casu quo non posset pax finaliter inter ipsos reformari. Predictos nuncios regales non permisit tirannus sibi accedere; set, infecto negocio pro quo venerant, iussit per alios[9] eos regnum suum exire.

The Black Death.

Anno Christi M.CCC.xlix., regni regis anno[10] xxiij°., ab oriente In-

[1] Bradewardyn. C. [2] Northwicensis. C. [3] Southfolchie. C. [4] Borbone. C. [5] Tankervyle. C. [6] Sharny. C. [7] *om.* B. [8] *ad fest. S. Andr.*] *om.* B. [9] *per alios*] *om.* B. [10] *om.* C.

[illegible] **1357.**

Jessop says Knighton's [illegible] of the [illegible] of the clergy is unjust. Knighton is much better on the economic side [illegible]

[illegible]

Confirmed by notes at end of book.

1350–60 [illegible]

[illegible]

[illegible]

Lewis & Short say "medicine" - ½ in Late Latin
"infecting half the people of [illegible]"?

Knighton [illegible] a [illegible] of Tuscans was coming to Avignon for this purpose [illegible]
that [illegible] of Raymond Beazley
[illegible]

1st occurrence in Chin. seems to have been 1333

of [illegible]

Are [illegible] → NO [illegible]
after B. D. [illegible]

The [illegible]
[illegible] A 1216 ([illegible])

dorum[1] et Turcorum repens pestilencia generalis, medium nostri habitabilis inficiens, Saracenos, Turkos[2], Siriacos[3], Palestinos, et demum Grecos depopulavit tanta strage, quod terrore compulsi fidem atque sacramenta Christi recipere consulti diiudicabant, audientes quod Christianos cis mare Grecum mors non terruit crebrius aut magis repente consueto. Tandem ad partes transalpinas et abhinc ad Gallias hesperias et Teutonicas seva clades successive devoluta, anno septimo sue incoacionis ad Angliam devenit. Primo quidem portus maris in Dorsetia et rursus patriam suis incolis fere privavit[4], et abhinc Devoniam ac[5] Somersetiam usque Bristolliam ita desevit, quod Glovernienses illis de Bristollia ad suas partes denegarunt accessus, quolibet putante anelitus vivencium inter sic morientes fuisse infectivos[6]. Set tandem Gloverniam, immo Oxoniam atque Londonias, et finaliter totam Angliam tam violenter invasit, quod vix decimus utriusque sexus superfuerat. Cimiteriis non sufficientibus, campi eligebantur mortuorum sepulture. Episcopus Londoniensis emit illam croftam 'Nomanneslond'[7] vocatam Londoniis[8], et dominus Walterus de[9] Magne illam que vocatur 'þe newe chierche hawe,'[10] ubi fundavit domum religiosorum ad sepeliendum morientes. Placita in bancis[11] regio et communi necessario cessavere. Pauci proceres moriebantur, de quibus erant dominus Iohannes de Montgomurri[12], capitaneus Calesie[13], et dominus[14] de Clisteles[15], in Calesia mortui et apud fratres beate Marie de Carmelo Londoniis sepulti. Wlgus innumerum, et religiosorum atque aliorum clericorum multitudo soli Deo nota, migravere. Iuvenes et fortes potissime illa clades involvit; vetulis et languidis communiter pepercit. Vix aliquis infirmum ausus est contingere, relicta mortuorum quondam et nunc[16] preciosa tamquam infectiva sani[17] fugiebant. Uno die letissimi[18], in crastino defuncti

A.D. 1348. — f. 127.

[1] Yndorum. C. [2] Turcos. C. [3] Siracos. B.
[4] *fere priv.*] *transposed.* B. [5] aut. B. [6] infeccionis. C.
[7] Nomanneslonde. C. [8] *om.* B. [9] *om.* C. [10] þe Newcherchawe. C.
[11] banstis. C. [12] Mongomerey. C.
[13] *cap. Cales.*] *misplaced after* Clisteles. B. [14] domina. B.
[15] Clysteles. C. [16] tunc. C. [17] sane. C. [18] letissime. C.

A.D. 1348.

reperiebantur. Torserunt illos apostemata e[1] diversis partibus corporis subito irrumpencia, tam dura et sicca quod ab illis decisis vix liquor emanavit; a quibus multi per incisionem aut per longam pacienciam evaserunt. Alii habuerunt pustulos parvos nigros per totam corporis cutem conspersos, a quibus paucissimi, immo vix aliqui vite et sanitati resilierunt. Tanta pestilencia, que in festo Assumptionis Virginis gloriose Bristollie, et circa festum sancti Michaelis apud Londonias incoavit, per annum integrum et amplius in Anglia desevit, ita ut multas villas rurales penitus ab omni individuo humane speciei evacuaret.

It lasts more than a year in England.

Its course in Scotland;

Angliam tanta clade vastante, Scoti gavisi putabant illos omni suo voto contra Anglicos potituros, qui blasfemando solebant pro tunc per vilem Anglorum mortem lascive deierare[2]. Set extrema gaudii luctus occupans, ab Anglicis recedens gladius ire Dei Scotos in furorem et per lepram, nec minus quam Anglicos per apostemata et pustulos, mactavit. Set anno sequenti Wallicos eciam una cum Anglicis vastavit; et tandem ad Iberniam quasi[3] velificans, Anglicos ibidem habitantes in magno numero prostravit, set puros Hibernicos in montibus et superioribus partibus degentes fere non tetigit, usque ad annum Christi M^{m}.ccc^{m}.lvij^{m}., quo inopinate ipsos passim et terribiliter delevit.

in Wales;

and in Ireland.

A.D. 1349.

Continued negotiations with France.

The truce prolonged.

Isto anno, pro treugis renovandis seu pace finali reformanda, transfretarunt episcopus Norwicensis, comes Norhamptonie, comes Staffordie, Ricardus Talbot, et[4] Walterus Magne, milites; quibus Gallici pacifice occurrerunt, set noluerunt alicui paci finali assentire, nisi Calesia fuisset eiis restituta, que fuit eiis denegata, et treuge per annum durature fuerant continuate.

Submission of the count of Flanders to Edward.

Ceterum comes Flandrie, quem Flandrenses noluerunt aliter recipere, nisi, tiranno Francorum abrenunciato, regi Anglorum fidelitatem et homagium, una[5] sub iuramento solempni promissa, vellet[6] exibere, plenarie submisit se regi Anglie, ad tenendum de illo comitatum Flandrie cum fideli servitute suo legali domino exibenda. Numquam tamen post

[1] in. C. [2] peiorare. C. [3] *mactavit . . . quasi*] *om.* C.
[4] *om.* B. [5] aña. B. [6] valeat. C.

Le Baker says practically nothing of the economic effects — which are well described of Black Death — by Knighton

Q?) moral significance

written later (1357) 1357

cf p 66. (1339)

notes – confused w. battle of Cassel 1347

adeps = fat
when the animals in good condition

Churchill

A.D.1349.

illum diem fidelitatem iuratam servavit integraliter; non multum enim postea cum potencia Francorum Flandriam invasit, destruens, occidens, villas et universa ignibus depascens, que potuit cremare. Set eius tirannidi populares, cum paucis Anglicis custodie castrorum deputatis, prestiterunt acrem resistenciam, in qua plurimis Francigenis occisis, comitem retrocedere compulerunt ad fugam. In illo congressu multi fuerunt milites dotati, ex quibus erat dominus Iohannes de Filebert[1], Anglicus, honore militari decoratus.

The agreement broken.

Interea, ad festum Nativitatis sancti Iohannis Baptiste[2], in purificacione regine apud Wyndesore[3] fuerunt solempnia hastiludia, quibus interfuerunt David rex Scotorum, comes de Hew[4], dominus de Tankerville[5], dominus Karolus de Bloys[6], et alii alienigene multi captivi, et de licencia regis suorumque magistrorum hastiludiabant; ubi favorabiliter gracia campi comiti de Ew[7] fuerat adiudicata. Postea, tempore adipis ferini, iidem captivi cum domino rege apud Clarindone[8] et in aliis forestis, cum aliis eciam regni proceribus, iocundo studio venacionis se dedere.

Tournament at Windsor, 24 June.

Rege talibus intendente, Gallici intrarunt marchiam Britannie et, non obstantibus treugis generalibus, circa castrum de Phanes[9], inboscati sub ducatu Radulphi de Caux, militis set filii sabatoris, cum paucis pupplice predas capientes, dominum Thomam Dagworthe, militem probatissimum et ducatus capitaneum, ad rescutacionem patrie provocarunt. Qui cum sedecim armatis dumtaxat predonibus occurrens[10], ab inboscatis subito circumvallatus, multos[11] et, ut retulerunt de castro speculantes, amplius quam trecentos cum suis constanter sibi astantibus effudit. Tandem, post quinque quarellos in facie nuda fixos a balistis, nolens se reddere filio sabatoris, set omnibus suis prostratis, cum lancea grossa oculis privatus, hostes aut occidit aut vulneravit, aut accedere diu non permittens, fasse armatorum finaliter obrutus, a corpore gladio confosso

f. 127b.

War in Brittany. Death of sir Thomas Dagworth (A.D. 1350).

[1] Fylberd. C. [2] *om.* B. [3] Wyndelsore. C. [4] Ew. C.
[5] Tankervyle. C. [6] Valesio. B. [7] Ewe. C. [8] Claryndone. C.
[9] *om.; a blank space being left.* B. [10] accurrens. B.
[11] circumvallatis, milites. C.

A.D. 1349. nobilis anima indignata recessit, cum defensoribus et auctoribus rei pupplice laureanda. Erant ibidem Gallicorum amplius quingentis armatorum et balistariorum numerus ignotus. Sagittariis Thome fuerat via in auxilium sui domini cautelose preclusa, unde leti ianuas ille magnanimus fuerat ingressus qui contra Francos innumeros preliis diversis triumphavit, atque sua morte Anglicis omnibus egrum dolorem et Gallicis gaudium magnum prestavit[1], set non omnibus; erat enim hostibus de facto terribilis, set morum generositate tam captos quam fugatos et liberos in sui amorem et compassionem mortis tam indigne quam animose conciliavit. Set filius sutoris triumpho gavisus, unde magnus princeps vix dignus fuisset, invidiam Francorum et odium[2] omnium militum bonorum sibi cumulavit[3].

Disturbances in Flanders.

Nec minus Gallici cum[4] comite Flandrie treugas verebantur violare, nempe comes prefatus cum duce Brabancie et aliis plurimis de regno Francie, exercitu congregato, iterum circa festum sancti Michaelis Flandriam invasit, et per falsos Flandrenses sibi consentaneos Bruges ingressus magnam multitudinem fidelium regis Anglie domini sui catervatim in eorum domibus et plateis trucidavit. Et misit illis[5] de Ypro et Gandavo et aliis villis, petens, immo iubens, illas eii reddi; quarum incole, acceptis induciis, scripserunt regi Anglie, quod eiis succurreret, aut eos oporteret comitis dominio et tiranni Francorum se submittere. Et ideo circa festum Omnium Sanctorum rex, comitantibus comitibus Lancastrie et Suthfolchie et aliis, in Flandriam transfretavit, et versus Franciam suos duxit; unde, renovatis treugis inter ipsum et Gallicos, comes Flandrie iam tercio regie clementie et dominio suo[6] se submisit.

Translation of Thomas Cantilupe, bishop of Hereford.

Deinde ad solempnitatem translacionis sancti Thome confessoris et episcopi Herefordensis rex in Angliam reversus, sua et aliorum procerum regni devota presencia solempnizavit egregium festum convivancium in honorem predicti almi confessoris celebratum, ad largifluas expensas Nicholai de Cantilupo baronis, cognati ipsius sancti Thome.

[1] cumulavit. C. [2] *om.* C. [3] comparavit. C. [4] in. C. [5] illos. C. [6] *om.* B.

cf Aen. XI. Camilla – vita q[illegible] cum gemitu fugit indignata sub umbras
831.

[illegible] cf Aen. II 661 [illegible]

[illegible]

~~Chivalry~~ D. [illegible] to [illegible]

Ed III [illegible] a [illegible]

cf [illegible] cf Froissart [illegible]

still [illegible] w. earlier period.

? [illegible]

DNB

[illegible] Oct. 26th 13

cf [illegible]

cf p 54

[illegible]

Pluralities

"Tried to bribe the [illegible]" DNB

Feast. Oct 1348
Calais - end of 1349 - begun of 1350

X Horace is describing to a friend [illegible]
+ gives [illegible]

Instante prefata solempnitate, nunciatum est regi per secretarios Emerici de Padua, militis stipendiarii, quod quartadecima die mensis Ianuarii forent in Calesiam recipiendi Galfridus de Charny, miles, et alii Gallici in magno numero, quibus Calesia per predictum Emericum fuerat vendita, set per regem graciose rescutata tali processu. Predictus Emericus Paduensis inter ceteros Ianuenses morabatur in Calesia obsessa, ad stipendia tiranni Francorum contra regem obsidentem; set sibi, sicud[1] ceteris, post ville dedicionem concessa gracia vite et membrorum atque libertatis militaris, de cetero mansit cum rege stipendiarius ad eiusdem Calesie tuicionem. Erat pro tunc Galfridus dominus de Matas[2], miles plus quam aliquis Gallicus, ut fama ventilavit, in re militari exercitatus atque, cum longa experiencia armorum, nature vivacis sagacitate excellenter dotatus, et ideo Francie tirannorum, usque ad suum interitum et coronati Francorum capcionem in prelio Pictavensi, conciliarius principalis. Iste facinorum calidissimus machinator fidem prefati Emerici literis sibi evocati auri donis et sofisticis promissis conatus pervertere. Finaliter cum falso cupidus convenit quod, pro [3] milibus scutatorum aureorum, per turrim, cui Emericus preficiebatur, facilem introitum Gallicis in villam prepararet[4], atque ad ville et castri plenam capcionem[5] quatenus posset adiuvaret. Pactum itaque prodiciosum quantumcunque per iuramentum et communionem sacramenti altaris utrimque[6] confirmatum, attamen ut plenum versuta calliditate et fide mentita pessime fuerat iniciatum. Equidem non iam[7] 'Iliacos,' set[8] Calesios, 'muros extra peccatur et intra,'[9] nam Gallicos, treuge adhuc durantes, pie[10] consciencie legibus proibuissent ob omni circumvencione pupplica vel occulta, qua pacifice possessioni regis Anglie, quoad predictam villam, poterant derogasse[11]. Eciam prefatum Emericum reverencia fidei militaris terruisset ab omni prodicione et inonesta, non eciam

A.D. 1349.

Plot to betray Calais.

f. 128.

[1] *om.* B. [2] Mathas. C. [3] *blank space in* B; *not in* C.
[4] repararet. B. [5] *plen. capt.*] tuicionem. B. [6] utriusque. B
[7] *non iam*] *om.* C. [8] et. B. [9] Horace, Epist. i. 2. 16.
[10] que pie. C. [11] erogasse. C.

A.D.1349. servanda sponsione cum de iure sit hosti servanda fides; set ipse nec hosti fidem servavit, nec regi terreno aliter quam dubie[1] militavit, et Eterno Principi impiissime servivit, quando corpus Salvatoris, in testimonium sue versute convencionis, fallaciter invocavit, et insuper communionem calicis recepit. Scripsit tamen regi literas de toto negocio, nihil[2] occultans, itaque paratus ad Gallicorum amiciciam, si ipsi expedivissent, et in regis benevolenciam, casu quo Gallici a proposito frustrati fuissent convicti de fraccione treugarum et insuper forte multi redimendi caperentur. Set ita contingebat.

Edward and the prince of Wales secretly enter the town.

Proinde rex, solicitus de custodia ville, quam non modico labore set obsidione annua subegit, celeriter transfretans, ipsum comitantibus suo primogenito principe Wallie[3] et comite de Marchia, aliis quoque paucis, diem peremtorium prodicionis per [4] dies prevenit. Igitur[5] profectus Calesiam, disposuit pro Francis[6] cautelosam receptelam[7]. Nempe sub fornicibus intra pectinem seu portam collectam et valvas[8] ianuarum castri milites locavit, murum tenuem eiis anteponens de novo fabricatum, non cementatum set fictum, et residuo muro conterminalem in superficie levigatum[9], et ita sofistice operi antiquo effigiatum, quod nescius cautele aliquem ibi inclusum non posset faciliter suspicari[10]. Item grossius[11] merennium pontis versatilis cum serra fecit fere precidi[12], ita tamen quod equites armati possent super ipsum equitare. Ad hoc in quodam foramine in facie turris ponti supereminentis quondam arcuato opere confecto, grande saxum prudenter collocavit, et cum illo militem bone fidei occultatum, qui tempore congruo per ruinam saxi pontem frangeret semicesum. Erat[13] deinde illud foramen ita prudenter superficie tenus opturatum, quod opus novum pars antiqui appareret et inclusus posset omnes intrantes visu numerare. Istis in fieri se habentibus,

Ambush laid for the French.

f. 128b.

[1] debuit. C. [2] vel. B. [3] Vallie. B.

[4] *The words* diem peremtorium *have been erased and* per *is om., the sentence thus ending* paucis, prodicionis dies prevenit. C ; *a blank after* per. B.

[5] Sic. C. [6] per Franciam. C. [7] recepte. B. [8] vallis valvas. C.

[9] linitum. C. [10] *fac. susp.*] *transposed.* B. [11] grossus. B.

[12] precindi. B. [13] Contra. C.

+ black

persona a cellars expression

on LeBois pa[illegible]

curious mixture

[illegible] ago he came to England

[illegible] opium

Q on the [illegible]

[illegible]

Pedam

Pons versatilis

-? folding doors

[illegible]

[illegible] on [illegible]

[illegible] of a [illegible]

7.1

valde paucis innotuit regis aut principis Wallie presencia, qui, confectis predictis[1], in villam secrete se receperunt. A.D. 1349.

Igitur pridie peremtorie diei Galfridus de Charny misit quindecim suos fideles, cum magna parte auri, premii[2] prodicionis, exploraturos fidem Emerici et castri disposicionem. Qui, circumquaque quamlibet turrim et angulum opertum[3] visitantes, nihil suis votis contrarium perceperunt. Unde in crastino fixerunt stacionardum regium Francorum in eminenciori turri castelle, et vexilla Galfridi aliorum quoque dominorum super alias turres locaverunt. Proinde populares de ville custodia, quos latuit facinus, tantus terror agitavit, quod ad arma convolantes insultum disponebant in castrum festinare. Confestim Gallici pridie ingressi dominum Thomam de Kyngestone nescium facinoris se fingentem[4] violenter ceperunt et in bogis ligneis[5] captivarunt. Deinde quidam ex illis, emissi[6] ad Francos suos dominos extra municionem imboscatos, ostenderunt stacionardum et erecta vexilla, cetera[7] prospera compromittentes, si tamen festinarent ad defensionem castri contra villanos. Igitur, surgentes de latibulis, cum pompa solita et innata genti Gallicorum, portas castri irruperunt Franci copiose. Tunc villani vix manus ab insultu continuerunt, ipsos tamen ducibus eorum retrahentibus quasi periculum insiliencium diffugitivis[8], statim fideles regis amici, qui sub arcuatis murorum latibulis instar anacoritarum fuerant inclusi, trium dierum longam moram fastidientes, se prepararunt[9] ad irrupcionem. Nec minus ille qui cum saxo grandi fuit in foramine nuper inclusus, postquam vidit tot ingressos ad quorum[10] debellacionem estimabat suos consentaneos sufficienter potuisse, molarem illum ingentem sibi commissum direxit ruine; quo pons versatilis rumpebatur[11], et via[12] fuerat preclusa per quam hostes fuerant nimium ingressuri, atque, semel ingressi, non poterant per illud iter evadere. Saxum predictum supplevit[12] quodammodo vices

Margin notes: The French admitted (31 Dec.). — A.D. 1350. — They are entrapped;

1 confecti predicti. C. 2 *om.* B. 3 apertum. C. 4 fugientem. C.
5 bogligneis. B. 6 remissi. C. 7 et cetera. C. 8 de fugitivis. C.
9 repararunt. B. 10 quotorum. B; istorum. C. 11 rumpepebatur. B.
12 *om.* C.

A.D. 1350. pectinis ruituri, quod in principio fuit ab officio debito suspensum atque Gallicis traditum tutele in illorum delusoriam assecuritacionem. Ad strepitum saxi et pontis fracti armati anacorite, depulso muro fictili eos occultante, apostatarunt, et ad suum ordinem milites Francigenas coegerunt dira salutacione invitatos. Insultus acerrimus quam diu duravit, set tandem devicti hostes suppliciter victorum voluntati se commiserunt.

and defeated.

Fight with the French in the open.

Extranei qui non intrarunt, statim postquam perceperunt suorum delusionem, terga verterunt; quos dominus rex, cum paucioribus quam sedecim armatis et totidem sagittariis ipsum vocantem set tamen ignotum comitantibus, fugitivos lacessit, multos prostravit, et in parvo tempore valde periculosos labores superavit. Cognita demum Francigenis[1] insequencium paucitate, octoginta viri armatorum contra regem se religarunt[2]. Non audeo sapiencie nec discrete milicie set magnanimitati regis ascribere illam suam in hostes persecucionem, quamvis bene in tanto periculo ipsum constet rem gessisse[3] et, gracia Dei ipsum preservante, honorem ventilacionis reportasse. Ubi nempe vidit Francos religatos, abiecit gladii vaginam, et suos confortans atque ipsorum f. 129. staciones disponens ad viriliter agendum provocavit. Sagittarii eciam in marisco a lateribus armatorum constiterunt in siccis monticulis et limosis paludibus circumvallati, ne graviter armati equites aut pedites ipsos fuissent insecuti, quin pocius submersi[4] in bitumine[5]. Illos eciam rex confortans et ad sui pietatem decenti alliciens blandicia, sic affatur: 'Bene facite,' inquiens, 'arcitenentes, et scitote quod ego sum Edwardus de Wyndesore[6].' Cognitis tunc primum regis presencia et necessitate bene faciendi, sagittarii nudantes sua[7] capita, brachia et pectora, omni sua virtute sagittis non perdendis incubuere, et Gallicos appropiantes acutis sagittis salutatos acriter valde receperunt. Armati steterunt ex utraque parte super longum et artum pavimentum, in cuius latitudine

[1] *om.* B. [2] *se relig.*] *om.* C.
[3] quam[v]is in tanto periculo ipsum constet egregium facinus bene finaliter peregisse. C. [4] submergi. C. [5] bitumen. B. [6] Wyndezore. C. [7] *om.* C.

x clerical joke

cf Froissart

[illegible]

[illegible] — [illegible]

cf Falkirk

mod[l] kingship

A.D. 1350.

vix viginti armati possunt frontaliter constipari, habentes ex utroque latere mariscum armatis invium, in quo steterunt sagittarii securi, suos nihil inpedientes et hostes[1] a lateribus sagittarum grandine confodientes. Siquidem rex et sui ex adverso, atque sagittarii ex transverso, occiderunt, captivarunt, et quam diu viriliter resistentes tandem in adventu principis Wallie Gallicos in fugam compulerunt.

Losses of the French.

Post longam in hostes venacionem, Calesiam reversi numerarunt fugatos et captos; et invenerunt quod pro castri capcione, secundum relacionem captivorum, accesserunt mille viri armorum et sexcenti armati, set numerus serviencium tria milia excedebat. Ex hiis fuerunt capti dominus Galfridus de Charny et filius eius strenuus in armis, Edwardus de Renti[2], quondam serviens domini regis in officio clavarii, set tunc[3] miles[4] et tiranni Francorum stipendiarius; item dominus Robertus de Banquilo[5], Otto de Gule, baro de Martyngham[6], Baldewinus Sailly[7], Henricus de Prees, Garinus Baillof[8], Petrus Rynel[9], Petrus Dargemole, Ewstacius de Rypplemont; et alii multi milites et domicelli fugati fuerunt cum suis vexillis, dominus de Mountmarissi[10], item Laundas, qui desponsavit dominam de Seint Pool[11], comitissam Penebrochie[12] in Anglia, item domini de Fenes, dominus de Planke, et alius Eustacius de Ripplemont[13]. Occisi fuerunt[14] in prelio dominus Henricus de Boys et dominus Archebaud, et multi alii, de quorum noticia non curarunt victores. Sic prodiciose contra formam treugarum facinus ingeniatum eius auctores detraxit in cladem: primo Galfridum per sui et amicorum suorum capcionem, auri multi perdicionem, nobilium virorum occisionem, ducum magnanimorum fugacionem, et tocius false machinacionis finalem frustracionem; set nec Emericus evasit laqueum periclitacionis, immo postea captus inter Gallicos ferro ignito vivus perustus, a militari ordine per talorum amputacionem degradatus, lingua privatus per

[1] eciam hostes et. C. [2] Renty. C. [3] *om.* B. [4] milites. B.
[5] Bauquilo. C. [6] Martingraham. B. [7] Caylly. C. [8] Baylof. C.
[9] Reynel. C. [10] Mountmaryssy. C. [11] Seyn Poul. C.
[12] Penebrugie. C. [13] Rypplemount. C. [14] sunt. C.

A.D. 1350. abscisionem, postea suspensus, demum decapitatus, et finaliter in quarteria divisus, exsolvit penas prodicionis et false peieracionis[1] in sacramentum altaris.

Expedition to Gascony (A.D. 1349). Eodem anno comes Lancastrie et barones Staffordie et de Greistoke[2], item heredes dominorum de Percy et de Neville[3] atque dominus de Fornival[4] et Bartholomeus de Burghasshe[5], cum multis aliis, circa festum Omnium Sanctorum transfretaverant in Vasconiam, posituri resistenciam debacacioni Iohannis de Valesio, filii tiranni Francorum, qui ducatum illum nimis infestavit.

Order against gifts to judges. f. 129b. Item, concilium regale[6] ordinavit quod nullus regis iusticiarius, durante tempore sui officii, reciperet feoda de quocumque seu dona, preterquam de rege.

Death of archbishop Bradwardine (26 Aug. 1349). Item, magister Thomas Bradewardyn, archiepiscopus Cantuariensis nondum intronizatus, obiit, et magister Symon de Islep[7] in eius successorem fuerat electus.

A monster. Adhuc isto anno, in comitatu Oxonie, iuxta villam que dicitur Chepingnortone[8], inveniebatur serpens bicapitata, habens duas facies femininas, unam more novello feminarum ornatam, aliam quoque imitantem ornatum antiquum, et habuit alas largas ad modum vespertilionis.

Jubilee. Anno Domini M.CCC.l., ipsius regis anno xxiiij°., domini pape Clementis vj^ti. anno [9], annus iubileus celebris habebatur, quo omnes Christiani apostolorum limina visitantes plenam indulgenciam de omnibus peccatis rite confessi et contriti recipiebant.

Edward prepares to invade France. Dominus de Fornyval[10] inconsulta temeritate hostibus insultans capitur in Vasconia, nec multum postea rex suum passagium in Franciam ordinavit; set comes Lancastrie rediens de Vasconia nunciavit eii de

Truce. treugis editis per ipsum, quarum racione regis transfretacio fuerat suspensa.

Isto anno, in die sancti Georgii, rex celebravit grande convivium

[1] peioracionis. B; periuracionis. C. [2] Greystoke. C. [3] Nevyle. C.
[4] Furnyval. C. [5] Borewasch. C. [6] generale. C. [7] Islepe. C.
[8] Chepyngnortone. C. [9] *Blank*. B. [10] Furnival. C.

[illegible] of [illegible] possibly

cf. Charles of Valois (Tierney + Painter) 1352

cf Ashley p 140

Knighton conjures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

= [illegible] [omitted by Ramsay?]

no judge hired for [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1 cf Mackinnon's Edw III

local reference - cf. get [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] lived at Osney priory (17 or 18 miles away) [illegible]

[redacted]

+ Justice. cf. Croyland [illegible] chron 87, 21 - cf Ashley [illegible]

cf [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ramsey [illegible] period of [illegible] 1344"

Froissart says 1344

Tout gives 1348

Notes say date uncertain

[illegible] Ramsay

[illegible]

p42. Bec EIV. March 1328

WR

44 Spanish ships - de Seas 27 escaped
17 captured & spoiled

apud Wyndesore in castro, ubi instituit cantariam xij. sacerdotum, et fundavit zenodochium, in quo milites depauperati, quibus sua non sufficerent, possent in Domini servitute de perpetuis elemosinis fundatorum illius collegii sustentacionem competentem habere. Preter regem fuerunt alii compromittentes in fundacionem istius zenodochii, scilicet regis primogenitus, comes Norhamptonie, comes Warewici, comes Suthfolchie[1], comes Salisbiriensis[2], et alii barones; simplices quoque milites, scilicet Rogerus de Mortuo[3] mari, nunc comes Marchie, dominus Walterus de Magne, dominus Willelmus filius Garini, Iohannes de Insula, Iohannes de Mohun[4], Iohannes de Bealchampe, Walterus de Pavely[5], Thomas Wale[6], et Hughe de Wrotesley[7], quos probitas experta ditissimis comitibus associavit[8]. Una cum rege fuerunt omnes isti vestiti togis de russeto pulverizato cum garteriis Indie[9] coloris, habentes eciam tales garterias in tibiis dextris, et mantella de blueto cum scutulis armorum sancti Georgii[10]. Tali apparatu nudi capita audierunt devote missam celebrem per antistites Cantuariensem, Wintoniensem, et Exoniensem decantatam, et conformiter sederunt in mensa communi[11] ob honorem sancti martiris, cui[12] tam nobilem fraternitatem specialiter intitularunt, appellantes istorum comitivam sancti Georgii de la gartiere[13].

A.D. 1350. Foundation of the order of the Garter, 23 April.

In estate sequenti, orta dissencione inter nautas Anglie et Ispanie, Ispani obsederunt mare Britannicum cum xliiij. magnis navibus bellicosis[14], qui[15] decem naves Anglicas versus Angliam ab Aquitannia velificantes captas atque spoliatas submerserunt, et, taliter iniuria passa vindicata, in portum de Sclusa Flandrie applicuerunt. Hiis auditis, rex, suo navigio coadunato in quinquaginta navibus et spinaciis, Ispanis reversuris obviare disponebat, secum habens principem Wallie, comites Lancastrie, Norhamptonie, Warewici, Sarisburie[16], Arundellie, Huntindonie[17], Gloucestrie[18],

Capture of English ships by Spanish ships.

Edward sails out with his fleet.

[1] Southfolchie. C. [2] Saresburie. C. [3] Mortua. B. [4] Mochun. C.
[5] Paveleye. C. [6] *om.* C. [7] Wroteleye. C.
[8] *quos . . . associavit*] *om.* B. [9] indi. B.
[10] *arm. sanc. Georgii*] armorum suorum. C. [11] commini. B. [12] sicud. B.
[13] garter. C. [14] bellicis vel bellicosis. C. [15] quibus. B.
[16] Saresburie. C. [17] Huntyndonie. C. [18] *om.* C.

A.D. 1350. f. 130. Naval battle and victory, 29 Aug.

et alios barones atque milites, cum eorum precise [1] secretis commensalibus et sagittariis. Denique in festo Decollacionis sancti Iohannis, circa horam vesperarum, classes colliserunt; ubi magne buscee Ispanienses [2], quasi castra casellis, ita nostris liburnis et [3] navibus supereminebant. Dire nostros aggrediebantur, saxis evolantibus a turriculis malorum et pilis vibrantibus atque quarellis acriter et crebro nostros wlnerantes, nec minus lanceis et spatis cominus dimicando et cum classica armatura seipsos viriliter defendendo. Exasperatur dirus congressus [4], quo nostri multum teribiliorem non fuerant experti. Terebrarunt tandem sagittarii longiori iactu sagittarum illorum balistarios qui curtius illis iecerunt quarellas, et ita compulerunt illos officium suum sequestrare. Alios eciam super oras buscearum et castra [5] cominus dimicantes tabulis navium se protegere votivos reddiderunt. Illos, preterea qui e turribus saxa fulminabant, coegerunt se totos ita protegere quod capita et humeros more solito exercere [6] non ausi [7], solis manibus erectis set non a sagittarum acie securis, saxa non iam proiecerunt set dimiserunt cadere, pocius in perniciem suorum [8] quam nostrorum ruitura. Tunc scalas conscensi nostri in esperias naves irruerunt, gladiis et securibus obvios truncantes, et in brevi vasa plena Ispanis [9] vacuabant, atque vacuata replebant Anglicis, quousque noctis invide tenebris superfusi non poterant videre ceteras xxvij. Ibi vidisses sanguine et cerebro naves pictas [10]; sagittas in malis, velis, temonibus et castris infixas; de wlneribus mortuorum sagittarios sagittas colligentes, et imprecari, set incassum, crastinum bellum renovandum [11]. Ancorarunt nostri, de prelio [12] sperato cogitantes, et [13] nil fuisse factum dum aliquid superfuit faciendum estimantes [14], wlneratos curantes inopes, Ispanos [15] mortuos et languidos in mari proicientes, cibo et sopori se recreantes, nec minus vigilem custodiam armatis manibus committentes. Post noctis silencium aurora prodeunte,

[1] precise cum eorum. C. [2] Yspanenses. C. [3] *lib. et*] *om.* B.
[4] aggressus. C. [5] *et castra*] *om.* C. [6] excercere. C. [7] sunt ausi. C.
[8] ipsorum. C. [9] Yspannis. C. [10] pictas demiono. B. [11] revocandum. C.
[12] bello. C. [13] *om.* B. [14] *fac. est.*] ad faciendum. C. [15] Yspannos. C.

a/c notes this seems to have been off Winchelsea.
(cf Froissart)
Aug 29, 1350

with Archers - Longbows

along the way @ Calais & here

Q: Lucan?

followed quest: ~~[illegible]~~ Lucan of 151

Q?

cf Man [illegible] (poem 10 p88)

Aug. 29. 1350 [illegible] Winchelsea

War →

more than [illegible] [illegible]

cl [illegible] says [illegible] the contrary [illegible]
he [illegible] his [illegible] [illegible]
the [illegible] [illegible] [illegible]
well ([illegible])

Anglici ad classica nova, set frustra, preparati, tubis, lituis et muse A.D.1350.
cornubus suos ad arma concitantes, sub pleniore luce solis emergentis mare contemplati nullius resistencie signum perceperunt. Nempe xxvij. naves, toto nisu fugientes de nocte, decem et septem sero spoliatas, tabo cruento et cerebro depictas [1], regis voluntati reliquerunt. Set invite rediit Angliam rex cum triumpho, set magno periculo sui atque suorum comparato. Reportarunt enim sui [2] capita saucia commissuris lineis involuta, brachia et tibias quarellis et telis terebrata, atque dentes evulsos, nasos quoque decisos, labra fissa, et oculos erutos; leti de insigniis gloriosi triumfi et evasione, risus doloribus egris miscuerunt quibus erat iocundum ex equo [3] inimico sanguine togas maculatas ostendere [4]. Ibi rex octoginta nobiles tirones ad militarem promovit honorem, et unius doluit periclitacionem, videlicet Ricardi de Goldesborowh [5], militis, qui suam mortem, ut dicitur, vendidit appreciatam kare, ut videbatur Ispannis, nimis [6].

Death of Philip of Valois (22 Aug.) and succession of king John.

Isto anno Philippus de Valesio, vocatus rex Francorum, morbo mortis nuncio citatus ad examen Iudicis conscienciarum, pupplice confessus suam iniusticiam qua detinuit coronam Francie, iussit filium suum Iohannem paci finali inter regna condescendere, monens insuper [2] quod, in casu quo ipse regni solio potiretur, numquam armatus militaret contra regem Anglie ad bellum ineundum. Philippo demum universe carnis viam ingresso, suus primogenitus prefatus Iohannes in regem Francie fuit coronatus, set iniuste, et ideo non regem set coronatum Francorum f. 180b.
libet illum ex nunc vocitare.

Edward asks for a cardinal's hat for an Englishman.

Post optentam [7] victoriam belli predescripti, rex scribens summo pontifici supplicavit quod aliquem clericum sui regni promoveret honori cardinalatus, asserens ipsum valde mirari quare ad illum sanctum ordinem nullum Anglicum a multis temporibus dignata est recipere curia Romana, cum tamen ad utilitatem reverendi cetus cardinalium pinguia beneficia in regno Anglie predicto sint [8] reservata, et in dupplici

[1] *tabo . . . depictas*] *om.* B. [2] *om.* B. [3] equo ex. C.
[4] *quibus . . . ostendere*] *om.* B. [5] Goldesborw. C. [6] *ut . . . nimis*] *om.* B.
[7] *In a later hand, over an erasure.* C. [8] sunt. C.

A.D.1350. universitate prefati sui regni ad cuiuslibet scientie liberalis sine supersticione gradum magistralem sint multi excellentes clerici sublimati et non minus morum honestate laudabiliter decorati. Rescripsit predictus summus pontifex quod dominus rex eligeret duos clericos sui regni ad tantum honorem apciores, et circa illos sic electos clemens pater voluntati regie consensum libenter exiberet, si tamen electi fuissent ad honorem Dei et ecclesie universalis iudicio cardinalium digni comprobati ad petitam dignitatem. Electos propterea magistrum Iohannem Bateman, episcopum Norwicensem [1], et Radulfum de Stratford, episcopum Londoniensem, rex curie Romane per suas literas presentavit; qui finem negocii diu set incassum apud curiam prefatam expectarunt. Interim siquidem Iohannes de Valesio, coronatus Francorum, profectus ad presenciam domini pape, presentavit multos suos clericos de gracia sedis apostolice promovendos; ex quibus papa creavit xj. cardinales, duobus episcopis prenominatis, utriusque iuris egregiis doctoribus, ad tutelam ovium eiis commissarum licenciatis.

Two selected candidates.

French cardinals elected, to the exclusion of Englishmen.

Prefatis [2] in fieri se habentibus, duo milites stipendiarii domini regis Armenie venerunt ad Angliam et regis presenciam, ostendentes literas prefati regis Greci, in quibus continebatur quod alter istorum militum, scilicet Iohannes de Viscomite [3], nacione Ciprius, alterum, scilicet Thomam de la Marche, nacione Gallicum et filium Philippi nuper regis Francie, set illegitimum, calumniavit de eo quod predictus Thomas debuisset a Turcis quamdam auri summam recepisse ad hoc, quod exercitum Christianorum tirannidi Turcorum prodidisset, et quod ad [4] calumnie probacionem Iohannes Thomam ad monomachiam provocasset, iudicio Edwardi regis Anglie, tamquam principis fortunatissimi [5], dirimendam. Pro ista causa prefati milites dimicarunt infra ligaticia pallacii regalis Westmonasterii, die Lune proxima post festum sancti Michaelis;

Duel in presence of the king, 4 Oct.

[1] Norwycensem. C.
[2] Duellum bastardi cum Ciprio prefati. *The first four words evidently an original rubric which has been incorporated into the text.* B.
[3] Viscount. C. [4] a. B. [5] fortissimi. C.

→ [illegible] says nothing abt making Wm Bateman a Cardinal

→ [illegible]

[illegible]

[illegible]

Catania [illegible]

[illegible] when he [illegible] writing 1358

S. George

W.R

ubi Thomas, in declaracionem sue iusticie, eius adversarium superavit, non tamen occidit, quia nec potuit sufficienter armatum penetrare alico tormento invasivo, preterquam in facie quam habuit nudam. Post nempe hastiludia et pedestres congressus, luctando simul in aream profusi, Thomas quibusdam stimulis curtis et acutis quos manum dextram comprimendo[1] digitorum nodi radicales[2] e cirotecis laminatis expresserunt, et eos moderni vocant 'gadelinges,'[3] nudam Iohannis faciem wlneravit. E contra Iohannes nullum tormentum habuit ita curtum quo posset ledere faciem Thome; et hinc, orribiliter ipso exclamante[4], regio precepto duellum cessavit, et Thome victoria adiudicatur; qui victum Iohannem principi Wallie dederat captivum, atque suam armaturam sancto Georgio in ecclesia sancti Pauli optulit devote. A.D.1350.

Anger of the king of France against Thomas de la Marche.

Hiis peractis, Ciprio datur libertas manumissionis; et Thomas, ad presenciam sui fratris coronati Francorum confidenter profectus, invenit dictum coronatum et proceres Francie contra ipsum indignatos pro eo quod coram rege Anglie monomachie consenciebat. Ad hec Thomas securus putative[5] de falsa fratris sui amicicia, volens ostendere se bene fecisse, inter cetera[6] laudavit regis Edwardi nobilitatem, famam per totum mundum ventilatam, et iusticiam quam exercuit iudicando: 'Non acceptans personam Ciprii qui ipsum regem diligebat preferendam,' inquit, 'mihi Franco atque fratri et amico tibi, domino meo regi Francie[7].' Itemque[8] comes de Ew in laudes regias profudit habunde, adnumerans solacia et beneficia que in Anglia recepit a rege tempore[9] sue captivitatis, recensens cum aliis quam longe fuit ab optimo rege invidia relegata, quando ipsi in Anglia captivo[10] hastiludianti, ubi eciam rex hastiludiavit, non invidebat campi graciam acclamari. | Laudibus pre- f. 131.

[1] premendo. C. [2] raduales. C. [3] gadelynges. C. [4] vulnerante. C.
[5] *Misplaced at the end of the previous sentence.* B. [6] *inter cetera*] *om.* C.
[7] *Here, both in* B. *and* C., *are added the words:* 'predicti Edwardi regis iudicis adversarii mei,' *which are probably two glosses incorporated into the text, viz.*: 'predicti Edwardi regis iudicis,' *a gloss on* iusticiam; *and* 'adversarii mei,' *a gloss on* Ciprii.
[8] Itaque. C. [9] pro tempore. B. [10] captivi. C.

A.D. 1350.

fatis quantumcumque citra condignum predicatis invidebat coronatus Francorum, et per indignacionem, ex invidia, noverca iusticie, spurio partu progenitam, predictarum laudum precones impie iussit decapitari, fingens comitem cum sua regia uxore nimiam habuisse familiaritatem, atque suum fratrem lese regie magestatis Francie fuisse reum, quando suam causam duellarem regis Anglie examini commisit. Post predictum fratricidium, uxorem suam, filiam[1] nobilis regis Boemie[2], in prelio de Cressi[3] dudum occisi, fame torsit usque[4] ad mortem; et deinde cuiusdam monialis fedis amplexibus et concubitu suum regium honorem fedavit, usque ad ipsius captivitatem in bello Pictavensi infra descripto.

Execution of the comte d'Eu and T. de la Marche. The queen of France starved to death.

A.D. 1351.

Parliament. Creations.

Anno Christi M.CCC.lj. et regis xxv., post octabas Purificacionis Virginis gloriose, in parliamento Londoniis apud Westmonasterium celebrato, dominus Henricus filius Henrici comitis Lancastrie, ipse comes Lincolnie[5], Leicestrie, Derbie et Grossimontis atque de Ferrariis, factus est dux Lancastrie, datis sibi libertatibus atque privilegiis munificencia regali qualia nullus comitum habebat. Item, dominus Leunecius[6] de Andewerpe, regis filius, fit comes de Holvestria in Hybernia, et dominus Iohannes de Gandavo, germanus eius, fit comes Richemundie, et dominus Radulfus de Staffordia, pridem baro, comes eiusdem tituli creabatur.

Raid from Calais into French territory.

In sequenti Quadragesima domini Walterus de Magne et Robertus Herle, capitaneus Calesie, equitarunt in Franciam, cuius magna plaga depredata, reduxerunt pecudum, boum, ovium et porcorum magnam copiam; unde Calesiam ita refocillarunt, quod una pinguis vacca vix valeret xvj. denarios sterlingorum. Post hec, circa Pascha, dux Lancastrie de Calesia progressus in partes maritimas Artosie et Picardie exussit suburbium Bononie; set insiliendo ville non prevaluit, pro eo dumtaxat quod scale fuerunt nimis curte. Itaque vastavit civitatem de Tirewane et portum, item villas de Faucunberge[7] et Staples, et in nominatis portubus incendebat plures quam centum et xx. naves

Failure of the duke of Lancaster at Boulogne. He attacks other places.

[1] *om.* C. [2] Boemye. C. [3] Cressy. C. [4] *om.* C.
[5] Henricus comes Lanc. et Linc. C. [6] Leñcius. C. [7] Facunberge. C.

Q:

cf. [illegible]

[illegible]

The Queen had already died
— Sept. 1349.
(reflect at end)

[illegible] **Booty**

"Bad Duke"

cf p 358 in Tout. Lancaster had captured it
in 1346 but despite the victory in 1351 he
failed to prevent its capture [illegible] 1352. W[illegible]
French was [illegible] it [illegible] [illegible]
it lay to the N. of the [illegible]. It
held by the Eng in [illegible]. La Rochelle
lies a little S.E. of

diversarum formarum; deinde patriam campestrem ignibus depascens usque ad Seint[1] Homers equitavit et, multis fortaliciis expugnatis, cum magna preda et plurimis captivis Calesiam revertebatur. **A.D. 1351.** **f. 181b.**

[redacted], circa festum sancti Georgii, res in Vasconia bene gerebatur, quippe marescallus regni Francie cum magna multitudine armatorum depopulavit patriam ville sancti Iohannis Ewangeliste, cuius custodie Edmundus Rose Nortfolchiensis[2] preficiebatur; unde populares, coadunati cum garnestura predicte ville, hostibus viriliter obviarunt, et, inito congressu, multis quoque occisis, ceperunt predictum marescallum et multos alios nobiles Francorum, fugatis amplius quam CCCC^tis viris status militaris[3]. **Defeat of the French near St. Jean d'Angély.**

Eodem anno eventus bellicus sub ducatu Iohannis de Bello campo, germani comitis Warewici, in perversum fuerat mutatus[4]. Ipse nempe, capitaneus tunc Calesii, educta fere tota sua custodia, scilicet trecentis viris armorum atque totidem sagittariis, patriam vicinam triduo vastavit et reduxit predam innumeratam; set in reditu versus Kalesiam[5] domini de Bealgin[6] et de Fienes[7] cum mille et quingentis viris armorum illis insidias in tribus locis imboscarunt, qui[8], devictis prima et secunda imboscacionibus, venerunt prope pavimentum quod est iter ad Calesiam, ubi hostes recentes[8] ipsis occurrerunt. Predictus igitur Iohannes, miles strenuissimus et mire magnanimitatis, indignatus quasi fugiendo in locum tutum et aptum defensioni suos contrahere, sprevit pavimentum eiis vicinum pro refugio captare, quo si devenissent, hostes in illos non prevaluissent, si fuerit credendum illis qui fuerunt ibidem; tunc enim[8] illos non potuissent circumvallasse. Igitur in plano campo illis restiterunt et quantumcunque lassati ex dupplici in eodem die habito conflictu, et multi ex eiis periculose fuissent sauciati[9], sagittarii eciam suas sagittas expen- **Defeat of part of the English garrison of Calais.**

[1] Seynt. C. [2] Ros Northfolchiensis. C.
[3] fugaverant amplius quam CCCC viros status militaris alios quadringentos: *the first and eighth words having been altered.* C.
[4] mutata. B.; mutatum. C. [5] Calesiam. C. [6] Bealgyn. C.
[7] Fyenes. C. [8] *om.* C. [9] inimici sauciati. C.

A.D. 1351. dissent[1], animose tamen, licet non sapienter, suos hostes receperunt. Sic[2] innovatur acer conflictus, in quo dux adversariorum, prefatus dominus de Bealgin, cecidit peremtus; quo non obstante, sui constanter nostros expugnarunt, atque omnes ceperunt preter[3] paucos, qui, in aliis[4] conflictibus graviter wlnerati, cum illis qui predam ad villam abigebant ante tercium conflictum fuerant Calesiam, set pauci, regressi. Nullus Anglicus fuit ibi occisus, scilicet[5] qui se voluit alicui reddere; unde fere omnes postea fuerunt aut per redempcionem aut commutacionem aliorum pro illis liberati[6].

Truce with Spain and with France.

Eodem anno naves Ispanie[7] cum auctoritate tractandi de pace Angliam applicuerunt, sicud anno preterito fuit per easdem citatas et detentas compromissum; et ordinate sunt treuge inter Anglicos et illas xx. annis durature. Item, inter regna Anglie et Francie inite sunt treuge anue duracionis[8]; quas propter capcionem castri de Gynes Gallici fregerunt, sicud annali[9] proximo notatur.

Adjustment of coinage.

Hiis eciam temporibus mutatum est aurum optimum in novam auream monetam, antiquum enim notabiliter valuit ultra precium taxatum, et ideo Lumbardi, ceteri quoque mercatores alieni, ipsum emtum asportaverunt de regno, ad magnam regis et tocius Anglie iacturam, cui fuit remedialiter provisum per predictam commutacionem. Fuit eciam moneta argentea de novo fabricata, videlicet grossus valoris quatuor sterlingorum et alius in subduplo sibi appreciatus.

f. 182.

A.D. 1352. Capture of the castle of Guines by surprise.

Anno Christi M.CCC.lij., circa principium mensis Ianuarii, Gallicis occupatis circa reparacionem murorum ville de Gynes, antea[10] per Anglicos devastate, quidam viri status militaris operi tanto male conscii ingeniati sunt eius demollicionem, et efficaciter, sub hac forma. Erat quidam sagittarius nomine Iohannes Danecastrie[11], qui aliquando captus et in castro de Gynes incarceratus, nec habens unde redimi posset, ut ibi similiter operaretur, fuerat dimissus. Iste, cuiusdam fedissime[10] lotricis fedis amplexibus

[1] expendidissent. B. [2] Set. B. [3] preterquam. B.
[4] ceteris. C. [5] *om.* B. [6] libertati. B. [7] Hyspanie. C.
[8] *anue duracionis*] *altered to* anno uno durature. C. [9] *altered to* anno. C.
[10] *erased.* C. [11] Dancastrie. C.

War - Oppl 06 tp 67

ransom n/.

cf Ashley h 137

N. E. D.

cf Minot (XIV poem) "groats" [illegible] 2 = 4d [illegible] there was 4d

Groat [illegible]

ransom

gold noble 1342

Groat 1352

silver

buc [illegible]

Minot's [illegible] 4

Jan 6 - Jan 21 - 1352 (Avesbury)

Minot's poems deal w. battles (ignoring Bannockburn [illegible]) between 1333 - 1352

Avesbury [illegible] the wall

[illegible] Capt. of Calais

Hugh [illegible]

[illegible]

[illegible]

Notes in Minot support the idea that the [illegible] of Comte d'Eu belonged to [illegible] of friendly relations [illegible] Comte d'Eu & the Eng King. [illegible] promised [illegible]

[illegible]

le d'Eu [illegible]

[illegible]

associatus[1], didicit ab illa ubi trans fossam principalem a fundo fosse fuerat murus fabricatus, latitudinis duorum pedum, protensus ab aggere ad oram[2] fosse interiorem, ita quidem aquis opertus quod non videbatur, set non ita submersus quin vadens per illum vix genuis contingeret aque superficiem, factus quondam ad operam piscatorum, et ideo in medio ad spacium duorum pedum discontinuatus. Adhuc illa feda prodente, metitus est cum filo altitudinem muralem. Istis cognitis, una dierum de muro lapsus, Deo commissus, per occultum murum prefatum transiit fossam, et, usque ad vesperum latens in maresco, de nocte venit prope Calesiam, ubi expectans clarum diem tunc[1] introivit, alias minime recipiendus. Hic edocuit avidos prede et furandi castri[1] prefati quo ingressus pateret illis. Factis igitur scalis ad mensuram per illum taxatam, triginta viri conspirati, armis nigris absque splendore cooperti, de nocte castrum, duce Iohanne, adiverunt, atque, murum scalis conscensi, speculatorem a casu eiis obvium incipientem exclamare excerebratum precipitarent in profundum[3]. Deinde in aula multos inermes, ad instar ovium in presencia luporum attonitos, trucidarunt inventos, aut ad scakkarium aut ad hasardum conludentes. Deinde contra dominas et quosdam milites dormientes cameras et turres faciliter ingressi, facti sunt magistri omnium que volebant. Inclusis tandem omnibus captis in una camera forciori, armis omnibus spoliatis, Anglicos incarceratos ab anno priori liberatos, cibatos et armatos, suis quondam magistris prefecerunt, et sic demum omnes castri municiones ocuparunt, ignorantibus illis, qui in villa reedificacioni dirutorum erant prefecti, quid castellanis contingebat. In crastino preceperunt operantibus in villa ab opere cessare, qui, per hoc nota castri capcione, celeriter fugerunt; et novi castellani dominas inventas equestres abire permiserunt, cum earum robis[4] et cartis atque munimentis quibus sua feodalia tenere deberent. A.D. 1352.

Eodem die supervenerunt eiis in auxilium quidam invitati a Calesia, quibus fideliter astipulantibus castrum secure tenuerunt; et circa horam terciam venerunt missi a comite de Gynes duo milites, qui, petitis induciis,

[1] *om.* C. [2] horam. B. C. [3] *in prof.*] *om.* B. [4] robure. C.

A.D. 1352.

Attempt to repurchase the castle.

quesierunt ab ingressis, qui et cuius, seu quorum autoritate castrum captum detinerent tempore treugarum. Ad hec responsum[1] receperunt, quod intrusi nolebant alicui viventi suum esse revelare, quousque diuturniorem loci seisinam fuissent experti. Igitur in die sancti Mauri abbatis, rege suo parliamento incumbente, venerunt Gallici missi a prefato comite f. 132b. de Gynes, asserentes in presencia regis quod, in preiudicium treugarum, castrum predictum fuit captum, et ideo iure mutue fidei eiis integraliter restituendum. Respondit nunciis providençia regalis quod de[2] assensu regio vel scitu non fuit facinus ingeniatum, et ideo petentibus tradidit literas preceptorias cuilibet suorum, ne aliquis suus fidelis castrum de Gynes, ut premittitur, occupatum detineret, set suis legitimis dominatoribus liberaret illud. Nunciis regressis et expositis sue legacioni[3] contingenciis, accessit ad castrum quandoque suum comes de Gynes, querens ab intrusis, sicud alias, cuius nomine castrum occuparent; quibus constanter respondentibus quod nomine Iohannis Danecastrie, quesivit utrum Iohannes prefatus esset fidelis regis Anglorum aut eius preceptis inclinaturus. Quo respondente quod non, scivit enim quid in Anglia contigit nunciis prenominatis, optulit comes pro castro, preter totum tesaurum in eo repertum, multa milia scutatorum, aut possessiones pro commutacione et pacem perpetuam atque amiciciam regis Francorum. Ad hec finaliter responderunt castellani quod ante capcionem sui castri fuerunt Anglici nacione, set, suis demeritis a pace et amicicia atque incolatu regis Anglie et regni relegati, exulati; unde locum quem habuerunt libenter venderent aut commutarent, set nulli prius quam suo regi naturali, scilicet preordinato regi Anglie, cui, ut dixerunt, forent expadituri suum castrum venale pro sui pace atque pacifica revocacione ab exilio; qui si nollet illud[4] emere, regis Francie aut cuiuscumque habundancius offerentis pro illo precium convencionis reciperent libenter. Talibus comite evacuato, rex Anglie castrum revera desideratum emit et ocupavit.

Istud fortalicium solebat Anglicis opturare viam in patriam supe-

[1] *ad hec respons.*] *repeated.* B. [2] *om.* C. [3] legacionis. C. [4] id. C.

7.2

? [illegible]

riorem, prebens patrie magnam securitatem a forariis Calesie. Volens igitur concilium Francorum locum illum rehabere, aut aliud eiusdem utilitatis edificare pro tuicione patrie vicine, miserunt Galfridum de Charny, nuper redemptum de carcere Anglorum, cum autoritate faciendi que sequuntur[1]. Itinerantibus de Gynes ad Calesiam erat quidam locus a sinistris fortis set devotus, habens ecclesiam in qua virgines consecrate servierunt Deo, et vocabatur Labascie[2]; et ita castro de Gynes fuerat vicinus[3], quod stantes Anglici extra portam sue municionis poterant illuc[4] sagittare. Istud monasterium faciliter poterat fieri defensibile[5], habuit enim ad instar castri muros erectos et turrim arduam et amplam pro campanili; sedens insuper in marisco, modico labore poterat aquatica fossa concludi. Loco sancto quantumcumque suspecto tamen ob devocionem Iesu Christi omnes Anglici et[6] semper pepercerunt, usque quo[7] Galfridus prenominatus, in violacionem treugarum, cum potenti manu armata Gynes obsessit[8] et moniales ab ecclesia[9] dimovit, castrum de ecclesia et muro barbam ac[10] toti fossam nisus fabricare; et hoc circa Pentecosten illius anni, quo tempore aquis non impedientibus poterant sui in marisco laborare. Itaque anterius obsessi castellani de Gynes vix poterant egredi per[11] fossas aque plenas in cimbis[12] aut per mariscum invium et aquosum, nec Calesienses poterant ipsos quomodocumque egenos victualiare propter obsidionem et custodiam de Labbastie[13]. Pluries exierunt obsessi et dimicabant cum illis de Labbastie[13], set nimis paucos aliquando sagittis et nonnunquam aliis armis occiderunt. Tandem die constituto convenerunt Calesienses cum illis de Oye et de Merke, ex una parte, occurrentibus castellanis ex adverso, et occiderunt multos, pluresque fugarunt, atque finaliter incenderunt totam Labbastie[14], et, muris dirutis, omnia solo coequarunt.

A.D. 1352.

The French fortify a monastery near Guines, which the English destroy.

f. 133.

Hoc anno domino duce Lancastrie Spruciam profecto et deinde

[1] sequantur. B. [2] Labbscie. B. [3] vicina. B. [4] ad illam. B. [5] defensable. B. [6] *Angl. et*] *om.* C. [7] quousque. C. [8] obcessum. C. [9] loco. C. [10] aut. B. [11] pre. C. [12] circulis. [13] Labascie. C. [14] Labbascie. C.

A.D. 1352.

Marriage of the duke of Lancaster's daughter.

apud regem Crakkowye[1] et Polonie[2] contra Turcos demorante, filia sua[3] domino duci Selandie Willelmo, primogenito quondam Ludowici[4] ducis Bavarie, intrusoris imperii Romani, fuit in Anglia desponsata de concilio regis et ordinacione.

Defeat of Gui de Nesle by Walter Bentley, 14 Aug.

Isto anno[5], in vigilia Assumpcionis Virginis, matris Dei, Walterus de Benteleye[6], capitaneus, Robertus Knollis et alii regis fideles in marchia Britannie hostibus egregie obviarunt, ubi in certamine diu periculoso fuerant occisi marescallus Francie principalis, item domini de Quintin[7], de Curtunoke[8], de Richemont[9], de Mountalban, de Lagenel, de Launey, de Mountboche[10], de Vilechastel[11], de la Marche, et alii milites numero centum quadraginta, atque domicelli ad summam[12] quingentorum, quorum toge armature fuerunt reportate, numero popularium non taxato. Ibidem capti fuerunt dominus[13] de Brusebeke[14], filius marescalli Bertram, item Tristram de Maleis[15], item dominus de Maletret[16], item vicecomes de Comayn, item Galfridus de Goanes, Willelmus de la Val, Carolus Darchefil[17], Iohannes de Bause et alii milites cum domicellis[18] amplius quam centum et triginta. Iste Francorum exercitus sub ducatu predicti marescalli ex proposito ductoris fuerat a tergo declivo cuiusdam montis vallatus, quod non poterat fugam inire, ut ex fuge desperacione cresceret eiis audacia pugnandi, sicud solet animosis[19]. Fuerunt eciam ibidem plures de comitiva militum Stelle, qui in sua professione coniurarunt se nunquam Anglico terga territa versuros, de quibus fuerunt inter captos et occisos numerati quadraginta quinque. Ab illo discrimine pauci non wlnerati evaserunt, in quo ipsorum[20] capitaneus prefatus Walterus horribiliter wlneratus iussit triginta sagittarios decapitari, qui in maximo belli fervore teriti a Gallicorum immensitate fugam inierunt.

[1] Crakowie. C. [2] *et Pol.*] *om.* B. [3] suo C. [4] Lodewici. C.
[5] *om.* C. [6] Benteley. C. [7] Quinteyn. C. [8] Curtenoke. C.
[9] Rychemund. C. [10] Mountbok. C. [11] Vyle Chastel. C.
[12] *ad summam*] summa. C. [13] domini. C. [14] Bryssebeke. C.
[15] Maleys. C. [16] Malatret. C. [17] Darchefyl. C.
[18] damicellis. B. [19] animosus. C. [20] illorum. C.

? clerk Cf [illegible]

Aug 15 (see list at end of book)

[illegible]

D

No [illegible] compare [illegible] with those cultivars for [illegible] [illegible]

? [illegible] not confirmed elsewhere

Auerbach says it was fought in the open field without woods, ditches or [illegible] Defence of Bentley's [illegible] letters) [illegible]

De [illegible] and [illegible] Eng [illegible]

[illegible] [[illegible]]

Item[1], comes Staffordie Vasconiam intravit, ubi obvius Gallicorum magno exercitui, qui a municione Dagent fuerant egressi, hostes fudit, cepit[2] et fugavit, circa[3] Nativitatem Virginis gloriose. Ibi fuerunt capti famosus ille miles, ductor providus atque vir magne presumpcionis, vocatus Brusegaudus[4], et vij. milites comitive de Stella. Nec multum postea communi morte obierunt ibidem Iohannes Dodianseles[5] et Thomas Wale, milites magne probitatis. **A.D. 1352.** **Success of the earl of Stafford in Gascony.**

Isto eciam anno, audito quod pirate mare inquietarunt, ordinate sunt vij. naves bellice cum spinaciis subservientibus et liburnis[6], quibus amiralli[7] Thomas Coke[8] et Ricardus Totlesham, milites, mare circa litora Pikardie[9] et Normannie despumaverunt, set ante festum sancti Georgii votive revertebantur. **A fleet sent out against pirates.** **f. 133b.**

Dum hec in mari et terris gerebantur, duci[10] Lancastrie a Sprucia reverso misit literas Otto, filius ducis[11] Brunnuswici Teutonici et[12] stipendiarius coronati Francorum, quibus ipsum ducem calumpniabatur, asserens quod dux, per Coloniam de Sprucia revertens, informavit maliciose Colonienses de eo quod prefatus Otto nitebatur ipsum ducem furtive rapuisse coronato Francorum ut captivum[13] presentandum, subdens[14] quod, quia talem raptum numquam excogitavit, paratus fuerat in declaracionem sue fame per monomachiam, in curia dumtaxat regis Francie, ducem Lancastrie de prestito articulo mendacem comprobare. Litere, quibus ista continebantur, non fuerunt sigillate; et ideo, ne stultam visus fuisset cedule fidem adibuisse, presertim per famulum status abiecti presentate, misit Ottoni duos milites inquisituros causam calumnie et petituros eius super illa literas patentes per sigillum autenticum muniendas. Quibus, itineris impleto negocio, ab Alemannia[15] festinanter reversis, misit dux coronato Francorum pro securo conductu[16] sui atque suorum optinendo[12]. Cum magna tandem difficultate petita et optenta licencia regis, Parisium adivit; ubi in ligaticiis, presentibus **Challenge of the duke of Lancaster by Otho of Brunswick.** **The duke goes to Paris to fight with Otho.**

[1] Eodem anno. C. [2] et cepit. C. [3] ad. C. [4] Brisegaudus. C.
[5] Adyngseles. C. [6] *et liburnis*] *om.* B. [7] amirallus. C. [8] Koke. C.
[9] Picardie. C. [10] duce. C. [11] *filius ducis*] fili duo. C. [12] *om.* B.
[13] furtivum. C. [14] subdans. B. [15] Allymannia. B. [16] securi conducti. C.

A.D.1352. coronato Francorum, rege eciam[1] Navarre et duce Burgundie atque plurimis paribus et aliis de regno Francie, dux dextrarium decenter conscendit, omni signo sine defectu duello desiderato. Omnino paratus expectavit adversarii preparacionem et vocem preconis atque caucionem communis iuramenti de fide dictorum et parendo iuri. E contra predictum Ottonem vix[2] auxilio sublevancium equus recalcitrans recepit invitus, a quo evectus non potuit cassidem set neque scutum decenter aptare, aut lanceam erigere, aut se non posse vecorditer finxit[3]. Itaque statim coronato atque regi aliisque presentibus comperta Ottonis impotencia, coronatus Francorum causam monomachie pertractandam sibi continuo reservavit. Unde Otto primitus iussus a loco[4] abscessit[5], et[6] in area dux expectavit. Post hec, precepto coronati Francorum, Otto iuravit quod numquam ex tunc de predicto articulo ducem Lancastrie calumpniaret; et abinde dux per Selandiam repatriavit.

Otho retracts.

Order concerning the dress of loose women.

Incidencia. Post Epiphaniam istius anni, in parliamento apud Westmonasterium celebrato, fuit ordinatum, ad instanciam Londoniensium, quod nulla meretrix notata[7] gestaret de cetero capucium nisi stragulatum, neque uteretur pellura aut vestibus reversatis, sub pena forisfaccionis earumdem[8].

Importation of corn.

Item, bladi[9] caristia per illos de Selandia et Hibernicos deferentes blada venalia ad diversos[10] portus regni fuit in magnum populi solacium mitigata.

Death of W. de la Zouche, archbishop of York (19 July).

Preterea isto anno pie memorie dominus Willelmus de la Zowche[11], archiepiscopus Eboracensis, ab hoc mundo migravit; et in suum locum magister Iohannes de Thursby[12], episcopus Wircestrie[13] et regni cancellarius, fuerat translatus.

A.D.1353. Anno Christi M.CCC.l3., regis Edwardi xxvij.[14], in crastino sancti Mathei vel Mathie[15] apostoli, in[16] parliamento Westmonasterii fuit ordina-

[1] et rege. C. [2] predictus Otto; *and om.* vix. C. [3] fixit. C.
[4] *a loco*] *om.* B. [5] recessit. C. [6] *absc. et*] *transposed.* B; et *om.* C.
[7] vocata. C. [8] eorumdem. B. C. [9] badi. C. [10] diversas. B. C.
[11] Souche. C. [12] Thorsby. C. [13] Wygorniensis. C.
[14] *reg. Edw. xxvij.*] *om.* C. [15] *Mathei vel*] *om.* C. [16] *om.* B.

Set up lives of Wallis Mann
& D. of Lancaster

[illegible]

cf Statutes of Radcm [illegible] [illegible] Rel [illegible] ?

[illegible] [illegible] monads [illegible] **yes** ↙

[illegible] ed

[illegible]

[illegible] ! (So [illegible] [illegible])

[illegible] – really J. Matthew

[illegible]

really [illegible]

[practically for [illegible] view.]

no [illegible]
[illegible]
(cf [illegible])

26 more [illegible]

[illegible]

working [illegible] [illegible] [illegible] does Artois
Calais not mentioned - Ponthieu not mentioned [illegible] Artois a mistake for Ponthieu? - Two [illegible] Ponthieu.

[illegible] the Dead [illegible] 1823

tum quod stapule lanarum, scilicet locus confluencie mercatorum pro lanis emendis, que prius fuerant apud Flandriam in Bruges, forent de cetero in diversis partibus Anglie, Wallie, et Hibernie, ordinatis statutis contra transgressores et datis privilegiis mercatoribus, set precipue alienigenis, ut patet in legibus inde confectis. **A.D. 1353.** **f. 134.** **Establishment of wool staples.**

Post predictum parliamentum comes Norhamptonie, egregius continue domitor Scotorum[1], quorum versucie semper plus Anglicis nocuerunt quam fastus pompaticus Gallicorum, profectus est in Scociam cum magna comitiva armatorum et sagittariorum atque Wallencium vispilionum; ubi marchiam transequitavit, et inforciavit castrum de Loghmaban et alias suas municiones, atque cepit imboscatos Scotos bellicosos, set inter ceteros dominum Iacobum de Rammesseye[2], virum militarem et dotatum prediis mille marcarum. Habuit eciam tractatum pacis cum illa superbissima gente Scotorum, qui libenter regem suum redemissent et perpetuam amiciciam cum Anglicis fecissent, ita tamen quod de rege Anglie rex Scotorum[1] suam terram non teneret. **Incursion of the earl of Northampton into Scotland.**

Isto anno, in die sancti Nicholai obiit Clemens papa sextus, cui successit Innocencius papa, eciam sextus. Iste papa Innocencius, pro magno pacis desiderio, misit Calesiam cardinalem Bononiensem, auditurum tractatum de pace finali inter regna Anglie et Francie, cui confluxerunt concilia duorum regnorum cum plena autoritate tractandi et constituendi condiciones[3] pacis prefate[4]; et in hoc tandem consenserunt, quod rex Anglie resignaret totum ius suum quod habuit in regnum[5] Francie et dimitteret nomen regium Francorum, et haberet pro tanto ducatum Aquitannie et comitatus Dartoys et de Gynes, pro se et suis successoribus regibus Anglorum, absque hoc quod de rege Francie illa teneret quomodocumque. Istis condicionibus pius Edwardus, rex Anglie et Francie, pium et benevolum prebuit[6] assensum, pro devocione pacis Christianitatis. Tandem pro assecuritacione tantarum convencionum mittuntur ad sedem apostolicam nuncii **Death of Clement vi, 6 Dec. 1352.** **A.D. 1354.** **Mediation of Innocent vi. between England and France.**

[1] Scottorum. C. [2] *The name om.* B. [3] constituciones. C. [4] preoptate. C. [5] regno. C. [6] *om.* C.

† R 2

A.D. 1354.

Conference of English and French ambassadors at the papal court.

solempnes utriusque regni. Quippe a latere regis Anglie fungebantur ista legacione episcopus Norwicensis, dux Lancastrie, comes Darundel, et alii milites; quibus profectis Avinionam accesserunt archiepiscopus[1] Rotomagensis, dux Borbonie, Galfridus de Charny[2], et alii de concilio Francorum. Omnes nuncii fuerunt in honore magno recepti; duci

A.D. 1354-1355.

quidem Lancastrie obviaverunt multi cardinales et episcopi, qui a duobus miliaribus ipsum conduxerant ad civitatem et pallacium domini pape. Tandem in consistorio summi pontificis ipso et cardinalibus atque nunciis utriusque presentibus, fuerunt exposite cause nunciorum; quibus auditis, Anglici pecierunt convenciones confirmari, dudum apud Calesiam inter seipsos et nuncios Francie ibidem presentes constitutas[3]. Anglicis[4] Gallici responderunt, quod libenter vellent pacem; set de Aquitannia et de[5] prefatis comitatibus, ut dixerunt, non posset rex Francie, set nec ipsi assentirent, quod de[5] [redacted] regni, ad quam rex et ipsi fuerant iurati, forent, cum [redacted] regno pertinebant, alienata; bene tamen consentirent quod utile dominium predictorum ducatus et comitatuum regi Anglie devolveretur[6], sicud habuerunt Aquitanniam sui antecessores, ita tamen quod regalitas regie corone Francie reservaretur. Anglici vero, considerantes quod regalitas predicta pro

f. 134b.

dilacione homagiorum et liganciarum solebat antiquos reges Anglie et Francie ad discrimina guerrarum commovere, pecierunt, pro habenda pace perpetua, quod prefata dominia forent absolute et sine condicione suo regi concessa, ut premittitur. Que peticio, quamvis nuper apud Calesiam, ut testabatur cardinalis Bononiensis, fuerat admissa et per habentes autoritatem[7] confirmata, tamen ibi fuit pertinaciter denegata. Fuit eciam responsum racioni Gallicorum de sui regis et suo[8] iuramento, quo videlicet fuerunt obligati ad conservandam integritatem honoris regni et illi pertinencium, quod scilicet dominus papa, si eii placeret, posset[9] pro bono pacis eos absolvere a predicto iuramento, et hoc quoad

[1] episcopus. C. [2] Charnye. C. [3] constitute. B; presentibus constitutos. C. [4] Anglici. B. [5] *om.* B. [6] devolverentur. B. [7] autoritates. C. [8] sui. C. [9] *om.* C.

[illegible]

al- [illegible] ale Tonk

[illegible]

war

despite Statute of Provisors of 1351

certos articulos premissos foret consulte faciendum. Attamen per papam nihil fuit innovatum neque reformatum [1], quod ad pacem ecclesie et regnorum notabiliter valeret. Propterea nuncii ad graves expensas illuc destinati sine effectu revertebantur, dempto quod episcopo Norwycensi, viro magne sapientie ibidem obeunti et sepulto, successit dominus Thomas de Percy, provisione domini pape et instancia nunciorum.

A.D. 1354–1355.

A.D. 1355. Death of W. Bateman, bishop of Norwich (6 Jan.).

Anno M.CCC.liiij., rex Navarre [2], suscitata [3] rixa, occidit dominum Karolum de Ispania, Francie marescallum; unde vindictam coronati declinaturus in propria fugit, mittens avunculum suum duci Lancastrie cum literis suppliciter deprecatoriis quod veniret Normanniam in sui auxilium et defensionem, reciperetque ab ipso iuramentum [4] fidelitatis et amicicie [5] contra omnes viventes [6]. Igitur dux, habita licensia a domino rege, magnam classem coadunavit apud Suthamptoniam [7]; ubi, duce parato ad velificandum, revenerunt milites sui nuncii, promissi Normanniam [8] pro istius negocii veritate contemplanda, per quos duci fuit notificatum quod predictus suus consanguineus rex Navarre coronato Francorum erat pacificatus; et sic ducis transfretacio pro tunc suspendebatur.

Charles of Navarre applies to the duke of Lancaster for aid.

Anno M.CCC.lv., regni Edwardi xxix., ipso rege versus Franciam circa Sandwicum [9] et principe Wallie versus Aquitanniam apud Suttonam in Devonia ventum prosperum expectantibus per amplius quam quadraginta dies, ceteris paratis, coronatus Francorum habuit suos exercitus divisos super portus Normannie et in aliis maritimis, impedituros regem seu principem ne ad terram applicarent, in tantum et tam diu quod ipsi Gallici cum suis stipendiariis patriam propriam nimium vastarunt, et, ab erario coronati multis milibus scutatorum inaniter consumptis, tandem

The king and prince of Wales ready to invade France.

[1] *neque reform.*] *om.* B.

[2] *Here* C. *has the following*:—'anno supranominato, invocato presenti sacramento altaris, iuravit fidelitatem regi Anglie, quam dominus dux Lancastrie apud Avinoniam sibi securitate interposita suscepit. Et rex postea, rediens Franciam,' etc.

[3] suscitataque. C. [4] securitatem. C. [5] *et amic.*] *om.* C.

[6] C. *adds*: castrum scilicet Chirbrok in Normannia.

[7] Southamptoniam. C. [8] missi Normannya. C. [9] Sandewicum. C.

A.D. 1355. vel nimis pauper seu parcus predictus coronatus, stipendia suis non persolvens, ita fuit ab eis derelictus quod, rege postea[1] Franciam[2] depopulante, coronatus non habens[3] cum quibus occurreret suo persecutori, aut certe vecordia victus non audens[4], ipsum insequentem fugiebat, villas proprias incendens et victualia devastans, ne rex hospicium aut victum pro suis reperiret. Attamen dominus rex, ipsum coronatum tribus diebus persecutus, qualibet nocte hospitabatur ubi nocte precedenti coronatus fugiens latitabat.

The French troops desert for lack of pay.

f. 135.

Edward enters France.

Anno supradicto[5], post mensem Augusti, dominus rex et dux Lancastrie, cum vij. milibus armatorum et pertinenciis, Franciam intrarunt, et per ix. dietas in partes australes[6] omnia itinerando flamma depascentes depopularunt. Et, Calesiam reversi, audivit rex[7] quod Scoti furtim intrarunt et ceperunt villam Berewici, barone de Greistoke[8] non invitato cum rege militante, cui tamen[9] committebatur cura ville iam capte[10]. Unde rex ad Scociam properavit, Berewicum obsessit, et infra[11] quindenam villam sibi redditam recepit, datis vita et libertate inventis in illa.

He is recalled by news of the capture of Berwick.

A.D. 1356. Deinde Scociam usque ad mare Scoticum peragravit, et quia[12] victualia exercitui defuerunt, pro eo quod Scoti ante[13] suspectum regis adventum omnia ad insulas et fortalicia et[14] trans mare Scocie deportarunt, set neque naves Novi castri exercitum victualiarunt tamen ad hoc ordinate, cum rege licenciante[15] omnes in Angliam repatriarunt, sequentibus in fine exercitus ad xij. miliaria[16] Roberto Herle, Almerico de Sancto Edmundo, Roberto de Hildesleye[17] et aliis. Quibus Scoti de nocte inventis dormientibus, nihil[18] adversum suspicantibus, cum exclamacione insultum dederunt. Ibi post longam resistenciam Robertus de Hildesleye et Iohannes Brancestre, milites, fuerunt capti, Roberto Herle et Almerico vix evasioni se committentibus. Consuluerunt enim predicti milites, visa Scotorum prevalencia, quod sui domini barones, ipsos suos

Abortive campaign in Scotland.

Skirmish of the Scots with the rear-guard.

1 *om.* B. 2 Francie. B. 3 habens unde. C. 4 *aut ... audens*] *om.* B.
5 *anno supradicto*] *om.* B. 6 *in part. austr.*] *a blank space in* B.
7 *aud. rex*] audierunt. C. 8 Greystok. C. 9 *om.* B. 10 captivate. C.
11 ita infra. C. 12 *om.* C. 13 antea. C. 14 atque. C. 15 licenciate. C.
16 *ad xij. mil.*] *om.* C. 17 Hyldesleye. C. 18 vel. C.

E→

nt bill [illegible]

[illegible]

1355-6 [illegible] Chaining [illegible]

[illegible]

they own it. for Smith

[illegible] coette of [illegible]

Revolt due
Due to gabelle & alcabala – economic cause

"Gabelle & Alcabala" of Ramsay
Later economic problems.
For Rev. HPLII of Spain

A.D. 1356.

clientes redempturi, pulcra seu cauta retraccione a Scotorum capcione se eximerent; et hoc fecerunt, estimantes consulte tollerabiliorem pauperum militum quam baronum et paucorum quam omnium capcionem.

The duke of Lancaster and Philip of Navarre carry on the war in Normandy.

Post hec dominus dux Lancastrie, ordinatus capitaneus Britannie, navigio Neustriam profectus, apud Hoggis[1] litora nactus, circa festum sancti Barnabe apostoli equitavit cum Philippo germano regis Navarre, qui ipsum ducem in sui auxilium invitavit. Isto nempe anno coronatus Francorum habens suspectos[2] regem Navarrorum et dominum de Harecourt et quosdam alios nobiles de regno, ipsis ad convivium invitatis, predictum regem incarceravit et alios nobiles trucidavit, profitendo[3] domino de Harecourt securi feriendo aut, ut dicitur, saccum induto[4] demergendo, quod numquam aliter fuit reus prodicionis quam quod cum rege Anglie, vero herede et de iure, licet non de facto, rege tocius regni Francie, non tenuit, set ei rebellis exstitit iniuste. Taliter prefato rege incarcerato, suus germanus Philippus prenominatus saisivit multa castra in[5] insula de Constantin[6] et Normannia; que cum auxilio ducis Lancastrie sufficienter victualiavit, et hominibus tam[7] Anglicis quam sue nacionis referta contra Francorum tirannidem inforciavit.

A.D. 1355.

The prince of Wales sails for Bordeaux.

Eodem tempore quo dominus rex versus Calesiam et Franciam, sicud dictum est, transfretavit, suus primogenitus, dominus Edwardus de Wodestoke, Wallie princeps, habens comites Warewici, Suthfolchie, Sarisburie[8] et Oxonie[9], a portu Suttone[10] in Devonia, die crastina Nativitatis sancte Marie feliciter enavigavit, et in principio mensis Octobris applicans Burdegalim receptus est cum honore, episcopo et clero atque religiosis universaliter sacra indutis cum toto populo ipsi occurrentibus. Tam devote quam iocunde adventum principis preoptatum domini et barones Vasconie prevenerunt; cum quibus et secum adductis habito concilio et intellecto quod comes Arminiacensis, contra f. 135b.

[1] Hogges. C. [2] suspectum. C. [3] profitente. B. [4] indutum. C.
[5] et. C. [6] Constantyn. C. [7] *om.* C.
[8] Warewichie, Southfolchie, Saresburie. B. [9] *et Oxon*] *om.* C. [10] Scotone. C.

A.D.1355. principalis assignatus dux et preceptor milicie hostilis, fungens vice coronati Francorum, per universam rebellem linguam Dexitanam[1], plus ceteris de regno Francie patrie et fidelibus regis Anglie iniessit nocumenti, incanduit ira principis tremendi contra prefatum guerre Dexitane persecutorem; et ob hoc, annuente procerum consultu, princeps exercitum destinavit in demolicionem comitatus Arminacensis. Igitur incitata profeccione, primo recepit dedicionem fortaliciorum patrie Iuliacensis, et extunc depopulans Armeniacensem valde confortavit fideles de Vasconia, qui consimilia perpessi ab illis truculentis viciniis ante tam nobilis principis adventum. Ceterum, ut clarius pateant introducta, singulas dietas principis in Galliam Nerbonensem inserere non tedet[2].

His resentment against the count of Armagnac.

Diary of his march through the south of France. 5, 6 Oct.

Prima die Dominica illius mensis, scilicet quarto die Octobris[3], divinis laudibus devote consummata, die Lune subsequente princeps contra inimicos de Burdegali[4] profectus ospitabatur duobus miliaribus a Burdegali, in castro scilicet de Urnoun. In crastino transivit per iter strictum atque silvestre per medium ville de Longan murate, longa dieta, in perdicionem multorum equorum, ad forte castrum de Audert.
8 „ Die Iovis ad civitatem de Besas habentem ecclesiam cathedralem et
9 „ conventum Minorum. Illic die Veneris in exercitu fuit proclamatum quod quilibet gestaret arma sancti Georgii, et dicebatur quod inimici
10 „ eadem gestarunt. Die Sabbati ad castrum Nau[5], ubi tria castra trium
11 „ dominorum unum apparent[6] de longe. Die Dominica, scilicet xj[7]. illius mensis, transivit exercitus per Laundes de Bordeaux[8] que sunt de dominio comitis Fluxensis[9]. Ista dieta[10] longa, vasta[11] et mala, multos perdidit equos. Isto die, in predicto vasto vocato Laundes, duobus[12] miliaribus a villa de Areule[13] fuerunt vexilla displicata et exercitus in

[1] *Here are the two words* quod *and* quia, *in contracted forms, apparently a double repetition of the conjunction* quod *above.* B.
[2] *advent. princ. preopt... tedet*] *om.* B.
[3] *scilicet ... Oct.*] *om.* C.
[4] Burdigaly. C.
[5] Nawau. C.
[6] apparet. C.
[7] xij. B. C.
[8] Burdeaws. C.
[9] de Fluxensis. B.
[10] *altered to* die via. C.
[11] et vasta. C.
[12] a duobus. B.
[13] Regula Areule. C.

Dax – Hungland

cf. Dafeel. for Ap
a few pages
back

cf Darmyrake
p130

1355

nb. loss of horses

Oct 5th – Dec 2nd
roughly 300 miles
each way

Langon
Andert

S. George

× [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible])

60,000 impossible [illegible] Ramsay estimates 4,400

turmas divisus. In prima custodia, in qua ter mille viri armorum, **A.D.1355.** fuerunt comes Warewici constabularius, Reginaldus de Cobham marescallus, dominus de Bealchaump[1] Somersetensis, dominus de Clifford[2], **Array of the army.** dominus Thomas de Hamptone ad vexilla, et cum eiis Vasconum vij. barones. In media custodia, in qua vij. mille viri armorum preter clericos et servientes, fuerunt dominus princeps cum duplici vexillo, comes Oxonie, dominus Bartholomeus de Bourghasshe[3], dominus Iohannes de Insula, dominus de Wylby[4], dominus de la Ware, dominus Mauricius de Berkeleye, filius domini Thome tunc viventis decrepiti, dominus Iohannes Boursers, dominus Iohannes de Roos[5], maior Burdegalis, capitaneus de la Busche, dominus de Camount, dominus de Mountferant[6] ad vexilla. In custodia postrema alii[7] quatuor mille virorum armorum sub comite Suthfolchie[8] et[9] comite Sarisburie[10] et domino de Pomers, qui duxit Bernenses. In toto exercitu taliter ordinato fuerunt virorum[9] armorum, clericorum, serviencium, sagittariorum et[9] brigancium et biduers[11] ultra sexagesies mille viri. Et illo die fuerunt Ianekinus de Berefort et alii milites ordinati, et villa de Arule[12] cum tribus aliis villis, quorum erat capitaneus dominus Willelmus de Reymon, fidelis Anglicus[13], tunc[14] de novo fuerunt reddite domino principi; in quibus exercitus ospitabatur et, biduo ibidem ipso perendinante, exierunt qui volebant et ceperunt victualia et foragia, et patriam hostilem combusserunt et ita fecerunt generaliter quousque revertebantur ad terram pacis. Die Martis ospitatis in villa de Montclare[15], **13 Oct.** castrum fuit redditum, et post hec iterum ad Gallicos princeps, racione ignis qui erupit de villa et istam incremavit, exivit in campum et iacebat[16] in tentoriis, nolens extunc in villa pernoctare propter similes timores **f. 136.** nocturnos et ut semper esset hostibus paratus. Isto die, tribus villis invasis et incensis, facti fuerunt milites Gilotus de Strattone et quidam

[1] Beauchamp. C. [2] Clyfford. C. [3] Borewasche. C. [4] Wyleby. C. [5] Rous. C. [6] Mountferaunt. C. [7] *om.* B. [8] Southfolchie. C. [9] *om.* C. [10] Saresburye. C. [11] Bridewers. C. [12] Regula Arule. C. [13] fideli Anglico. B. [14] *erased.* C. [15] Mountclare. C. [16] iacuit. C.

A.D.1355. alii. Item, dominus Iohannes de Insula, ad fortalicium de Astanges
cum quarello sauciatus, obiit die sequenti ad magnam exercitus desola-
14-16 Oct. cionem [1]. Diebus Mercurii [2] et Iovis perendinarunt, et die Veneris
17 „ coram villa forti de Logeron in tentoriis morabantur. Sabbato venerunt
ad Plasence, villam pulcram et fortem; cuius omnes incole fugerunt, et
in castro fuerunt capti comes de Molasin [3] et cum eo multi milites
atque domicelli per capitaneum de Bosco et dominum de Monte
18 „ ferando [4] et Adam de Lowches, eodem die militem primo. Dominica
tercia [5], die sancti Luce Ewangeliste, perendinarunt, et fortalicium de
19 „ Galian [6] cum insultu expugnatum concremarunt [7]. Die Lune, immisso
igne ville de Plazense [8], reliquerunt a dextris villam de Beal marchie et
hospitarunt coram villa archiepiscopi de [9] Ause, vocata le Basse; et
isto die dominus Ricardus de Stafford, germanus comitis de [10] Stafford,
20 „ primo ad vexillum suos duxit. Die Martis predicta villa fuit dedita, et,
quia pertinuit sancte ecclesie, princeps non permisit aliquem intrare
preterquam personas certas ordinatas ad liberacionem victualium. Die
21 „ Mercurii dimiserunt a sinistris pulcram villam de Escamont [11] et vene-
runt [12] coram villa nobili de Mirande, de dominio comitis de Comenge,
plena viris armorum; et princeps ospitabatur in monasterio grandi de
Bertoues, ordinis Cisterciensis, in quo nullus vivens fuerat repertus.
22 „ Die Iovis perendinarunt, nihil mali predicto monasterio inferentes. Die
23 „ Veneris exierunt nobilem, pulcram et divitem patriam Darmynake, et
intrarunt patriam vocatam Astarike [13], per quam transitus erat difficilis,
artus et montuosus, et ospitati ad Saxante villam, contra proibicionem
preconis principalis incensam. Per illam dietam et tres alias sequentes
24 „ transierunt iuxta celsos montes Arrogonie [14]. Die sabbati venerunt ad
villam de Seint [15] Morre, ubi in grandi monasterio nigrorum monacorum
fugatorum retro-custodia, et apud Villefraunke [16] media [17], et apud

[1] defoem. B. [2] Martis. C.; *altered later from* Martis. B. [3] Molasym. C.
[4] Mount ferando. C. [5] *om.* B. [6] Galyan. C. [7] conservarunt. C.
[8] Plasense. C. [9] *om.* C. [10] *om.* B. [11] Escamount. C.
[12] *et venerunt*] *om.* C. [13] Astaryke. C. [14] Arragonie. C.
[15] Seynt. C. [16] Villefraunc. C. [17] medio. C.

"professor etc
Abstracted [illegible]

[illegible]
? deliver - curious part [illegible] unmeaning [illegible]
[illegible]
[illegible]

Darmyncka

[illegible]

S[illegible]

to the Pyrenees
surely a mistake - [illegible]

D[illegible] [illegible] ?
[illegible] [illegible] [illegible]

X 1317 (see notes). shows detailed knowledge of [illegible] (or his) author

[illegible] all [illegible]

cf 1717

Turmayn prima custodia, fuerunt ospitate, villas quidem opulentas et victualibus refertas, set incolis fugitivis desolatas. Dominica quarta, die sanctorum Crispini et Crispiniani, transierunt quoddam vadum in terras comitis de Comenge, que extendebantur usque Tolosam; set fuerunt ignibus et gladio depaste. Et tunc dimiserunt a sinistris villam [1] vocatam Sauvetere en Asturake [2], et transierunt iuxta fortem civitatem vocatam Wynbers [3], ubi, semotis nigris monachis, Iohannes papa xxij^us^. sedem episcopalem ordinavit; et fuerunt ospitati in magna et diviti villa vocata Sotamon, comitis de Comenge [4], ubi fuerat conventus Minorum, set cum villa incrematus. Die Lune per patriam amplam, planam [5], et pulcram transierunt villam de Seint [6] Foye, usque ad Seint Litz [7]. Die Martis quieverunt; et die Mercurii sequente, scilicet festo sanctorum Simonis [8] et Iude, exercitus transmeavit aquam de Geronde [9], rigidam, petrosam, et mirabiliter terribilem; et iterum eodem die aquam de Arage, illa de Geronde plus periculosam, et descenderunt ad Tolosam. Predictas aquas numquam aliquis eques antea transivit; unde territi gentes illius terre, nescii quid facerent, nec poterant fugere [10] preocupati, prius se putantes per aquas istas securos, neque sciverunt rebellare, quos numquam prius furor bellicus invasit. Illa nocte princeps ospitabatur apud Falgarde, modicam villam uno miliari distantem a Tolosa. Vix equitarunt postea per aliquam dietam qua non ceperunt nostri violenter villas, fortalicia, et castra, que spoliata tradiderunt igni [11]. Die Iovis adierunt villam magnam et pulcram de Mont Giscard, partem hereditatis domini Almerici de la Fossade, quam sibi abstulit coronatus Francorum, quia fuit fidelis regi Anglie. Iuxta predictam villam fuerunt xij. molendine ventose, que pariter flammis depascebantur. Ibi capiebantur duo 'spies,' [12] scilicet [13] exploratores, qui dixerunt comitem Arminiacensem [14] fuisse Tolose [15], et constabularium Francie apud Mont-

A.D. 1355.
25 Oct.
26 „
27, 28 „
f. 136^b^.
29 Oct.

[1] ville. B. [2] Saumetere en Astuarke. C. [3] Wymbers. C. [4] Comynge. C. [5] et planam. C. [6] Seynt. C. [7] Seyntlitez. C. [8] Symonis. C. [9] Gerounde. C. [10] surgere. C. [11] *Vix . . . igni*] *om.* B. [12] spyes. C. [13] *om.* B. [14] Arminacensem. C. [15] Tholose. C.

A.D.1355. 30 Oct. maban, quatuor leucas distantem[1] a Tolosa, suspicatos adventum exercitus ad obsidionem Tolose[2]. Die veneris transierunt rectum iter regium versus Avinionam per bonam villam de Basige[3] et Ville franke; et totus exercitus fuit ospitatus ad magnam villam vocatam Avignet[4], que erat coronati Francorum, media custodia et tercia in suburbio bene quietatis, et prima in altera parte suburbii, Vasconibus et Bernensibus infra villam ospitatis, cuius omnes incole fugam inierunt. Ibi fuerunt
31 „ incinerate xx. ventose molendine. Die sabbati, ultima die Octobris, ospitabantur in grandi opido vocato Chastelnavenareo[5], ubi ecclesia sancti Michaelis canonicorum secularium et conventus[6] Minorum atque Carmelitarum beate Marie, item ospitale sancti Antonii et villa[7] vocata les Mauns de Pucels, cum conventu Augustinensium, omnia fuerant
1 Nov. ignibus consumpta. Die Dominica, scilicet in festo Omnium Sanctorum, quievit exercitus; a quo quidam exeuntes conquisierunt unam villam, cui ut parcerent et catallis eorum, oppidani dederunt decem milia florencium
2 „ aureorum. Die Lune transierunt per villas sancte Marthe le Port et opidum grande vocatum Vilkapinche, et extunc intrarunt patriam Carkasone; et princeps ospitabatur apud viculum vocatum Alse. Die
3 „ Martis advenerunt Carkasonam, villam pulcram, predivitem, et bene edificatam, ampliore[redacted] infra muros. Inter villam seu burgum et civitatem circumcinctam dupplici muro currebat aqua vocata [8] sub ponte pulcro petrino, ad cuius pedem pulcrum ospitale fuit situatum. In burgo fuerunt quatuor conventus quatuor pauperum religionum, quorum ministri, scilicet fratres, non fugerunt, burgensibus et minorissis que illic eciam habitabant in civitatem fugientibus. In burgo totus exercitus bene et laute ospitatus vix occupavit tres eius quartas, [redacted]dans vino muscato et ceteris victualibus tam delicatis quam necessariis. [redacted] burgum fuerunt bene ordinate, et effecti milites filii domini de Libreto et dominus de Basset Dreitone, qui incontinenti cum

[1] *om.* B. [2] Tholose. C. [3] Basyge. C. [4] Avyonet. C. [5] Chastelnawedarreo. C. [6] *placed before* Carmelitarum. C. [7] *Here ends* C., *the last quire being lost.* [8] *blank.* B.

main highway?
Bazièges

Castelnaudary + nb how many churches

Denifle has collected [illegible]

Mas-Saintes-Puelles

ec. robbery
Saint-Martin-Lalande
Villefranche [illegible]

Tout quotes [illegible] in the Crecy campaign
Barfleur - [illegible] : Carentan - [illegible] :
S. Lo = [illegible] : Caen nt [illegible]
city [illegible]

nb C[illegible] [illegible]

? incontinentier (adv)

Cf. [illegible] of [illegible] [illegible] with [illegible]

× There is [illegible]

[illegible]

erecto proprio vexillo militavit. Item, Rolandus Daveys et plures ad ordinem militarem promovebantur. Diebus Mercurii et Iovis, exercitu in burgo quiescente, habitis induciis, quidam ad hoc ordinati tractarunt de pace cum illis de civitate, cuius cives optulerunt, pro salvacione burgy non comburendi, ducenta et quinquaginta milia scutatorum aureorum. Offerentibus aurum princeps respondit quod huc non venit pro auro set iusticia prosequenda, nec ut venderet set caperet civitates. Unde, civibus in timore coronati Francorum persistentibus, nec suo domino naturali volentibus obedire, seu revera non audentibus pro vindicta predicti coronati, princeps die crastina iussit burgum ita incendi quod domibus religiosis parceretur. Die Veneris, burgo igne accenso, exercitus recessit; et postea per fratres religiosos et alios audivit quod burgus incineratus erat. Illo die, scilicet sancti Leonardi, transierunt iter laboriosum, petrosum, et aquosum, dimisso a sinistris castro de Botenake intacto, per campestria et villas vocata la Rustican, et totam patriam combustam[1]. Sabbato per iter tediosum, vento et pulvere exercitui nocivis, dimiserunt a sinistris piscinam aquarum recencium, habentem in circuitu xx. leucas, que nec recipit nec emittit aquas aliunde, nisi pluviales aut scaturientes, et vocatur Esebon; atque venerunt ad villam vocatam Syloine, redditam principi set intactam, racione domine Ysidis de Britania amice principis, cuius erat villa predicta; et princeps fuit ospitatus ad bonam villam vocatam Canet. Dominica, scilicet octavo die Novembris, transierunt aquam de Saude, partim apud vadum vocatum Chastel de terre, et partim trans pontem novum set imperfectum; et per totum iter residuum de die inter arduos montes accesserunt civitati magne Narbonensi, unde patria Gallia Narbonensis nuncupatur. Ista civitas fo[redacted] bene murata habuit ecclesiam magnam cathedralem sancti Iustini, item eximium castrum episcopi, et turrim fortissimam pro vicecomite istius ville. Habuit eciam suburbium vocatum burgum, revera maiorem et melius edificatum quam illum[2] de Carkasona. In burgo fuerunt quatuor conventus religiosorum mendicancium. Inter burgum

A.D. 1355. 4, 5 Nov. f. 137. Burning of Carcassonne. 6 Nov. 7 ,, 8 ,, Arrival at Narbonne.

[1] combusta. B. [2] ille. B.

A.D.1355. divitem et largum atque civitatem optime muratam currebat aqua que vocatur Aude, veniens a Carkasona et descendens in mare Grecum, quod duabus leucis distat a Narbona. Inter civitatem et burgum sunt duo pontes petrini et tercius de meremio, altero petrino pro vecturariis[1] diversorum mercimoniorum bene edificato. Princeps[2] in domo fratrum beate Marie de Carmelo fuit ospitatus; set per totam noctem et in crastino sequenti civibus cum exercitu balistis et aliis machinis dimicantibus[3], multis ex utraque parte sauciatis, nonnulli interierunt. Die
10 Nov. Martis, burgo per ignem inflammato per cararias ardentes, exercitus, profectus ad torrentem, ipsum in pluribus locis transmeavit; in quo transitu due quadrige domini principis fuerunt per cives defracte et ad magnum dampnum depredate. Princeps ospitatur[4] ad villam et castrum
11 „ de Ambian. Die Mercurii, scilicet in festo sancti Martini, per longum iter et malum, set equis precipue nocivum quia petrosum, et sine aquis, aliis eciam victualibus, equi pro aquis potarunt vinum, et, in vino
f. 187b. cibis coctis, nihil liquidum nisi vinum aut oleum[5] reperiebatur. Die
12 Nov. Iovis Teodoricus Dale, ostiarius camere domini principis, fiebat miles; et transierunt bonam villam vocatam Ulmes, ubi precedenti nocte fuerunt ospitati officiarii comitis Arminiacensis, media custodia ad bonam villam comitis de Insula, vocatam Aryle, ospitata. Princeps apud fratres Minores pernoctavit; ubi magna habundancia vini muscati, pro comitissa de Insula in cellariis reposita, fuerat vastata. Illo die fuerant destructa bona villa de Pypious et eius castrum vocatum Redote; et discooperatores inimicorum capti retulerunt quod Francorum constabularius et comes Arminiacensis in eiisdem villis[6], ubi exercitus pernoctavit, intende-
13 „ bant pernoctasse. Die Veneris exercitus, profectus per longum iter petrosum et inaquosum, ospitabatur apud Lamyane, set male pro
14 „ penuria domuum et aquarum. Sabbato revertentes versus Vasconiam, reliquerunt a dextris piscinam de Esebon et Carkasonam et totum iter pristinum, et retro-custodia ospitabatur apud bonam villam vocatam

[1] vituariis. B. [2] Principes. B. [3] et dimic. B.
[4] ospitato. B. [5] olium. B. [6] ville. B.

[illegible]

cf Chance - confirmation

nb. Detailed knowledge - [illegible]

a 2 month [illegible] 5 - [illegible]

[illegible] Dr

Nov 15 1955 [illegible] retention

"tight"!!!

X special [illegible]

[illegible]

Troullie

nb how Black Prince stayed at the religious houses

St [illegible] [illegible] [redacted] of one other 4 orde to
[illegible] sometimes [illegible] to well
[illegible]
[illegible] fishing
[illegible] [redacted] [illegible]

[illegible]

[illegible]

* [illegible] [illegible]

[illegible]

X [illegible]

* [illegible]

Alieir, et media apud Puchsiaucier, ubi turris defensa fuit conquisita; set princeps iacuit ultra pontem iuxta pulcrum rivum aquarum, ex cuius utraque parte patria ignibus vastabatur, cum bona villa de Pezence, ubi prima custodia fuit ospitata. Dominica, die sancti Macuti, intraverunt per patriam pulcram, longam et latam, itinere magno. Et exercitus acceleravit ad hoc quod princeps foret ospitatus in abbacia magna beate Marie de Prolian, ubi in distinctis claustris vivunt de possessionibus c. Predicatores, et cxl. domine recluse, vocate Predicatrices; ubi dominus princeps in spiritualem confraternitatem domus cum multis aliis devote fuerat receptus. Illo die exercitus succendit inter cetera villam de Lemoyns, ubi fuerunt conventus quorumlibet fratrum, maiorem Carkasona, et pulcrum opidum vocatum Falanges, cui pertinebant xxj. molendine ventose, et villas de Vularde et Serre, cum tota patria. Die Lune medie custodia ospitabatur apud bonam villam vocatam Ayollpuhbone, diu defensam, set conquisitam per insultum; cuius castrum ad extra se reddidit; quibus princeps iussit nihil noceri per ignem, ratione comitis Fluxensis, cuius dominio pertinebant. Mane diei Martis, transeuntes set districte flumen vocatum Besyle, intrarunt patriam nimis vastam; set circa horam primam venerunt coram grandi monasterio ordinis Cisterciensis, fundato per avum[1] comitis Fluxensis, vocato Burgbone, ubi comes prefatus, maior scilicet tocius lingue Doxitane, obviavit cum magna leticia domino principi, evasus de carcere coronati Francorum, in quo Parisius iacuit duobus annis; et mansit ex tunc cum principe fidelis. Tunc erat predictus comes iuvenis, etatis quasi viginti unius annorum, necdum miles extiterat. Illo die equitarunt in dominio illius comitis per villas de Maselle et Calmon, quam dividit aqua, ex cuius parte ulteriori fuit antiquitus castrum destructum; et dimiserunt a dextris magnam villam de Seint Cavele et arduum castrum vocatum Hautripe, que sunt Gallicorum. Set illo die nihil incenderunt propter reverenciam comitis prefati et sue vicinie. Immo transierunt iterum aquam periculosam de Arage, sicud prius in die sanctorum Simonis et

A.D. 1355. 15 Nov. 16 ,, 17 ,, f. 138.

[1] album. B.

A.D. 1355. Iude. Preterea Tolosam, prius per unum miliare a sinistris dimissam, tunc per quatuor leucas a dextris intactam reliquerunt; et media custodia fuit ospitata in magna villa de Miremont, que cum castro fuerat
18 Nov. combusta. Die Mercurii transierunt per castrum comitis Fluxensis, vocatum Mounthaut, ad cuius pedem equites singuli successive, cum stupore illorum de patria, transierunt aquam magnam de Geronde; ubi continue per totum annum sunt nacelle parate pro transitu indigenarum [1], que tunc ad exercitus impedimentum per villanos vicinos de North fuerant subtracte. Aquam de Geronde cum gracia Dei petransitam relacione castellanorum nullus potuisset pertransivisse post inundacionem pluvie diurne, unde eius transitus Dei virtuti iuste fuerat ascriptus. Prefata villa de North fuerat per insultum conquisita, in cuius castro reddito retro-custodia pernoctavit. Ex tunc dimiserunt rivum de Geronde a sinistris, contra cuius cursum adiverunt villam de Markovaw, que mirabiliter fuit conquisita. Transivit enim iterum ibidem aquam predictam cum admiracione villanorum media custodia, et tunc ad fortem villam de Carbone, muro ex una parte et aqua ex alia bene munitam, tamen ante adventum principis per insultum conquisitam, ita quod hospicium prebuit victoribus, principe ad extra, ut ubique fere solebat,
19 " ospitato. Die Iovis tempore quieto et delectabili quievit exercitus ad magnam recreacionem post labores diebus pristinis continuatos. Die
20 " Veneris, certificato quod Gallici in acies quinque magnas fuerant divisi de prope existentes, progressi nostri ad spacium unius miliaris de ospicio seipsos in campo apto ordinarunt ad preliandum. Itaque exercitu ordinato, quidam suscitatum leporem exclamarunt; quod audientes inimici emiserunt xl. lanceatos, per quos viso exercitu ordinato reversosque celeriter hec nunciantes, omnes fugerunt cum magno pavore, sicud retulerunt capti ex eiis in persecucione. Illo die Bartholomeus de Burghasche, Iohannes Chandos, et Iacobus Daudeleye, ad summam quater viginti lanceatorum ordinati discooperatores, accedentes ad caudam exercitus Gallicorum, captivarunt triginta duos milites et domi-

[1] indigenum. B.

x Special [illegible]

clerk

x [illegible] line.

→ practically [illegible] all [illegible] jobs [illegible] for these [illegible] of [illegible] be left in [illegible] January [illegible] not [illegible]

have was up! [illegible] (lepor) cf [illegible] p. 61

cellos, et inter eos dominum comitem de Romenie; item, multos bigarios A.D. 1355.
occiderunt, destruentes eorum victualia. Sero principe ospitato in villa de Muwos, quatuor Gallici armorum, Anglicos fugitivi in ecclesiam illius ville, equos et arma dumtaxat perdiderunt. Sabbato pluvioso carpserunt 21 Nov.
malum iter et strictum ad castrum de Oradrie, in quo princeps pernoc- f. 188b.
tavit, et mane id combussit. Dominica, die sancte Cecilie transita 22 Nov.
grandi via, circa vesperum perceperunt quod hostes fuerunt ex altera parte grossi montis, iuxta et infra villam de Gemount, ita quod Anglici, tardati usque ad mediam noctem, emiserunt interim sexaginta lanceas cum sagittariis ad dexteram ville de Auremont; ubi inventos iiij^c.[1] viros armorum constabularii Francorum compulerunt villam evacuare, quibusdam occisis et captis nonnullis in persequendo versus Gemont; ita quod media custodia apud Auremont ospitata non bene, prima custodia apud Celymont, parvam villam ab hostibus uno miliari distantem, pernoctavit.
Mane, die sancti Clementis iussis bigariis et officiariis remanere in villa 23 „
de Auremont, ceteri pugnantes, in cohortes divisi, hostes[2] in campo expectarunt set incassum; nempe dominus princeps villam de Gymont discooperuit, et invenit quod hostes circa mediam noctem affugerunt, ita quod respeccione armorum fuerant disconfecti, presertim cum sui adversarii, scilicet Anglici, ipsos per itinera longa et mala diu quesitos et pluries e vicino repertos solo terrore profugos[3] fugaverint[4]. Die Martis 24 „
post longum iter, in campis ospitati, quo[5], defectu aquarum, potarunt equos vino; unde in crastino debriatio non poterant recto passu incedere et multi ex eiis perierunt. Die sancte C[illegible] cum districcione magna 25 „
preterierunt aquam, ubi sperab[illegible] hostes [illegible]obviasse; et, dimittentes a dextris villam Florencie muratam, aliquando Anglicam, transierunt grandem villam de Silarde; et media custodia fuit ospitata apud opidum de Realmont, violenter conquisitam et ideo combustam. Die Iovis 26 „
perendinarunt, et captus errancius armorum retulit quod inter constabu-

[1] *The number is repeated thus:* iiij^c. quadringintos. B.
[2] ostes. B. [3] profuct. B. [4] fugavit. B. [5] quod. B.

A.D. 1355. larium Francorum et comitem Arminiacensem[1] lis non modica fuit
exorta pro eo quod, comite promittente bellum ad illorum utilitatem
ineundum, nihilo facto, cum dedecore pluries fugerunt, quod eiidem
27 Nov. comiti fuit imputatum. Die Veneris transierunt, set districte, magnam
aquam, et residuo diei inter villas muratas et castra forcia, media cohorte
in villa de le Serde ospitata. Istam villam, una leuca distantem a bona
villa de Condone, dux Lancastrie quondam vastavit, et eius castrum
28 „ dirupit atque solo coequavit. Sabbato, quadam aqua cum districcione
transmeata, intrarunt strictum passagium silvestre, ubi multi Vascones et
omnes Bernenses habita licencia repatriarunt; et fuit exercitus ospitatus
ad bonam villam pacis et fortem, que semper fuit Anglicorum, vocatam
Mesyn. Quo die vexillis complicatis, ut in solo pacis, princeps decrevit
29 „ itinerandum. Dominica, in vigilia sancti Andree, princeps quievit,
30 „ recepturus homagium et sacramenta illorum de villa. Feria secunda, die
videlicet sancti apostoli, itinere longo per vastam solitudinem devenerunt
ad villam de Gelous, ubi sunt tria castra, uno illorum in marisco situato.
1 Dec. Die Martis, principe[2] ad castrum de Melan, quod tribus leucis distat a
castro Gelous, ospitato, plures de suo ospicio transierunt patriam silves-
trem et vastam iuxta monasterium Cisterciense vocatum Montguilliam
et trans forestam regis Anglie nuncupatam Bois maiour, ad villam de
Regula grandem et bene munitam, quam comes Derbie dudum con-
quisivit, ut est supra tactum, et infra viij. ebdomadas a capcione ville
2 „ castrum redditum suscepit. Die Mercurii dominus princeps advenit
Regulam, cuius equi et quadrige transierunt flumen de Geronde in loco
f. 139. ubi numquam antea memoratu aliquis equus transmeavit. In Regula
concilio principis consulto, ordinati fuerunt principes et barones ad
hyemandum in distinctis locis super marchiam, patriam intrinsecam
Vasconie contra versucias Gallicorum protecturi, qui, a locis eis deputatis
et sapienter custoditis crebro digressi, multos egregios labores super-
arunt, nec minus predas opulentas ab hostili patria detulerunt, in

[1] Aminiacensem. B. [2] princeps. B.

directly

N° 77

→ [illegible]

[illegible]

[illegible]

× [illegible] — [illegible]

[illegible]

[illegible]

K... [illegible] ladies [illegible] after [illegible] Calais

It: [illegible] off 80 off [illegible] 129 129-129
[illegible] in this campaign

[illegible] 5H

[illegible] [?]

Booty

officers!

[illegible]

sustentacionem armate iuventutis et ditacionem patrie devote, de quibus singillatim sine dispendio non potero tractare. A.D. 1355.

Anno Domini millesimo M.CCC.lvj., regni regis Anglie xxx., circa pretacta dispensato, princeps novam auream monetam in Vasconia fieri diffinivit. Ipso quoque circa reparacionem dirutorum et alia necessaria conservacioni reipublice sapienter occupato, timide fantasie Gallicorum finxerunt et ventilarunt fama querula quod dominus rex Anglie in Neustriam applicuisset; cuius figmenti occasionem vel sompno ceperunt vel ex eo quod dominus dux Lancastrie, postquam inforciavit victualibus et armis municiones et castra regis Navarre in insula Constantina et in multis aliis locis Normannie, direxit iter suum versus Britanniam, cuius fuerat capitaneus constitutus de novo; vel aliter, ut creditur, putabant wlgares regem Neustriam petiisse pro eo quod anno prestito dominus Philippus, germanus regis Navarre venit in Angliam ad presenciam regis et instanter petivit auxilium, quo posset detinentibus regem fratrem suum vinculatum nocere et predia iure debita predicto fratri suo, set minus iuste detenta, bellica manu recuperare. Igitur, offerens homagium et iurata fidelitate, recepit ex ordinacione regis dominum Milonem de Stapiltone, virum magne probitatis et mire devocionis ad Virginem beatam, set bellicis negociis experienciis egregiis instructum, collegam fidelissimum laboris optati. Prenominati viri bellicosi, cum duobus milibus togatorum Neustriam profecti, patriam transequitarunt, capientes opida murata et alias municiones, et, nonnullis igne consumptis, aliis deditis et redemptis, processerunt usque ad castrum quoddam, quod[1] ix. leucis dumtaxat distinguitur a civitate Parisiensi. Nec a tanto labore vacare curabant quousque, treugis initis, annali proximo dicendis, in Angliam redierunt.

A.D. 1356. New coinage in Gascony. Rumour of an English invasion of Normandy. Movements in Normandy.

Igitur fama plena terroris populares aures Gallie perculsit, que ad auditum domini principis apud Regulam demorantis erat ventilata et viscera piissimi principis commovit egre, ceu[2] nullatenus potentis sufferre sui patris salutem Martis amfractibus implicari, dummodo non esset f. 189b.

[1] *ad castr.... quod*] *added in the margin.* B. [2] seu. B.

A.D. 1356.

The prince of Wales marches north.

presens et posset communicati laboris et ambigue fortune duras seu molles sarcinas conferre. Proinde, congestis copiis quas habuit secum in ducatu, cum intencione trans Franciam cupitis osculis paternis se presentare, venit ad Brugeracum, ubi, certificatus comitem Arminiaci voluisse post eius recessum patriam depopulasse et ad hoc milicia copiosa stipatum nec inparatum fuisse, remisit ad patrie tutelam senescallum Vasconie et dominum Bernardum de Libreto, maiorem quoque Burdegalensem, simulque cum eis alios Vascones et magnam classem togatorum.

Measures for the defence of Gascony.

Conduct of the prince of Wales in the field.

Exinde processit princeps in Franciam, directus per plagas Limovicensem et Bernensem. More boni antistitis suos hortabatur princeps progressuros in hostes, non inermes palari, set corpora corporeis armamentis et animos penitencie Eukaristieque sacramentis ita decorari, ut contra rebelles regie paci dimicaturi parati forent, honore temporali viventes et eternali morientes at utrobique vincentes premiari. Nec pretermisit artes prudentis imperatoris, cuius refert exitus rerum metiri et precavere pericula suorum; set, premissis illustribus viris Iohanne Chaundos, Iacobo Dawdelye et eorum complicibus in arte tironica sufficienter expertis, ad discooperiendum statum patrie hostilis, ne forsan insidie inboscatorum nostris inprovisis repente prosiluissent, ipse curavit, prospectis itineribus, cotidie movere castra, nec aliter quam si hostes affuissent de nocte munire, vigilias solicitas constituere, et eas ipsum valencioribus comitantibus circuire, procedencia vero quandoque in primis, alias in postremis, et nonnunquam intermedius visitare, ne quicquam inordinatum periculo pateret. Siquidem ingresso Pictaviam nunciarunt exploratores quod coronatus adunavit exercitum copiosum, presens apud Aurelianum, quem non lateret principis adventus, ut patuit de facto. Emisit nempe discooperire exercitum nostrum valentem quemdam qui vocabatur Griseus Muto de Chambli, prefectum comitive ducentorum togatorum, quibus manus conserentes nostri discooperatores ceperunt ex eis xxx. milites et vernaculos, aliis ita plene deletis quod per nullum eorum poterat suis renunciari quid fuisset de sociis factum.

A skirmish.

Marlborough [illegible] [illegible] [illegible] to [illegible]
wide area in several armies

wander off

Sallust's Jugurthine War

× [illegible] not walls @ Orleans but @ Chartres [illegible]

[illegible]
[illegible] de [illegible]

Mar [illegible]

a/c Caesar
a/c Suet[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] shaves
[illegible]
[illegible] q. '44

A.D. 1356.

f. 140.

Fortunatis iniciis nostri delectati processerunt versus Romerentyn, ubi repertos dominos de Crone et Brisegaudum, missos ad officium discooperiendi, tam precipitanter occuparunt quod, multis ferro vastante peremtis, duces agminis ad castrum fugere compulerunt; et, captatis hospiciis in villa, princeps iussit preconizari crastinum insultum castellanis applicandum. Die sequenti aggrediuntur armati nostri, fovea transita, muros castri, quos scalis ascendere seu portas comburere per diversa diversi festinarunt; nec frustra, ingressi quippe necuerunt agmina multa Quiritum, dum prefati domini cum militibus non paucis ad arxem principalem convolarunt. Ilico princeps iussit proceres convenire consultum, saciusne[1] declinaret fugatos, an obsidione vallatos cogeret ad dedicionem. Set quia compertum[2] est coronatum Francorum non amplius x. leucis ab ipso loco distinctum, consulcius diiudicans immotus exspectare coronati feritatem preliaturam quam querere forsan non exspectaturam potenciam, cum qua summe concupivit conserere manus bellatrices, estimans preterea quod obsidio congesta provocare deberet Gallicos ad eius demolicionem, finaliter sentenciavit se non recessurum de loco subacto quousque conclusi forent capti seu dediti, nisi forte bellico certamine cogeretur. Proinde iussu principali fabricatis denuo machinis petrariis et testudinibus pro securitate fossariorum, certis officiis suis intenti, tectum turris et propugnacula spericis saxis protriverunt, et in aggerem, qui prebuit arxi fundamentum, sudore fossariorum concavatum, submiserunt ignem, quo meremio combusto quod pro tempore laboris effodiencium molem capitibus eorum imminentem vix sustinebat, falso fundamento moles obnixa fuisset prolapsa[3]. Tantis periculis impotentes obsessi salutem suam contueri, suppliciter obtulerunt[4] sui dedicionem, qua plenariter ad voluntatem principis ordinata, diem sextum prevenerunt.

Assault of the castle [redacted]

Postea redierunt exploratores, nunciantes quod coronatus Francorum descendit Turoniam castrorum acies ordinaturus. Unde princeps, avidus belli propter pacem que solet bellum comitari, adversus coronatum

Movements of the king of France.

[1] ne sacius. B. [2] compertus. B. [3] prolapsum. B. [4] obtulerant. B.

A.D. 1356. castra direxit, sperans, ut quondam in Garona, sic in Ligeri vada nova reperire; set inundacione pluviarum Ligere suos alveos insolenti tumore preterfluente, non permisit aqua nostros ipsam transvadere, et, in augmentum impedimenti, omnes pontes inter Blaviam et Turoniam, quibus interfluit Ligeris unda, frangi iussit coronatus, ne inter principem et ducem Lancastrie usquequaque via pateret; quorum exercitus ignes alternos de nocte faciliter aspiciebant. Princeps vero Ligerim sequens, lateraliter versus orientem progressus, fixit tentoria iuxta Turoniam, ubi, expectans quatuor diebus, sperans coronatum una leuca distantem preliaturum[1], intellexit quarto die quod coronatus, ad Blaviam x. leucis a tergo principis preterioratus, per pontem duobus opidis munitissimis intersituatum Ligerim transivit atque versus Pictavium properavit.

f. 140b.

He crosses the Loire.

Ea coronati declinacione principi comperta, princeps revertebatur festinanter, intendens iter coronati preocupasse; quod non fecit. Attamen viam transversam et ymaginacione viciniorem trans torrentes tres arripuit, et caudam legionis hostilis[2] ita violenter insequens ocupavit, quod rapuit ab ipsa duos comites, scilicet de Juyny et de Waucerre, atque marescallum Burgonie. Istis domitis et salutis precio reservatis, perierunt inopino duro certamine numero magno viri togati. Et hec per diem sabbati, proximum diei belli sequentis, contigerunt. Nocte properante, in quodam nemore nostri quieverunt; et in crastino versus territorium Pictaviense progressi, comperti sunt, relatu discopertorum, quod coronatus castris ordinatis se preparavit ad bellum ineundum. Nec multum post hec asserentes alii discopertores coronatum promovisse castra versus nostros consuluerunt dominum principem locum certaminis eligere et exercitum ordinare, ne inordinatos hostes[2] ordinati reperirent. Statim princeps et omnes alii secum, pedites consteturi, dextrarios et equos tutele

The English turn in pursuit, and attack the French rear-guard.

The English prepare for battle.

[1] *In the lower margin of f.* 141 b. *the following passage is written, which, from the catch word, seems to have been intended for insertion at this place:* 'preliaturum. Ubi dispositis domino Bartholomeo Bourghasche et aliis ad incendendum suburbium Turonie, quolibet trium dierum, post incepti itineris clarum tempus et quietum, incepit tonare et celum ita contenebrari quod, sine dubio, merito sancti Martini, custodis civitatis Turonensis, hostes proibiti fuerunt a ville combustione.' B. [2] *The* h. *om.* B.

map of this march

L Dunn Pattison

"Madonna"

So Chronicle was finished before and [illegible]

[illegible]

garcionum commiserunt, ad hostium venacionem resumendos. Pauci tamen inter exercitus equitarunt, parati secundum morem hastiludiis guerrariis. Prima cohors exercitus nostri comitibus Warewici et Oxonie comittebatur; secunde princeps imperabat; et tercia comitibus Saresburie[1] et Suthfolchie committebatur. In toto exercitu domini principis fuerant precise quatuor milia togatorum, mille servientes, et duo milia sagittariorum. A.D. 1356.

Appropiavit pompatica nobilitas Gallicorum, parvipendens Anglorum paucitatem, illorum enim multitudo continebat octo milia virorum militarium, nullo serviencium numero taxato, sub quater viginti et vij. vexillis. Tunc multi de nostris murmurarunt pro eo quod pridem ad tutelam Vasconye remissa fuit magna pars exercitus nostri primo congregati. Erat inter Gallicos quidam Scotus supra notatus, Willelmus Douglas, potens in Scocia et Scotica guerra duris laboribus exercitatus. Illum coronatus denuo dotavit cingulo militari, et, quia scivit ipsum atrocem adversarium Anglicorum et adversus[2] ipsos in armis plurimum vexatum, libenter audivit eius concilium et ingenio confidebat. Willelmus prefuit ducentis viris armorum Scotis, quos de patria sua conduxit. Istos non latuit quod per totum tempus moderni regis Anglorum maxime consueti sunt Anglici pugnare pedestres, in quo Scotos sunt imitati, a discrimine Strivilinensi. Idcirco placuit Willelmo, pro more sue gentis, pocius pede quam equo nostros invadere, et instigavit coronatum aliosque Francos consimiliter preliari. Sano exercitati[3] concilio fede vecordie proscriptor coronatus annuens, libenter dextrarios emisit in civitatem, ne fuge velocitatem darent alicui, preterquam quingentos ferro contra sagittas coopertos, quorum assessores iussit invadere sagittarios in principio certaminis, et prostratos calcaribus equinis conculcare; qui preceptum non perfecerunt, ut patuit eventu.

Approach of the French.

f. 141.

The French, by advice of sir W. Douglas, prepare, for the most part, to fight on [illegible]

Utriusque dispositis aciebus, aurora Dominice lucis rutilante, venit

[1] Saresbusi. B. [2] adversos. B.

[3] patatīe. B. *Probably the word* exercitati, *referring to Douglas, is meant, the letters* xci *being copied as* pa, *and the initial* e *being dropped.*

A.D. 1356.

Fruitless intervention of the cardinal of Perigord.

ad principem quidam cardinalis Petragorisensis, et adiuravit eum per honorem Dei passi crucifixi et amorem Virginis matris eius reverenciamque pacis ecclesiastice atque parcitatem effusionis sanguinis Christiani, quod placeret sibi bellum suspendere per tempus quo posset tractare de pace; quam promisit futuram honorabilem per suam intercessionem, si tamen intercedere permitteretur. Princeps vero, nulla[1] penitus tyrranide tactus, nec bellum timuit nec pacem recusavit, set prefati sancti patris peticioni modeste condescendit. Unde per totam illam diem, reparacioni pacis assignatam, crevit exercitus Francigenum mille viris armorum et popularium ingenti multitudine. In crastino, scilicet die Lune, rediit cardinalis petens ex parte coronati treugam annalem, quam negavit princeps; tamen ad cardinalis magnam instanciam concessit treugas adusque festum Natalis Christi duraturas. Reversus itaque cardinalis poposcit a coronato pacis inducias, iuxta concessionem domini principis concedendas; cuius peticioni, marescallo de Claromonte concessum coronati admonente, obiecerunt se marescallus Dawdenam, Galfridus de Charny et Dowglas Scotus, quibus coronatus veementer animum inclinavit. Isti pronosticarunt quod de communi cursu nature non possent Anglici pro tunc prevalere, presertim pauci, ignota patria et itineribus laboriosis miserabiliter fatigati, contra numerositatem Quiritum Gallicorum proprium solum defensuram, et omni

f. 141b. victuali necessario quieteque diutina[2] sub duce provido recreatam, quibus deberet audacia crescere contra predones ex presencia regali, gracia cuius quatenus coronati et oleo sancto peruncti tunc primum foret experienda, cum benedicione venerabilium episcoporum Senonensis et Chalonensis sub ipso rege militancium, in[3] oppositum cuius adnitentes tenderent ad lesionem regie magestatis. Percepto tandem quod coronatus allegacionibus huiusmodi consenciebat, marescallus de Claro monte protendit sacerdoti cuidam literas apostolicas, autoritate quarum confessus et absolutus, in ostensione sue fidelitatis, quam minus illo providi blasfemarunt pro eo quod suasit treugas iniri, peciit belli pri-

[1] nullam. B. [2] diutino. B. [3] *om.* B.

Sept 19th.

[illegible] [illegible]
such things

prompt to protect

[illegible]

[illegible] avit"

[illegible]

mum insultum, quem[1] marescallus Dawdenam calumniis legitima pre- A.D. 1356.
scripcione fulcitis set veraciter invidiose nitebatur preocupare.

Address of the prince of Wales to his troops.

Ergo, marescallis altercantibus et reliquo reliquum posteriorare nitentibus, princeps, audito per nuncios cardinalis quod dux Francigenum nullam penitus pacem volebat, nisi furore Martis adeptam, exortacionem tali consimilem militibus accitis peroravit: 'Comperior, socii commilitones, quod, post apparatum milicie prompte sua tueri et iusta neganti mucrone nudato precipere, suspensio virtutis militaris antecedentis periculum solet conducere, dum mora docet hostes cavere, novas machinaciones providere et incremento potencie seu[2] feda fuga suis consulere, amicisque paratis egregie facere tempore frigessit ardor pristinus preliandi. Igitur de cetero mora spernenda; cuiuslibet animus actu prodat innatam seu moribus preditam magnanimitatem; nusquam fuga nos poterit tutare; libera via ferro captanda est et hostium[3] sanguine durisque laboribus comparanda. Nam talibus donis promereri cupit prospera fortuna. Contra sepe victos a vobis pugnaturi, memineritis vos divicias, decus, gloriam, et omnis virtuosi militis amiciciam, et perpetuandum celebre nomen in dextris vestris portare; preterea quod pacem vitamque gloriosam, quam cum liberis et uxoribus senio felici concupiscitis habere, non nisi victores poteritis bello commutare. Considero quod solum, quo pugnaturi sumus, antiquati iuris hereditarii munimento progenitoribus meis regibus Anglie pertinebat; eciam nobis pertinere deberet, quod cum iusticia paterne cause quam nostis, et necessitudine mortem, carcerem, dedecus et paupertatem devitandi, et insuper vestra virtus assueta cum paucis multos superare, durum quoque Martis iugum sine deliciis iocunde tractare, contra licet multos tamen delicatos Francos magnam spem triumfandi mihi facit et in vobis rationabiliter debet generare. Quod si virtuti cuiuspiam vestri mors aut et sors sint, quod f. 142.
absit, prevaliture, cavete ne vitam pro nihilo perdatis inultam, set more virorum, nedum victi set vincentes, finem honestum subeatis, ne captivi sicud peccora traducamini[4] longa morte multandi. Et cogitate quod

[1] quam. B. [2] sew. B. [3] ostium. B. [4] traducemini. B.

A.D. 1356. pro iusticia, quam prosequimur, constanter agentes, sive vivimus sive morimur, Domini sumus; in qua qui perseveraverit usque ad mortem, salvus erit, quam qui paciuntur propter iusticiam, ipsorum est regnum celorum.'

His speech to the archers.

Hiis verbis virtuosis animos heriles arrectos magnifice de exteriori facie conspicatus, prudens imperator, ad sagittariorum clientelam conversus, tali concione confortavit eos: 'Virtus fidesque vestra satis comprobate sunt mihi, qui multis et magnis tempestatibus ostendistis vos non degeneres filios et consanguineos eorum, quibus, sub ducatu patris mei prosatorumque meorum regum Anglie, nullus labor erat invincibilis, non locus ullus pre asperitate immeabilis, non mons arduus inaccessibilis, non turris firmitas inadquiribilis, non exercitus impenetrabilis, non armatus ostis formidabilis. Illorum vivacitas Francos, Ciprios, Siracusanos, et Calabrienses, atque Palestinos domuerat, et indomabilis cervicis Scotos et Hybernicos, pacientissimosque laboris Wallicos subegit. Res, tempus, pericula, ex timidis fortes et ex optusis ingeniosos facere consueta, honos insuper amorque patrie, Gallorum quoque spolia magnifica, magis quam oracio mea, vos hortantur patrissare. Signa sequamini, preceptis ducum vestrorum animo et corpore penitus intenti, ut, si vita cum triumfo fuerit nos comitata, firmas amicicias in id, 'idem semper velle seu nolle,' perpetuemus. Ceterum, si sors invida, que desit, in universe carnis viam finalem nos instanti labore propulerit, non suspendia debita scelestis nomina vestra profanabunt, set communiter eundem cifum isti generosi mei consortes et ego vobiscum potabimus; quibus vincere Francie nobilitatem erit gloriosum, vinci vero, quod Deus avertat, non periculum turpe, set animosum.'

Battle of Poitiers (19 Sept.)

Talia dicens, prospexit quod erat e vicino lateraliter mons quidam sepibus et fossis ad extra redunitus, ad intra vero distinctus, quippe ex una parte pascuus et ibi dumis condensus, ex alia vero vineis consitus, et ex reliqua sacionalis; in cuius iugo sacionali coortem Francorum perpendit residere. Inter nostros et montem erant ampla

Matthew 24: 10 (Clarke)
[illegible] 10. not kill
[illegible] [illegible]

the [illegible] [illegible] more [illegible] [illegible] [illegible] &

[illegible] [illegible] [illegible] bite [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] I

[illegible]

cl [illegible] [illegible]

booty ~~[illegible]~~ [illegible] from

[illegible]? "[illegible]" [illegible]

"hanging due to criminals"?

profundaque vallis et mariscus, torrente quodam irriguus. Ad satis angustum vadum principis turma cum cariagiis torrentem preterivit, egressaque vallem trans sepes et fossas ocupavit collem, ubi inter virgulta faciliter occultabatur loci municione, hostibus alcior incumbens. Campus, in quo residebant nostre prima secundaque custodia, distinguebatur a planicie quam ocupavit exercitus Francus sepe longa subterfossata, cuius alterum extremum declinavit in mariscum prefatum. Declivum marisco incumbentem tenuit comes Warewycensis, dux et moderator agminis primi. In superiori parte sepis, a declivo bene remota, fuit temesis quedam patula vel hyatus, quem bigarii fecerunt in autumpno, a quo remota iactu lapidis stetit nostra tercia turma, cui comes Saresburiensis presidebat. Hostes, videntes principis vexillum nuper manifestum set incipiens successive dimoveri obiectuque montis illorum oculis occultari, estimarunt principis fugam, reclamantibus Dowglas Scoto et marescallo de Claromonte non ita fore; set opinione sua deceptus marescallus Dawdenam, ut insequeretur principis fugam putativam, et cum illo Dowglas, ut promereretur nove milicie fulgidum nomen, set Claromontanus, ut expurgaret blasfematam fidelitatem, veementer progrediuntur; illis enim erat prima custodia deputata. Istos precesserunt, ut moris est, astiludiaturi, quibus de prima custodia nostra, sub declivo cui residerant, obviaverunt equites nostri ad hastiludia specialiter ordinati. Hastiludiorum finem visurus, suspendit suum aggressum marescallus Dawdenham. Interim vero Claromontanus, sperans progredi per temesim sepis et primam nostram coortem a tergo circumvenire, obvium habuit comitem Sarum, qui, prospiciens Claromontanum venientem, prudenter suspicatus est eius intencionem, et ita qui posteriori nostre custodie presidebat, ut temesim celeriter ocuparet et hostes a transitu per illac artaret, primam ingruenciam belli sustinebat. Tunc armatorum oriebatur dirus congressus lanceiis, gladiis atque securibus dimicancium. Nec officia sua sagittarii pretermiserunt, set, insistentes aggeri tuto supra fossam et ultra sepem, coegerunt sagittas armis militaribus prevalere, quarellas

A.D. 1356.

f. 142b.

Advance of the French.

A.D. 1356. quoque balistariorum crebrius et profusius evolare. Itaque nostri, tercia coorte superius ad temesim viriliter hostes mactante, primaque classe subterius in declivo et iuxta mariscum, sub comite Warewici Gallos obvios prosternente, sagittarii prime coortis steterunt in marisco

f. 143. securi, ne invaderent eos equites; modicum tamen ibidem valuerunt. Equites enim, sicud tactum est, ad sagittarios conculcandos et suos a sagittis protegendos coordinati, stantes iuxta suos direxerunt sagittariis pectora laminis calibis et scutis nervinis ita solide contecta, quod sagitte directe aut in minucias ad durum obiectum fuerant protrite vel reflectebantur in Olimpum, in exicium dubium hostis vel amici ruiture. Hoc perpendens, comes Oxonie descendit a principe et sagittarios ductos in obliquum iussit ad equorum posteriora sagittare; quo facto, saucii dextrarii calcitrarunt, insidentes eiis proruerunt, et, contra suos reversi, stragem non modicam intulerunt eorum dominis, alium tamen finem machinatis. Abactis itaque dextrariis, sagittarii, suo loco priori repetito, latera pugnancia Francorum directo iactu terebrarunt.

Defeat of the French cavalry by the English archers.

Continuatur orrida Martis insania, decertantibus Warewicensi Saresburiensique leonibus, quis eorum profusiori sanguine Franco terram Pictavensem debriaret, armaque propria calido cruore gloriaretur maculari. Nec ab opere suo vacavit, sapiencie militaris domicilium singulare, strenuis actibus a iuventute in provectam etatem decoratus, Thomas Dofford, merito consul Suthfolchiensis. Ipse per agmina singula currens, singulos hortans atque confortans ad bene faciendum, cavebat ne iuvenum fervor animosus inconsulte progrederetur, aut sagittas architenenses inutiliter dirigerent, et reverenda sua voce animis fervidis addidit ignes. In conflictu fortiter agentem mors non inulta Claromontanum, nec dedicionem nec fugere dignantem, rebus humanis exemit. Set illum Dawdenam deditum virtus prevalens subegit; Willelmusque Dowglas sauciatus abfugit, paucos quoque sue comitive Scotos cum Archiebaldo fratre suo secum reduxit. Illos enim atrox furor bellicus omnes fere delevit, ceterosque cunctos illius custodie viam mortis honeste vel fugam necessariam, demptis re-

Defeat of the French first line.

[illegible]

Edward [illegible] [redacted] [illegible]

[illegible] (WR)

[illegible] only 5F. ([illegible])

This [illegible] [illegible] [illegible] to

[illegible] ALC [illegible]

[illegible] the references to [illegible] to reasoning
to illustrate [illegible] the economic [illegible]

Venice [illegible]
[illegible]

and [illegible]
[illegible]

[illegible] Ramsay

dimendis captivis, inire coegit. Set, ne victores nimium prosequerentur fugitivos, duces nostri providebant, estimantes non decepti quod fortunato belli principio labor egregius succederet post accessum exercituum futurorum. Proinde nostri se resarcierunt, et prima secundaque nostre custodie pariter se glomerarunt. A.D. 1356.

Nec mora, progreditur acies altera Gallicorum, quam produxit primogenitus coronati Francorum, puta Delfinus Vienensis. Apparatus huius aciei fuit terribilior atque veemencior quam facies belli primitus repressi; non tamen potuit terrere nostros avidos honoris et exasperatos seipsos aut socios prius sauciatos vindicare. Set audacter utrinque congrediuntur, ad astra tonante tumido boatu sanctum Georgium seu beatum Dionisium arbitrum belli fore favorabilem proclamancium. Mox in virum vir debacatur et pro vita quisque decertat obvio mortem propinare; nec rapidius feta leena lupum sternit tigrisve terret, quam generosi nostri togati confuderunt aut fugarunt armatos hostes, et, quamvis diucius ista priori turma nostris resistebat, tamen, post stragem magnam suorum, talem sapientes inierunt cautelam, qualem non fugam set pulcram retraccionem invincibiles ore Galli sunt assueti vocitare. Nostri vero, considerantes quod gracia campi fuit ambigua, quamdiu coronatus cum suis copiis affore posset quodque vicina valle lateret, noluerunt proinde persecuturi fugientes cedere campo.

Advance of the second line.

It is repulsed.

Hoc non perpendit dignus illustribus parentibus heros, dominus Mauricius de Berkeleye filius Thome, qui, per totam principis expedicionem biennalem ad vexillum suos ducens, inter precipuos atque primos primo cornui belloforontum numquam deficit sua sponte. Hac hora solito more[1] cum primoribus hostes invadens, dignos eternis laudibus actus contra Gallos fulminavit. Hic, Delfini satrapis mixtus et in eos seviens armata manu, non putabat fugere Francos quamdiu vidit illos erectos, et ad anteriora totus intentus, suos nequaquam respiciens a tergo nec contemplans in aere signa, solus persequebatur securam miliciam magni Delfini, contra quam lancea deindeque gladio et ceteris

f. 143b.

Prowess of sir Maurice Berkeley.

[1] om. B.

A.D.1356. armis invasivis virilitate seva confractis, tandem multitudine solus stipatus, orride saucius ac vivus raptus, precio salutis reservatus est.

Interim nostri suos wlneratos sub dumis et sepibus applicabant, alii lanceas atque mucrones, suis contritis integriores, a devictis rapuerunt, et architenenses extraere sagittas a miserrimis semivivis festinarunt. Non erat aliquis non wlneratus aut eximio labore fessus, demtis solis quadringentis, qui vexillo principali subservierunt, ad obviandum coronato sueque milicie reservati.

Delfino taliter profugato, quidam campi contemplator ad coronatum venit, ita dicens: 'Domine, campus Anglicis cessit, et dominus meus vester primogenitus se retraxit.' Cui respondens, coronatus inviolabili suo sacramento iuravit quod non illo die foret campum deserturus, nisi captus vel occisus et ita violenter abductus. Ergo iubentur vexillarii procedere, quos subsecuta numerosa nimis armata manus a valle secedens in campo spacioso nostris optutibus se presentavit; et incussit desperacionem vincendi in tantum quod quidam magne probitatis astans principi sic eiulavit: 'Hew! victi deficiemus!' Quem, fiduciam ingerens in Christo Christiferaque virgine Maria, dominus princeps sic redarguebat: 'Mentiris,' inquit, 'pessime vecors, si me vivum posse vinci blasfemeris.' Non sola nostros multitudo terruit hostilis, set consideracio nostre facultatis notabiliter peiorate. Cum hoc enim quod multi de nostris sauciati necessario vacabant a conflictu, ceteri fere cuncti fuerunt nimis fatigati et sagittarii sagittas suas expendiderunt. Preterea capitaneus de la Busche, vir eximie probitatis, ut primum vidit progrediencia castra coronati, petita principis licencia, recessit cum sexaginta togatis et c. sagittariis, quem de nostris multi putarunt abfugisse. Ea propter nostri, ducibus exceptis, de victoria desperantes, Deo se totos comendarunt, et, vitam quasi nihil appreciantes, solum cogitabant ne morerentur soli vel inulti. Tunc princeps iussit suum signiferum, dominum Walterum de Wodelonde, versus hostilia signa se movere; et cum paucis suis recentibus obviam dedit exercitui magno coronati. Ilico classica sonuerunt, nam tube lituis et

The French renew the attack.

The English begin to lose heart.

Advance of the prince of Wales.

[illegible] IX

4 - Combinations

[illegible]

[illegible] [illegible] Rank[illegible]

Fair [illegible] all [illegible] multiple [illegible]

musicis cornibus atque naquiriis coresponderunt, et Pictavie saxa muralia silvis hecco resonarunt; unde putasses montes vallibus mugiisse et in nubibus tonuisse. Tantis tonitruis fulmina dira non defuere, dum radiantibus aureis armis lux scintillat, et de polito calibe coruscant haste volantes, quarum cuspides, fulminis instar, obvia findunt. Tunc turba minax balistariorum densa caligine quarellorum tetram noctem campo reduxit, quam reverberat imber letifer sagittarum, quas emisit Anglica falanx, pubes furore, quia desperans, agitata. Evolant eciam pila fraxinea, dum se salutant eminus hostes, ac Francorum coors stipata densis catervis, protegens pectora sub umbonibus seriose nexis, a volatilibus ora declinat; unde sagittarii, faretris incassum evacuatis, peltibus et gladiis dumtaxat armati, graves armaturas invadere docentur a libidine fervente vendere mortem, quam putabant illum diem se finituros. Tunc fremit instans Wallie princeps, Gallos mutilans mordaci spata, lanceas truncat, ictus reverberat, nisus adnihilat, lapsos sublevat, et docet hostes quam furiosa sit desperacio sub toga Martis.

A.D.1356.

f. 144.

Interim capitaneus de la Busche graditur iter obliquum, sub declivo recedens a monte quem[1] cum principe nuper dimisit, et occulte girans campum venit ad locum submissum prime stacionis coronati. Exinde conscendit alciora campi per viam Gallicis ultimo tritam, sic quoque subito prorumpens ab occulto per veneranda signa Georgica significavit nobis amicum. Tunc verecundia principis pugnat aciem Gallicam dirumpere, priusquam capitaneus fuisset aggressus latus belli quod sola Gallica terga tutarunt. Ergo

The captal de Buch takes the enemy in rear.

'Precipiti nisu vesanum principis agmen
In densos agitur cuneos, perque arma, per hostes
Querit iter, tutoque latens sub tegmine pectus,'[2]

[1] quam. B.

[2] *Cf.* Lucan, *Phars.* vii. 496–499. *The passage is as follows:*

'Praecipiti cursu vesanum Caesaris agmen
In densos agitur cuneos: perque arma, per hostem
Quaerit iter, qua torta graves lorica catenas
Opponit, tutoque latet sub tegmine pectus.'

A.D. 1356. aciem dirimit inimicam calibe vastans obvius princeps; hostibus medium se commiscet[1],

'Ac rotat efferus
Undique ferrum,
Quo ferit obvios.
Proterit alios;
Et ruit omnis
Tactus ab illo.'

Invaduntur utrinque miserandi, quos a tergo laniant commilitones de la Busche, deputatique sibi sagittarii grandine diro confodiunt. Laceratur ex tunc tota Francigenum bellica forma.

'Hic furor Edwardi, serit hic sua fulmina princeps;
Nec tamen hic voluit tantum prosternere, quantum'[2]

potuit ex adversa gente prosterni. Set turbatas acies intervolans, et armatos rarius consertos inferiorum victoriis dimittens, ad robur coronati, validis cuneis adhuc stipati, rapido nisu dirigit gressus metuendos. Tunc vexilla titubarunt, vexillarii corruerunt, hii sua viscera fusa calcarunt, alii dentes evomuerunt, multi terre fixi fuerunt, nonnulli stantes brachia precisa perdiderunt. Hii morientes alieno cruore se volutarunt, pondera lapsa gemuerunt, et anime superbe, corpus ignavum deserentes, diros gemitus emiserunt. Cruor servilis et sanguis regalis uno gurgite cucurrerunt, et vicina fluenta purpurantes pisces delicato nectare paverunt. Sic furit aper Cornubiensis, qui

'solas sanguine fusas
Gaudet habere vias'[3]

The final struggle. f. 144b. ad stacionem coronati. Hic validissimorum trux resistencia reperitur. Pugnant Anglici, repugnant Gallici, quorum dux, licet etatis premature, attamen, ira iuvenescens tyronis, egregios geminat actus, hos

[1] commisset. B.

[2] *Cf.* Lucan, *Phars.* vii. 534–535:
'Nec valet haec acies tantum prosternere quantum
Inde perire potest.'

[3] *Cf.* Lucan, *Phars.* ii. 439–440:
'Caesar in arma furens nullas, nisi sanguine fuso,
Gaudet habere vias.'

the Bois version differs verbally somewhat from the original

Shake calls her Black Prince
(of Hayti)

what an economy!

the thought ridiculous of Black Pri[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] compare
Cabocy
of [redacted]
(in [illegible] of [illegible])

excerebrans, alios confodiens; hiis ora rescindit aut facies contundit, illos eviscerat, quosdam detruncat: per omnia monstrans quod a regali stipite Francie non omnino degeneravit. Set tandem, fortuna rote vertiginem precipitante, Wallie princeps intrat in hostes et, quasi leonina seva generositate, domitis superbis, parcit subiectis et cepit coronati dedicionem.

A.D. 1356.

The king of France made prisoner.

Interim Gallici per rura Pictavie spaciose diffusi, considerantes depressionem stacionardi liliati, fuga velocissima vicinam civitatem pecierunt. Anglici vero, nullius[1], quamvis orribiliter sauciati, nec alicuius laboris, licet graviter vexati, pre gaudio vite victorieque recordati, Gallos fugaces ad portas Pictavenses persequebantur. Ubi certamine periculoso bene verberatos[2] strage magna fuderunt Francigenas; et multo plures peremissent, si non fuissent diligenciores ad capturam precio vite redimendorum, quam circa triumphum principalem.

Pursuit of the enemy.

Demum, clangore tubarum nostris in unum revocatis, per arva paviliones et tentoria figuntur, et cure wlneratorum, quieti fessorum, tutele captorum, recreacionique famelicorum, tota coors alacris indulsit; donec, percepto quod de sua comitiva defuerunt eis honore militari digressi viri, pro quibus requirendis et vivis aut mortuis in castra ducendis pietate pleni destinantur. Igitur, ut quisquis egre tulit absentis amici periculum, sic festinus ad Marcium campum querulus currit; et inter aggeres occisorum reperiuntur vix palpitantes, qui pro iusticia regis Anglorum et honoris principalis integritate, set et exercitus tuta salute, strenuo labore, tabefactivo teste sudore, consumpti[3], sanguinem proprium large fuderunt. Quorum nonnulli nobiles animas pro amicis posuerunt, premiumque maxime caritatis, sanctis promissis invictissime veritatis, regna celestia victoriose receperunt.

Search for the wounded.

Inter semivivos vix anelantes repertus dominus Iacobus Dawdeleye, lato scuto superpositus, piissimis brachiis commilitonum fessis fessus, sauciis saucius, cruentis exanguis, ad ospicium principis fertur. Inventario tam precioso tota familia sedulis votis obsequebatur, ipseque

Audley tended by the prince of Wales.

[1] ullius. B. [2] verberati. B. [3] consumpco. B.

A.D. 1356. princeps ab ea sede, qua cenaturus iuxta coronatum residebat, laudabilissima pietate resurrexit, et fere lacrimans osculabatur frigida labra cruore squalida vix spirantis sui carissimi, demumque nudum lecto delicato reclinatum paulisperque sue memorie revocatum confortavit, asserens pio iuramento quod habuit deditum coronatum; nempe de novis ultra modum desideratis nulli credidit languidus heros, nisi principi referenti; quibus creditis, revixit[1]. Tunc reversus princeps coronato, suggessit ei ne putaret opus indignum se fecisse, dum surrexit a cena confortaturus illum fere morientem, qui neque sanguini neque saluti propriis f. 145. pepercit, quin exposuit ea periculo perdicionis, ne principalis honor libaretur[2]. Post, audita descripcione toge militaris Iacobine, dixit coronatus quod inter ceteros fortiter agentes valde mirabatur illius militis forcia facta terribiliter et diu continuata. Nec multa[3] plura fuerat ea cena locutus, nisi quod principi, nativa pietate nobilem predam confortanti, similia

Speech of the king of France.

talibus verba rependit: 'Inevitabilem licet dolorem, tamen ut decet sub mensura dignum duximus coibere; quamvis enim nostro generoso consanguineo subiciamur iure belli, non tamen instar sceleratorum seu vecordium fugitivorum sub latibulo fuimus capti, set, more militum magnanimorum pro iusti causa vivere morique paratorum, Martis arbitrio sumus translati de campo nostro, quo fuerunt divites capti, precio salutis reservati, vecordesque reprobi profugati, set valentissimi vita magnifica spoliati.'

List of prisoners.

Proxima die post prelium, connumerati sunt captivi: coronatus, qui vocatur a suis rex Francorum; item, dominus Philippus, filius eius; item, archiepiscopus Senonensis, comes Pontivie, comes Du, comes de Longeville, comes de Tankelville, comes Daunterre, comes de Vendadowr, comes de Sauncerre, comes de Wademont, comes de Yendomsne, comes de Juyny, comes Donmartyn, comes de Salabruse, comes de Sasso, vicecomes Nerbone, dominus Daubyni, marescallus Dawdenam, dominus Guynchard de Angle, senescallus de Centonge, dominus Mauricius Mawmynet, dominus Reginaldus de Guoylhoy, senescallus Pictavie,

[1] revinxit. B. [2] liberetur. B. [3] multum. B.

R8³

War

→ Chivalry

[illegible]

Cf. Crecy p. 8.5 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[redacted]

[illegible] clear [illegible]

[illegible]

de [illegible] wrote [illegible] Gosney – [illegible]

9-1-1953

[illegible] Gosney

Were the Berkeleys connected with [illegible] ??

[illegible] Oxford Gosney Berkeleys

[illegible] was [illegible]

[illegible]

magnus preceptor sive magister hospitalis Ispanie, dominus de Saint Tyger, dominus Damboyde, senescallus de Auvare, dominus de la Tour, dominus Dars, dominus Durval, dominus de la Ville, Ernaldus[1] de Maungeler, dominus de Plaunke, vicecomes de Bello monte, et dominus de Sully. Corpora quoque reperta fuerunt occisorum, ducis de Burbone, ducis Datenes, constabularii Francie, marescalli de Claro monte, domini Godefridi de Charny, domini de Pouns, episcopi Chalonensis, domini de Laundas, domini de Rippemont, domini de Chaveny, domini de Ioole, domini de Neel, domini de Aunger, domini de Mount Iohan, domini Dargentone, domini de Broose, domini de Raas, domini de Rochechicheward, et domini de Vilem. Omnes captivos a suis magistris princeps emit, et adduxit Burdegalim, custodie secure deputandos.

A.D. 1356.

List of French killed.

Principi Burdegali demoranti misit nuncios prefatus cardinalis Petragoricensis, petens per eos securum conductum veniendi et loquendi cum principe. Tandem optento quod petivit, excusavit se domino principi de eo quod, ipso minus utiliter tractante de pace pridie diei belli, quamvis sine scitu suo, tamen ipsius occasione fuerat Francis tempus idoneum ministratum, quo crevit exercitus illorum; unde potuisset dominus princeps credidisse quod sua fraude fuisset ille dolus ingeniatus. Tandem principe ratificante reverendi patris excusacionem, cardinalis ut amicus acceptatus est. Et captivi Gallicorum tam obnixe precibus devotis instituerunt domino principi, quod concessit eiis diem tractandi de pace, scilicet quintum decimum post Nativitatem Iesu Christi, ita quod, Anglicis apud Blayves et Gallicis apud Mirabel demorantibus[2], inter opida prefata pax finalis ordinaretur. Set ne sine domini regis sui patris autoritate beneplacita talia princeps tractaret, scripsit eii veram seriem gestorum per viros ordinis militaris, dominos Neil de Lehereyn et Rogerum Totesforde. Nulla tamen pax optata sequebatur per duos annos continue sequentes.

The cardinal of Perigord makes his excuses.

f. 145b.

Negotiations opened for peace.

[1] Ernal dns. B.

[2] demoratur. B.

CHRONICULUM GALFRIDI LE BAKER DE SWYNEBROKE.

f. 149. In primordio temporis, ante omnem diem, Deus pater in verbo et per verbum suum fecit ex nichilo rerum omnium materiam, quam postea per vj. dies varios distinxit atque ornavit. Tribus itaque primis diebus eam disposuit; tribusque sequentibus eandem ornavit. Septimo die ab omni opere quod fecerat requievit.

Primo namque die fecit Deus lucem in modum lucide nubis, que vice solis ortu suo diem faceret et occasu suo noctem induceret; et cum ista luce primo die creati sunt angeli.

Secundo die fecit Deus firmamentum in medio aquarum, id est quandam exteriorem mundi superficiem ex aquis congelatis, instar cristalli solidatam et perlucidam, intra se cetera sensibilia continentem. Et dicitur firmamentum, non tantum propter soliditatem, set quia terminus est aquarum, que super ipsum sunt, firmus et intransgressibilis. Dicunt quidam quod isto die Lucifer angelus atque alii, qui suo concilio consenserunt, de celo sunt eiecti; et ideo feria secunda de angelis qui remanserunt in aliquibus ecclesiis missa celebratur.

Tercio die congregavit Deus aquas, que sub firmamento erant, in unum locum; et tunc apparuit arida, id est terra. Produxitque eodem die herbam virentem et facientem semen, lignumque pomiferum, faciens fructum secundum genus suum.

Quarto die que disposuerat cepit ornare; et sicut disposicionem sic ornatum a superioribus inchoavit, scilicet a firmamento. Fecit enim ea

duo luminaria magna, videlicet solem, lunam et stellas, que celum ornant, terram illuminant, temporaque distingunt; et posuit ea[1] in firmamento.

Quinto die ornavit Deus aerem et aquam, volatilia dans aeri, et natancia aquis, et utraque ex aquis fecit.

Sexto die fecit iumenta, bestias, et reptilia, ad terre faciem ornandam. Novissime autem in consummacione omnium plasmavit Deus hominem de limo terre in agro Damasceno; cui dedit spiritum ad ymaginem et similitudinem suam creatum, et vocatum est nomen eius Adam. Transtulitque eum in paradisum voluptatis, et, ne minor esset felicitas si consorte careret, quia sine socio nulla est iocunda possessio, fecit Evam de costa Ade dormientis, ut esset ei adiutorium simile sibi.

Seculum generacionibus et successionibus constat; dicitur enim seculum eo quod se sequatur, quia abeuntibus aliis alia succedunt; et ideo, loquendo de seculo, videndum est primo, quot sunt etates seculi f. 149b. quibus omnia secula distinguntur. Et, sicut Deus per vj. dies mundum creavit et ornavit et in septimo requievit, ita seculum per vj. etates distinguitur, et in septima, videlicet post finem mundi, erit iustis quies et gloria, iniustis vero pena eterna.

De numero autem etatum, prima incipit ab origine mundi, et durat usque ad Noe inclusive, continens, secundum Ysodorum, decem generaciones et annos duo millia CC.liiij. Secunda etas incipit a Noe et durat usque ad Abraham exclusive, et continet ix. generaciones et annos D.CCCC.xlij. Tercia etas incipit ab Abraham et durat usque ad David, et continet xx. generaciones et successiones et annos D.CCCC.xl. Quarta etas incipit a David et durat usque ad transmigracionem Iuda in Babilonem, continens xx. generaciones et successiones et annos CCCC.lxxvij. Quinta etas incipit a transmigracione Babilonis, et durat usque ad adventum Salvatoris, continens xxiiij. generaciones et successiones et annos D.xxv. Et est summa generacionum et successionum ab inicio mundi usque adventum Christi lxxxiij., secundum Ysidorum; summa vero annorum V̄.C.xxxviij: verumptamen secundum Orosium, cui maxime con-

[1] eas. B.

cordant lxx. interpretes, v̄.c.xix. Et istud communiter tenetur. Sexta etas, que nunc agitur, incipit a Nativitate Christi, videlicet anno ab origine mundi v̄.c.xix., secundum Orosium, et durabit usque ad finem mundi, et continet usque ad presentem annum exclusive M.CCC.xxxvj.

Numerus in isto primo margine scriptus est annorum ab origine mundi precedencium gesta inmediate subscripta.

Numerus in secundo margine scriptus est annorum ab inicio mundi sequencium gesta in pagina sequente inserta.

Anni ab origine mundi, secundum Orosium, cui concordant lxxª interpretes, usque ad tempus presens. vj̄.D.xlvj [1].

iij̄.DCCC.xix. Ab adventu Bruti primi regis Anglie in Angliam.

iiij̄.xxxij. Ab obitu eiusdem, cum regnasset xxxiij. annis et generasset tres filios inclitos, quorum primus Locrinus post decessum patris regnavit in Anglia, secundus Camber in Wallia, et tercius, videlicet Albanactus, in Scocia. ij̄.D.xlvij.

Ab urbe Londoniarum condita per eundem Brutum, quam Trenovantum, id est Novam Troiam, nuncupavit. ij̄.

iiij̄.CCCC.lxxxj. Ab urbe Romana condita per Romulum et Remum fratres gemellos [2].

150. iiij̄.DCCC.lviij. Alexander, Macedo rex, magnus imperator. Plato, Aristotiles, et Ypocras medicus, insignes, claruerunt. M.DC.lxxxviij.

Octavianus Augustus Romanum suscepit imperium, et dictus est Augustus eo quod rem pupplicam auxerat. M.CCC.lxxxix.

Numerus in isto margine subscriptus est annorum a Nativitate Christi precedencium gesta sequencia.

Numerus subscriptus est annorum sequencium gesta inferius scripta a Nativitate Christi usque presentem annum, qui singulis annis mutabitur.

Anno ab origine mundi v̄.c.xix., et Octaviani imperatoris xlij., natus est Christus filius Dei, in Bedleem Iude, ex Maria virgine, nocte diei

[1] *Under this number is written* ij.D.xlvij., *which may be intended to come at the end of the next sentence.* B.

[2] gemellis. B.

Dominice, qui primus et summus pontifex sedit in hoc mundo xxxiij. annis et quantum est a Natali usque ad Pascha, quod tamen pro dimidio anno computatur, secundum Chrisostomum. Eodem anno Christus fertur in Egiptum, et in septimo a Nativitate in Iudeam revertitur.

xxix. Iohannes Baptista predicavit baptismum penitencie. Et in proximo anno sequente baptizavit Christum in Iordanis flumine. M.CCC.xviij.

xxxj. Christus convertit aquam in vinum, quod fuit inicium signorum eius. Et anno sequenti Iohannes Baptista sub Herode decollatur. M.CCC.xvj.

xxxiij. Dominus noster Iesus Christus crucifigitur. Et eodem anno, secundum quosdam, Stephanus prothomartir a Iudeis lapidatur. M.CCC.xiiij.

xxxiiij. Beatus Petrus cathedram sacerdotalem in partibus orientalibus primo tenuit iiij^or annis; ubi primam missam celebravit, dicendo tantummodo Pater noster. Et anno sequenti Paulus apostolus convertitur et fidelis predicator efficitur. M.CCC.xiij.

xxxviij. Petrus apud Antiochiam cathedram episcopalem adeptus est, ubi sedit vij. annis. Anno secundo post Matheus ewangelista scripsit. M.CCC.ix.

xlij. Ab assumpcione Marie virginis, cum esset annorum liiij. Et anno proximo Marcus ewangelista ewangelium edidit. M.CCC.v.

xlv. Petrus apostolus apud Romam xxv. annis, vij. mensibus, viij. diebus, pontificatum tenuit. M.CCC.ij.

lxiij. Iacobus frater Domini, qui Iustus appellatur, ab impiis Iudeis lapidatur. M.CC.lxxxiiij.

lxx. Petrus, cum apostolatum in supradictis locis xxxvj. annis tenuisset, sub Nerone Christianorum persecutore crucifigitur. Eodem anno, eodem die, et sub eodem persecutore, Paulus apostolus decollatur. Et uterque apud Romam sepelitur. M.CC.lxxvij.

lxxj. Beatus Linus apud Romam, immediate post Petrum, pontificatum suscepit, et, cum sedisset xj. annis et iiij^or. mensibus, martirio est f. 150^b.

coronatus. Et beatus Petrus Clementem elegerat[1] in papam, tamen ipse Linum et Clementem ante ipsum pontificare coegit. M.CC.lxxvj.

lxxxij. Sanctus Cletus Rome apostolatum accepit, et xxj. presbiteros ibidem ordinavit, et, cum sedisset xx. annis, martirio coronatus. M.CC.lxv.

xciij. Beatus Clemens quartus papa Rome apostolatum suscepit, et, cum ibidem sedisset ix. annis, martirio est coronatus. M.CC.liiij.

xcvij. Iohannes ewangelista in Patmos insula sub Domiciano relegatur. Et proximo anno de exilio ad Ephesum revertitur. M.CC.l.

C.xvij. Beatus Iohannes apostolus et evangelista, a Domino ad celeste convivium invitatus, in pace requievit. M.CC.xxx.

C.lxv. Annicetus papa statuit ut clerici [nec] comam innutriant nec barbam, set quod omnes habeant coronas ad modum spere rotundas. M.C.lxxxij.

CC.xlv. Philippus xlij^us imperator erat primus imperator Christianus, a beato Poncio martire baptizatus. Origines floruit. M.C.ij.

CC.lxij. Beatus Sixtus Rome apostolatum suscepit, ubi, cum sedisset fere iij. annis, cum sanctis Felicissimo et Agapito, iussu Decii imperatoris decollatur. Eodem anno et sub eodem persecutore beatus Laurencius martirizatus. M.lxxxv.

CCC.j. Beati Vincencius, Gervasius, et Prothasius, Gorgonius, Quintinus, Grisogonus, Anastasia, Agnes, et beata Agatha, sub Diocliciano martirizati sunt. M.xlvj.

CCC.iij. Miles Christi, gloriosus martir Georgius, sub Diocliciano et Maximiano imperatoribus martirizatur[2]. M.xliiij.

CCC.ix. Sancta Katerina virgo sub Maxencio, impiissimo persecutore Christianorum, decollatur. M.xxxviij.

CCC.x. Eusebius papa apud Romam pontificatum accepit. Huius tempore inventa fuit sancta crux; et ideo instituit invencionem eius celebrari. M.xxxvij[3].

CCC.xv. A consecracione beatissimi Silvestri, urbis Rome episcopi. Omnes Romani episcopi ante istum martirio coronabantur[4]. M.xxxij.

[1] eligerit. B. [2] martirizantur. B. [3] M.xxxviij. B. [4] coronabatur B.

CHRONICULUM GALFRIDI LE BAKER DE SWYNEBROKE.

f. 149. IN primordio temporis, ante omnem diem, Deus pater in verbo et per verbum suum fecit ex nichilo rerum omnium materiam, quam postea per vj. dies varios distinxit atque ornavit. Tribus itaque primis diebus eam disposuit; tribusque sequentibus eandem ornavit. Septimo die ab omni opere quod fecerat requievit.

Primo namque die fecit Deus lucem in modum lucide nubis, que vice solis ortu suo diem faceret et occasu suo noctem induceret; et cum ista luce primo die creati sunt angeli.

Secundo die fecit Deus firmamentum in medio aquarum, id est quandam exteriorem mundi superficiem ex aquis congelatis, instar cristalli solidatam et perlucidam, intra se cetera sensibilia continentem. Et dicitur firmamentum, non tantum propter soliditatem, set quia terminus est aquarum, que super ipsum sunt, firmus et intransgressibilis. Dicunt quidam quod isto die Lucifer angelus atque alii, qui suo concilio consenserunt, de celo sunt eiecti; et ideo feria secunda de angelis qui remanserunt in aliquibus ecclesiis missa celebratur.

Tercio die congregavit Deus aquas, que sub firmamento erant, in unum locum; et tunc apparuit arida, id est terra. Produxitque eodem die herbam virentem et facientem semen, lignumque pomiferum, faciens fructum secundum genus suum.

Quarto die que disposuerat cepit ornare; et sicut disposicionem sic ornatum a superioribus inchoavit, scilicet a firmamento. Fecit enim ea

D.xxxvj. Ab obitu sancti Benedicti abbatis, institutoris ordinis monachorum. Eodem tempore sanctus Maurus, Benedicti discipulus, claruit. DCCC.xj.

D.xcj. Beatus Gregorius primus apostolatum Rome suscepit. Hic erat doctor divinarum scripturarum solertissimus, qui xl. omelias composuit, Iob et Ezechielem exposuit, registrum [et] pastoralem dialogum fecit. Hic Gregorius beatum Augustinum monachum, pro conversione
f. 151b. Saxonum et fide predicanda, in Angliam destinavit, episcopatus sui anno vj. DCC.lvj.

DC. Beatus Augustinus monachus in archiepiscopum Cantuariensem solempniter est consecratus. DCC.xlv[i]j.

DC.iiij. Ab obitu beatissimi Gregorii, cum sedisset Rome xiij. annis, vj. mensibus, x. diebus, et septiformem letaniam statuisset. DCC.xliij.

DC.vij. Bonefacius iiijus. Rome apostolatum suscepit, qui statuit ut singulis annis festum Omnium Sanctorum solempnizetur. Hoc tempore Eraclius imperator sanctam crucem in Ierusalem portavit, et ideo exaltacionem sancte crucis celebrari Bonefacius constituit. DCC.xl.

DC.xij. Ab obitu eiusdem Bonefacii pape, cum sedisset vj. annis, octo mensibus, viginti diebus. DCC.xxxv.

DC.xxiiij. Hisidorus, Hispalensis episcopus, floruit, qui libri de summo bono, ethimologiarum, et multorum aliorum autor extitit. Eodem tempore Machometus, princeps Saracenorum et magus, cum multis annis falsa Saracenis prophetasset, obiit. DCC.xxiij.

DCC.xxxj. Ab obitu venerabilis Bede presbiteri. DC.xvj.

DCCC.xliij. Haymo, qui, exponens super Epistolas et omelias super Evangelia laudabili stilo conscripsit, claruit. D.iij.

M.xcj. Urbanus papa statuit ut hore beatissime Virginis ab omnibus clericis cotidie dicantur, et officium eius in sabbatis fiat. CC.lvj.

M.xcij. Venerabilis Anselmus, primo abbas, postea Cantuariensis archiepiscopus, in sancta vita et doctrina claruit. CC.lv.

M.C.ix. Beatus Bernardus ordinem Cisterciencium ingreditur, et eodem anno abbas Clarevallis efficitur. CC.xxxviij.

M.C.xvij. Hugho de Sancto Victore, canonicus ordinis sancti Augustini, Parisius claruit. CC.xxx.[1]

M.C.xxxvij. Theobaldus consecratus est in Cantuariensem archiepiscopum, et, cum sedisset xxiiij. annis, obiit. CC.x.

M.C.xlix. Magister Ricardus de Sancto Victore et Petrus Lumbardus, qui librum sentenciarum composuit, floruerunt. C.xcviij.

M.C.l. A consecracione Iohannis de Pagham, episcopi Wigornie, qui contulit canonicis Oseneye ecclesias de Bybury et Turkedene, cum advocacione ecclesie de Resyndone; et sedit in episcopatu Wygornie f. 152. octo annis, et decessit. C.xcvij.

M.C.lxij. A consecracione sancti Thome martiris in archiepiscopum Cantuariensem. C.lxxxv.[2]

M.C.lxviij. Petrus Commestor floruit, qui utriusque Testamenti historiam scolasticam compilavit. C.lxxix.

M.C.lxx. Beatus Thomas, Cantuariensis archiepiscopus, in ecclesia sua metropolitana, cum sedisset ix. annis, martirizatur. C.lxxvij.

M.CC.xxxiiij. A consecracione sancti Edmundi de Abyndone in Cantuariensem archiepiscopum, qui, cum sedisset vj. annis, apud Pontiniacum decessit. C.xiij.

M.CC.xxxv. A consecracione Roberti Grostete, episcopi Lincolniensis, qui, cum prefuisset xviij. annis, obiit, et apud Lincolniam sepelitur. C.xij.

M.CC.liij. Beatus Ricardus de Wichio, episcopus Cicestrie, moritur. Et anno M.CC.lxxvj. transfertur dictus Ricardus. xc[i]iij.

M.CC.lv. A crucifixione sancti Hugonis Lincolniensis iunioris, per perfidos[3] Iudeos perpetrata. xcij.

M.CC.lxiiij. Florebant Parisius duo theologi insignes, scilicet sanctus Thomas de Alquino, de ordine Predicatorum, et frater Bonaventura, ordinis Minorum. lxxxiij.

M.CC.lxx. A consecracione magistri Roberti Culwardeby in archiepiscopum Cantuariensem. lxxvij.

[1] CC.xxiij. B. [2] C.lxxxiiij. B. [3] perfidios. B.

M.CC.lxxvj. A consecracione Iohannis de Pecham, Cantuariensis episcopi, Roberto de Culwardeby, cum sedisset viij. annis, facto cardinale. lxxj.[1]

M.CC.lxxviij. Ab obitu Walteri de Mertone, Roffensis episcopi, qui aulam de Mertone in Oxonia fundavit et eam, pro sustentacione scolarium in duabus scienciis, videlicet theologia et dialectica[2], studencium, ditissime dotavit. lxix.[3]

M.CCC. Ab obitu Oliveri de Suttune, episcopi, cum sedisset in episcopatu Lincolniensi annis xxj. xlvij.

M.CC.xcij. Ab obitu Iohannis de Peccham, archiepiscopi, cum sedisset xiiij. annis. Eodem anno Robertus de Wynchilese fit Cantuariensis archiepiscopus. lv.

M.CCC.xij. Ab obitu eiusdem Roberti de Wynchilese, cum sedisset xx. annis. xxxv.

M.CCC.xx. Ab obitu Iohannis de Daldirby, Lincolniensis episcopi, cum sedisset xx. annis. xxvij.

xv. Ab obitu Octaviani imperatoris, cum imperasset lvij. annis, videlicet ante Incarnacionem xlij. annis et post incarnacionem xv. annis, f. 152b. totumque mundum suo subegit imperio, anno vero vite sue lxxviij°. M.CCC.xxxij.

CCC.xj. Ex quo Constantinus imperator, devicto Maxencio per virtutem sancte crucis, suscepit imperium. M.xxxvj.[4]

CCC.xl. Ab obitu eiusdem, cum imperasset xxx. annis, ac ecclesiam Dei pre imperatoribus confirmasset et dotasset. M.vij.

DCCC.l[x]ix. Ex quo Dany regnum Anglie devastarunt, et regem Christianissimum Aymundum decollaverunt. CCCC.lxxviij.

CCCC.lxxvij. Ex quo Merlinus vates in Britannia floruit, et que futura erant Britonibus prophetavit. DCCC.lxx.

M.lxv. Ab obitu sancti Edwardi, regis et confessoris, cum regnasset xxiij. annis, vj. mensibus; et apud Westmonasterium sepelitur. CC.lxxxij.

[1] lxix. B. [2] dialetica. B. [3] lxxj. B. [4] M.CCC.vj. B.

Eodem anno Willelmus conquestor, dictus Bastard, in Angliam venit, et proximo anno sequenti coronabatur.

M.lxxij. Ex quo Malcolmus[1], rex Scocie, fecit homagium Willelmo Bastard, conquestori, pro regno Scocie, quod de eo tenuit. CC.lxxv.

M.lxxxvij. Ab obitu eiusdem Willelmi, cum regnasset xxx. annis; et apud Cadomum in Normannia[2] sepelitur. Eodem anno Willelmus Rufus, filius dicti Willelmi Bastard, in regem coronatur. CC.lx.

cf. previous chronicle for Caen

M.C. Ab obitu Willelmi Rufi, cum regnasset xiij. annis; et apud Wyntoniam sepelitur. Eodem anno coronatur 'Henricus' primus, frater eius, dictus 'Henricus clericus,' qui desponsavit Matildam, filiam Malcolmi[3] regis Scocie et sancte Margarete, dictam 'Bonam Reginam.' CC.xlvij.

M.C.x. A desponsacione Matildis imperatricis, filie regis Henrici et Matildis uxoris sue, vix quinquenni[4] imperatori Alemannie. CC.xxxvij.

M.C.xviij. Ab obitu Matildis dicte 'Bone Regine.' Eodem anno ordo Templariorum apud Ierusalem incepit. CC.xxix.[5]

cf. previous chronicle

M.C.xxvij[6]. Galfridus, comes Andagavie, duxit Matildem imperatricem in uxorem, mortuo imperatore; de qua genuit Henricum secundum. CC.xx.

M.C.xxxiij. A nativitate regis Henrici secundi, filii Galfridi comitis f. 153.
et Matildis imperatricis. CC.xiiij.

M.C.xxxv. Ab obitu regis Henrici primi, cum regnasset xxxv. annis; et apud Radyngham sepelitur. Eodem anno Stephanus, cognatus suus, coronatur. CC.xij.

M.C.xxxviij. Commissum est grave bellum in mora de Coutone iuxta Northalitone, ubi multa milia Scotorum interfecta fuerunt a paucis. CC.ix.

[1] Malcolinus. B. [2] Narmannia. B. [3] Malcoline. B. [4] quinquenti. B. [5] CC.xxx. B. [6] M.C.xxviij. B.

M.C.xxxix. Ab adventu Matildis imperatricis in Angliam, que quarto sui adventus anno obsidebatur per regem Stephanum [1] in castro Oxonie. C.C.viij.

M.C.liiij. Ab obitu regis Stephani, cum regnasset xix. annis; sepelitur apud Faversham. Eodem anno coronatur Henricus, filius imperatricis. C.xciij.

M.C.lv. A nativitate regis Henrici tercii, dicti 'Henricus iunior,' filii regis Henrici secundi. C.xcij.

M.C.lvij. A nativitate serenissimi regis Ricardi, dicti 'Cor Leonis,' in palacio regis apud Oxoniam. C.xc.

M.C.lxiiij. A translacione sancti Edwardi, regis et confessoris, apud Westmonasterium, per sanctum Thomam, Cantuariensem archiepiscopum. C.lxxxiij.

M.C.lxvj. A nativitate regis Iohannis, fratris regis Ricardi. Eodem anno Matildis imperatrix, filia regis Henrici primi, obiit. C.lxxxj.

M.C.lxx. A coronacione Henrici iunioris, contra inhibicionem sancti Thome martiris. Eodem anno Angli venerunt in Hiberniam. C.lxxvij.

M.C.lxxxiij. Ab obitu eiusdem Henrici iunioris, qui 'Henricus tercius' nominatur. C.lxiiij.

M.C.lxxxix. Ab obitu regis Henrici secundi, cum regnasset xxxv. annis, iij. mensibus. Eodem anno coronatur rex Ricardus apud Westmonasterium. C.lviij.

M.C.xciij. A capcione eiusdem regis Richardi per ducem Austrie in Alemannia. C.liiij.

M.C.xciv. A secunda coronacione eiusdem, cum esset a custodia solutus et in Angliam reversus, datis imperatori obsidibus et c. millibus marcarum. C.liij.

M.C.xcix. Ab obitu eiusdem Richardi, cum regnasset ix. annis;

[1] Stephani. B.

et apud Fontem Ebrardi sepelitur. Eodem anno coronatur Iohannes frater eius apud Westmonasterium. C.xlviij.

M.CC.vij. A nativitate regis Henrici quarti, filii regis Iohannis. Et proximo anno sequenti generale interdictum in Anglia incepit. C.xl.

M.CC.xiiij. A relaxacione eiusdem interdicti, cum durasset per vj. annos in toto regno Anglie. C.xxxiij.

M.CC.xvj. Ab obitu regis Iohannis, cum regnasset xvij. annis; et f. 153b.
apud Wigorniam sepelitur. Eodem anno Henricus iiij^{us}., filius eius, cum esset annorum ix., apud Westmonasterium coronatur. C.xxxj.

M.CC.xx. A secunda coronacione eiusdem, cum esset annorum xiij., apud Londonias. C.xxvij.[1]

M.CC.xxxvj. A confirmacione libertatum per regem Henricum quartum, concessarum communitati Anglie, que in magna carta et de foresta continentur[2]. C.xj.

Sentencia lata per omnes archiepiscopos, episcopos, prelatos, pontificalibus indutos, crucibus erectis, et candelis accensis, in omnes contravenientes et transgressores libertatum et consuetudinum contentarum in predictis cartis, sicut per regem confirmatis; et hac de causa habuit rex Henricus tricesimam[3] tocius Anglie regni. Sequenti anno Octo legatus venit in Angliam.

M.CC.xxxix.[4] A nativitate regis Edwardi, filii regis Henrici, post conquestum primi. Proximo anno sequenti Octo legatus recessit ab Anglia. C.viij.

M.CC.xlij. A transfretacione Henrici quarti cum Alienora uxore sua in Wasconiam. C.v.

M.CC.lvj. Ricardus, comes Cornubie, electus est in imperatorem Alemannie; et proximo anno sequenti coronatur. xcj.

M.CC.lviij. A provisionibus factis apud Oxoniam, unde multa mala futuris temporibus contigerunt. lxxxix.

M.CC.lxiij. Rex Henricus intravit Oxoniam et ecclesiam sancte

[1] C.xxvj. B. [2] continetur. B. [3] xviij. B. [4] M.CCC.xxxix. B.

Fredeswyde, cui multa bona contulit; et capellam sancti Georgii in castro Oxonie intravit. lxxxiiij.

M.CC.lxiiij. Commissum est bellum apud Lewes, ubi captus erat Edwardus filius regis, cum multis nobilibus, per Symonem de Monte forti. lxxxiij.

M.CC.lxv. Commissum est grave prelium apud Evesham, in quo Symon de Monte forti cum multis aliis fidelibus occubuit. Octobon legatus venit. lxxxij.

M.CC.lxvij. A discumfitura facta apud Cestrefeldiam in comitatu Derbie. lxxx.

M.CC.lxxij. Ab obitu regis Henrici quarti, cum regnasset lvij. annis, anno etatis sue lx°vj. Eodem anno obiit Ricardus imperator Alemannie, frater eius. lxxv.

M.CC.lxxiiij. A coronacione regis Edwardi, filii regis Henrici, cum Alienore uxore sua, apud Westmonasterium. lxxiij.[1]

f. 154. M.CC.lxxviij. Rex Scotorum fecit homagium dicto Edwardo, hac condicione ut, ubicumque rex inveniretur in Anglia, homagium admittere non differret. lxix.

M.CC.lxxix. Ex quo fuit inhibitum ne terra et tenementa appropriarentur viris religiosis, ne aliquo modo ad manum mortuam devenirent, absque speciali licencia domini regis. Eodem anno moneta mutata fuerat in Anglia. lxviij.

M.CC.lxxxij. Lewelinus, princeps Wallie, interficitur, et caput eius Edwardo regi per Edmundum de Mortuo mari transmittitur; Davidque, frater Lewelini, apud Rothelan capitur, corpusque eius, in partes divisum, in quatuor civitatibus suspenditur, capite Londoniis suspenso. lxv.

M.CC.lxxxiiij. A nativitate regis Edwardi post conquestum secundi, die sancti Mathie evangeliste[2], apud Karnarvan. Iter iusticie erat in Anglia. lxiij.

M.CC.lxxxviij. Tantus calor erat in autumpno, ut in plerisque

[1] lxxiiij. B. [2] evangelii. B.

locis metentes pro nimio calore in campis moriebantur, et vendebatur quarterium frumenti pro xvj. denariis. Eodem anno erat maior pars ville sancti Botulphi cum domo fratrum Predicatorum combusta, et nundine per quosdam latrones spoliate; nam[1] quidam falsi armigeri condixerunt[2] ad invicem, ut quoddam[3] hastiludium, quod 'burdiz' dicimus, celebrarent ibidem tempore nundinarum, ut tante nundinas spoliarent. lix.

M.CC.XC. Domina Alienora regina Anglie obiit. Eodem anno eiecti erant omnes Iudei ab Anglia. lvij.

M.CC.XCIJ. Mortuo Alexandro rege Scocie, consensu Edwardi regis Anglie Iohannes de Baliolo in regem Scocie eligitur, et eodem anno coronatur. lv.

M.CC.XCIIIJ. Madoc et Morgan, consanguinei Lewelini, inceperunt rebellare in Wallia contra Edwardum regem Anglie. liij.

M.CC.XCV. Spoliata erat villa Doverie per predones Francie, magna pars ville combusta, et multi interfecti. Eodem anno Gilbertus de Clare obiit. lij.

M.CC.XCVJ.[4] Dominus Iohannes de Sancto Iohanne, cum multis aliis nobilibus regni Anglie, in Wasconia erat captus et regi Francie presentatus. Rex Edwardus totum clerum Anglie extra suam proteccionem posuit. Willelmus Waleys cum exercitu Scotorum contra regem rebellavit. lj. f. 154b.

M.CC.XCVIJ. A prima capcione ville de Berewyke per regem Edwardum, ubi magna pars Scotorum cecidit. l.

M.CC.XCVIIJ. A discumfitura facta apud Fowkyke, die beate Marie Magdalene, ubi multi Scoti ceciderunt, Willelmo Waleys fugiente. Eodem anno Edwardus rex Margaretam, filiam regis Francie, duxit in uxorem. xlix.

M.CC.XCIX. Edwardus rex Anglie ordinavit quod pollardi et ballardi ulterius pro sterlingis non currerent in Anglia. xlviij.

M.CCC. Natus est Thomas de Broyurtone, de Margareta regina Anglie. Domina Ela, comitissa Warwici, obiit, et Oseneye sepelitur. [redacted]j.

[1] iam. B. [2] conduxerunt. B. [3] quidam. B. [4] MCC.xcv. B.

M.CCC.j. Nonis Augusti, apud Wodestoke, natus est Edmundus comes Cancie de domina Margareta regina Anglie. xlvj.

M.CCC.v. Ab inquisicione facta in Anglia super pacis perturbatoribus, Trailbastone nuncupata. Eodem anno Willelmus Waleys, princeps Scocie et proditor regis Anglie, tractus fuit et suspensus. Eodem anno Robertus de Brus, iiij°. idus Februarii, in ecclesia fratrum Minorum de Dumfres dominum Iohannem Comyn, comitem de Baldenach, cognatum suum, insidiose occidit. xlij.

M.CCC.vj. Die Annunciacionis beate Marie Robertus de Bruys in regem Scocie se fecit coronari. Eodem anno, in festo Pentecostes, rex Edwardus apud Londonias Edwardum, filium suum primogenitum, cinxit militaribus, cum ducentis militibus. xlj.

M.CCC.vij. Die translacionis sancti Thome martiris translatus est rex Edwardus, post conquestum primus, ex hoc mundo in celum, anno etatis sue lxix., regni vero eius, id est a morte patris sui, xxxv., set a coronacione sua xxxiij. Eodem anno Petrus de Gavestone, in partibus transmarinis exulans, per regem Edwardum post conquestum secundum in Angliam revocatur, et factus est comes Cornubie; filiam comitis Gloucestrie duxit in uxorem. Rex vero Edwardus post conquestum secundus Isabellam, filiam regis Francie, v°. kalendas Februarii matri-
f. 155. monio sibi copulavit; et quinto die Februarii, cum Edwardo rege marito suo, in Anglia applicuit. Die autem Iovis proxima post Epiphaniam capti erant et custodie mancipati omnes Templarii regni Anglie. Eodem anno, vj. kalendas Marcii, videlicet Dominica quinquagesima, coronatus rex Edwardus cum Isabella uxore sua apud Westmonasterium. xl.

M.CCC.xj. Petrus de Gavestone de custodia comitis Penbrok per Gydonem comitem Warewykie apud Dadyngtone capitur, et usque castrum Warwykie ducitur, et in loco qui dicitur Gaveressiche, in presencia Thome comitis Lancastrie, Herefordie, Warwykie comitum et aliorum regni Anglie magnatum, die sanctorum Gervasii et Prothasii, a quodam Wallensi decollatur; et non multum post apud Langeleyam, in presencia domini regis, cum magno honore sepulture traditur. xxxvj.

M.CCC.xiiij. A discumfitura facta apud Strivelyn, die sancti Iohannis Baptiste, ubi ceciderunt Gilebertus comes Gloucestrie, Edmundus Maulee, Robertus de Clifford, Paganus de Typetofte, Egidius de Argenteyn, et multi nobiles milites Anglie interfecti fuerunt. Humfridus de Bohun, comes Herefordie, Iohannes de Segrave, Iohannes de Claverynge, Willelmus le Latimer, et fere trecenti barones et milites, cum magna multitudine peditum, qui restiterunt, fuerunt capti et in carcere detrusi, donec per gravem redempcionem fuissent liberati, domino nostro rege cum suo Dispensatore et exercitu fuge presidium arripiente. xxxiij.

M.CCC.xij. A nativitate serenissimi regis Edwardi post conquestum tercii, die sancti Bricii confessoris, apud Wyndesore. Istorum subscriptorum pro reformacione status regis et regni quidam fuerunt interfecti et quidam, prout inferius patebit, instinctu et procuracione[1] Dispensatorum et aliorum malorum consiliancium, in carcere detrusi: videlicet dominus Thomas, comes Lancastrie, per Andream de Herkeley et alios plures indiscretos pacis ecclesie et regni perturbatores apud Burbrigge erat captus, et iuxta Pounfreide pro iure ecclesie et regni decollatus. Dominus Humfridus de Bohun, comes Herefordie, dominus Willelmus de Sulee et dominus Rogerus de Burfeld, cum multis aliis, apud Burbrigge erant interfecti. xxxv.

M.CCC.xxj. Domini Warinus de Lylle, Willelmus Tochet, Thomas Mauduyte, Henricus Bradebourne, Willelmus filius Willelmi iunior, Willelmus de Cheiny erant tracti apud Pounfreithe et suspensi. Domini Iohannes Moubray, Rogerus de Clifford, Gocelinus Deyvile tracti erant et suspensi apud Eboracum. Dominus Bartholomeus de Badelusmere tractus fuit et suspensus apud Cantuariam. Domini Henricus de Monte forti, Henricus de Wylingtone, capti, tracti et suspensi erant apud Bristolliam. Domini Iohannes Gyffard, Rogerus de Elyngbrugge tracti fuerunt et suspensi apud Gloucestriam, et Willelmus Flemyng apud Kerdif. Dominus Henricus Thieis tractus et suspensus Londoniis, et dominus Franciscus f. 155b.

[1] in procuracione. B.

de Aldeham apud Wyndesouere. Dominus Thomas Colepeper tractus erat et suspensus apud Wynchelse. Dominus Rogerus de Mortuo mari, senior et iunior, Mauricius de Berkele senior, Iohannes de Charletone, Robertus de Hoylond reddiderunt se voluntati domini regis, qui locis diversis[1] carceri erant mancipati. Domini Iohannes de Boutetour, Iohannes de Kyngestune, Nicholaus de Percy, Iohannes Mautravers iunior, et Willelmus Trossel transierunt mare. Domini Hugho de Audele iunior, Iohannes de Wylingtone, Gilebertus Talebot, Iohannes Maudut, Edmundus Haclude, Iohannes de Sapy, Robertus de Watheville, Philippus de la Beche, Iohannes de Beeke, Henricus de Laibourne: isti decem, cum sexaginta duobus aliis militibus, sunt in diversis locis carceri mancipati. xxvj.[2]

M.CCC.XXV. Domina Isabella, nobilissima regina Anglie, cum domino Edwardo filio suo, pro pace inter dominum Edwardum regem Anglie, maritum suum, et regem Francie reformanda, in Franciam transfretavit. Et anno proximo sequente, cum dominis Iohanne de Henoude, Rogero de Mortuo mari, et magna multitudine Anglorum et Hanoudorum, apud ʒipeswiche in Angliam applicuit. Et eodem anno Hugo Dispensator, comes Wyntonie, apud Bristolliam, et Hugo Dispensator, filius eius, apud Herefordiam, cum Symone de Rading, tracti erant et
f. 156. suspensi. Et dominus Edmundus comes de Arundel, apud Salopiam erat captus, et apud Herefordiam decollatus. [xxij.]

M.CCC.XXVj. Dominus Edwardus post conquestum secundus coronam regni domino Edwardo, filio suo primogenito, apud Kenelwrthe resignavit. Et eodem anno, die xx. Septembris, apud Berkeleiem in fata decessit; et apud Gloucestriam in ecclesia conventuali sancti Petri, xxj. die Decembris, honorifice traditur sepulture. Eodem vero anno dominus Edwardus post conquestum tercius, tercio die Februarii, apud Westmonasterium erat coronatus. xxj.

M.CCC.XXIX. Dominus Edmundus de Wodestoke, comes Cancie, apud Wyntoniam fuit decollatus. Dominus Rogerus de Mortuo mari et Symon de Bereford apud Londonias erant tracti et suspensi. xviij.

[1] diversi. B. [2] *Misplaced.* B.

M.CCC.XXX. Dominus Edwardus, dux Cornubie primus, apud Wodestoke xv°. die Iunii de Philippa regina nascitur. xvij.

M.CCC.XXXIJ. Domina Isabella, filia regis, de Philippa regina Anglie apud Wodestoke nascitur. xv.

M.CCC.XXXIIJ. A discumfitura facta apud Glastmore, die sancti Laurencii martiris, contra Scotos, per dominos Henricum de Bello monte, Ricardum Talboth, baronem de Stafford, et alios, ubi ceciderunt quinque milia Scotorum, a duobus milibus Anglorum miraculose, ut creditur, interfecti, dominis comite de Athele et Fulcone filio Warini auxiliantibus. Commissum est grave prelium, vigilia sancte Margarete, inter Edwardum regem Anglie et exercitum Scotorum, in loco qui dicitur Halydoune, iuxta Berewyke; ubi cecidit magna pars milicie Scotorum, cum innumerabili multitudine peditum, et capta erat villa de Berewyke cum castello per dominum Edwardum, regem antedictum. xiiij.

M.CCC.XXXVJ. Rex Edwardus tenuit parliamentum Londoniis, xij. die Marcii, in quo fecit Edwardum filium suum ducem Cornubie, et quinque comites de novo creavit, videlicet dominos Henricum de Lancastria comitem Derbeye, Willelmum de Bohun comitem Norhamtonie, Willelmum de Monte acuto comitem Sarisburie, Hugonem Daudele comitem Gloucestrie, et Willelmum de Clyntone comitem Huntynkdonie. xj.

Memorandum quod die Veneris, in festo sancte Margarete virginis, f. 156b.
apud Oseneye, anno Domini M[l].CCC.xlvij. et anno regni regis Edwardi tercii a conquesto xxj°., Galfridus le Baker de Swynebroke, clericus, ad rogatum domini Thome de la More, militis, scripsit istud croniculum.

Memorandum quod ille sanctissimus abbas Ioachym, monachus, descripsit mundum per literas alphabeti duraturum, et posuit numerum super quamlibet literam c. annos. Et incipit a quando Roma primo fuit condita, usque adventum Christi; ita quod, computando a prima litera alphabeti, videlicet A, et sic gradatim usque literam H, dicit Christum super illam literam ex Virgine esse natum. Et, a predicta litera H, sumus super

literam Y, tempore quo ista scripta erant, videlicet in anno iubileo, M.CCC.l. Et sic, per eius oppinionem et dicti alphabeti computacionem, remanet nisi litera Z, que est ultima litera, ubi ponit finem istius seculi, hoc est cc. et l. annos a tempore dati huius. Et computando modo predicto a dato predicto usque adventum Christi, sunt anni , et usque datum predictum M^{l}.CCC.l.

Memorandum de septem etatibus mundi. Unde prima etas continet annos ii^{ml}.CC.liiij.; secunda etas, ix^{c}.xlij.; tercia etas, ix^{c}.xl; quarta etas, $iiij^{c}$.lxxvij.; quinta etas, $v^{c}.iiii^{xx}ix$.[1] Unde summa, usque sextam etatem, in qua natus est Iesus, v^{ml}.C.xxxviij.; et a nativitate Christi usque nunc, isto anno iubileo, M.CCC.l. annos. Prima ab Adam usque Noe. Secunda a Noe usque Abraham. Tercia ab Abraham usque David. Quarta a David usque transmigracionem. Quinta a transmigracione usque adventum Christi. Sexta a Christi adventu[2] usque finem mundi.

Memorandum quod traditum est a domo Helye, id est a discipulis eius, per sex milia annorum erit mundus: duo milia vanitatis, duo milia legis, duo milia dierum Messie.

f. 157. *Secundum lxx. interpretes.*

Ab origine mundi usque adventum Christi v. M^{l}. C.xxxviij. anni, secundum Isodorum. Sexta etas a nativitate Christi usque festum beate Margarete, in ultimo anno iubileo nunc, quo die ista scripta erant, $M^{l}.iij^{c}$.l. Summa totalis $vj^{ml}.iiij^{c}.iiij^{xx}viij$. Et sic ad finem septimi millenarii v^{c}.xij. anni, secundum oppinionem Orosii. Secundum Ioachim, ad finem septimi millenarii, a die predicto, C.l. anni per literas alphabeti. Secundum Metodium, usque ad finem predictum, $C.iiij^{xx}ix$. Et sic nullus concordat cum alio; nec mirum, quia hoc est unum de secretis Dei, quod nunquam sciri potest antequam acciderit.

[1] *This should be* v^{c}xxv. [2] *om.* B.

Philippus, vocatus le conquerant, rex Francie, genuit = **Philippum** le beals, regem Francie, qui genuit = **Isabellam**, reginam Anglie, qui peperit viro suo, regi, = **Edwardum**, regem Anglie tercium a conquestu.

- **Philippum** le beals, regem Francie, qui genuit
  - **Carolum** le brun, comitem Marchie et postea regem Francie et Navarre, tercium natu.
  - **Philippum** le grand, comitem Pictavie et postea regem Francie et Navarre, secundum natu.
  - **Ludowicum**, primo genitum, regem Francie et Navarre, qui genuit =
    - Filium **Iohannem**, qui vixit viij. diebus precise.
    - **Iohannam** filiam, reginam Navarre et comitissam Daverois.
- **Carolum**, comitem de Valesio, qui genuit =
  - **Philippum**, comitem de Valesio, postea regem Francie, qui genuit = **Iohannem** de Valesio, coronatum Francorum, captum in bello de Pei[redacted]
  - **Carolum**, comitem de Lenzon.
- **Ludowicum**, comitem de Averoys, qui genuit =
  - **Carolum**, comitem Daverois, et regem Navarre per uxorem.
  - **Iohannam**, reginam Francie, Carolo regi Francie maritatam.